KNIHY ODVAHY

A DOBRODRUŽSTVÍ

SVAZEK 189

Clifford D. Simak

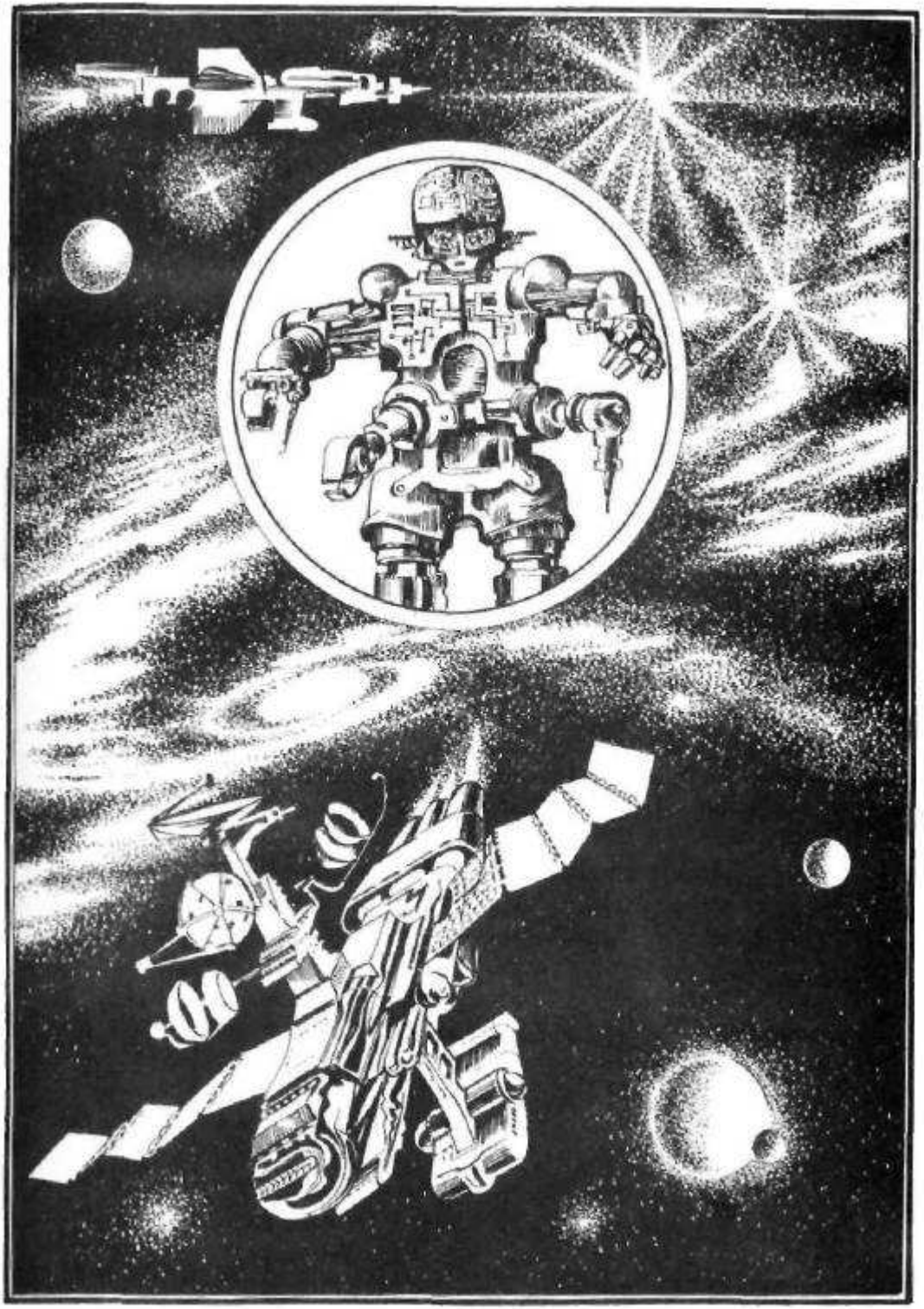
POSELSTVÍ Z VESMÍRU

Clifford D. Simak

POSELSTVÍ Z VESMÍRU

ALBATROS PRAHA

© Clifford D. Simak, 1954, 1959, 1960, 1962
Translation ©Jiří Šmíd, 1990
Illustrations © Teodor Rotrekl, 1990

PŘISTĚHOVALEC

Byl jediným cestujícím na Kimon, a proto se všichni na lodi kolem něho točili.

Aby ho dopravili k cíli jeho cesty, musela loď odbočit ze své trasy a urazit dva světelné roky navíc, což vedlo k jistým nepříjemnostem, jež nebyly ani z poloviny kompenzovány částkou, kterou musel za cestu zaplatit na Zemi, i když mu tehdy připadala hodně vysoká.

Ale kapitán si nestěžoval. Jak sám Seldenu Bishopovi řekl, byla to čest, vézt někoho na Kimon.

Obchodníci na palubě ho vyhledávali, zvali ho na skleničku a na oběd a přitom se vždy dlouze rozhovořili o odbytištích otvírajících se v nově objevených slunečních soustavách.

Ale přes všechny tyhle optimistické řeči hleděli na Bishopa s napůl skrývanou závistí a přitom říkali: „Komu se podaří rozlousknout takový oříšek jako Kimon, udělá díru do světa.“

Jeden po druhém si ho brali stranou, aby si s ním mohli mezi čtyřma očima pohovořit, a již po první skleničce se řeč obvykle stočila na to, že kdyby potřeboval pár miliard…

Ano, mluvilo se o miliardách, a on tam zatím seděl sotva s dvaceti kredity v kapse a s hrůzou očekával den, kdy bude muset objednat ostatním jednu jedinou rundu. Protože si vůbec nebyl jist, že mu na to těch dvacet kreditů bude stačit.

Bohaté vdovy se snažily uzurpovat ho každá pro sebe a zahrnout ho mateřskou péčí, zatímco mladé dívky ho vábily k sobě a nesnažily se ho zahrnout mateřskou péčí. Všude, kudy chodil, viděl, jak si lidé šeptají, aby to neslyšel:

„Představte si, jede na Kimon… Přece víte, co to znamená, jet na Kimon. Každý, kdo se tam chce dostat, musí mít přímo fantastický IQ, musí studovat dlouhé roky a nakonec složit zkoušky,

u nichž projde jeden z tisíce.“

A tak to šlo celou cestu na Kimon. Kimon byl prostě něco jako vesmírné eldorádo, země snů, blahobytu a hojnosti. Jen málo lidí netoužilo po tom, aby se tam dostalo; mnoho se o to snažilo, ale ti, kteří byli nakonec vybráni, tvořili jen nepatrné procento těch, kteří se o to pokoušeli.

Před více než sto lety se na Kimon dostala poškozená loď ze Země; přistála tam nouzově, neschopna pokračovat v cestě. Rozhodně se tedy nedalo tvrdit, že by byl Kimon objeven nebo že by s ním byl navázán kontakt.

Dosud se stále neví, jak to přesně bylo, ale je známo, že nakonec posádka loď zničila a zůstala na Kimonu. Alespoň jednotliví členové napsali v tomto smyslu dopisy domů.

Snad právě doručení dopisů přesvědčilo úřady na Zemi víc než cokoliv jiného, že Kimon je skutečně takový, jak ho ti, co tam zůstali, v dopisech líčí – i když později se objevily jiné, a stejně pádné důkazy.

Mezi Zemí a Kimonem samozřejmě neexistovalo žádné poštovní spojení, ale dopisy doručeny byly, a to úplně fantastickým, třebaže nakonec – když jste se nad tím zamysleli – naprosto logickým způsobem. Byly stočeny do roličky a uloženy do jakéhosi pouzdra jako u potrubní pošty, pomocí níž se v různých průmyslových závodech zajišťuje spojení mezi jednotlivými odděleními, a to pouzdro bylo doručeno pěkně až na stůl ředitele Světové poštovní správy v Londýně. Přímo na jeho stůl, všimněte si, ne na stůl nějakého podřízeného. Pouzdro tam nebylo, když šel na oběd, a bylo tam, když se vrátil, a ani přes velmi podrobné pátrání se nepodařilo zjistit, kdo je tam dal.

I když se vedení poštovní správy zprvu domnívalo, že jde o nejapný žert, dalo dopisy doručit adresátům zvláštními posly, kteří byli ve skutečnosti pracovníky Světové kriminální ústředny.

Adresáti se shodovali v tom, že dopisy jsou pravé, protože ve většině případů poznali pisatelův rukopis, a kromě toho každý dopis obsahoval jisté skutečnosti, které nasvědčovaly tomu, že ho nemohla napsat jiná osoba.

Proto každý adresát napsal odpověď a všechny odpovědi byly

vloženy do pouzdra, v němž přišly původní dopisy; pouzdro bylo pak položeno přesně na to místo, kde je ředitel Světové poštovní správy našel.

Všichni pak pozorovali, co se stane. Dlouho se nedělo nic, až najednou bylo pouzdro pryč, zmizelo, a nikdo nevěděl jak – jeden okamžik tam ještě bylo, a druhý už ne.

Zbývala jedna otázka, a ta byla brzy zodpovězena. Asi za týden nebo za dva se pouzdro znovu objevilo na stole, těsně před koncem pracovní doby. Ředitel Světové poštovní správy byl zrovna zabrán do práce, takže nevěnoval pozornost tomu, co se kolem děje, až najednou si všiml, že má pouzdro opět na stole.

Byly v něm zase dopisy, jenže tentokrát plné stokreditových bankovek, které posílali darem svým příbuzným členové posádky lodi, která uvázla na Kimonu; je ovšem třeba říct, že oni sami pravděpodobně neměli pocit, že tam zůstávají nedobrovolně.

V dopisech potvrzovali příjem odpovědí zaslaných ze Země a podávali další informace o Kimonu a jeho obyvatelích.

V každém dopise se podrobně vysvětlovalo, jak to, že na Kimonu mají stokreditové bankovky. Psali, že tyto bankovky jsou padělané, okopírované přesně podle bankovek, které měli členové posádky u sebe; přesto však, když je finanční experti na Zemi a pracovníci kriminální ústředny zkoumali, nenašli nic, podle čeho by se dalo poznat, že nejsou pravé.

Kimonská vláda však chtěla napravit podvod, který spáchala tím, že dala bankovky padělat, vysvětlovalo se v dopisech, a proto v krátké době uloží u Světové banky jisté hodnoty, které budou nejen krýt vydané bankovky, ale jejichž výše umožní i vydání dalších bankovek v budoucnu.

Na Kimonu, jak se dále pravilo v dopisech, peníze neexistují, ale protože tamější vláda si přeje zaměstnat lidi ze Země, musí je také nějak platit, a jestliže Světová banka a další příslušné úřady nebudou nic namítat…

Vedení Světové banky k tomu zaujalo značně rozpačitý postoj: hovořilo se o vážných finančních problémech a základních ekonomických zásadách, ale to všechno se rozplynulo jako dým, když se za pár dnů, opět během polední přestávky, objevilo vedle

stolu ředitele banky několik tun uranu v bezpečnostním balení a pár bušlů diamantů.

To byly důkazy víc než pádné. Zemi nezbývalo nic jiného než přijmout jako fakt, že Kimon je prosperující planeta a že obyvatelé Země, kteří se na Kimon náhodou dostali, tam už natrvalo zůstanou. Prostě a dobře, vzít věci tak, jak jsou.

V dopisech odeslaných na Zem se uvádělo, že Kimoňané patří k humanoidům, že mají parapsychické schopnosti a že ve srovnání se Zemí a jinými planetami dosud objevenými v Galaxii je jejich kultura nepoměrně vyspělejší.

Země vystrojila zvláštní kosmickou loď, do níž uložila nákladné dary, pečlivě vybrala skupinu svých nejlepších diplomatů, a pak je s lodí vyslala na Kimon.

Za několik minut po přistání byli však diplomaté zcela nediplomaticky z planety vykázáni. Kimon zřejmě neměl zájem na stycích s druhořadou barbarskou planetou. Až si bude přát navázat diplomatické styky, přihlásí se. Jednotliví obyvatelé Země mohou však na Kimon přijet, budou-li mít zájem, a natrvalo se zde usadit. Ovšem zdaleka ne každý z nich. Kvalifikační požadavky byly vysoké: všichni zájemci musí mít nejen určitý minimální inteligenční kvocient, ale i rozsáhlé znalosti a vědomosti.

A na tom zůstalo.

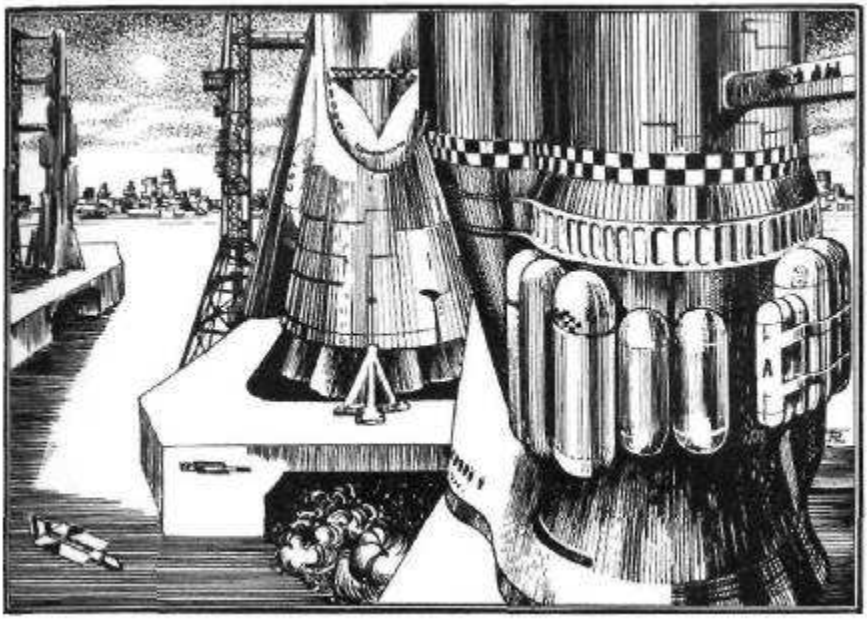
Na Kimon se prostě nejezdilo jako na výlet, jenom proto, že si to člověk přál; každý zájemce se o to musel moc a moc přičinit.

Především jste museli mít požadovaný IQ, což samo o sobě vyloučilo devadesát devět procent uchazečů i více. Když jste touto zkouškou prošli, museli jste namáhavě celá léta studovat a nakonec se podrobit další zkoušce, u níž většina zájemců neobstála. Uspěl zhruba každý tisící.

A tak se rok co rok vždycky pár lidí na Kimon dostalo, usazovali se tam a psali dopisy domů, že se jim dobře vede.

Nikdo z těch, kdo odjeli na Kimon, se nevrátil. Kdo jednou okusil tamější život, na návrat ani nepomyslel.

A přesto za ta dlouhá léta vědomosti o Kimonu, jeho obyvatelích a kultuře zůstávaly jen velmi sporé. Všechny informace vycházely vlastně z dopisů, které se pravidelně jednou týdně

objevovaly na stole ředitele Světové poštovní správy v Londýně.

Hovořilo se v nich o platech a mzdách, které stonásobně převyšovaly výdělky na Zemi, o skvělých obchodních příležitostech, o kimonské kultuře a Kimoňanech samých – ale všude, ať už se to týkalo kultury, obchodu nebo čehokoliv jiného, chyběly podrobnosti.

Adresátům nedostatek konkrétních informací ani tolik nevadil, když v téměř každém dopise našli svazek bankovek, úplně nových, jakoby právě vyšlých z tiskárny a platných, protože byly podloženy tunami uranu, bušly diamantů, zlatými pruty a dalšími cennostmi, které se čas od času objevovaly vedle stolu ředitele Světové banky.

Časem se stalo touhou každé pozemské rodiny vyslat aspoň jednoho svého člena na Kimon, protože mít na Kimonu příbuzného znamenalo zajistit si dostatečné a doživotní příjmy pro celý zbytek širší rodiny.

Není divu, že legendy o Kimonu se množily. Mnoho z toho, co se povídalo, byly ovšem jen pusté báchorky, které přistěhovalci sami ve svých dopisech vyvraceli. Na Kimonu, psali, nejsou ulice dlážděny zlatem, protože tam žádné ulice nejsou. Ani mladé Kimoňanky nenosí pláště z diamantového prachu, protože se dá říct,

že vlastně nenosí téměř nic.

Avšak ti, kdo byli schopni myslet na víc než jen na zlatem dlážděné ulice a diamantové pláště, dobře chápali, že možnosti, které se lidem na Kimonu otvírají, se vůbec zlatem nebo diamanty vyjádřit nedají. Byla to totiž planeta, jejíž kultura byla nepoměrně vyspělejší než kultura Země, planeta, jejíž obyvatelé buď cvikem získali, nebo zdědili parapsychické schopnosti. Na Kimonu mohl člověk nabýt technických znalostí, jejichž využití by revolučním způsobem změnilo průmyslovou výrobu a sdělovací techniku v celé Galaxii. Na Kimonu se mohl člověk seznámit s filozofií, která by přes noc uvedla lidstvo na novou, lepší a snad i prospěšnější cestu.

Legenda rostla, interpretována každým člověkem podle jeho schopností a způsobu myšlení, a nabývala stále větších a větších rozměrů…

Vláda Země vycházela všemožně vstříc všem, kdo si přáli jet na Kimon, protože stejně jako jednotliví občané chápala, jakým přínosem by byly tamější znalosti a zkušenosti nejen pro vědeckotechnický rozvoj, ale i pro rozvoj lidského myšlení. Výzva k navázání diplomatických styků však stále nepřicházela, a tak vláda Země vyčkávala, dělala si různé plány, a hlavně dbala o to, aby se na Kimon dostalo co nejvíc lidí. Jenom těch nejlepších, pochopitelně, protože i ten nejtupější byrokrat uznával, že na Kimonu se Země musí prezentovat co nejlépe.

Proč Kimoňané umožňovali lidem, aby se tam usazovali, zůstávalo však záhadou, na kterou nikdo nedovedl odpovědět. Zdálo se totiž, že ze všech planet v celé Galaxii je Země jediná, která směla mít na Kimonu svoje lidi. Lidé a Kimoňané patřili sice k humanoidům, ale to nic nevysvětlovalo, protože lidé nebyli jediní humanoidi v Galaxii. Země si proto libovala v myšlence, že mezi ní a Kimonem existuje jisté zvláštní vzájemné porozumění, jistý paralelní vývojový trend (Země se ovšem trošku opozdila), který vysvětluje pohostinnost Kimoňanů.

Ale ať už to bylo tak či onak, Kimon byl něco jako vesmírné eldorádo, země snů, blahobytu a hojnosti, kde se člověk mohl vyšvihnout, kde každý toužil strávit svůj život.

Selden Bishop stál uprostřed jakéhosi parku, kam ho přivezla raketa z kosmické lodi, protože na Kimonu kosmodromy neexistovaly. Vůbec i mnoho jiných věcí tam chybělo.

Stál obklopen svými zavazadly a sledoval raketu, jak se vrací zpátky na oběžnou dráhu lodi.

Když zmizela v dálce, posadil se na kufr a čekal.

V něčem mu to tu připomínalo parky na Zemi, ale jenom vzdáleně, protože každý detail svědčil o tom, že jde o cizí planetu. Stromy byly příliš tenké, barva květin až moc sytá, skoro křiklavá, a tráva o poznání méně zelená, než můžete vidět na Zemi. Ptáci, pokud to vůbec ptáci byli, se podobali spíš ještěrkám než pozemským ptákům; také peří měli divného tvaru a zabarvení, na které nejsme zvyklí. Vzduch slabě voněl, ale jinak než na Zemi, a ta cizí vůně jako by byla barevná; ale o kterou barvu šlo, Bishop určit nedovedl.

Zatímco seděl nečinně na kufru uprostřed parku, snažil se v sobě probudit trošku nadšení, v duchu si zajásat, že tedy dosáhl, po čem toužil – že je konečně na Kimonu! Ale moc se mu to nedařilo, byl pouze rád, že nemusel rozměnit těch dvacet kreditů – veškeré své jmění.

Bude potřebovat nějaké peníze, aby měl z čeho žít, dokud si nenajde práci. Neměl by čekat příliš dlouho, říkal si, než nějakou dostane. Šlo jen o to, aby se nechytil první příležitosti, která se naskytne. Měl by se spíš nejdřív porozhlédnout a najít si něco, co mu bude skutečně vyhovovat. Ale právě to, jak dobře věděl, si vyžádá určité doby.

Když o tom uvažoval, litoval, že si nevzal peněz víc, aby měl určitou rezervu. Jenomže to by zas musel šetřit jinde – nemohl by si koupit prvotřídní zavazadla a v potřebném počtu, musel by se spokojit se šaty z konfekce a tak dále a tak dále.

Je velice důležité, aby vzbudil ten nejlepší dojem, říkal si, a když tu teď seděl a uvažoval o tom, opravdu nelitoval peněz, které na to vydal.

Ale možná, že si mohl od Morleyho nějaké peníze vypůjčit. Morley by mu dal, oč by ho požádal, a splatit dluh mohl, až začne vydělávat. Jenomže se mu příčilo říkat si o půjčku, protože cítil, jak si teď přiznával, že by se to neslučovalo s jeho nově nabytým

postavením; byl přece jedním z mála vyvolených, které Země vysílala na Kimon. Každý, i Morley, pohlížel na takového člověka s úctou, a tak bylo prostě nemožné chodit po známých a žádat je o půjčku či jinou laskavost.

Vzpomněl si na svou poslední návštěvu u Morleyho a s odstupem času si uvědomoval, že měla v sobě cosi diplomatického; jako by Morley, i když byl jeho přítel, současně plnil i jisté diplomatické poslání.

V diplomatické službě to Morley dotáhl daleko, a přitom stále ještě nebyl u konce své kariéry. Vypadal i hovořil jako diplomat, a jak tvrdili jeho starší kolegové, rozuměl politice a ekonomice sektoru 19 mnohem líp než ostatní zaměstnanci jeho věku. Nosil přistřižený knír, který budil velmi kultivovaný dojem, vlasy měl vždycky pečlivě učesané a jeho chůze připomínala krok pardála.

Seděli tehdy spolu u Morleyho v příjemné a družné zábavě; potom Morley vstal a začal se procházet po pokoji tím svým pardálím krokem.

„Jsme už hodně dlouho přátelé," řekl Morley, „a zažili jsme spolu celou řadu průšvihů."

Oba se usmáli, když si na některé z nich vzpomněli.

„Když jsem se dověděl, že jedeš na Kimon," pokračoval Morley, „měl jsem z toho přirozeně radost jako z každého tvého úspěchu. Ale tentokrát jsem měl radost ještě i z jiného důvodu. Říkal jsem si: konečně je tu ten pravý člověk, který by mohl zjistit, co potřebujeme."

„A co potřebujete zjistit?" zeptal se Bishop. Když si teďka na to vzpomněl, uvědomil si, že to pronesl tak ležérním tónem, jako by se Morleyho ptal, jestli si dá skotskou či bourbonskou. I když zrovna tuhle otázku by nikdy nepoložil, protože všichni mladí pracovníci oddělení mimozemských styků nedali na skotskou ani dopustit, byl to jejich nejoblíbenější nápoj. V každém případě se to však zeptal jen tak, jako by byla řeč o něčem málo významném, přestože cítil, že tomu tak vůbec není.

Že půjde o něco přímo spikleneckého, o nějaký vážný problém, s nímž si oficiální místa nevědí rady, a na okamžik trošku ztuhl a dostal strach.

„Musíme se dostat na kloub tajemství té planety," řekl Morley, „ale dosud jsme nepřišli na to, jak to udělat. Z jejich hlediska nikdo z nás, žádná jiná planeta oficiálně neexistuje. Ani s jedinou planetou neudržují diplomatické styky. Na Kimonu není jediný zástupce jiné země. Zdá se, že s nikým neobchodují, ale to není možné, protože žádná planeta, žádná kultura nemůže být naprosto soběstačná. Musí s někým někde udržovat diplomatické styky. Kromě samozřejmého důvodu, že Země je planeta s nižší kulturní úrovní, musí existovat ještě nějaký další důvod, proč nás nechtějí uznat. Vždyť i na Zemi, za barbarštějších dob, uznávaly jednotlivé státy jiné vlády a národy, které byly zaostalejší."

„A to mám všechno zjistit?"

„Ne, není třeba," odpověděl Morley. „Stačí nám jenom nějaké vodítko, klíč k celé té záhadě. Něco, co by nám napovědělo, jak to všechno ve skutečnosti je. Potřebujeme jenom škvírkou nakouknout, drápkem se uchytit. Když tohle pro nás uděláš, s ostatním si už poradíme sami."

„Ale já nejsem jediný, kdo tam jede," řekl Bishop. „Přede mnou se tam už vypravily stovky, tisíce lidí."

„Můžu ti prozradit, že v posledních snad více než padesáti letech," řekl Morley, „jsme hovořili s každým, kdo měl jet na Kimon, zrovna tak, jako teď s tebou hovořím já."

„A přesto jste nezjistili nic?"

„Ne," odpověděl Morley. „Skoro nic, vlastně vůbec nic, co by mělo význam, co by dávalo smysl."

„Takže všichni vás zklamali…"

„Naprosto," řekl Morley. ‚Jak se jednou dostali na Kimon, zapomněli na Zem. Tedy ne že by na ni zapomněli úplně, ale už se jí necítili ničím povinováni, přestala být jejich domovem. Stali se polovičními Kimoňany."

„A ty tomu věříš?"

„Na to je těžká odpověď," řekl Morley. „Je to nejlepší vysvětlení, jaké nás napadá. Je škoda, že jsme si s nimi mohli promluvit jen jednou, před jejich odjezdem. Žádný z nich se totiž nevrátil. Lze jim samozřejmě napsat, nepřímo se o tom zmínit. Ale to jsou jenom samé náznaky, otevřeně se zeptat nelze."

„Kvůli cenzuře?“

„To ani ne,“ řekl Morley, „i když tam cenzuru možná taky mají. Ale hlavně kvůli těm telepatickým schopnostem Kimoňanů. Okamžitě by poznali, že jsme naše lidi k něčemu nabádali. A to si nemůžeme dovolit, nechceme-li ohrozit veškeré naše dosavadní úsilí o dobré vztahy s Kimonem.“

„Ale po mně to chcete.“

„Nemusíš mít žádné obavy,“ uklidňoval ho Morley. „Těch pár týdnů do odjezdu bohatě stačí na to, abys na tenhle rozhovor pozapomněl. Snaž se o to, ale ne abys zapomněl úplně, to ne.“

„Chápu,“ řekl Bishop.

„Nechci, abys mi špatně rozuměl,“ dodal ještě Morley. „Nejde o nic nečestného. Po ničem takovém nepátrej. Celá ta věc může být naprosto jednoduchá. Třeba jim vadí, jak se češeme. Ale určitě tu nějaký důvod je. Možná celá řada drobných důvodů. A my se je prostě musíme dovědět.“

Morley ukončil rozhovor na toto téma tak rychle, jak ho začal, dolil skleničky a zase se posadil. Vzpomínali pak na to, jak chodili spolu do školy, jezdili na výlety, a bavili se o děvčatech, která kdysi znali.

Celkově vzato to byl velmi příjemný večer.

Od té doby uplynula už řada týdnů, a on si na tento večer sotva kdy vzpomněl. Až teď, když už byl na Kimonu, seděl na kufru uprostřed parku a čekal, až ho nějaký Kimoňan přijde uvítat.

Po celou dobu čekání byl připraven na jeho příchod. Věděl, jak Kimoňané vypadají, a proto by neměl být překvapen.

Ale když domorodec přišel, překvapen byl.

Protože ten domorodec byl skoro dva metry vysoký, skoro božská bytost, jako socha krásný humanoid, který byl překvapivě mnohem podobnější člověku, než si Bishop kdy představoval.

Stalo se to náhle; seděl v parčíku úplně sám a najednou tu ten Kimoňan stál vedle něho.

Bishop se okamžitě zvedl a domorodec řekl: ‚Jsme rádi, že jste přijel. Buďte vítán na Kimonu, pane.“

Jeho výslovnost byla tak precizní a krásná jako jeho vytesané tělo.

„Děkuji,“ odpověděl Bishop a okamžitě cítil, že toto jediné slovo zdaleka nevyjadřuje vše, co by říct chtěl a měl, a že jeho hlas – ve srovnání s domorodcem – je zastřený a zajíkavý. Při pohledu na Kimoňana si ve srovnání s ním připadal ošuntělý, šupácký.

Sáhl do kapsy a začal hledat dokumenty, neobratně, neohrabaně, až je nakonec přece jen vylovil, nebo lépe řečeno vydoloval – ano, to je to správné slovo, vydoloval – a podal je vedle stojícímu Kimoňanu.

Ten je jen zběžně přelétl – ano, jen přelétl – a řekl: „Pan Selden Bishop. Jsem rád, že vás poznávám. Váš IQ 160 je víc než vyhovující. U zkoušky jste uspěl, jak vidím, mimořádně dobře. Doporučení máte v pořádku, propouštěcí list ze Země rovněž. Zvládl jste to všechno celkem rychle. Opravdu vás tady rádi vidíme.“

„Ale…,“ začal Bishop, hned se však zarazil. Nemělo smysl pozastavovat se nad tím, že Kimoňan jeho papíry jenom přelétl, že se s nimi nemohl řádně seznámit. Když znal jejich obsah, tak je zřejmě četl.

„Jaký jste měl let, pane Bishope?“

„Velmi příjemný,“ odpověděl Bishop najednou celý pyšný, že konečně dostal ze sebe pořádnou odpověď.

„Vaše zavazadla,“ poznamenal domorodec, „ukazují, že máte vybraný vkus.“

„Děkuji… za uznání…,“ řekl Bishop, ale v duchu se zlobil: kdo dal tomu Kimoňanovi právo posuzovat jeho zavazadla?

Ale Kimoňan jako by si toho nevšiml.

„Půjdeme do hotelu?“

„Ano,“ odpověděl Bishop. Byl najednou skoupý na slovo, držel se zpátky.

„Dovolte tedy…,“ řekl domorodec.

Svět před Bishopovýma očima jako by se rozostřil – trvalo to jenom vteřinku, ale bylo to naprosto zřetelné – a už nestál v parčíku, ale ve výklenku pro jednu osobu vedle hotelové haly, se zavazadly úhledně narovnanými u nohou.

Když po odletu rakety seděl v parčíku a čekal na domorodce, nějak si neuvědomoval ten pocit obrovského vítězství, ale teď se ho

zmocnil tak silně, že se mu přitom až zatočila hlava, a on cítil, jak se mu stahuje hrdlo.

Tohle je tedy Kimon! Konečně je na Kimonu! Po všech těch letech studií je konečně tady, v tom vysněném světě, o který tak houževnatě po mnoho let usiloval.

Vysoký IQ, říkávali si šeptem – vysoký IQ a mnoho let studia a těžká zkouška, u které sotva jeden z tisíce uchazečů obstojí.

Stál ve výklenku hotelové haly, málem se tam choulil, ukrýval, aby si mohl trošku vydechnout a aspoň na chvilku vychutnat ten blažený pocit vítězství…

Aspoň na chvilku, protože dlouho se mu v žádném případě oddávat nesmí a tím méně ho dát nějakým způsobem najevo. Byla to jeho osobní věc a jako taková musí zůstat ukryta hluboko v jeho nitru.

Na Zemi byl jedním z tisíce, tady však nebyl nic víc než rovnocenný partner všech, kteří přišli před ním. A možná ani to ne, protože oni už znali zdejší situaci, kdežto on, jako nováček, se bude muset ještě hodně učit.

Pozoroval v hotelové hale ty šťastlivce a vyvolence, kteří sem přišli před ním, tu vybranou společnost, o níž po celá ta léta dřiny snil – společnost, k níž se za chvíli připojí i on, k těm privilegovaným Pozemšťanům, kteří dostali zelenou k cestě na Kimon.

Neboť vysláni byli jenom ti nejlepší – nejlepší, nejchytřejší a nejbystřejší. Země se musela ukázat v tom nejpříznivějším světle, protože jak jinak mohla přesvědčit Kimon, že je jeho sesterskou planetou?

Zpočátku vnímal lidi, kteří procházeli kolem, jen jako dav, zářící, jiskřivý dav, v němž se však jako v každém davu ztrácely osobnosti. Ted' se mu však zdálo, jako by se tento dav rozpadal na jednotlivce, a on je viděl ne jako dav, ale jako jednotlivé muže a ženy, s nimiž se za chvíli osobně pozná.

Vedoucího směny, provozáře, si všiml teprve tehdy, když se před ním objevil. Byl snad ještě vyšší a hezcí než Kimoňan, s nímž se setkal v parku.

„Dobrý večer, pane," oslovil provozář Bishopa. „Vítám vás v

Ritzu.“

Bishop se podivil. „V Ritzu? Ach ano, zapomněl jsem, že tenhle hotel se jmenuje Ritz.“

‚Jsme rádi, že budete naším hostem,“ řekl provozář. „A doufáme, že se u nás zdržíte dlouho.“

„Jistě,“ odpověděl Bishop. „I já v to doufám.“

„Byli jsme předem uvědomeni o vašem příjezdu, pane Bishope,“ pokračoval provozář. „Dovolili jsme si vám rezervovat pokoje a doufám, že s nimi budete spokojen.“

„O tom nepochybuji,“ řekl Bishop.

Copak mohl být člověk s něčím na Kimonu nespokojen?

„Pravděpodobně byste se rád převlékl,“ řekl provozář, „do večeře máte ještě čas.“

„Ano,“ uvítal jeho návrh Bishop. „To bych skutečně velmi rád.“ A hned litoval svých slov.

„Zavazadla pošleme nahoru,“ oznámil mu provozář. „Do knihy hostí se zapisovat nemusíte, o to se už postaráme sami, jestli dovolíte.“

S rezervovanými pokoji – třemi pokoji – byl Bishop spokojen. Jenom teď, když tu tak seděl v křesle, si říkal, jak tohle všecko zaplatí.

Když si vzpomněl, že má sotva dvacet kreditů, zmocnila se ho na okamžik panika. Bude si muset najít nějaké místo dřív, než původně plánoval, protože při tomhle životním stylu by mu na dlouho nevystačily, i když by pravděpodobně dostal úvěr, kdyby o něj požádal.

Ale o úvěr v žádném případě žádat nebude; znamenalo by to přiznat, že je bez prostředků. Až dosud udělal vše tak, jak měl. Přijel luxusní kosmickou lodí, osobní lodí, a ne nějakou starou nákladní lodí, která bere cestující jako přívažek; jeho zavazadla – jak to ten domorodec říkal? – ukazovala, že má vybraný vkus; jeho garderoba musela splnit každé očekávání; doufal jenom, že na sobě nedal znát, jak ho děsí pomyšlení na to, z čeho zaplatí to luxusní apartmá, které mu rezervovali.

Vstal z křesla a prošel se po pokoji. Nebyl tu žádný koberec,

protože podlaha sama byla tak měkká a poddajná, že v ní při chůzi mohl vidět své stopy, aspoň na tu vteřinku, než se povrch zase vyrovnal.

Přistoupil k oknu a vyhlédl ven. Byl už večer a nad zemí se vznášel modravý opar – neviděl před sebou vůbec nic, nic než zvlněnou krajinu. Žádné ulice nebo světla jiných domů.

Možná se dívám z oken zadního traktu, pomyslel si. Ulice a silnice, domy a obchody budou na druhé straně.

Otočil se a prohlížel si pokoj – nábytek tu byl jako na Zemi, ale tak nevtíravě elegantní, že to bylo až nápadné – nádherný krb z žilkovaného mramoru, poličky s knihami, leštěné staré dřevo, překrásný obraz na stěně a velká skříň, která zaplňovala skoro celou jednu stěnu místnosti.

Uvažoval, čemu asi má ta skříň sloužit. Byl to moc hezký kus nábytku: vypadal starožitně a nádherně se leskl. Tento lesk byl přirozený – získaný dlouholetým používáním, nesčetnými dotyky lidských rukou.

Přistoupil ke skříni.

„Něco k pití, pane?“ ozvalo se ze skříně.

„To bych si dal,“ odpověděl Bishop a potom se najednou údivem zarazil, když si uvědomil, že ta skříň promluvila a on jí odpověděl.

Otevřela se dvířka a nápoj byl tu.

„Hudbu?“ zeptala se opět skříň.

„Ano,“ odpověděl Bishop.

„Jakou si budete přát?“

„Jakou? Ach tak. Něco veselého a současně i trošku smutného. Jako když nad Paříží rozevře svá melancholická křídla modravý soumrak. Kdo to napsal? Jeden z těch dávno zapomenutých spisovatelů. Fitzgerald. Ano, určitě to byl Fitzgerald.“

Ozvala se hudba zachycující skleslou náladu podvečera vkrádající se do toho města na vzdálené planetě Zemi; je duben, k zemi se snáší vlahý déšť, chodníky se lesknou a odkudsi z dálky se ozývá dívčí smích.

‚Ještě nějaké přání, pane?“ zeptala se skříň.

„Ne, prozatím děkuji.“

„Prosím, pane. Máte hodinu na to, abyste se převlékl k večeři.“

Vyšel z pokoje a přitom usrkával nápoj, který dostal. Nebyl špatný, měl cosi do sebe.

Zašel do ložnice a tam si vyzkoušel postel, byla příjemně měkká. Prohlédl si toaletku, podíval se do velkého zrcadla. Nakoukl do koupelny a všiml si, že je vybavena automatickým holicím strojkem a masážním přístrojem, sprchou a vanou, cvičebním strojem a ještě řadou dalších věcí, o nichž ani nevěděl, nač jsou.

A teď ten třetí pokoj. Ve srovnání s ostatními dvěma byl takřka prázdný. Uprostřed stálo křeslo s velkými plochými opěradly a na každém opěradle bylo několik řad knoflíků.

Přistoupil ke křeslu opatrně, protože nevěděl, co za záludnost by se v něm mohla skrývat, není-li to nějaká past, ačkoliv něco takového bylo přece směšné – jaká past by tu, na Kimonu, mohla být na něho nastražena? Zde, v této zemi nesčetných příležitostí, kde si člověk mohl vydělat celé jmění, žít v přepychu a být v neustálém kontaktu s civilizací, s níž se žádná jiná v celé Galaxii nemohla měřit?

Sklonil se nad širokými opěradly a všiml si, že na každém knoflíku je nápis. Historie, Poezie, Drama, četl, Sochařství, Literatura, Malířství, Astronomie, Filozofie, Fyzika, Náboženství a mnoho dalších. Nápisům na několika knoflících nerozuměl – nikdy se s takovými slovy nesetkal, jejich význam neznal.

Stál uprostřed pokoje, rozhlížel se kolem sebe, jak je prázdný, a poprvé si všiml, že tu nejsou žádná okna. Byla to uzavřená místnost jako dejme tomu divadelní nebo přednáškový sál. Člověk se posadil do křesla, stiskl určitý knoflík a…

Ale na to teď nebyl čas. Jak ho upozornila skříň, měl hodinu na to, aby se převlékl, a teď už ani ne celou hodinu.

Zavazadla byla v ložnici. Otevřel kufr, kde měl uložen společenský oblek. Sako bylo dost zmačkané.

Držel je v rukou a nerozhodně na ně hleděl. Možná že se vyvěsí. Možná…

Věděl však, že se nevyvěsí.

Hudba skončila a skříň se zeptala: „Přejete si něco, pane?“

„Můžete mi vyžehlit sako večerních šatů?“

„Zajisté, pane, mohu.“

‚Jak dlouho to bude trvat?“

„Pět minut,“ odpověděla skříň. „Dejte mi také kalhoty.“

Ozval se zvonek a Bishop šel otevřít.

Za dveřmi stál nějaký muž.

„Dobrý večer,“ pozdravil muž. ‚Jmenuji se Montague, ale říkají mi Monty.“

„Tak pojďte dál, Monty.“

„Máte to tu hezké,“ poznamenal Monty.

Bishop přikývl. „Nevybíral jsem si to sám ani jsem o to nežádal. Prostě mi to přidělili.“

‚Jo, Kimoňané jsou chytří,“ řekl Monty. „Velmi chytří.“

„Ale abych se také představil – Selden Bishop.“

„Právě jste přijel, že?“ zeptal se Monty.

„Asi tak před hodinou.“

„Plný představ, jak báječné to tu je, co?“

„Nevím o Kimonu vlastně nic,“ přiznal se Bishop. „I když jsem zdejší poměry samozřejmě studoval.“

„Jako každý,“ řekl Monty a pohlédl na něj úkosem. „Nebo každá další oběť, dalo by se říct – jen tak mezi námi.“

Bishop se usmál, protože ho nic lepšího nenapadlo.

„Co je váš obor?“ zeptal se Monty.

„Obchod, obchodní podnikání,“ odpověděl Bishop. „Chtěl bych se dostat do státní správy.“

„No jo,“ řekl Monty, „tak to s váma asi nebudu moct počítat. Asi nebudete mít zájem.“

„O co?“

„O fotbal. Nebo o baseball nebo o kriket. Asi nesportujete, co?“-

„Nikdy jsem na to neměl čas.“

„Škoda,“ řekl Monty. „Figuru na to máte.“

Skříň se zeptala: „Bude si pán přát něco k pití?“

„Ano, děkuji,“ odpověděl Monty.

„A vy také, pane?“

„Ano,“ přikývl Bishop.

„Běžte se převlíct,“ řekl Monty. „Já se tu zatím posadím a počkám.“

„Vaše sako a kalhoty, pane,“ řekla skříň.

Otevřela se dvířka a na polici leželo sako a kalhoty, vyčištěné a vyžehlené.

„Nevěděl jsem," řekl Bishop, „že tu taky sportujete."

„Nesportujeme," přiznal Monty. „Tohle je myšleno jako kšeft."

„Kšeft?"

„Jistě. Chceme dát Kimoňanům možnost, aby si zasázeli. Třeba se jim to zalíbí. Bude je to bavit, aspoň nějakou dobu. Tady sázení nevedou, protože…"

„To opravdu nevím proč."

„Tak o tom chvilku uvažujte. Copak by se svými telepatickými schopnostmi mohli hrát nějaké kolektivní hry? Věděli by vždycky dopředu, co udělá soupeř. A potom ta telekineze. Můžou pohybovat předměty – ať už je to míč nebo cokoli jiného —, a přitom se jich ani prstem nedotknou. Taky…"

„Jasné," řekl Bishop.

„Takže jsme si říkali, že dáme dohromady pár mužstev pro exhibiční utkání. Vzbudíme co nejvíc nadšení a Kimoňané se nám na hřiště jen pohrnou. Budou platit vstupné. Sázet. My samozřejmě budeme sázky přijímat a tím pádem taky shrábneme provizi. Bude to fajn, dokud je to ovšem bude bavit."

„Dlouho je to bavit nebude."

Monty se na Bishopa dlouze zadíval.

„Orientujete se rychle," poznamenal. „S takovou se tu vyšvihnete."

„Vaše nápoje, pánové," ozvala se skříň.

Bishop vzal skleničky a jednu podal svému hostu.

„Ale abyste si o sobě moc nemyslel, měl bych vás raději hned trošku uzemnit," řekl Monty. „Koneckonců čím víc se dovíte, tím líp. A vám se dlouhé přednášky dělat nemusí."

„Dobře," přátelsky souhlasil Bishop. „Tak jen do toho!"

„Nemáte moc peněz, co?" řekl Monty.

„Jak to víte?"

„Děsí vás pomyšlení na to, co budete platit za tohle apartmá," pokračoval Monty.

„Telepatie?" zeptal se Bishop.

„Člověk se lecčemus přiučí," řekl Monty. „Posbírá nějaké ty

drobty. Ale tak dobří jako oni nikdy nebudeme. Nikdy. Přece však čas od času člověk cosi pochytí – nějakým tím šestým smyslem. Když už tu nějakou dobu je.“

„Myslel jsem si, že si toho nikdo nevšimne.“

„Naopak, skoro každý si toho všimne, Bishope. Musí si toho všimnout, přímo to z vás čiší. Ale nic si z toho nedělejte. Jsme tu všichni přátelé. Táhneme za jeden provaz, proti tak říkajíc společnému nepříteli. Chcete-li půjčit…“

„Teďka ještě ne,“ řekl Bishop. „Když budu skutečně potřebovat, dám vám vědět.“

„Buď mně,“ řekl Monty, „nebo komukoliv z nás. Jsme všichni přátelé. Musíme být.“

„Díky.“

„Není zač. Tak, a teď se běžte převlíct. Počkám tu na vás, půjdeme spolu. Už na vás všichni čekají.“

„To rád slyším,“ přiznal Bishop. „Cítil jsem se tu jako cizinec.“

„Ale jděte,“ usmál se Monty. „To není třeba. Víte, mnoho našich ze Země nepřijíždí. A my všichni, co tu jsme, chceme vědět, co je na Zemi nového.“

Pootočil skleničku v prstech.

„No, jak to tam vypadá?“ zeptal se.

„Jak…“

„Že dosud existuje, vím. Ale jak si tam lidi vedou? Co je nového?“

Až do této chvíle neměl Bishop možnost hotel si prohlédnout. Nevěděl o něm nic kromě toho mála, co zahlédl, když stál a čekal ve výklenku hotelové haly vedle svých zavazadel, dokud se neobjevil provozář a neposlal ho do jeho apartmá.

Nyní však viděl, že to byla podivně skutečná pohádková země, s fontánami a skrytou hudbou, s jemným krajkovím duhy podpírajícím klenbu a třpytivými skleněnými sloupy, v nichž se odrážela a mnohokrát násobila celá hala, takže jste měli dojem, že vlastně nikde nekončí. A přesto bylo možno najít si zde intimní koutek pro sebe a skupinu přátel.

Byla to iluze a realita současně, krása a pocit domova – prostě

to, říkal si Bishop, co si v tom kdo chtěl představit. Kouzelné místo oddělující člověka od světa a syrové reality světa, místo, které v člověku budilo stálou radost a sentimentální náladu, nikoli však lacinou, vzbuzovalo v něm pocit blahobytu a vědomí vlastní důležitosti už jenom proto, že k tomuto místu patřil.

Na Zemi nic takového nebylo a ani nemohlo být, říkal si Bishop, neboť k postavení tohoto komplexu bylo třeba čehosi víc než pouhých plánů a stavitelské dovednosti, s nimiž se setkáváme na Zemi. Člověk tu kráčel okouzlen, hovořil se zaníceníím a přímo cítil, jak ho to místo inspiruje svou zvláštní jiskrou a leskem.

„Podmaní si vás to," řekl Monty. „Vždycky se dívám, jak se tváří každý nováček, když tudy kráčí poprvé."

„Ale začas se to asi omrzí," zatvářil se Bishop nevěřícně.

Monty zavrtěl hlavou. „Neomrzí, příteli. Je pravda, že později vás to už tak nepřekvapuje, ale cítíte to, uvědomujete si to pořád. Lidský život je příliš krátký, aby se něco takového omrzelo, stalo se samozřejmostí."

Večeřel v staré, slavnostně vyhlížející jídelně, jejíž měkce tlumená atmosféra měla v sobě starobylý přídech jakoby z jiného světa a kde byli neustále po ruce kimonští číšníci, vždy ochotni doporučit vám určitý chod nebo značkové víno, které byste měl zkusit.

Zatímco Bishop jedl, Monty si dal kávu. U stolu se zastavovali další a další lidé, zdravili Bishopa a ptali se ho, co nového na Zemi, vždy jen jakoby mimochodem, ale jejich lačné oči prozrazovaly, jak po všech novinkách dychtí.

„Chtějí, abyste se cítil jako doma," vysvětloval Monty. „A myslí to doopravdy. Jsou rádi, když se tu objeví někdo nový."

A on se skutečně cítil doma, víc než kdykoli předtím v životě, jako by do téhle společnosti už pomalu zapadal. Nečekal, že k tomu dojde tak brzy, a trochu se nad tím podivoval – neboť se tu konečně octl mezi lidmi, o jejichž společnosti dosud jen snil. Z každého z nich vyzařovala magnetická síla, osobní kouzlo, které z nich dělalo velké osobnosti, tak velké, aby je mohl Kimon přijmout, a když se na ne díval, ptal se sám sebe, koho z nich pozná blíž, kdo se stane jeho přítelem.

Ulevilo se mu, když zjistil, že za jídlo a pití se v hotelu platit nemusí, že stačí podepsat účet. Od toho okamžiku vypadalo všecko hned veseleji, protože večeře by mu jistě udělala pořádnou díru do těch dvaceti kreditů v kapse.

Když se najedl – Monty se mezitím někde ztratil v davu —, šel do baru, sedl si na stoličku a na doporučení kimonského barmana si dal něco extra.

Zatímco tam tak seděl se skleničkou v ruce a pomalu popíjel, vynořila se odněkud dívka, vyhoupla se na stoličku vedle něho a zeptala se: „Co jste si to dal, příteli?“

„Nevím,“ odpověděl Bishop. Palcem ukázal na muže za pultem. „Řekněte mu, ať vám to taky namíchá.“

Barman slyšel a hned vzal láhve a šejkr.

„Nováček ze Země, co?“ zeptala se dívka.

„Zrovna jsem přijel.“

„Docela to tu ujde,“ řekla, „jenom o tom nesmíte moc přemýšlet.“

„To nebudu,“ ujistil ji Bishop. „Nebudu vůbec o ničem přemýšlet.“

„Zvyknete si, samozřejmě,“ řekla. „Po určité době vám ty pobavené úsměvy přestanou vadit. Řeknete si, ať se smějí, jak chtějí, čert je vem, hlavně když se má člověk dobře. Ale přijde den …“

„O čem to vlastně mluvíte?“ zeptal se Bishop. „Tady máte svou skleničku, tak se jí taky trošku věnujte…“

„Přijde den, kdy už pro ně budeme staří, přestaneme je bavit. Pustí nás k vodě. Člověk nemůže pořád vymýšlet nové triky. Například já, jako malířka…“

„Počkejte,“ řekl Bishop. „Nemám ani páru o tom, co mi tu povídáte.“

„Tak víte co?“ řekla. „Promluvíme si za týden. Jmenuji se Maxine. Stačí, když se budete ptát po Maxine. Za týden si můžeme popovídat. Na shledanou, chlapečku.“

Sklouzla ze židle a byla najednou pryč.

Skleničky se ani nedotkla.

Vrátil se do svého apartmá a dlouhou dobu stál u okna a hleděl

na nevýraznou krajinu ozářenou měsíčním světlem.

Hlavou mu vířilo mnoho otázek – všecko tu bylo nové a nezvyklé —, ale nejúchvatnější bylo to, že je konečně zde; jako by si teprve teď pomalu začínal uvědomovat, že je to pravda, že je jedním z té famózní společnosti lidí, o níž tolik let snil.

Už skoro zapomněl na ty strastiplné roky, kdy se věnoval pouze knihám a studiu, na ta léta vytrvalého úsilí, hladová, trýznivá, vyčerpávající léta, kdy žil jako poustevník, umrtvoval tělo a duši jenom proto, aby mohl rozvíjet svůj intelekt.

To všechno teď z něho jakoby najednou spadlo a on si začal nově uvědomovat sám sebe, vnímat novost prostředí, v němž se pohyboval. Svěžest, novost a vůbec – celou tu nádheru.

Potom se ozvala skříň.

„Proč nevyzkoušíte ten přístroj, jemuž se říká ‚Prožij to sám'?"

Bishop se rázně otočil. „Myslíte…"

„Třetí pokoj," řekla skříň. „Uvidíte, že je nesmírně zábavný."

„Prožij to sám!"

„Správně," řekla skříň. „Co si vyberete, to prožijete."

Znělo to jako z Alenky v říši divů.

„Nebojte se, nic se vám nestane," pokračovala skříň. „Je to naprosto bezpečné. Kdykoliv budete chtít, můžete se vrátit."

„Díky za informace," řekl Bishop.

Šel do pokoje, posadil se do křesla a prohlížel si knoflíky na opěradlech. Což tak zkusit dějiny? řekl si. Historii trošku znal, zajímal se o ni, absolvoval několik kursů a přelouskal mnoho stran doplňkové četby.

Stiskl knoflík s nápisem Historie. Nástěnný panel před ním se osvětlil a objevil se na něm obličej Kimoňana – opálený, bronzově zlatý obličej ztělesňující klasickou krásu této rasy.

Jak to, že jsou všichni tak krásní? ptal se sám sebe Bishop. Copak mezi nimi nejsou taky nějací ošklivci nebo mrzáci… jako na Zemi?

„Jaké dějiny to mají být, pane?" zeptal se ho obličej na plátně.

„Jak to myslíte?"

„Dějiny Galaxie, Kimonu, Země – můžeme vám nabídnout takřka vše."

„Tak Země, prosím," řekl Bishop.

„Bližší určení?"

„Anglie," odpověděl Bishop. „14. října 1066. Bitva u Hastingsu."

A už to bylo tady.

Opustil pokoj se čtyřmi holými stěnami a jediným křeslem a octl se na kopci uprostřed slunečného podzimního dne; modravý opar se vznášel nad pestře zbarveným listím stromů a on slyšel hlasy a volání mužů.

Stál ve vysoké trávě, sluncem spálené, seschlé, a před sebou, na úpatí kopce, viděl klikatícího se hada jezdců na koních, v přilbách a se štíty, jež se blýskaly na slunci, a třepetajícími se korouhvemi se znakem leoparda.

Byla sobota 14. října a na kopci stály Haroldovy voje, obklopené hradbou štítů. Ještě než slunce zapadne, dostanou se k moci nové síly, jež budou utvářet další osudy impéria.

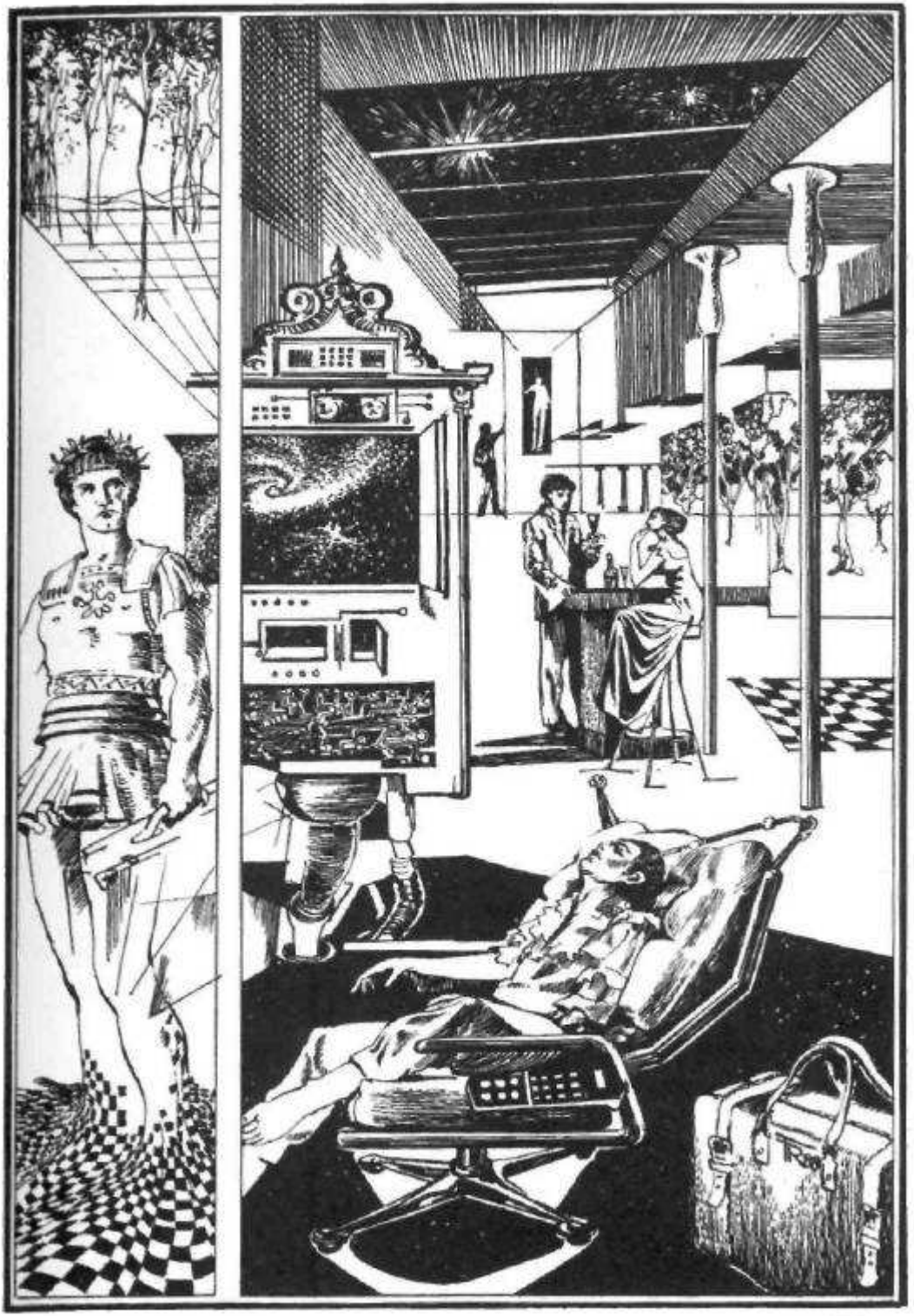
A Taillefer, pomyslel si, Taillefer pojede v čele Vilémova útoku, bude zpívat *Píseň o Rolandovi* a mávat mečem nad hlavou a svým zápalem strhne ostatní.

Normané zaútočili, ale Taillefer se neobjevil. Nikdo nemával mečem ve vzduchu, žádný zpěv nebylo slyšet. Jenom křik, ochraptělý řev bojovníků ženoucích se smrti vstříc.

Jezdci se hnali přímo na něho, on mezi nimi kličkoval a snažil se utéct, ale jezdci byli rychlejší. Viděl lesk nablýskaných kopyt koní i surovou ocel jejich podkov, třpyt kovových špic kopí, houpající se pochvy mečů, červené, zelené a žluté pláště, matný lesk brnění, otevřená ústa křičících mužů – a už se na něj řítili. A prošli jím a nad ním, jako by tam nebyl.

Zůstal nehnutě stát, srdce mu bušilo v hrudi; jakoby odkudsi z dálky cítil dech a pach útočících koní, kteří pobíhali všude kolem něho.

Z vršku kopce byl slyšet drsný bojový pokřik a vysoký, ostrý třeskot oceli. Kolem něho se valila mračna prachu a kdesi vlevo chroptěl umírající kůň. Z prachu se vynořil muž běžící po svahu dolů. Zapotácel se, padl a zase vstal a běžel dál. Bishop viděl, jak mu z proraženého brnění prýštila krev, omývala kovové pláty a

potřísňovala seschlou, sluncem sežehlou trávu.

Koně se opět vraceli, někteří bez jezdců; běželi s nataženými krky a uzdami volně vlajícími ve větru a z tlam jim kapala pěna.

Jeden muž poklesl v sedle a spadl z koně, ale noha mu zůstala vězet v třmeni a poplašený kůň ho vlekl vedle sebe.

Nahoře na kopci Sasové, sešikovaní do čtverce, jásali a skrz usazující se prach viděl Bishop kupy mrtvol ležících před hradbou štítů.

Chci pryč! vykřikl v duchu Bishop. *Jak se dostanu pryč? Pusťte mě…*

A opět byl v místnosti s jediným křeslem a čtyřmi holými stěnami.

Seděl tam tiše a myslel si: *Tak vida, žádný Taillefer neexistoval. Nikdo nejel v čele Normanů, nezpíval, nemával mečeni. Taillefera si prostě vymyslel nějaký opisovač, aby to bylo zajímavější.*

Ale lidé umírali. Běželi po svahu, padali na zem a umírali. Padali z koňů, vyděšených koňů, a nechávali se jimi usmýkat. Lezli po čtyřech dolů po stráni a sípali a chroptěli, dokud je nevysvobodila smrt.

S třesoucíma se rukama Bishop vstal a vrávoravě zamířil do vedlejšího pokoje.

„Jdete si lehnout?“ zeptala se skříň.

„Asi ano,“ odpověděl Bishop.

„Dobře, v tom případě zamknu a zhasnu světlo.“

„To je od vás velice laskavé.“

„Je to moje samozřejmá povinnost,“ řekla skříň. „Budete si ještě něco přát?“

„Ne, děkuji,“ odpověděl Bishop. „Dobrou noc.“

„Dobrou noc,“ řekla skříň.

Ráno se Bishop vydal do zprostředkovatelny práce, kterou našel v jednom rohu hotelové haly.

Byla tam jenom jedna kimonská dívka, vysoká blondýna s postavou připomínající antickou sochu, ale s větším půvabem než ta nejútlejší, nejkřehčí pozemská kráska. Světlovlasá bohyně, pomyslel si Bishop, jako vystřižená z klasické mytologie, ale živá, z masa a

krve, živá a krásná. Neměla na sobě volně splývavou řeckou tógu, jež by jí určitě slušela; po pravdě řečeno, neměla na sobě skoro nic, což jí ovšem slušelo ještě víc.

„Vy jste tu nový, že?“ zeptala se.

Přikývl.

„Ano, už si vzpomínám,“ řekla a pohlédla na něho. „Selden Bishop, stáří 29 pozemských let, IQ 160.“

„Ano, prosím,“ vykoktal ze sebe jako kluk.

Vyvolávala v něm pocit, jako by měl před ní lézt po kolenou.

„Jestli se nemýlím, máte zájem o zaměstnání v nějaké obchodní společnosti, že?“ řekla.

Mechanicky přikývl.

„Prosím, posaďte se, pane Bishope, promluvíme si o tom.“

Posadil se a přitom si říkal, že taková krasavice by snad ani neměla být tak veliká, robustní. Ani tak věcná, schopná.

„Chtěl byste už někde začít, že?“

„Přesně tak.“

„Vaše specializace je obchod, ale bohužel musím říct, že zrovna na tom úseku není moc volných míst.“

„Pro začátek nic velkého nečekám,“ řekl Bishop. Cítil, že je na místě, aby byl skromný a realistický. „Mohu vzít cokoliv a pak se ukáže, nač budu stačit a nač ne.“

„Musel byste začít úplně od píky a dlouho, mnoho let se učit. Nejen obchodní praxi, ale i celkovému přístupu, pojetí obchodu.“

„To by mi…“ Zaváhal. Chtěl říct, že by mu to nevadilo, ale nebyla to pravda. Vadilo by mu to, a dost hodně.

„Ale vždyť jsem strávil už tolik let…,“ řekl. „Znám…“

„Kimonskou obchodní praxi?“

„Je tak moc odlišná?“

„Předpokládám, že jste obeznámen především se vším, co se týká uzavírání kontraktů.“

„Pochopitelně.“

„No vidíte, a na Kimonu kontrakty vůbec neexistují.“

„Ale…“

„Není jich třeba.“

„To jsou všichni tak poctiví?“

„Ano. Ale nejen to. Jsou tu ještě i jiné věci.“

„Které?“

„To byste těžko pochopil.“

„Tak to zkuste.“

„Bylo by to zbytečné, pane Bishope. Naše pojetí obchodu je zcela odlišné. Vezměte si například otázku motivace. Na Zemi je to zisk…“

„A tady ne?“

„Jenom zčásti. Z velmi malé části.“

„A ty další motivy?“

„Například kulturní rozvoj. Dovedete si představit, že snaha o kulturní rozvoj je tak silná jako motiv zisku?“

„To teda ne,“ přiznal se Bishop poctivě.

„A u nás je vlastně ještě silnější než motiv zisku,“ řekla. „Ale to zdaleka není všechno. Například peníze… u nás vlastně peníze neexistují. Alespoň ne v té formě, jak je znáte vy.“

„Ale přece jenom nějaké peníze máte. Kreditní poukázky.“

„Ovšem jenom kvůli vám, lidem,“ řekla. „Vytvořili jsme vaše peněžní hodnoty a důkazy bohatství jen proto, abychom vás mohli přijímat do služeb a platit vás – a musím říct, že vás platíme dobře. Nezapomněli jsme přitom na nic. Měna, kterou jsme vytvořili, není o nic horší než kterákoli jiná v Galaxii. Je podložena vklady v pozemských bankách a vydané peníze jsou u vás zákonným platidlem. Ale Kimoňané sami peníze neužívají.“

Bishop zrozpačitěl. „To nedovedu pochopit,“ řekl.

„Nedivím se vám,“ pokračovala. „Je to pro vás něco naprosto nového. Pro vaši civilizaci je totiž charakteristické, že bohatství a hodnota člověka musí být jistým způsobem materiálně vyjádřeny. My nic takového nepotřebujeme. Tady každý člověk nese tohle jednoduché účetnictví – všechna ta aktiva a pasíva – ve své hlavě. Aby věděl, jak na tom je. A aby to mohli kdykoli zjistit i jeho přátelé a obchodní společníci.“

„Pak tu nejde o obchod,“ namítl Bishop, „aspoň ne o takový obchod, jak ho chápu já.“

„Samozřejmě,“ přitakala dívka.

„Ale já jsem v tom oboru vyškolen. Strávil jsem…“

„Mnoho a mnoho let studiem. Ale to se týkalo obchodní praxe na Zemi, ne na Kimonu.“

„Přesto však tu taky jsou obchodníci. Stovky obchodníků.“

„Myslíte?“ zeptala se s úsměvem. Nebyl to úsměv povýšený ani ironický, ale docela obyčejný; prostě úsměv.

„Potřeboval byste se blíže seznámit s Kimoňany,“ řekla, „dostat se s nimi do styku. Trošku se vyznat v tom, jak to tu chodí, mít příležitost pochopit naše hledisko a zjistit, jak to děláme my.“

„To vypadá rozumně,“ souhlasil Bishop. „Jak se mám do toho pustit?“

„Vyskytly se i takové případy,“ řekla dívka, „že Pozemšťané dělali placené společníky.“

„O to bych asi moc nestál. Znamená to zřejmě něco jako… dělat chůvu k dětem, předčítat starým dámám nebo…“

„Umíte hrát na nějaký nástroj nebo zpívat?“

Bishop zavrtěl hlavou.

„Malovat nebo kreslit? Tancovat?“

Ani jednu z těchto věcí nedovedl.“A co tak pěstní zápas?“ zeptala se. „Fyzické zápolení. To má někdy úspěch, když se to nepřehání.“

„Chcete říci box, rohování?“

„Ano, myslím, že se tomu taky tak říká.“

„Bohužel,“ odpověděl Bishop.

„Potom nám už moc nezbývá,“ řekla a vzala do ruky jakési papíry.

„A co doprava?“ zeptal se.

„Doprava je osobní věc.“

To samozřejmě byla, pomyslel si. Ovládá-li někdo telekinezi, může přemísťovat sebe nebo cokoli jiného, co si zamane, bez použití mechanických prostředků.

„Nebo spoje,“ nadhodil nesměle. „To bude asi stejné, co?“

Přikývla.

Pochopitelně, tady zas byla telepatie.

„Vy se vyznáte v dopravě a spojích, pane Bishope?“

„V té formě, jak je známe na Zemi,“ odpověděl Bishop. „Což tu asi není k ničemu.“

„To máte pravdu,“ řekla. „Ale mohli bychom zorganizovat přednáškové turné. Naši lidé by vám pomohli shromáždit materiál.“

Bishop zavrtěl hlavou. „Nejsem žádný řečník.“

Vstala.

„Poptám se ještě jinde, co by se dalo dělat,“ řekla. „Stavte se zas někdy. Určitě pro vás najdeme něco vhodného.“

„Díky,“ řekl a vrátil se do hotelové haly.

Šel se projít.

V okolí nebyly silnice ani cesty. Nebylo tam vůbec nic. Hotel stál na rovině, zcela osamocený. Nikde žádné domy, vesnice, silnice. Nic. Vůbec nic.

Velká, výstavná budova hotelu se tyčila proti obloze jako prst — sama, jediná, bez dalších budov, které by s ní splývaly a tlumily ji – a tím budila dojem, jako by sem nepatřila, jako by ji tu někdo narychlo postavil a ještě rychleji opustil.

Vykročil k řadě stromů stojících zřejmě podél nějakého potoka a divil se, proč tu všude cesty nebo aspoň pěšiny chybějí, ale potom se najednou ťukl do čela a bylo mu to jasné.

Vzpomínal pak na léta strávená usilovným studiem obchodní praxe a na tlusté sešity výpisků z dopisů, které psali domů ti, kteří se dostali na Kimon a kteří se zmiňovali o velkých obchodních transakcích a významných místech, jež zastávají.

A najednou ho napadlo, že ty výpisky měly jeden společný rys – pisatelé se vždycky jen zmiňovali o obchodní činnosti a o svém postavení, ale nikdo nikdy konkrétně neřekl, co dělá.

Proč asi? ptal se sám sebe. Proč nás klamali?

I když – kdo ví, jak to vlastně je. Vždyť není na Kimonu ještě ani den. Poptám se ještě jinde, co by se dalo dělat, říkala ta antická blondýna, a určitě pro vás najdeme něco vhodného.

Přešel planinku až k řadě stromů a skutečně tam potok našel. Byl to potok, s jakým se setkáváme v prériích – široký, tekoucí pomalu mezi travnatými břehy a s vodou čistou jako křišťál. Lehl si na břicho a pohlédl do vody: hluboko pod hladinou se míhaly ryby.

Zul si boty, sedl si na břeh a spustil nohy do vody. Občas jimi pohnul, aby se zčeřila hladina, a přitom si myslel: Vědí o nás

všechno. O našem životě i kultuře; o tom, jak to vypadalo v bitvě u Hastingsu tu sobotu 14. října 1066, když se na kopci shromáždily voje Angličanů a na planině pod nimi normanská vojska, i o těch korouhvích se znakem leoparda.

Vědí, co na Kimonu hledáme, a neuzavírají se nám; a protože souhlasí s tím, abychom sem přicházeli, musíme mít pro ně nějakou cenu.

Jak to říkala ta dívka, která se vyhoupla na barovou stoličku a potom odešla, aniž se dotkla své skleničky? Mluvila o pobavených úsměvech, že si na ně člověk časem zvykne…, když o tom moc nepřemýšlí. Povíme si to za týden, říkala. Za týden si můžeme pohovořit. A říkala mu chlapečku.

Snad měla právo ho tak nazvat, vypadal neprakticky a tak trochu horlivě. A pravděpodobně zbytečně namyšleně.

Vědí o nás vše, ale jak ty znalosti získali?

Ty výjevy z bitvy u Hastingsu, které viděl, mohly být vymyšlené, ale měl pocit, že tomu tak nebylo – cítil tu podivnou syrovou skutečnost bitevní vřavy, měl ten mrazivý pocit, který vám říká, že je to pravda, že tak se to skutečně stalo. Že žádný Taillefer se bitvy nezúčastnil, že ten voják s vyhřezlými vnitřnostmi zemřel a že v tom chraplavém bojovém pokřiku Angličanů se ozývalo něco jako slovo „smrt“.Seděl tam, osamělý a chvějící se chladem, a uvažoval, jak to mohli udělat. Jak je možné, že člověk jenom stiskne knoflík – a znovu prožívá to, co se odehrálo tak dávno, vidí umírat lidi, jejichž prach se už dávno smísil se zemí.

Samozřejmě na to sám nemohl přijít, bylo zbytečné pokoušet se tomu přijít na kloub.

Technické informace. Morley Reed říkal, že by od základu změnily celý hospodářský život na Zemi.

Vzpomněl si na Morleyho, jak přecházel po pokoji a říkal: „Musíme zjistit, jak to tam vypadá. Musíme znát pravdu.“

A on najednou věděl, jak by se to dalo udělat. Napadl ho jeden skvělý způsob.

Vytáhl nohy z vody a otřel si je o trávu. Obul si boty a vydal se zpátky k osamělému hotelu.

Plavovlasá bohyně byla stále ještě u svého stolu ve

zprostředkovatelně práce.

„Ještě k té možnosti dělat společníka, o níž jsme hovořili, tu chůvu k dětem," řekl.

Na vteřinku bylo na ní vidět, jak se lekla – silně, skoro jako dítě —, ale okamžitě se opanovala a její obličej se stáhl do masky bohyně.

„Prosím, pane Bishope."

„Rozmyslel jsem si to," řekl. „Jestli takové místo máte, vezmu ho."

Tu noc dlouho nemohl usnout; převaloval se v posteli a přemýšlel o sobě a o své nové situaci a došel k názoru, že to všechno nemusí být tak špatné, jak si představuje.

Místa tu zřejmě byla. Měl dojem, že Kimoňané sami mají zájem na tom, aby člověk nějaké zaměstnání dostal. A i když nebylo k dispozici zaměstnání, které by člověk chtěl nebo pro něž by se hodil, byl to aspoň nějaký začátek. Znamenalo to pootevřít si dvířka – a potom, až se trošku porozhlédne, bude moct jít nahoru, bude-li ovšem dost chytrý. A všichni Pozemšťané na Kimonu nepochybně chytří byli. Kdyby nebyli, vůbec by se sem nedostali.

A všem se zřejmě vedlo dobře. Neviděl sice ten večer ani Montyho, ani Maxine, ale seznámil se a hovořil s dalšími a všichni vypadali spokojeně nebo se aspoň tak tvářili. Kdyby tu panovala všeobecná nespokojenost, říkal si Bishop, nikdo by se nenamáhal předstírat, že je spokojený, protože Pozemšťané jsou nejšťastnější, když si mohou jen tak mezi sebou na něco zanadávat. Nic takového tu však nepozoroval, ani v náznaku.

Slyšel další úvahy o tom, že by měli dát dohromady nějaká sportovní družstva, a hovořil s několika muži, kteří to nadšeně schvalovali jako další zdroj příjmů.

Mluvil rovněž s nějakým Thomasem, který působil jako zahradník specialista na jednom kimonském velkostatku, a ten mu snad celou hodinu nebo i víc vykládal o pěstování exotických květin.

Jiný muž, pomenší chlapík jménem Williams, který seděl vedle něho u barového pultu, se nadšeně rozhovořil o tom, že dostal za úkol napsat knihu balad z kimonských dějin, a nějaký Jackson zas

pracoval na sousoší pro jednu kimonskou rodinu.

Dostane-li člověk vhodné zaměstnání, říkal si Bishop, může tu být docela příjemný život.

Už to apartmá, které měl. Nádherně zařízené pokoje, nepoměrně lépe, než by mohl mít doma, na Zemi. Ochotný robot ve formě skříně nabízející mu nápoje a sendviče, žehlící obleky, zhasínající světla a zamykající apartmá a už napřed připravený splnit každé i napolo vyslovené přání. A potom ten pokoj se čtyřmi holými stěnami a jedním křeslem uprostřed s knoflíky na opěradle. V tomto pokoji mohl člověk najít poučení, zábavu i dobrodružství. Udělal chybu, že se hned napoprvé rozhodl být svědkem bitvy u Hastingsu, to mu bylo teď jasné. Byla tu přece možnost navštívit jiná místa a v jiné době a člověk mohl na vlastní kůži zakusit mnohem příjemnější a méně krvavé události.

Byl to totiž skutečný prožitek, ne pouze podívaná. Když šel po tom kopci, měl tak silný pocit autentičnosti prožitku, že se za každou cenu snažil vyhnout uhánějícím koňům, aby ho nepošlapali. Nebylo to však nutné, protože i když stál člověk v samém středu probíhajícího děje, byl od něho zřejmě jakýmsi zvláštním zásahem vyšší moci oddělen, byl jako pozorovatel, který se zájmem sleduje, co se děje, ale nemůže být dějem samým ohrožen.

A existuje spousta událostí, říkal si, které by stály za to, aby je člověk viděl. Mohl být svědkem celé historie lidstva, od nejdávnějších dob až do současnosti – a nejen lidstva, ale i dalších oblastí a místy celé Galaxii včetně Kimonu, protože se tu nabízely i jiné druhy prožitků.

Jednoho dne, pomyslel si, se budu procházet se Shakespearem, budu se plavit s Kolumbem nebo cestovat s knězem Janem[*)] a dovím se o něm pravdu.

Protože vše, co dosud viděl, bylo pravdivé. Alespoň cítil, že je to tak.

Ale jak mohli znát pravdu? Na to sám přijít nemohl. Nejdůležitější ze všeho však bylo, že se tu dalo žít, i když podmínky byly snad poněkud zvláštní.

[*)] *kněz Jan* – legendární křesťanský panovník, který údajně ve 12. století založil mocnou říši někde v Asii nebo podle jiné verze v Africe

Musely být zvláštní, protože šlo o cizí zemi, jejíž kultura a technika byla ve srovnání se Zemí na neporovnatelně vyšší úrovni. Tady nepotřebovali žádnou spojovací techniku, nemuseli zajišťovat dopravu. Obešli se bez smluv a dohod – sám fakt, že telepatie umožňovala lidem, aby si viděli až do duše, dělal jakékoli dohody a smlouvy zbytečné.

Tomu všemu se budeš muset přizpůsobit, říkal si Bishop. Budeš se muset přizpůsobit této kimonské hře, protože její pravidla stanoví oni. Nikdo ho sem nezval, přišel sám o své vůli a oni mu dovolili, aby tu zůstal, a to znamená, že se musí přizpůsobit.

„Jste neklidný, pane," ozvala se skříň z vedlejší místnosti.

„Ani ne," odpověděl Bishop. „Jenom přemýšlím."

„Nechcete nějaký lék? Mám tu jedno slabé a příjemné sedativum."

„Ne, sedativum ne," zaprotestoval Bishop.

„Pak mi snad dovolíte zazpívat nějakou ukolébavku."

„Velmi rád," řekl Bishop. „To by mi opravdu přišlo vhod."

A tak mu skříň zazpívala ukolébavku a Bishop za chvíli usnul.

Příští den ráno mu kimonská bohyně ze zprostředkovatelny práce sdělila, že by pro něj jedno místo měla.

„Jde o novou rodinu," řekla.

Bishop v duchu uvažoval, má-li být rád, že je to nová rodina, nebo zda by bylo lepší, kdyby šlo o rodinu starou.

„Dosud tam ještě žádného člověka neměli," vysvětlovala.

„Je hezké," poznamenal Bishop, „že se konečně odhodlali nějakého vzít."

„Váš plat by dělal sto kreditů denně."

„Sto kreditů…"

„A přitom byste pracoval pouze ve dne," pokračovala. „Každé ráno bych vás tam telekineticky dopravila a večer by vás stejnou cestou poslali zpět."

Bishop polkl naprázdno. „Sto kreditů… A v čem by ta práce spočívala?"

„Dělal byste společníka," řekla bohyně. „Ale nemusíte mít z toho strach. Dohlédneme na ně, a kdyby s vámi špatně zacházeli…"

„Jak to myslíte?“

„Kdyby po vás chtěli moc…“

„Vážená slečno,“ řekl Bishop, „za stovku denně bych…“

Přerušila ho. „Tak vezmete to místo?“

„S radostí,“ odpověděl Bishop.

„Pak mi dovolte…“ Prostor před Bishopem se jakoby rozklížil a hned zase spojil.

Stál v jakési besídce a před sebou měl zalesněné údolí, z něhož vanula vlhká mechovitá svěžest prudce tekoucí vody. Kolem sebe viděl kapradí a stromy, vysoké stromy jako ty sukovité duby, které ilustrátoři s oblibou kreslí k pověstem o králi Artušovi a Robinu Hoodovi a k jiným zkazkám z dávných dob – ty duby, z nichž druidové[*)] řezali jmelí.

Podél bystřiny s vodopádem vedla pěšina nahoru údolím, odkud vál vítr přinášející sladkou vůni a hudbu.

Po pěšině scházela dívka, kimonská dívka, ale nepřipadala mu tak vysoká jako ostatní Kimoňanky, které viděl, a také tolik nepřipomínala bohyni.

Se zatajeným dechem ji pozoroval a na okamžik zapomněl, že je Kimoňanka; viděl v ní jen hezkou dívku kráčející lesní pěšinou. Byla opravdu krásná, říkal si, milá.

Když ho spatřila, tleskla rukama.

„To jste určitě vy,“ řekla.

Vyšel z besídky. „Už na vás čekáme,“ řekla mu. „Doufali jsme, že vás okamžitě pošlou.“

„Jmenuji se Selden Bishop a bylo mi řečeno…“

„Tak jsem to přece uhodla!“ řekla. „Ani jste se mi nemusel představovat, máte to napsáno v mysli.“

Rozmáchla se rukou kolem sebe.

„Jak se vám líbí náš dům?“

„Dům?“

„No jistě, hlupáčku. Ale tohle je jenom obývací pokoj. Ložnice jsou v horách. Teprve včera jsme všecko změnili. Všichni jsme pracovali, až se z nás lilo. Doufám, že se vám to líbí. Přizpůsobili jsme se totiž podmínkám vaší planety. Chtěli jsme, abyste se u nás

[*)] *druidové* – keltští kněží

cítil jako doma.“

„Dům…,“ opakoval.

Položila mu ruku na rameno.

„Proč se tváříte tak zaraženě?“ zeptala se. „Ještě to nechápete, co?“

Bishop přikývl. „Přijel jsem teprve nedávno.“

„A líbí se vám náš dům?“

„Samozřejmě,“ odpověděl Bishop. „Připomíná mi dávné pověsti o králi Artušovi. Ani bych se nedivil, kdyby z toho lesa najednou vycválal Lancelot, Ginevra nebo některá z dalších postav.“

„Vy znáte ty pověsti?“

„Samozřejmě. Přece jsem četl Tennysona[*)].“

„Tak nám je musíte vypravovat.“

Poněkud překvapeně se k ní otočil. „Vy byste je vážně chtěla slyšet?“

„Samozřejmě. Nač bychom vás tu jinak měli?“

Tak takhle to je. Ano, nač by ho tu jinak měli?

„Mám začít hned?“

„Ještě ne,“ odpověděla. „Nejdřív se musíte seznámit s ostatními. Já se jmenuji Elaine. Moje jméno zní sice trošku jinak, ale líp než Elaine byste ho nevyslovil.“

„Snad bych se aspoň mohl pokusit. Jazyky mi vždycky šly.“

„Není třeba, Elaine úplně stačí,“ řekla a mávla rukou. „Raději už pojďme.“

Vydali se pěšinou po svahu vzhůru, Elaine vpředu, on za ní.

Teď viděl, že je to opravdu dům – stromy sloužily jako sloupy držící umělou oblohu, která ani jako umělá nevypadala, a průseky mezi stromy ústily do velkých oken, z nichž byla vidět pustá rovina.

Ale tráva a květiny, mech a kapradí byly skutečné a on měl pocit, že i ty stromy musí být skutečné.

„To máte jedno, jestli jsou skutečné, nebo ne,“ řekla Elaine, „stejně byste rozdíly nepoznal.“

Na vrcholku svahu byl jakýsi park, tráva tu byla tak nízce

[*)] *Tennyson* – Alfred Tennyson (1809 – 1892), významný anglický básník; k jeho neznámějším dílům patří *Idylka of the King*, cyklus básní vyprávějících o králi Artušovi a jeho rytířích Kulatého stolu.

sestřižená a vypadala tak sametově, že na okamžik zapochyboval, není-li umělá.

„Není," řekla Elaine.

„Uhodnete všechno, co si myslím…," začal.

„Všechno," potvrdila Elaine.

„Potom nesmím myslet."

„Ale ne, to my právě chceme," řekla mu. „To k tomu patří."

„K čemu? K mé práci u vás?"

„No ovšem," přikývla dívka.

Uprostřed parku spatřil něco, co připomínalo nejspíš pagodu; byla však tak vzdušná, éterická, že se mu zdálo, jako by byla spíš iluzí vyvolanou hrou světla a stínu než skutečnou stavbou. Okolo pagody bylo asi šest lidí.

Bavili se a smáli a jejich smích zněl jako hudba – příjemná, ale dosti náročná hudba.

„Tamhle jsou," zvolala Elaine. „Pojďte!"

Když běžela, vypadalo to, jako by se vznášela, a jemu se až tajil dech nad tím, jak byla štíhlá a půvabná.

Utíkal za ní, ale jeho běh nebyl ladný; cítil, jak těžkopádně se pohybuje. Byl to spíš trysk, toporný úprk ve srovnání s tím, jak běžela Elaine.

Jako pes, pomyslel si. Jako odrostlé štěně, které se snaží za každou cenu nezůstat pozadu, klopýtá o vlastní nohy, vyplazuje jazyk a funí.

Pokusil se běžet ladněji a potlačit tyhle myšlenky.

Nesmíš myslet, za žádnou cenu nesmíš myslet. Každou tvou myšlenku uhodnou a budou se ti smát.

A oni se mu *skutečně* smáli; sice jen mlčky, v duchu, ale on to přesto poznal.

Elaine doběhla ke skupině a čekala. „Tak kde jste?" zvolala a i v jejím hlase cítil pobavení, třebaže to řekla docela mile.

Pospíchal, doklusal až k nim. Musel si vydechnout. Cítil se vyčerpaný, po celém těle zpocený, rozcuchaný, neupravený.

„Tak tohohle nám poslali," řekla Elaine. „Jmenuje se Bishop. Hezké jméno, co?"

Hleděli na něho a vážně přikyvovali.

„Bude nám vyprávět příběhy," oznámila Elaine. „Zná takové, které se hodí k našemu domu."

Tvářili se mile, ale on dobře cítil, jak se potají na jeho účet stále víc baví.

„To je Paul," představila Elaine jednoho z nich Bishopovi. „Tady je Jim, Betty, Jane, George. A tamta na konci je Mary."

„Bylo by asi třeba vysvětlit," ozval se Jim, „že to nejsou naše skutečná jména."

„Ale ta pravá znějí zhruba stejně tak," řekla Elaine. „Víc už se zjednodušit nedají."

„Abyste je vůbec mohl vyslovit, víte?" dodala Jane.

„Kdybyste mi dali příležitost, možná že bych…," začal Bishop, ale zarazil se.

Právě na to čekají. Že bude protestovat a bránit se. Chtějí ho zahnat do úzkých.

„Ale vůbec ne," řekla Elaine.

Nesmíš myslet, za žádnou cenu nesmíš myslet. Na všechno přijdou.

„Posaďme se," navrhla Betty. „Bishop nám bude vyprávět příběhy."

„Snad byste nám mohl říct něco o životě na Zemi," obrátil se na Bishopa Jim. „Docela by mě to zajímalo."

„Slyšel jsem, že tam máte hru, která se jmenuje šachy," pravil George. „My se samozřejmě hrám věnovat nemůžeme a jistě víte proč, ale docela rád by si s vámi popovídal o technice šachové hry a jejím smyslu."

„Všem najednou vyhovět nemůže," řekla Elaine. „Nejprve nám bude vyprávět příběhy."

Posadili se na trávu, zhruba do kruhu, a s pohledem upřeným na Bishopa čekali, až spustí.

„Nevím, odkud bych měl začít," zaváhal Bishop.

„To je přece jasné," ozvala se Betty. „Od začátku."

„Správně," přikývl Bishop.

Zhluboka se nadechl.

„Kdysi dávno žil na ostrově, který se jmenuje Británie, velký a

mocný král jménem Artuš …“

„Yclept,“ vskočil mu do řeči Jim.

„Odkud to víte? Vy jste ty pověsti četl?“

„Měl jste to slovo v mysli.“

‚Je to prastaré jméno. V některých verzích artušovských pověstí…“

„Někdy si o jeho původu musíme popovídat,“ navrhl Jim. „Velice by mě to zajímalo.“

„Pokračujte, Bishope,“ vyzvala ho Elaine.

Znovu se zhluboka nadechl.

„Jednou za dávných časů žil na ostrově Británii mocný král jménem Artuš. Jeho manželkou byla královna Ginevra a jeho nejvěrnějším rytířem Lancelot…“

Psací stroj našel ve stole v obývacím pokoji a vytáhl ho ven. Posadil se a začal psát dopis.

Nejprve oslovení. *Milý Morley!*

Vstal a začal přecházet po místnosti.

Co mu napíše? Co mu vůbec může napsat? Že v pořádku dojel a že už má místo? Že dostává plat sto kreditů denně, což je desetkrát víc, než může člověk jeho postavení dostat za tu nejkvalifikovanější práci na Zemi?

Vrátil se k psacímu stroji a pokračoval:

Píšu jen pár slov, abys věděl, že jsem v pořádku dojel a že už mám zaměstnání. Není to možná nijak zvláštní místo, ale vynáší mi stovku denně, a to bych nikde na Zemi nedostal.

Vstal a znovu začal přecházet po místnosti. Takhle to nemůže skončit, musí napsat víc než jeden odstavec. Chodil sem a tam a tak usilovně přemýšlel, až mu na čele vyrazil pot. Co mu napsat?

Opět usedl ke stroji.

Abych se rychleji vpravil do zdejších poměrů, přijal jsem místo, které mi umožňuje být ve styku s Kimoňany. Jsou to docela příjemní lidé, ale někdy jim není snadné porozumět. Přesto nepochybuji o tom, že se mi to už brzy bude dařit líp a že si je skutečně oblíbím.

Odsunul židli a zahleděl se na to, co napsal.

Je to zrovna takový dopis, říkal si, jako ty tisíce dopisů, které

četl.

Představil si své předchůdce, jak usedají ke stolu a chystají se psát svůj první dopis z Kimonu, jak uvažují o nějaké té elegantní báchorce, mírně přehnané lži, o něčem, čím by zachránili svou hrdost. Jak hledají slova, která by zamaskovala holou pravdu:

Moje práce spočívá v tom, že bavím a obveseluji jistou rodinu. Vyprávím jim příběhy a neprotestuji, když se mi smějí. Dělám to proto, že nechci přiznat, že celý ten vybájený Kimon je past pro hlupáky a že já jsem do té pasti spadl…

Ne, takhle by to nikdy nemohl napsat. Ani takhle:

Zůstávám i přes to, jak se mnou zacházejí. Pokud mi budou platit sto kreditů denně, tak se mi můžou smát, jak chtějí. Vytrvám zde a nahrabu si, děj se co děj…

Doma, na Zemi, byl jedním z tisíce. Jeho jméno vyslovovali šeptem, protože úspěšně obstál při všech zkouškách.

A obchodníci na meziplanetární lodi říkali, že komu se podaří rozlousknout takový oříšek jako Kimon, udělá díru do světa, a nabízeli mu miliardy, kdyby potřeboval podporu.

Vzpomněl si na Morleyho, jak se prochází po pokoji. Potřebujeme se jen drápkem uchytit, říkal, nějak tomu tajemství přijít na kloub, porozumět, co za tím je. Může nám pomoct i maličkost, nemusí to být zrovna něco velikého, stačí jen maličkost. Prakticky cokoli vyjma to mlčenlivé přezírání, s nímž se setkáváme pokaždé, když se pokusíme o kontakt s Kimonem.

Musí ten dopis nějak ukončit. Nemůže ho nechat rozepsaný, musí ho dopsat a odeslat.

Vrátil se ke stroji.

Později ti napíšu víc. Momentálně mám dost naspěch.

Svraštil obočí, nelíbilo se mu to. Ale ať napíše cokoliv, bude to vždycky nějak ujeté. A tohle nebylo o nic horší než celá řada jiných možností, které by si mohl vymyslet.

Pospíchám právě na konferenci… Mám schůzku s jedním klientem… Čeká na mě celý stoh spisů… To všechno nestálo za nic.

Ale co může člověk v jeho situaci dělat? Napsal: *Myslím na Tebe často. Napiš mi, až budeš moct.*

Morley mu určitě napíše. Nadšený dopis, lehce podbarvený

závistí, dopis člověka, který by chtěl být na Kimonu, ale nemůže.

Neboť o Kimon měl zájem každý. V tom bylo to peklo.

Člověk nemohl mluvit pravdu, když by si kdekdo dal pravou ruku useknout, jen aby se sem dostal.

Člověk jim nemohl říct pravdu, když byl v jejich očích hrdinou – pohlíželi by pak na něho jako na nějakého mizeru.

A pak tu byly dopisy z domova, naplněné pýchou, závistí, radostí, že se mu vede tak dobře – to všechno byly další články řetězu, který člověka připoutával ke Kimonu a celé té lži o Kimonu.

Obrátil se ke skříni: „Nebylo by něco k pití?“

„Samozřejmě, pane,“ odpověděla skříň. „Hned to bude.“

„Dal bych si pořádnou skleničku něčeho silného,“ řekl Bishop.

„Budete ji mít, pane.“

Potkal ji v baru.

„A podívejme, chlapeček,“ řekla, jako by se tu setkávali bůhvíjak často.

Posadil se na barovou židli vedle ní. „Týden už skoro uplynul,“ poznamenal.

Přikývla. „Pozorovali jsme vás. Jde vám to, jste dobrý.“

„Chtěla jste mi něco říct.“

„Zapomeňte na to,“ řekla dívka. „Byla to moje chyba. Nováčkům nemá cenu něco vykládat. Ale vy jste vypadal inteligentně a tak trošku nezkušeně. Bylo mi vás líto.“

Pohlédla na něj přes okraj své skleničky. „Asi jsem udělala chybu.“

„Měl jsem se dát poučit.“

„To nováčci nikdy nedělají,“ řekla Maxine.

„Rád bych věděl,“ zajímal se, „jak to, že se to ještě neprošvihlo? Samozřejmě, napsal jsem už taky pár dopisů a nepřiznal jsem, jak to tu vypadá. Vy taky ne. Ani ten muž, co sedí vedle vás. Ale že se za tolik let nenašel nikdo…“

„Jsme všichni stejní,“ konstatovala. „Podobáme se sobě jak vejce vejci. My jsme ti vyvolení, vybraní – tvrdohlaví, namyšlení, vystrašení. Dostali jsme se sem, nic nám v tom nedokázalo zabránit. Překonali jsme všechny překážky a dosáhli svého. Přetrumfli jsme ty

ostatní. Zůstali na Zemi – ti, které jsme porazili. Už to nikdy nebudou oni. Copak to nechápete? I oni měli svou hrdost, a ta utrpěla ránu. Ze všeho nejvíc by se chtěli dovědět, jak to tu vypadá. A právě na to myslíme, když píšeme dopisy domů. Na ty tisíce lidí, co by se nám smáli, až by se za břicha popadali. Na jejich tiché úšklebky, kdybychom se vrátili. Jak bychom museli zalézt kamsi do koutka, aby nás nikdo neviděl…“ Sevřela ruku v pěst a bušila jí do Bishopovy náprsenky.

„Tak je to, chlapečku. Proto nikdy nepíšeme pravdu. Proto se nikdo z nás dosud nevrátil zpět.“

„Ale tohle už trvá strašně dlouho, skoro sto let. Že by se za tu dobu nenašel nikdo, kdo by nepřiznal…“

„A ztratil, co tu má?“ zeptala se. „Ten snadný život, dobré bydlo? Pospolitost ztracených duší. A naději. Na tu nezapomínejte. Naději, že ten kimonský oříšek rozlouskneme.“

„A dá se rozlousknout?“

„Těžko říct. Ale na vašem místě, chlapečku, bych s tím moc nepočítala.“

„Ale tohle není život pro normální…“

„O tom nemluvte. My nejsme normální lidé. Jsme vyděšení a slabí, jeden jako druhý. A ne bezdůvodně.“

„Ale život…“

„Tady se nevede normální, slušný život, jestli jste tohle chtěl říct. Nemáme žádné zázemí. Děti? Několik z nás má děti; pro ně to není tak zlé jako pro nás, protože neznají nic jiného. Dítě, které se narodí jako otrok, je na tom mentálně lépe než člověk, který poznal svobodu.“

„Ale my nejsme otroci,“ namítl Bishop.

„Samozřejmě že ne,“ řekla Maxine. „Můžeme přece odjet, kdy chceme. Stačí jen obrátit se na některého domorodce a říct: ‚Chci se vrátit na Zemi.‘ Jenom to, víc není třeba. A každý z nich, každý, vás muže šupem odexpedovat zpět, zrovna tak jako tam posílají naše dopisy nebo jako nás dopravují do práce a zpět.“

„Ale nikdo se na Zem nevrátil.“

„Pochopitelně,“ řekla.

Seděli a pomalu popíjeli.

„Vzpomeňte si, co jsem vám radila," začala znovu Maxine. „Nejdůležitější je nemyslet. Jedině tak to překonáte. Vůbec na to nemyslete. Vždyť se tu máte dobře. Nikdy jste se tak dobře neměl. Vedete bezstarostný, pohodlný život. Žádné problémy. Lepší by to už ani nemohlo být, no ne?"

„Samozřejmě," odpověděl Bishop, „tak se na to musí."

Úkosem na něj pohlédla. „Jak vidím, začínáte se vpravovat do zdejších poměrů," řekla. Dali si ještě skleničku.

V koutě místnosti začala jakási skupinka zpívat. Asi ob dvě stoličky se hádal muž se ženou.

‚Je tu dost hlučno," poznamenala Maxine. „Nechcete se podívat na moje obrazy?"

„Obrazy?"

„Ano, živím se malováním. Za moc to sice nestojí, ale tady to nikdo nepozná."

„Rád se na ně podívám."

„Tak se chytněte."

„Chyt…"

„Myslím v duchu, ne skutečně, fyzicky. Nemá cenu jezdit výtahem."

Vykulil na ni oči.

„Člověk tu leccos pochytí," řekla Maxine. „To se ví, moc dobří nikdy nebudeme, ale pár triků se lze naučit."

„Ale jak to mám udělat?"

„Stačí se jenom uvolnit," poradila mu. „V duchu se jakoby kolébat a snažit se mě chytnout. Ale nepomáhejte mi, nejde to."

A tak se kolébal a snažil se jí chytnout a přitom uvažoval, jestli to dělá správně.

Svět se mu před očima zhroutil a znovu povstal z trosek.

Stáli v jiné místnosti.

„Byla to vlastně ode mne hloupost," pronesla Maxine. „Jednou mi to nevyjde a uvíznu ve zdi nebo kdoví kde."

Bishop se zhluboka nadechl. „Monty mi předvedl, že aspoň trošku dokáže číst moje myšlenky. Taky říkal, že člověk sem tam něco pochytí, nějaké ty drobty."

„Moc daleko se v tom ovšem nedostaneme," poznamenala

Maxine. „Lidé nejsou… no prostě nejsou pro to zralí, řekla bych. Tyhle schopnosti se vyvíjejí celé tisíciletí.“

Rozhlédl se kolem sebe a tiše si hvízdl.

„No, to už je něco,“ řekl.

A vypadalo to tu opravdu nádherně. I když zde nebyl nábytek, pokoj to ani moc nepřipomínalo. Stěny člověk spíš někde v dálce tušil, po levé straně byly vidět hory se zasněženými vrcholky, napravo tekl lesní potok a všude byly květiny a kvetoucí keře, které rostly přímo z podlahy. V pokoji bylo modravé přítmí a odkudsi z dálky bylo slyšet hudbu.

„Budete si něco přát, madam?“ zeptal se hlas podobný hlasu Bishopovy skříně.

„Dáme si skleničku,“ odpověděla Maxine. „Ale nic silného. Už jsme něco pili.“

„Tedy nic silného, dobře,“ řekla skříň. „Za okamžik to bude hotovo, madam.“

‚Je to všecko jenom iluze,“ vysvětlovala Maxine. „Nic než iluze, ale hezká. Chcete pláž? Je připravena, stačí na to jen pomyslet. Nebo zasněžený severní pól? Nebo poušť, starý zámek? To všechno tu mám v rekvizitách.“

„Malování se vám zřejmě musí vyplácet,“ řekl.

„Malování ne, spíš moje nespokojenost, podrážděnost. Zkuste to taky a uvidíte, co to udělá. Buďte sklíčený, začněte myslet na sebevraždu – to je naprosto osvědčená metoda. Okamžitě vám dají lepší apartmá. Udělají všecko, jenom abyste byl spokojený.“

„Chcete říct, že vás Kimoňané přestěhují automaticky, za nic?“

„Jistěže. Jste naivka, že se spokojujete s tím, co máte tam dole.“

„Mně se to docela líbí,“ namítl. „Ale tohle je opravdu…“

Zasmála se. „Však vy se vpravíte do zdejších poměrů.“

Objevily se skleničky.

„Posaďte se,“ vybídla ho Maxine. „Chcete měsíc?“

Objevil se měsíc.

„Mohla bych tam dát dva nebo tři,“ řekla, „ale to by bylo asi moc, co? S jedním měsícem to víc připomíná Zem. Je to příjemnější.“

„Nemohou vám však přece neustále poskytovat lepší a lepší

podmínky," namítl Bishop. „Někde to musí končit. I Kimoňané se jednou musí vyčerpat, musí přijít doba, kdy už nebudou moct vymyslet, co tu ještě nebylo."

„Ale než ta doba přijde, bude už dávno po nás," řekla. „Lidský život není tak dlouhý. Uvažujete jako všichni, kdo jsou tu noví. Podceňujete Kimoňany. Myslíte si, že jsou jako lidé, jen s tím rozdílem, že vědí o něco víc. Ale ono je to úplně jinak. Přes svou lidskou podobu jsou nám cizí, tak cizí jako třeba pavouci. Přizpůsobují se nám, aby s námi mohli udržovat kontakt."

„Co je však k tomu vede, proč chtějí s námi udržovat kontakt? Proč?

„Tuhle otázku, chlapečku," řekla, „přesně tuhle otázku si tu nikdy neklademe. Protože právě z ní by se člověk mohl zbláznit."

Vykládal jim o tom, jak si na Zemi lidé často vyjíždějí do přírody na piknik, a protože oni nic takového neznali, ta myšlenka se jim zalíbila, měli z ní radost jako děti.

Vybrali si kus divočiny, zapadlé místo v horách, plné hlubokých strží. Mezi květinami a stromy tam tekl horský potok s vodou čistou jako křišťál a studenou jako led.

Tam hráli různé hry, dováděli. Koupali se a slunili a pak se sesedli do kruhu a poslouchali, jak jim Bishop vypráví příběhy. Přitom ho často přerušovali, škádlili a přeli se s ním.

A on se jim smál, nikoli otevřeně, ale jen v duchu, protože teď už věděl, že to nedělají ze zlé vůle, ale jen a jen pro zábavu.

Před mnoha týdny se tím cítil dotčen, ponížen, byl rozzloben, ale teď už si na to zvykl – přinutil se k tomu. Chtějí-li, aby dělal klauna, dobře, bude ho dělat. Měl-li dělat šaška v maškarních šatech a s rolničkami, musí mu ta strakatina slušet a rolničky musí vesele zvonit.

Občas se sice z jejich strany objevil náznak škodolibosti nebo i krutosti, ale vážně ublížit mu nikdy nechtěli. Dalo se s nimi vyjít, říkal si, jestliže člověk věděl, jak na to.

Když přišel večer, udělali si oheň, posadili se kolem a bavili se, smáli a žertovali a aspoň na chvíli ho nechali na pokoji. Na Elaine a Betty bylo vidět, že začínají být nervózní, a jim si z nich kvůli tomu

dělal legraci.

„K ohni se žádné zvíře nepřiblíží," řekl.

„Tady jsou taky zvířata?" zeptal se Bishop.

„Moc jich tu nezbylo," odpověděl Jim, „ale občas se nějaké ukáže."

Bishop ležel na zemi a hleděl do ohně, poslouchal jejich hlasy a byl rád, že ho chvilku nechávají na pokoji. Takhle se jistě cítí pes, říkal si, štěně, které se schovává v koutku před dovádějícími dětmi, které by ho něj raděj i pořád jen tahaly.

Díval se do ohně a vzpomněl si na jiné časy, na výlety do přírody a pěší túry, kdy si také dělávali oheň, lehli si kolem něho a hleděli do nebe na ta stará, dobře známá souhvězdí, která jsou vidět ze Země.

Teď i tady byl oheň, byl zde i piknik. Jako na Zemi, protože Kimoňané ohníčky ani pikniky neznali. Neznali pikniky a možná že neznali i mnoho jiných věcí patřících k barbarské, lidové tradici Pozemšťanů.

Všímej si drobností, říkal Morley tehdy večer. Nehledej nic velkého, spíš maličkosti, drobné náznaky.

Líbily se jim Maxininy obrazy, protože byly naivistické. Možná naivistické, ale ne moc dobré. Je vůbec možné, že až do příchodu Pozemšťanů Kimoňané obrazy neznali?

Znamená to tedy, že nejsou úplně dokonalí, že mají také své slabiny? Že neznají takové drobnosti jako pikniky a malování a mnoho jiných věcí a že právě kvůli tomu si cení návštěvníků ze Země?

Právě někde tady by se mohla skrývat odpověď, kterou hledá pro Morleyho.

Ležel, přemýšlel a přitom zapomněl chránit svoje myšlenky, zapomněl na to, že by neměl myslet, aby si v něm nemohli číst jako v knize.

Jejich hlasy zmlkly a vůkol se rozhostilo božské noční ticho. Za chvíli se budeme muset vrátit, říkal si, oni do svých domovů a já do hotelu. Kde vlastně bydlí? Na druhém konci planety, nebo blíž? I kdyby to bylo bůhvíjak daleko, stačí jim vteřinka a jsou doma.

Ještě by se mělo přiložit do ohně, říkal si, a hned se zvedl, aby

došel pro dřevo. A teprve v tu chvíli si uvědomil, že je sám.

Zmocnila se ho hrůza, panika – odešli a nechali ho tu. Zapomněli na něho. Snažil se vší mocí uklidnit. Je přece vyloučeno, aby ho tu nechali, říkal si. Asi si jenom někam odskočili, kdoví co za lotroviny zas vymýšlejí. Třeba ho chtějí postrašit. Nejprve mluvili o divokých zvířatech a potom se mu ztratili z očí, zatímco ležel u ohně a přemýšlel. Čekají někde poblíž, v místech, kam světlo ohně už nedosáhne, a pozorují ho; sledují, co si myslí, a baví se tím, že je strachem bez sebe.

Našel pár kousků dřeva a přihodil je na oheň. Za chvíli vyšlehly plameny a on se jakoby nic posadil. Uvědomil si však, jak se instinktivně choulí, že se ani u ohně nezbavil strachu ze samoty v cizím, neznámém světě.

Poprvé vlastně v plné míře pocítil, že je na cizí planetě. Předtím si to tak neuvědomoval kromě těch několika minut čekání v parku, když vystoupil z rakety, a ani tehdy nebyl ten pocit cizoty nijak intenzívní, protože věděl, že ho někdo přijde přivítat, že se o něj postará.

To je přesné, říkal si: vědomí, že se o mne někdo postará. A starají se o nás opravdu dobře, zahrnují nás všemožnou péčí. Přímo nás *hýčkají* – to je ono, hýčkají. Ale proč?

Každou minutu je už ta hra musí přestat bavit, každou minutu se už musí vrátit k ohni. Třeba bych jim neměl kazit radost, říkal si, když jsem za to placen, měl bych ukázat, že mám strach, třeba bych je měl volat, aby se pro mne vrátili, rozhlížet se do tmy, jako bych se bál těch divokých zvířat, o nichž mluvili. Je zajímavé, že se o nich zmínili jen letmo, mimochodem. To bylo chytré, moc chytré. Pouze to naťuknout a přejít k něčemu jinému. Žádné dlouhé řeči, nepřehánět to; jenom naznačit, že existují zvířata, kterých by se člověk mohl bát.

Seděl a čekal, teď už klidnější, neboť si zdůvodnil, že je zbytečné, aby měl strach jak zpočátku. Je to táborák jako na Zemi, pomyslel si, až na to, že tohle není Země, ale cizí planeta.

Uslyšel v křoví praskot větviček.

Už se vracejí, pomyslel si, už přišli na to, že jim tenhle kousek nevyšel. Už se vracejí.

V křoví to opět zachrastělo, překulil se kámen.

Ani se nepohnul.

Nepostraší mě, říkal si, nedám se …

V tu chvíli ucítil teplý dech za krkem – vyskočil, přímo vyletěl do vzduchu, ve skoku se otočil a po dopadu na zem zakopl a jen taktak nespadl do ohně. Okamžitě byl zase na nohou a utíkal kolem ohně, aby ho měl mezi sebou a tím, co mu dýchlo na krk.

Instinktivně se skrčil před tím hrozným zvířetem cenícím zuby v rozevřené tlamě. Zvíře zvedlo hlavu a raflo do prázdna, jako v pantomimě; uslyšel cvaknutí čelistí a slabé zachrčení, jež vyšlo z jeho mohutného hrdla.

Napadla ho divoká myšlenka: Není to skutečné, ale vymyšlené zvíře, jímž ho chtějí postrašit. Mohou-li vystavět dům, který vypadá jako anglický les, užívat ho den nebo dva a potom ho nechat zmizet jenom proto, že ho už nepotřebují, nemůže být pro ně žádný problém vymyslet tohle hrozné zvíře.

Ted' se ta příšera zvolna šourala k němu a on si říkal: Zvířata by přece měla mít strach z ohně, všechna se ho bojí. Budu-li stát blízko ohně, nedostane mě.

Sklonil se a uchopil hořící větev.

Zvířata mají z ohně strach. Jenomže tohle nemělo. Šouralo se kolem ohně, natáhlo krk a zavětřilo. Nepospíchalo, protože si bylo jisto svou kořistí. Bishopovi vyskočil na čele pot a pomalu mu stékal po tvářích.

Zvíře vyrazilo kolem ohně za ním. Přeskočil ohniště na druhou stranu. Zvíře se zastavilo a otočilo proti němu. Nahrbilo hřbet, čumák až u země. Několikrát seklo ocasem a tiše zavrčelo.

Najednou dostal strach, až mu krev ztuhla v žilách. Nejde o žádnou legraci. Je to možná skutečné zvíře. Určitě. Žádný kanadský žertík, ale opravdické zvíře.

Couval k ohni, po špičkách, pomalu – připraven utíkat, uskočit nebo bojovat, kdyby byl k tomu donucen. I když věděl, že proti tomuhle zvířeti, které na něj hledělo přes oheň, by žádnou šanci neměl; ale bojovat by musel, kdyby na to došlo.

Zvíře zaútočilo.

Uskočil, sklouzl a spadl do ohně.

Čísi ruka se natáhla dolů, zvedla ho z ohně a hodila stranou. Uslyšel zlobný, varovný hlas.

Potom se mu svět začal kácet před očima… Měl pocit, jako by se mu tělo chtělo rozletět na kusy, ale trvalo to jen okamžik a už se zase cítil v pořádku. Ležel na podlaze a pomalu vstával. Měl popálenou ruku a cítil v ní palčivou bolest. Z šatů se mu na několika místech kouřilo a on dusil doutnající látku zdravou rukou.

Nějaký hlas řekl: „Nezlobte se, pane, to se nemělo stát.“

Muž byl vysoký, mnohem vyšší než všichni Kimoňané, které dosud viděl. Mohl mít snad dvaapůl metru. Ne, tolik ne, kde by se vzalo dvaapůl metru! Nebyl pravděpodobně vyšší než vzrostlejší lidé na Zemi. To, že mu připadal tak vysoký, byl jen klam vyvolaný jeho postojem, vzhledem a tónem jeho hlasu.

Je to první Kimoňan, říkal si Bishop, na němž je vidět stáří, protože má vlasy na spáncích prokvetlé a obličej zvrásněný, jako mívají lovci nebo námořníci neustále přivírající oči, když hledí do dálek.

Stáli proti sobě v pokoji, který vzal Bishopovi dech, když si ho začal prohlížet. Bylo těžké ho popsat, snad se vůbec ani popsat nedal – člověk ho viděl a současně i cítil. Jako by ten pokoj byl jeho částí, částí vesmíru a vůbec všeho, co člověk poznal nebo o čem snil. Zdálo se, jako by zasahoval do prostoru a času, o nichž nemá člověk ani tušení; vyzařoval z něj život, pocit komfortu, domova.

A přece, když se na něj Bishop znovu podíval, cítil prostotu, která se nesrovnávala s jeho prvními dojmy. Bytostnou prostotu, jdoucí ruku v ruce s normálním, běžným životem – jako by pokoj a lidé, kteří ho obývali, patřili neoddělitelně k sobě, jako by se ten pokoj ze všech sil snažil nebýt pokojem, ale součástí života, tak pevnou součástí, že byste si ho normálně ani nevšimli.

„Od počátku jsem byl proti tomu,“ řekl Kimoňan. „Teď vím, že jsem měl pravdu. Ale děti vás mermomocí chtěly mít…“

„Děti?“

„Ano. Jsem Elainin otec.“

Neřekl Elainin, ale to druhé jméno, o němž Elaine prohlásila, že by ho žádný Pozemšťan nedokázal vyslovit.

‚Jak vypadá vaše ruka?“ zeptal se muž.

„Celkem v pořádku,“ pověděl Bishop. „Jenom trošku popálená.“

Bishopovi se zdálo, jako by nepromluvil, jako by ta slova neřekl on, ale někdo jiný, kdo stál vedle něho a pronesl ta slova místo něho.

Stál jako přikován k zemi, ani za milión by se nedokázal pohnout.

„Budem vám to muset nějak vynahradit,“ pravil Kimoňan. „Ale o tom si promluvíme později.“

„Prosím vás, pane,“ řekl ten muž, který mluvil místo Bishopa, „prosím vás jenom o jedno. Nemohl byste mě poslat do hotelu?“

Cítil, jak mu Kimoňan – pln soucitu a lítosti – okamžitě porozuměl.

„Samozřejmě,“ odpověděl, „když si to přejete.“

Byly jednou malé děti (pozemské děti, pochopitelně) a ty si přály mít psa – malé hravé štěňátko. Ale otec jim řekl, že to nejde, protože by s ním nedovedly správně zacházet. Ale ony ho tak moc chtěly, až nakonec otce uprosily, aby jim to štěňátko přinesl – malé klubíčko s měkkým bříškem, čtyřmi roztřesenými nožkami a unylýma očima prozrazujícíma jeho nevinnost a nezkaženost.

Děti s ním nezacházely tak špatně, jak byste si možná mysleli. Byly občas kruté, jako děti bývají. Strkaly do něho, převracely ho na záda, tahaly za uši a ocas, zlobily ho. Ale štěně bylo samá legrace. Rádo si hrálo, a i kdyby ho děti sebevíc zlobily, přišlo zas. Protože mu nepochybně lichotilo to přátelství s chytrou lidskou rasou, která kulturou a inteligencí tak převyšovala psí svět, že se to ani srovnávat nedalo.

Ale jednoho dne se děti vydaly na piknik, a když končil den a začalo se smrákat, byly už velmi unavené a zapomnětlivé, jak se u dětí často stává. A tak odešly a na štěně zapomněly.

Nebylo to nakonec nic tak hrozného, protože dětem asi zapomnětlivost moc vyčítat nebudeme – a to štěně? Vždyť to byl jenom pes…

„Hodně jste se opozdil, pane,“ řekla skříň.

„Ano,“ pronesl Bishop apaticky.

„Musel jste se někde zranit, pane. Cítím to.“

„Trošku jsem si popálil ruku,“ odvětil Bishop.

Ve skříni se otevřela dvířka.

„Dejte ji sem," poručila mu skříň, „hned vám ji ošetřím."

Bishop vložil ruku do otvoru. Cítil, jak se mu kolem ní šetrně obtáčejí chladivé obvazy.

„Je to jen lehčí popálenina," řekla skříň, „ale zřejmě dost bolestivá."

Nejsme víc než hračky, pomyslel si Bishop.

Tenhle hotel není nic jiného než domeček pro panenky – nebo psinec. Přístřešek, narychlo slepený přístřešek, jaký si stavějí kluci na Zemi z beden a prkýnek a pak ho pomalují různými klikyháky. Ve srovnání s tím pokojem Kimoňanů, který viděl, to je pouhá kůlna, i když je třeba přiznat, že dost naparáděná.

Pro lidi dost dobrá, pro lidi vhodná, ale pořád jen kůlna.

A my? ptal se sám sebe. *Co vlastně jsme*? Živé hračky. Psíci pro kimonské děti. Importovaná štěňata.

„Jestli dovolíte, pane," řekla skříň, „žádní psíci nejste."

„Jak to myslíte?"

„Promiňte, pane, neměla jsem to říkat, ale nechtěla bych, abyste si představoval…"

„Tak co potom jsme, když ne hračky?"

„Musíte mi prominout, pane, ale ta slova mi nechtěně uklouzla. Ujišťuji vás, nechtěla jsem…"

„Máte všecko napřed promyšleno," řekl Bishop hořce, „až moc dobře promyšleno. Vy stejně jako oni. Protože vy k nim taky patříte. Nic vám neuklouzlo, bylo to řečeno úmyslně."

„Ujišťuji vás, že ne."

„Je jasné, že to budete popírat," prohlásil Bishop. „Ale pokračujte, dohrajte svou úlohu do konce. Ještě jsem neslyšel vše, co chtěli, abyste mi řekla. Tak to dokončete."

‚Je mi jedno, co si myslíte," pokračovala skříň, „ale kdybyste se považoval spíš za spoluhráče, kamaráda…"

„To by bylo skutečně ohromné," poznamenal Bishop.

„V každém případě by to bylo mnohem lepší," řekla skříň, „než považovat se za psíka na hraní."

„Hm, tak takhle chtějí, abych to bral."

„Jim je to jedno," prohlásila skříň. „To všechno záleží na vás.

Byl to jenom takový návrh, pane.“

No jo, pouhý návrh. Tak dobře, nejsme teda psíci na hraní, ale kamarádi.

Kimonské děti si tedy zvou špinavé, otrhané, usmrkané kluky z chudé čtvrti, aby si s nimi hráli. I když je snad lepší být pozvaným klukem než importovaným psem, pořád to nic nemění na tom, že původci všeho jsou kimonské děti: ty to všecko zorganizovaly, stanovily podmínky pro zájemce o Kimon, postavily hotel, vedly ho a zařídily v něm stále lepší a luxusnější apartmá, zprostředkovávaly takzvaná zaměstnání pro lidi, tiskly kreditní poukázky.

A jestliže tomu tak skutečně je, pak to znamená, že nejenom Pozemšťané, ale i vláda Země jednala nebo se pokoušela jednat s dětmi jiné rasy. A v tom asi tkví podstata rozdílných názorů mezi námi, pomyslel si.

Ale třeba se mýlí.

Možná že *neměl* pravdu, když si v prvním návalu hořkosti myslel, že je pouhým psíkem na hraní. Možná že skutečně byl kamarád, spoluhráč, dospělý obyvatel Země, i když degradovaný na dítě, a ještě * tomu hloupé. A jestliže neměl pravdu, zeje tu považován za hračku, potom se asi taky mýlil, když si myslel, že přistěhovalectví ze Země organizují kimonské děti.

Kdyby tedy nešlo o pouhý dětský rozmar, o to, že se kimonské děti rozhodly přizvat ke svým hrám pár kamarádů z chudé čtvrti, kdyby se na tom podíleli i dospělí Kimoňané, co by to potom znamenalo? Nějaké školení, určitá fáze postupné výuky? Nebo jenom něco jako letní tábor pro zasloužilé, ale neplnoprávné Pozemšťany, něco jako dovolená, během níž mohou zapomenout na svou ubohou rodnou planetu? Anebo pouze bezpečný způsob, jak pobavit a zaměstnat kimonské děti, aby daly pokoj a nezlobily?

Na to jsme měli přijít už dávno, říkal si Bishop. Ale i kdyby některým z nás došlo, že jsme tu jenom ke hraní – ať už jako hračky, nebo společníci —, odmítli bychom tuto myšlenku, nechtěli bychom si ji vůbec připustit, aby tím neutrpěla naše hrdost.

„A je to hotovo, pane,“ ozvala se skříň. „Brzy bude úplně v pořádku. Obvaz si můžete sundat už zítra.“

Stál před skříní a mlčel. Vytáhl ruku a spustil ji volně podle těla,

jako by byla mrtvá.

Skříň mu sama od sebe nabídla skleničku. „Namíchala jsem vám pořádnou dávku něčeho silnějšího," dodala. „Myslím, že to potřebujeté."

„Děkuji," odpověděl Bishop.

Vzal si skleničku, ale stál s ní nehnutě, aniž ochutnal. Nechtěl se napít dřív, než domyslí to, co ho napadlo.

Jenže ta myšlenka nebrala konce.

Něco tu nehrálo, nebylo v souladu.

Aby neutrpěla naše hrdost. Ano, ale to ještě nebylo vše, ještě to chtělo domyslet, něco dodat.

„Něco vás trápí, pane?" zeptala se skříň.

„Ne. Proč?"

„Že nepijete."

„Bez obav, i na to dojde."

Toho sobotního odpoledne normanská jízda nasedla na koně: korouhve se znakem leoparda se točily ve větru a pod nimi se třepotaly dlouhé stuhy, zbroj jezdců se leskla ve slunci a pochvy mečů řinčely, jak se koně vzpínali. Normané zaútočili, jak se říká v dějepise, a byli odraženi. To naprosto souhlasilo, neboť hradba Sášů byla prolomena až v podvečer a poslední bitva kolem standarty s drakem se rozpoutala skoro už za tmy.

Ale v čele normanského vojska nejel žádný Taillefer, nemával mečem, nezpíval.

V tom se naše historie mýlila.

Došlo k tomu s největší pravděpodobností tak, že o několik století později si nějaký opisovač krátil fádní odpoledne tím, že do všedního popisu bitvy vsunul hrdinskou epizodu s Tailleferem, aby dodal lesku normanskému vítězství. Současně to byl i jeho tichý protest proti tomu, že musí sedět o chlebě a vodě v prosté komůrce, že tráví to odpoledne tak nudně, zatímco ve vzduchu je jaro a člověk by měl být venku, v polích nebo lesích, a ne zavřen mezi čtyřmi holými stěnami, přikován ke stolu s brky a kalamářem.

A tak je to i s námi, pomyslel si Bishop. V dopisech domů píšeme polopravdy a pololži. Zakrýváme pravdu nebo zamlžujeme určitý fakt nebo aspoň dodáváme pár řádků, které přinejmenším

svádějí k chybným závěrům, když už nejsou vyslovenou lží.

Nejsme schopni podívat se pravdě do očí, přijmout fakta, pomyslel si. To, že v té bitvě lezli ranění vojáci po čtyřech a táhli za sebou vyhřezlé vnitřnosti, klidně pomíjíme, a místo toho si raději přimyslíme nějakou hrdinskou historku.

Kdybychom tenhle styl uplatňovali jen ve svých dopisech, nebylo by to ještě tak zlé. Horší je, že totéž děláme i sami vůči sobě. Chráníme svou pýchu tím, že si lžeme. Podpíráme svou důstojnost vědomým rozhořčením.

„Tu máte," řekl skříni, „napijte se na mé zdraví."

Postavil netknutou skleničku na skříň.

„Ale já nepiju," udiveně zamumlala skříň.

„Tak to vlijte zpět do láhve."

„To nejde," zděšeně se bránila skříň. „Je to už namixováno."

„Tak jednotlivé složky oddělte."

„To nemůžu udělat," naříkala skříň. „Přece si vážně nemyslíte, že bych…"

Ozvalo se slabé zasvištění a uprostřed místnosti stála Maxine.

Usmála se na Bishopa. „Co se tu děje?" zeptala se.

„Chce, abych odmixovala drink. Chce, abych oddělila alkohol od ostatních ingrediencí," plačtivě se na ni obrátila skříň. „Ví, že to nemůžu udělat."

„Opravdu?" udiveně se zatvářila Maxine. ‚Já si myslela, že dovedete všecko."

„Ale tohle ne," odpověděla skříň uraženě. „Nechcete se napít aspoň vy?"

„Dobrý nápad," souhlasila dívka. Přistoupila ke skříni a vzala si skleničku.

„A co vy?" obrátila se k Bishopovi. „Dáte nám košem?"

„Nemám chuť," odvětil Bishop. „Copak člověk nemá právo…"

„Ale to víte, že má," řekla. „Samozřejmě."

Pomalu srkala a přitom na něj hleděla přes okraj sklenice.

„Co máte s rukou?"

„Popálená."

„Člověk by řekl, že jste dost starý na to, abyste si hrál s ohněm."

„A vy zas dost stará na to, abyste sem takhle z ničeho nic

vrazila,“ oplatil jí Bishop. „Jednoho dne přistanete přesně na místě, kde stojí někdo jiný.“

Zachichotala se. „To by byla legrace,“ řekla. „Představte si, že byste vy a já .. .“

„Pěkná šlamastyka,“ pravil Bishop.

„Nevyzvete mě, abych si sedla?“ zeptala se Maxine. „Buďte přece trošku společenský.“

„Samozřejmě, posaďte se,“ vybídl ji Bishop.

Vybrala si gauč.

„Ale stejně mě ta otázka telekineze dost zajímá,“ prohlásil Bishop. „Už jsem se vás jednou ptal, jak to děláte, ale neodpověděla jste mi.“

„Naučila jsem se to, ani nevím jak,“ přiznala. „Přišlo to samo od sebe.“

„Ale jak to, krucinál? Lidé přece nemají parapsychické…“

„Co se tak vzrušujete, chlapečku? Jednoho dne vám povolí nervy, uvidíte.“

Přešel pokoj a posadil se vedle ní.

„Bodejť bych se nevzrušoval,“ řekl. „Ale stejně…“

„No, co zas?“

„Uvažovala jste někdy… myslím, pokusila jste se to nějak rozvinout? Například způsobit, aby se nějaký předmět pohnul, přemístit ho – nejenom přenášet sama sebe?“

„Ne, nikdy.“

„A proč?“

„S vámi je ale zábava! Přišla jsem si vypít skleničku, zapomenout na sebe, a ne vést dlouhé odborné diskuse. To ani nemůžu. Prostě tomu nerozumím. Je tu příliš mnoho věcí, které člověk nechápe.“

Pohlédla na něj a v jejích očích se objevilo cosi jako strach.

„Předstíráme, že je nám to jedno,“ řekla, „ale není to pravda. A jsme z toho předstírání, že nám na tom vůbec, ale vůbec nezáleží, už úplně vyčerpaní.“

„Dobře, tak přestaňme předstírat,“ navrhl Bishop.

„Přiznejme si to.“

Když zvedala skleničku ke rtům, vypadla jí najednou z ruky.

„Ach…“

Ale sklenička nespadla na zem; zastavila se ve vzduchu a potom pomalu stoupala vzhůru. Maxine natáhla ruku a uchopila ji.

Vzápětí ji však znovu upustila – bylo vidět, jak se jí náhle roztřásla ruka. Sklenička dopadla na zem a rozbila se.

„Zkuste to ještě jednou,“ vybídl ji Bishop.

„Neudělala jsem to úmyslně,“ přiznala se. „Ani nevím, jak se to stalo. Nechtěla jsem ji upustit, říkala jsem si, že se to nemělo stát, a potom…“

„Ale podruhé…“

„Nebuďte blázen,“ vykřikla. „Říkám vám, že jsem to neudělala schválně. Nebo si snad myslíte, že jsem se vám snažila předvést nějaký trik? Opravdu nemám ponětí, jak se to mohlo stát.“

„Ale podařilo se vám to. Je to dobrý začátek.“

‚Jaký začátek?

„Zastavila jste skleničku, dřív než dopadla na zem, a pak jste ji přinutila, aby se vám vrátila do ruky.“

„Podívejte se, chlapečku,“ řekla zachmuřeně, „nemá smysl si nic namlouvat. Pořád nás sledují, dívají se na nás. Baví se tím, že nám občas něco vyvedou.“

Vstala s úsměvem na rtech, ale byl to takový zvláštní, divný úsměv.

„Zahazujete všecky šance,“ poznamenal. „Strašně se bojíte, aby se vám nesmáli. Abyste nebyla ta hloupá.“

„Díky za pohoštění,“ řekla.

„Ale Maxine…“

„A ukažte se někdy.“

„Maxine, počkejte!“

Ale ona už byla pryč.

Rozhlížej se kolem sebe, říkal Morley, když přecházel po pokoji. Dej nám nějaké vodítko a ostatní si už zařídíme sami. Neočekáváme od tebe víc, než že nám umožníš nějak se uchytit. Postarej se, abychom se uchytili aspoň drápkem, víc nepotřebujeme.

Ano, tak to říkal. Chtěl vodítka, nápovědi, ne fakta.

Možná že jim dával přednost právě proto, že byl zaslepen jako ti

druzí. Jako ten opisovač, který si nedovedl představit bitvu bez hrdinství. Jako ti, kteří odsud, z Kimonu, psali dopisy domů. Jako Maxine, která mu říkala, aby si nedělal iluze, že je stejně Kimoňané neustále sledují a mají radost, když jim mohou vyvést nějaký kousek.

Ale byla tu taky fakta.

O těch by měl informovat Morleyho. Jenomže to nešlo.

Styděl se mu je poslat.

Nemohl mu napsat: *Jsme tu jako zvířátka na hraní. Děti nám postavily domeček a živí nás. Házejí nám klacíky a my pro ně běháme. Mají radost, když zaštěkáme…* Polil ho pot, když si to představil.

Anebo méně drasticky: *Děti si nás vyhrály za své kamarády, abychom si s nimi hráli…*

To se přece taky nedalo napsat. To prostě nešlo.

A přece, říkal si, to jsou ta fakta, taková je pravda. Musíš to přiznat, připustit si, že je to fakt. Že je to pravda. A když už to nechceš přiznat kvůli Morleymu, kvůli Zemi, kvůli ostatním lidem, musíš to přiznat kvůli sobě. Protože člověk může klamat přátele, podvádět svět, ale sám si pravdu nikdy zastírat nemá. Dejme stranou všechnu zatrpklost, říkal si, zatrpklost a zraněnou pýchu. Zapomeňme na ně.

Hledejme fakta.

Kimoňané jsou kulturně vyspělejší než my, což jinými slovy znamená, že na cestě vývoje postoupili dál než my; urazili větší kus cesty od nějakého toho společného opičího prapředka. A co je třeba, abychom i my postoupili ještě dál, za to maximum, jehož jsme zatím dosáhli na Zemi?

Není to pouze otázka inteligence, protože ta sama o sobě nestačí.

Co je tedy třeba k tomu, abychom udělali výrazný krok vpřed ve svém vývoji? Snad jde víc o pojetí života než inteligenci – o nalezení způsobu, jak lépe užívat té inteligence, která tu už je, o větší pochopení a ocenění lidských hodnot ve vztahu k vesmíru.

A jestliže Kimoňané dospěli k takovému hlubšímu pochopení a pomocí něho k užšímu bratrství s celou Galaxií, pak je nemyslitelné, že by mohli připustit, aby příslušníci jiné inteligentní

HOMO
SAPIENS
IQ 150

rasy sloužili jako živé hračky jejich dětem. Dokonce ani jako kamarádi při hrách jejich dětí, pokud sám fakt, že si s těmito dětmi hrají, by nejen jejich dětem, ale i dětem Země neměl přinést větší užitek než pouze potěšení a radost z takového styku. Jistě si uvědomují, jaké psychické škody by něco podobného přineslo, a jistě by je neriskovali, kdyby to nemělo vést k nějakému zlepšení nebo změně.

Seděl a přemýšlel o tom a zdálo se mu, že by na tom něco mohlo být, protože i na jeho rodné planetě se v průběhu historie projevovalo tím větší chápání společenských hodnot, čím víc se zvyšovala kulturní úroveň lidí.

A ještě jedna věc.

Člověk nesmí získat parapsychické schopnosti příliš brzy, na relativně nízkém stupni vývoje, protože kultura, která na ně není citově a rozumově připravena, by jich mohla zneužít. Žádná kultura, která nedosáhla dospělosti, by je neměla poznat, protože tu nejsou k tomu, aby si s nimi dospívající kultura zahrávala.

V tomhle směru by se dalo říct, pomyslel si Bishop, že Kimoňané jsou dospělí, zatímco my teprve dospívající. Ve srovnání s Kimoňany nemáme právo považovat se za víc než děti.

To bylo tvrdé sousto. Měl pocit, že se jím zalkne. Ale co naplat, říkal si, přemoz se, spolkni to.

„Je už hodně pozdě, pane," ozvala se skříň. „Musíte být unaven."

„Mám si jít lehnout?"

„Doporučovala bych vám to."

„Tak dobře," řekl.

Vstal a zamířil do ložnice; přitom se v duchu usmíval. Posílají mě do postele, pomyslel si – jako děcko. A já jdu.

Neříkám, že půjdu, jen co tu to či ono dodělám, nebojím se, že tím utrpí moje důstojnost dospělého člověka. Nerozčiluju se, nedupám a nekřičím. Jdu si klidně lehnout – jako dítě, když se mu to přikáže.

Možná že to je právě ono, že to je ta odpověď. Že to je jediná odpověď.

Otočil se ke skříni.

„Přejete si, pane?“

„Ale nic,“ řekl Bishop, „vůbec nic… Díky za ošetření ruky.“

„Není zač,“ odpověděla skříň. „Dobrou noc.“

Možná že to je ten pravý způsob. Jednat jako dítě. A co dělá dítě? Jde spát, když se mu řekne. Poslouchá dospělé. Chodí do školy… Ano, to je ono!

Chodí do školy!

Chodí do školy, protože se musí hodně učit. Do mateřské školy, aby mohlo postoupit do základní školy, pak do střední školy, aby mohlo na univerzitu. Uvědomuje si, že se musí hodně učit, že musí něco umět, než může zaujmout místo mezi dospělými, a že to učení není žádná zábava.

Ale já už do školy chodil, říkal si Bishop. Tolik let. Pilně, houževnatě jsem studoval a obstál jsem u zkoušky, u níž tisíc jiných lidí propadlo. Kvalifikoval jsem se pro Kimon.

Ale dejme tomu…

Dejme tomu, žes chodil do školky, aby ses připravil pro základní školu, pak jsi chodil na střední školu, aby ses připravil na univerzitu. Absolvoval jsi Zemi, aby ses připravil pro Kimon.

Na Zemi jsi mohl mít doktorát, ale když se dostaneš na Kimon, nejsi nic víc než dítě z mateřské školy.

Monty pochytil něco z telepatie stejně jako pár dalších, které znal, Maxine se uměla telekineticky přenášet a zastavila skleničku, dřív než dopadla na zem. Možná že by to dokázali i jiní.

A naučili se to jen tak mimochodem.

Ovšem telepatie nebo umění zastavit padající předmět zdaleka není všecko. Je toho mnohem víc. Kimonská kultura znamená mnohem víc než parapsychické schopnosti.

Možná že už skončilo období našeho dospívání, pomyslel si, možná že budeme už pomalu schopni přijmout kulturu dospělých. Třeba právě z toho důvodu nám Kimoňané umožňují, abychom sem přijížděli, nám jako jediným z celé Galaxie.

Tahle myšlenka ho ohromila.

Na Zemi jenom jeden z tisíce prošel všemi zkouškami a kvalifikoval se pro Kimon. A tady, na Kimonu, možná opět jenom jeden z tisíce má předpoklady k tomu, aby přijal zdejší kulturu;

kulturu, kterou jim všem Kimon nabízí.

Ale než člověk vůbec může takovou nabídku přijmout, než se začne znovu učit, chodit do školy, musí přiznat, že nic neví. Musí přiznat, ze je jako dítě. Nemá smysl se rozčilovat, dělat ze sebe chytrého, neustále živit falešnou hrdost, stavět ji mezi sebe a kulturu, která čeká na naše porozumění.

Teď už možná tu odpověď znám, Morley, říkal si Bishop, odpověď, na kterou tam, na Zemi, čekáš.

Ale nemůžu ti ji prozradit, protože to je něco, co se sdělit nedá. K tomu se musí každý dopracovat sám.

A je jenom škoda, že na Zemi k tomu moc předpokladů není. Jen málo lidí by tam bylo schopno dospět k tomuhle závěru.

Armády a děla neohrozí kimonskou kulturu, nedobudou tuto pevnost z toho prostého důvodu, že nelze vést válku s lidmi, kteří mají parapsychické schopnosti. Agresivita Pozemšťanů a jejich obchodní zdatnost, vychytralost jsou tu stejně neúčinné, nemohou Kimoňany zlomit.

Existuje pouze jediný způsob, Morley, pokračoval Bishop ve své samomluvě, jak si otevřít přístup na tuhle planetu, a to je pokora. Jenže Pozemšťané nejsou pokorní tvorové. Už dávno zapomněli pravý význam tohoto slova. Ale tady je to jiné. Tady člověk musí být jiný.

Začne tím, že si řekne: Nic nevím. Pak si řekne: Chci vědět. Nakonec si řekne: Budu tvrdě pracovat, abych se všemu naučil.

Třeba proto nás sem zvou, pomyslel si Bishop, aby aspoň ten jeden z tisíce, který se učit chce, tu příležitost dostal. Možná že nás pozorují a doufají, že se nás najde víc než jen ten jeden z tisíce. Možná že mají větší zájem na tom, abychom se učili, než my sami. Protože se třeba cítí v téhle Galaxii osaměle, když tu nemají partnery.

Co když v tomhle hotelu zůstali jen ztroskotanci, ti, kteří se nikdy nepokusili, nebo kteří se možná pokusili, ale nebyli s to postoupit dál?

A ti ostatní? Ti vybraní jeden z každého tisíce? Kde ti jsou? Neměl ani zdání.

Neboť to všecko, o čem tu teď uvažoval, byla jen domněnka, dohad postavený na zbožném přání. Zítra se mu to může jevit úplně

jinak. Probudí se a řekne si, že to byla hloupost.

Půjde do baru na skleničku s Maxine nebo s Montym a bude se sám sobě smát, jak bláhově uvažoval.

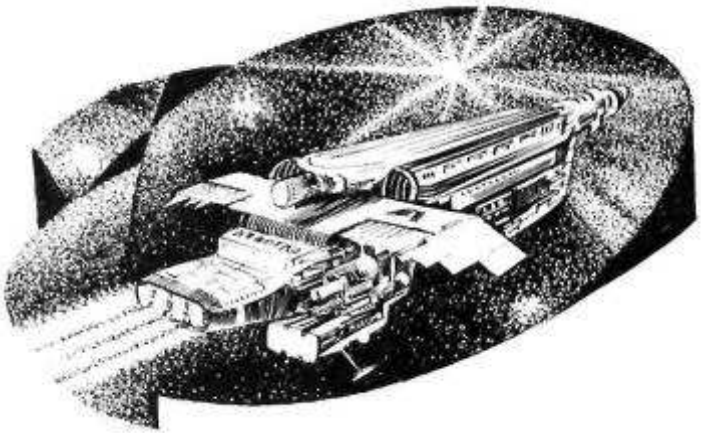
Škola…, řekl si. Jenže to by nebyla obyčejná škola, taková, jakou dosud poznal.

Kéž by tomu tak bylo, pomyslel si.

„Měl byste si už jít lehnout, pane," řekla skříň.

„Asi ano," přikývl Bishop. „Mám za sebou dlouhý, těžký den."

„A zítra chcete přece vstávat brzy," dodala skříň, „abyste nepřišel pozdě do školy."

PROJEKT KELLY

Polikliniky byly připraveny, ráno se celý projekt Kelly rozjede, a to už něco znamenalo, když to tak nazvali, ne?

Seděl v ošoupaném houpacím kresle na verandě s napůl propadlou střechou a znovu si ta dvě slova opakoval a vychutnával na jazyku, ale už mu nezněla tak sladce a dráždivě jako tehdy, když ten slavný londýnský lékař povstal v Organizaci spojených národů a navrhl, aby se celá akce docela prostě jmenovala Kelly.

Když jste se však nad tím docela málo zamysleli, byla to vlastně dost náhodná volba. Proč zrovna Kelly? Mohlo se to stejně dobře jmenovat po některém jiném doktorovi. Třeba po Cohenovi nebo Johnsonovi nebo Radzonovičovi nebo kterémkoli dalším – ano, kterémkoli doktorovi na světě.

Pomalu se houpal ve vrzajícím křesle, zatímco prkna podlahy na verandě do taktu skřípala a z příšeří padajícího soumraku se ozývaly hlasy dětí končících své hry a snažících se využít posledních minutek před tím, než budou muset domů a potom do postele.

V chladivém vzduchu byla cítit vůně šeříku a v koutě zahrady se stále ještě bělaly kvítky časně rozkvetlého tavolníku, který kdysi, před mnoha lety, dostali s Janet od Marty Andersenové, když se do tohoto domu stěhovali.

Po chodníku kráčel nějaký soused a on ho v houstnoucí tmě už nemohl rozeznat, ale soused se ozval sám.

„Dobrý večer, pane doktore," řekl.

„Dobrý večer, Hirame," opětoval jeho pozdrav starý doktor Kelly, který ho poznal po hlase.

Soused pokračoval v cestě.

Starý doktor se stále pohoupával v křesle s rukama složenýma na bříšku. Z kuchyně se ozýval šramot, jak Janet sklízela ze stolu po večeři. Za chvíli snad přijde ven za ním a budou si povídat, tiše a

nenuceně, jak se spolu baví staří manželé, kteří se ještě pořád mají hodně rádi.

Ale on by tu vlastně jen tak zbůhdarma sedět neměl. Na stole v pracovně ležel lékařský časopis, měl by číst. Teďka je pořád tolik nového, s čím by měl člověk držet krok – i když, tak jak se věci vyvíjejí, na tom už asi moc záležet nebude.

Třeba v příštích letech zbude opravdu velice málo, co bude muset člověk sledovat.

Lékařů bude samozřejmě stále třeba. I v budoucnu se vždycky najdou blázni, kteří budou havarovat s auty, střílet po sobě, zapichovat si háčky rybářských prutů do dlaně a padat ze stromů. A taky tu vždycky budou děti.

Pohoupával se v křesle a myslel na všechny ty děti, které znal, jak některé z nich vyrostly, stali se muži a ženami a sami mají děti. A myslel také na Martu Andersenovou, Janetinu nejbližší přítelkyni, a na starého Cona Gilberta, nejobyčejnějšího a nejvšednějšího chlápka, jakého si jen dovedete představit, a taky pěkného škudlila. Trošku kysele se v duchu usmál, když si vzpomněl, kolik mu už Con Gilbert dluží. Chodil celý život jen k němu, a ani jeden účet nezaplatil.

Ale tak už to prostě bývá. Někteří pacienti platili a jiní se zas ani nesnažili předstírat, že to mají v úmyslu, a proto taky on s Janet žili v tomto omšelém domě, měli pět let staré auto a Janet chodila do kostela celou zimu v jedněch šatech.

Ale co na tom. Co člověk dostává tak říkajíc na dlaň, není nejdůležitější.

Někteří prostě platili, jiní ne. Stejně tak jako někteří zůstali naživu a druzí umírali, i přes všemožnou snahu je zachránit. U některých byla ještě naděje, jiné případy byly už beznadějné; a opět – jedněm z nich to člověk mohl říct, druhým ne.

Ale teď se to změnilo.

A všechno to začalo tady, v Millvillu, v tomhle městečku, před více než rokem.

A jak tu tak seděl ve stále houstnoucí tmě, obklopen vonícími šeříky a bělostnou nádherou rozkvetlého tavolníku a kolem sebe slyšel tlumené zvuky a hlasy dětí, do poslední chvíle vášnivě zaujatých svou hrou, začal vzpomínat.

Bylo už skoro půl deváté a on slyšel Martu Andersenovou, jak mluví v čekárně s jeho ošetřovatelkou, sestrou Laneovou. Věděl, že Marta byla dnes poslední pacientkou.

Svlékl si bílý plášť, bezmyšlenkovitě ho složil a přehodil přes vyšetřovací stůl. Byl k smrti unaven.

Janet ho už dávno bude čekat s večeří, ale jeho pozdní příchod přejde mlčením. Jako vždycky. Za všechna ta léta mu nikdy neřekla ani slovo výčitky, i když u ní někdy cítil nesouhlas s tím, jak je tolerantní, dobrácký, jak se zdržuje s pacienty, kteří mu ani nepoděkují, natož aby mu zaplatili. A také nesouhlas s jeho ordinačními hodinami, s jeho ochotou chodit za pacienty v noci, když mohl docela klidně návštěvu odložit až na pravidelné ranní pochůzky.

Bude na něj čekat s večeří a bude vědět, že Marta byla za ním v ordinaci. Zeptá se ho, jak to s ní vypadá – co jí má na to říct?

Slyšel Martu, jak odchází, a potom ostrý klapot střevíčků sestry Laneové v čekárně. Pomalu šel k umývadlu, otočil kohoutkem a vzal do ruky mýdlo.

Dveře za ním se se skřípotem otevřely, ale on se ani neohlédl.

„Pane doktore," řekla ošetřovatelka, „Marta se domnívá, že je to s ní v pořádku. Že jí vaše léčba pomáhá. Myslíte, že…"

„A co byste udělala vy?" vskočil jí do řeči.

„Nevím," odpověděla.

„Operovala byste, kdybyste věděla, že je to beznadějné? Poslala byste ji ke specialistovi, kdybyste věděla, že jí stejně nepomůže? A navíc ještě, že si to ani finančně nemůže dovolit a bude si kvůli tomu dělat starosti? Řekla byste jí, že jí nezbývá víc než takových šest měsíců života, připravila byste ji i o ten kousek štěstí a naděje, které dosud má?"

„Promiňte, pane doktore."

„Nic se nestalo. Měl jsem takových případů už hodně. Samozřejmé žádný není úplně stejný, každý si vyžaduje zvláštní posouzení. No nic, byl to dneska dlouhý, těžký den…"

„Pane doktore, čeká tam ještě někdo."

„Pacient?"

„Nevím, nějaký muž. Právě přišel. Jmenuje se Harry Herman."

‚Herman? Nikoho takového neznám.“

„Není zdejší,“ řekla ošetřovatelka. „Nebo se k nám právě přistěhoval.“

„To určitě ne,“ namítl doktor, „Jinak bych o tom musel vědět. Já se dovím všecko.“

„Možná že jenom projíždí. Třeba se mu něco stalo cestou.“

„Tak ho sem pošlete,“ řekl doktor a sáhl po ručníku. „Podívám se na něho.“

Ošetřovatelka se otočila ke dveřím.

„A ještě něco, slečno Laneová.“

„Prosím.“

„Můžete jít domů, nebudu vás už potřebovat. Máme za sebou perný den.“

Opravdu perný, bez přehánění, pomyslel si. Jedna zlomenina, popálenina, řezná rána, edém, potíže při přechodu, těhotenství, dvě pánevní komplikace, pár případů nachlazení, předpis diety, dvě dezinfikace, podezření na nález na plicích, na žlučníkový kámen, cirhóza jater a Marta Andersenova. A teď ještě ten muž, ten Harry Herman – neznal nikoho, kdo by se tak jmenoval. Bylo to stejně poněkud legrační jméno, pomyslel si.

A byl to i legrační muž. Až nepřirozeně vysoký a štíhlý, uši přiléhající k lebce, rty tak úzké, že ani jako rty nevypadaly.

„Pan doktor?“ zeptal se ve dveřích.

„Ano, to jsem já,“ odpověděl doktor a znovu si oblékl bílý plášť. „Pojďte dál. Tak co vás trápí?“

„Nic. Nejsem nemocný,“ řekl muž.

„Chtěl bych si jen s vámi pohovořit. Snad nebudu moc ubírat váš čas?“

„Vůbec ne,“ odpověděl doktor, i když čas neměl a tahle nečekaná návštěva mu byla proti mysli. „Jen pojďte a posaďte se.“

Snažil se podle přízvuku poznat, odkud ten člověk je, ale neuspěl. Nejspíš odněkud ze střední Evropy.

„Technicky,“ pravil muž, „odborně.“

„Co tím chcete říct?“ zeptal se doktor poněkud podrážděně.

„Budu s vámi rozprávět technicky. Odborně.“

„Chcete říct, že jste lékař?“

„Ne tak úplně,“ odpověděl muž, „i když si to snad myslíte. Měl bych vám asi hned říct, že jsem cizinec.“

„Ach tak,“ řekl doktor. „Máme tady hodně cizinců. Většinou jsou to utečenci.“

„Tak jsem to neměl na mysli. Jsem cizinec, ale z jiné planety, jiné hvězdy.“

„Ale říkal jste, že se jmenujete Herman…“

„Nějak se nazývat musím,“ odvětil muž, „u vás má přece každý nějaký název.“

„Hm?“ řekl doktor a pak dodal: „S tím mimozemšťanem to myslíte vážně? Že jste…“

Muž s úsměvem přikývl. „Z jiné planety. Z jiné hvězdy. Velmi mnoho světelných let.“

„To jsem blázen,“ povzdechl si doktor.

Stál a díval se na toho mimozemšťana a ten se zas na něho culil, ale poněkud rozpačitě.

„Asi přemýšlíte,“ začal znovu mimozemšťan, „že vypadám úplně jako člověk, že?“

„To jsem si právě říkal,“ odpověděl doktor.

„Tak co kdybyste se sám přesvědčil? Tělo lidských bytostí přece znáte, ne?“

„To doufám,“ řekl doktor zamračeně. Celý ten rozhovor mu byl proti srsti. „Ovšem i v lidském těle může dojít k určitým anomáliím, absurdnostem.“

„Ale k takovýmhle ne,“ řekl cizinec a ukázal mu své ruce.

„To máte pravdu,“ přisvědčil užaslý doktor, „to ne.“

Protože ten mimozemšťan měl dva palce a jeden jediný prst. Vypadalo to málem tak, jako by se tu za ruku vydával ptačí pařát.

„Ani k takovýmhle, že?“ zeptal se mimozemšťan, postavil se a spustil si kalhoty.

„To určitě ne,“ odpověděl doktor, otřesen víc než za mnoho let své praxe.

„Takže je to jasné, ne?“ řekl mimozemšťan a zatáhl si zip na kalhotách. Znovu se posadil a přehodil si nohu přes nohu.

„Máte-li na mysli to, jestli vás pokládám za mimozemšťana,“ řekl doktor, „pak dejme tomu, že ano. I když to pro mě není

jednoduché.“

„Chápu. Jste z toho prostě omráčen.“

Doktor si přejel rukou po obočí. „Nejde jen o to, jsou tu i jiné věci…“

„Znalost vašeho jazyka,“ řekl mimozemšťan, „vašich zvyků.“

„To taky, samozřejmě.“

„Studovali jsme vás,“ řekl mimozemšťan. „A dosti dlouho. Ne vás osobně, přirozeně…“

„Mluvíte skutečně velice dobře,“ přiznal doktor. „Jako vzdělaný cizinec.“

„Což taky jsem, to jste pojmenoval přesně,“ pravil muž.

„No ano, pochopitelně,“ řekl doktor. „Nějak mi to nedošlo.“

„Nejsem v řeči moc mrštný,“ přiznal se mimozemšťan. „Znám hodně výraziva., ale neumím ho správně používat. Umím mluvit jen v hovorovém jazyce, odbornou terminologii neovládám.“

Doktor šel ke svému stolu a unaveně se posadil.

„Dobře,“ řekl, „tak pojďme dál. Považuju vás za mimozemšťana. Ale odpovězte mi na druhou otázku. Proč jste za mnou vlastně přišel?“

A byl překvapen, že může posuzovat tuto situaci tak klidně. Nedovedl to pochopit. Věděl, že za chvíli, až bude mít čas se v klidu zamyslet, mu z toho bude běhat mráz po zádech.

„Jste doktor,“ řekl mimozemšťan, „člověk, který léčí jiné lidské bytosti.“

„Ano,“ přisvědčil doktor. „Jsem jedním z mnoha lékařů.“

„Musíte tvrdě pracovat, abyste z nezdravých udělal zdravé. Opravujete porouchané maso a kosti. Zadržujete smrt…“

„Snažíme se, ale ne vždy úspěšně.“

„Máte mnoho churavostí: rakovinu, infarkty, nachlazení a celou řadu dalších, jak se to vyjadřuje…“

„Nemocí,“ napověděl doktor.

„Ano, nemocí, to je to správné slovo. Musíte mi prominout jazykové nedokonalosti.“

„Tyhle detaily můžeme vynechat,“ navrhl doktor. „Vraťme se raději k věci.“

„Není správné,“ řekl mimozemšťan, „že máte všechny ty

nemoci. Není to pěkné. Spíš hrozné.“

„Teď už je to lepší než dřív. Mnoho nemocí jsme zlikvidovali.“

„Vy se ovšem na nemocech živíte,“ řekl mimozemšťan.

„Jakže?“ vykřikl doktor.

„Musíte být ke mně shovívavý, jestli jsem špatně porozuměl tomu, jak to u vás chodí. Hospodářský systém je složité pochopit.“

„Vím, co myslíte,“ zavrčel doktor, „ale dovolte mi, abych vám řekl, vážený pane …“

Jakou to však má cenu, pomyslel si. Tenhle mimozemšťan si myslí přesně totéž co mnoho lidí.

„Chtěl bych, aby vám bylo jasno,“ začal znovu, „že my lékaři děláme vše, co je v našich silách, abychom zlikvidovali nemoci, o nichž jste se zmiňoval. Děláme vše pro to, abychom zničili své povolání.“

„To je dobře,“ řekl mimozemšťan. „Však jsem si to taky myslel, ale nedávalo se mi to dohromady s obchodnickým duchem vaší planety. Mám tedy za to, že byste neměli nic proti tomu, kdyby se všechny nemoci vyhubily.“

„Heleďte se, vážený,“ řekl doktor, který už toho měl dost, „nevím, kam míříte, ale mám hlad a jsem unavený, a chcete-li tu jen tak sedět a filozofovat…“

„Filozofovat? To ne,“ ohradil se mimozemšťan. „Jsem praktický. Přišel jsem vám nabídnout konec všech nemocí.“

Chvíli seděli mlčky, potom se doktor jakoby na protest zavrtěl a řekl: „Možná že jsem vás špatně pochopil, ale říkal jste snad, že…“

„Mám určitou metodu, vývoj, vynález – nemůžu se strefit do správného slova —, který zničí všechny nemoci.“

„Vakcínu,“ pomohl mu doktor.

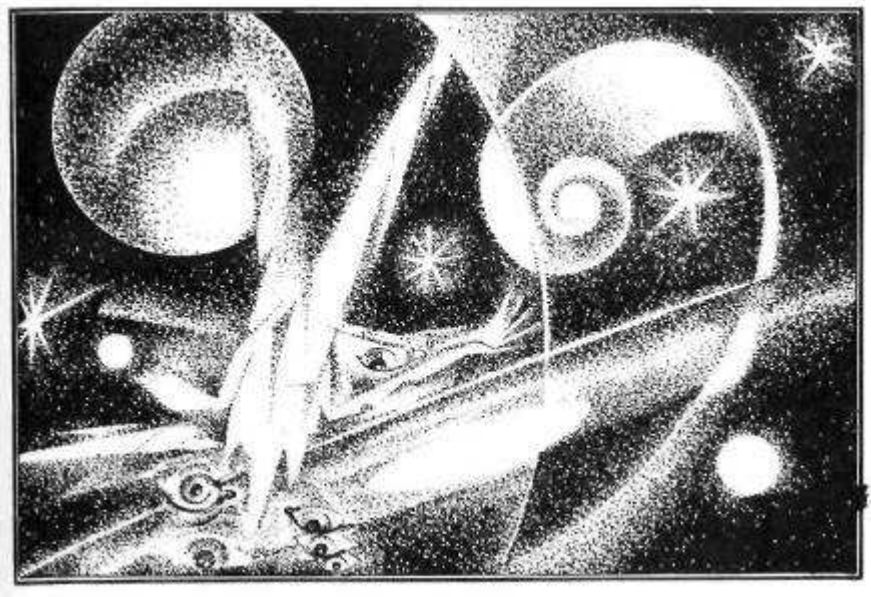
„Přesně tak. Až na to, že se v určitých způsobech liší od vakcíny, jak ji znáte vy.“

„Říkáte všechny nemoci – a co například rakovina?“ zeptal se doktor.

Mimozemšťan přikývl. „Vy odstraní všecko – rakovinu, obyčejné nachlazení, každou nemoc, na kterou si vzpomenete.“

„A srdce?“ otázal se doktor. „Nemůžete přece očkovat srdce.“

„Můžeme,“ řekl mimozemšťan. „Jenomže ona to vlastně není

vakcína, ale látka, která dělá tělo silné, přivádí ho do pořádku. Jako když zřídíte motor, že je jako nový. Každý motor se dobou opotřebuje, ale dokud se neopotřebuje úplně, bude stále chodit.“

Doktor se na něj upřeně zadíval. „Ale tohle je vážná věc, vážený pane,“ řekl. „Žerty stranou.“

„Já nežertuji,“ řekl mimozemšťan.

„A bude ta látka působit také na lidi? Nemá žádné vedlejší účinky?“

„Působit určitě bude. Studovali jsme váš… vaše – způsob, jak vaše tělo pracuje.“

„Chcete říct metabolismus.“

„Děkuji,“ řekl mimozemšťan.

„A co za to chcete?“ zeptal se doktor.

„Nic,“ odpověděl mimozemšťan. „Je to náš dar.“

„Vy nám to chcete dát úplně zdarma? Jistě jsou u toho…“

„Žádné podmínky,“ vskočil mu do řeči mimozemšťan. „Jak hovořím – zdarma.“

Vstal, vytáhl z kapsy plochou krabičku a přistoupil ke stolu. Položil krabičku na stůl, stiskl její boční stěnu a víko se otevřelo. Uvnitř byly polštářky, které se podobaly chirurgickým tampónům,

ale nebyly z látky.

Doktor natáhl ruku, ale nad krabicí se zastavil. „Můžu?“ zeptal se.

„Jistě. Ale dotýkejte se jich jen po vrchu.“

Doktor velice opatrně vytáhl jeden polštářek a položil ho na stůl. Bázlivě po něm přejel prstem a ucítil, že uvnitř je tekutina, která se zřetelně pohnula, když polštářek zmáčkl.

Opatrně polštářek otočil a viděl, že na spodní straně je drsný a zvrásnělý, jako by to byla ústa nějakého živočicha plná droboučkých, nebezpečně ostrých zubů.

„Přitisknete polštářek kousavou stranou na pacientovo tělo,“ pravil mimozemšťan, „a on tam zůstane, bude držet. Stane se jeho částí. Tělo vypije vakcínu a polštářek odpadne.“

„A to je všechno?“

„Ano,“ odpověděl mimozemšťan.

Doktor opatrně zvedl polštářek dvěma prsty a vložil ho zpátky do krabice.

Pohlédl na mimozemšťana. „Ale proč, proč nám to dáváte?“ zeptal se.

„To nemůžete vědět,“ řekl mimozemšťan, „opravdu nemůžete.“

„Ne, to taky nevím,“ přiznal doktor.

Mužovy oči vypadaly najednou staře a unaveně a on řekl: „Za milión let to vědět budete.“

„Já už ne,“ poznamenal doktor.

„Za milión let,“ pokračoval mimozemšťan, „uděláte sami totéž, i když se to bude týkat něčeho jiného. Pak vám někdo položí tutéž otázku jako vy mně, a vy mu nebudete schopen dát lepší odpověď než já teď vám.“

Byla-li to výtka, byla formulována velmi taktně. Doktor chvíli uvažoval, jak to ten mimozemšťan myslel, ale pak toho nechal.

„Můžete mi říct, co je uvnitř?“ zeptal se a ukázal na polštářek.

„Mohl bych vám dát přesné složení, ale v našem odbornickém jazyce, a tomu byste vůbec nerozuměl.“

„Neurazíte se, když ty polštářky vyzkouším?“

„Naopak, byl bych smuten, kdybyste to neudělal,“ řekl mimozemšťan. „Neočekávám, že byste mi zaslepeně důvěřoval. Bylo

by to pošetilé.“

Zavřel krabici a přisunul ji k doktorovi. Pak se otočil a kráčel ke dveřím.

Doktor zamyšleně vstal.

„Počkejte ještě okamžik!“ zavolal.

„Přicestuji za týden nebo za čtrnáct dní,“ řekl mimozemšťan.

Vyšel ven a zavřel za sebou dveře.

Doktor klesl do židle a hleděl na krabici na stole.

Natáhl ruku a dotkl se jí – byla tam, nebyl to žádný přelud. Stiskl boční stranu a víko se otevřelo. Uvnitř byly polštářky. Snažil se vzpamatovat, být zas normální, postavit se na pevnou půdu osvědčených názorů a zaujmout správné, a hlavně lidské stanovisko.

‚Je to všecko švindl,“ řekl.

Ale nebyl to švindl. To dobře, bezpečně věděl.

Dospěl k tomuto názoru ještě téhož večera, když seděl v tichu své pracovny, kam jen slabě doléhal šramot z kuchyně, jak Janet sklízela po večeři nádobí.

Nejprve tu byla otázka, nakolik se tomu vůbec dalo věřit.

Řekl tomu chlapíkovi, že věří, že je mimozemšťan, a byly pro to důkazy, které nemohl ignorovat. Přesto však se to všecko zdálo tak neskutečné, že bylo opravdu těžké to spolknout.

Přitom nejnepochopitelnější bylo to, že ten cizinec, ať už to byl kdokoliv, si ze všech lékařů vybral právě jeho, dr. Jasona Kellyho, naprosto obyčejného, bezvýznamného doktora z malého, docela bezvýznamného města.

Uvažoval, jestli si z něho někdo nechtěl vystřelit, a došel k závěru, že ne, protože ty tři prsty na ruce a to, co viděl dál, by bylo obtížné zešvindlovat. A navíc ten žertík by byl tak hloupý a krutý, že by vůbec nedával smysl. Nevěděl taky o nikom, kdo by ho nenáviděl tak silně, aby si s tím dal tolik práce. A hlavně pochyboval, že by se v Millvillu našel někdo, kdo by měl dost fantazie si to všecko vymyslet.

Takže předpoklad, že ten chlapík byl opravdu mimozemšťan a myslel to s těmi polštářky vážně, byl vlastně ještě nejpravděpodobnější.

Pak mu ovšem zbývá už jen jedno – ty polštářky vyzkoušet.

Vstal ze židle a začal se procházet po místnosti.

Vzpomněl si na Martu Andersenovou. Měla rakovinu a byl to beznadějný případ. Nebylo v lidských silách ji zachránit, tady byla celá medicína krátká. Operace nepřicházela v úvahu, protože by ji Marta s největší pravděpodobností nepřežila. A i kdyby ano, rakovina byla u ní v pokročilém stadiu. Zabiják, kterého v sobě nosila, se už začal rozlézat celým tělem a to byl konec.

Přesto však se nemohl přimět, aby to udělal, protože byla Janetinou nejbližší přítelkyní a byla stará a chudá a všechno se v něm bouřilo proti tomu, aby ji použil jako pokusného králíka.

Kdyby to šlo se starým Conem Gilbertem – s tím by to klidně zkusil. A taky by mu to, starému lakomci, patřilo. Ale když on byl vlastně jenom simulant; přes všechny své nářky a stížnosti byl zdravý jako řípa.

Je pravda, že ten mimozemšťan říkal, že vakcína nemá žádné vedlejší účinky, ale člověk si nemohl být jistý. Tvrdil, že studovali metabolismus člověka, a přece, aspoň na první pohled, se to zdálo nemožné.

A přece tu řešení bylo, skryto v jeho podvědomí. Věděl, že tam je, že zná odpověď na svou otázku, ale předstíral opak a nechával ho tam, kde je, odmítal s ním ven.

Ale asi po hodině chození po pokoji a usilovného přemýšlení se nakonec přestal bránit a řešení přijal.

Bez vzrušení, s klidem si vyhrnul rukáv a otevřel krabici. A byl jako každý lékař neosobní a věcný, když si vzal polštářek a přitiskl ho k rameni.

Když si však rukáv shrnoval, aby Janet polštářek neviděla a neptala se ho, co se mu stalo, ruka se mu přece jen chvěla.

Zítra bude tahle procedura probíhat na celém světě kromě Millvillu. Před poliklinikami budou stát fronty lidí s vyhrnutými rukávy, ale půjde to pravděpodobně rychle, protože velká práce s tím nebude. Člověk přijde před doktora, ten mu přitiskne na rameno polštářek a hotovo, může jít na řadu další.

A tak to bude vypadat na celém světě, pomyslel si doktor, v

každém zapadlém koutě a vesničce – ani jednu nevynechají. Všichni se tomu zákroku podrobí, i ti, co na doktora nemají, protože to bude zdarma.

Člověk bude moct ukázat na určité datum v kalendáři a říct: Počínaje tímto dnem přestaly nemoci existovat.

Protože polštářky nejen zlikvidují všechny současné zdravotní potíže, ale zabezpečí lidi proti nim i v budoucnu.

A každých dvacet let přiletí z vesmíru lodi s nákladem nových polštářků a nastane další očkovací den. Ale toho se už tolik lidí nezúčastní, jenom mladší generace. Protože jedno očkování vystačí člověku na celý život. Další už potřebovat nebude.

Doktor se párkrát lehce odstrčil nohama od země, aby se houpací křeslo nezastavilo. Bylo tu příjemně, pomyslel si. A zítra bude příjemně na celém světě. Již zítra se strach do značné míry vytratí z lidského života. A pozítří se lidé budou moct s důvěrou těšit na to, že se dožijí celého průměrného věku, pokud se ovšem nestanou obětí nehody nebo nějakého násilného činu. A co víc, budou po celou tu dobu naprosto zdraví.

Noc byla klidná a tichá, děti už skončily své hry a rozešly se domů. A on byl unaven. Konečně, pomyslel si, mohl přiznat, že je unaven. Teď, po tolika letech, už nebylo žádnou zradou říct, že je unaven.

Tlumené bzučení telefonu uvnitř domu přerušilo pravidelný rytmus jeho houpání a on vyčkávavě zůstal sedět na kraji křesla.

Janetiny kroky zněly měkce, když kráčela k telefonu. Na okamžik strnul, když zvedla sluchátko a ozval se její příjemný hlas. Za chvilinku na něj zavolá, on vstane a půjde dovnitř. Ale nezavolala ho. Mluvila sama dál.

Pohodlně se zaklonil v křesle.

Opět zapomněl.

Telefon už nebyl jeho nepřítelem. Už se ho nemusel bát.

Protože Millville přišel na řadu první. Millville byl pokusným králíkem, zkušebním projektem.

Martu Andersenovou vzali nejdřív a po ní Teda Carsona, u něhož bylo podezření na nemocné plíce, a potom Jurgensovic dítě, když dostalo zápal plic. A pak ještě několik desítek dalších, dokud se

zásoba polštářků nevyčerpala.

A mimozemšťan se vrátil.

Říkal – cože to vlastně říkal?

„Nepovažujte nás za dobrodince ani supermany. Nejsme ani to, ani ono. Myslete si, že jsem docela prostě soused odnaproti.“

Zračila se v tom mimozemšťanova snaha o to, aby ho pochopili, říkal si doktor, aby důvody jednání těch bytostí z vesmíru nějak srozumitelně vyjádřil.

Existovalo však mezi nimi vzájemné porozumění, nějaké hlubší porozumění? Doktor o tom pochyboval.

I když ho teď napadlo, že ti mimozemšťané se v podstatě od lidí moc nelišili. Uměli i žertovat.

Jednu legrační věc řekl ten mimozemšťan už při první návštěvě. Byla to taková hloupost, která mu uvízla v paměti, hloupost už na první pohled, ale přesto ho trápila. Ozvalo se bouchnutí dveří, Janet vyšla na verandu. Posadila se na houpací pohovku.

„Byla to Marta Andersenová,“ řekla.

Doktor se v duchu pousmál. Marta bydlela o pět domů dál v téže ulici a viděla se s Janet nejmíň desetkrát denně, a přece jí ještě musela telefonovat.

„Co chtěla?“ zeptal se.

Janet se usmála. „Abych jí pomohla s bochánky.“

„S těmi, které ji tak proslavily?“

‚Jo. Nemohla si za boha vzpomenout, kolik kvasnic dává do těsta.“

Doktor se tiše pousmál. „Hlavně že s nimi vyhrává všechny ceny na vesnickém trhu.“

Janet ho břitce odbyla: „Na tom není nic k smíchu, Jasone. To se přece lehce stane, když člověk pořád něco peče jako Marta.“

„Asi máš pravdu,“ řekl doktor.

Měl by už jít dovnitř, říkal si, a podívat se na ten časopis. A přece se mu nechtělo, sedělo se tu tak příjemně. Už dlouho si takový přepych nemohl dovolit.

Pokud šlo o něj, bylo to samozřejmě v pořádku, protože byl už dost starý a skoro vyčerpaný, ale u mladého lékaře by to bylo jiné, u lékaře, který stále ještě za své vzdělání zůstával dlužen a právě

začínal praxi. V OSN se hovořilo o tom, že by se mělo naléhat na legislativní orgány, aby zvážily možnost podpor lékařům, aby vůbec nějací zbyli. Protože jich bylo stále třeba. A tak tomu bude i později, až budou všechny nemoci navždy likvidovány. Nebylo by správné nechat řady lékařů prořídnout, protože budou opět a opět velice potřební.

Z ulice sem doléhaly kroky, slyšel je dost dlouho, až se najednou obrátily k brance.

Trošku se narovnal v křesle.

Byl to možná nějaký pacient, který věděl, zeje doma, a tak se vydal za ním.

„Ale podívejme," řekla Janet dost překvapeně, „pan Gilbert."

Byl to skutečně on.

„Dobrý večer, pane doktore," pozdravil. „Dobrý večer, paní Kellyová."

„Dobrý večer," odpověděla Janet a chystala se odejít.

„Jen klidně zůstaňte," řekl jí Con Gilbert.

„Mám ještě práci," omluvila se Janet. „Byla jsem už stejně na odchodu."

Con vystoupil po schodech na verandu a posadil se na houpací pohovku.

„Hezký večer," prohlásil.

„Překrásný," přisvědčil doktor.

„Takové jaro vůbec nepamatuju," řekl Con. Pomalu, oklikou se dostával k tomu, proč přišel.

„Svatá pravda," potvrdil doktor. „Nevzpomínám si, že by šeříky někdy takhle voněly."

‚Jak to tak vidím, pane doktore, budu vám asi dlužen dost peněz, co?"

„Něco mi dlužíte, to je fakt," řekl doktor.

„Nemáte náhodou představu, kolik to dělá?"

„Ani nejmenší," odpověděl doktor. „Nikdy jsem si nic nezapisoval."

„Asi jste si myslel, že to nemá cenu, že?" řekl Con. „Že ode mě stejně nikdy nic nedostanete."

„Dalo by se to tak nějak říct," souhlasil doktor.

„Chodil jsem k vám přece dost dlouho, že?“ řekl Con.

„To ano.“

„Mám tu tři stovky. Bude to stačit, co myslíte?“

„Řekněme to takhle, Cone,“ odpověděl doktor. „Budu docela spokojen, když mi dáte mnohem míň.“

„Že bychom se tím jako vyrovnali. Říkal jsem si, že tři stovky by to mohly spravit, že by to tak asi odpovídalo.“

„Když myslíte,“ řekl doktor.

Con vylovil peněženku, vytáhl svazek bankovek a podal je doktorovi. Ten je vzal, přeložil a strčil do kapsy.

A najednou měl legrační pocit, jako by tu bylo něco, co by si měl uvědomit, cosi, po čem by stačilo jen natáhnout ruku.

Usilovně se na to snažil přijít, ale marně.

Con vstal a štrachal se ke schodům na verandu.

„Tak na shledanou,“ řekl.

Doktor sebou trhl, jako by se probudil ze sna.

„Jistě, Cone. Na shledanou. A ještě jednou díky.“

Seděl v křesle, ale nehoupal se. Poslouchal, jak jde Con po pěšině, prochází brankou, zahýbá do ulice, až jeho kroky zcela utichly.

A jestli ho to vůbec má napadnout, bude muset jít dovnitř a pustit se do toho časopisu.

I když je víc než pravděpodobné, že je to hloupost. Nic z toho, o čem by se mohl v lékařském časopise dočíst, už zřejmě potřebovat nebude.

Doktor odsunul časopis stranou a začal se divit tomu, co se to s ním děje. Četl dvacet minut, a nic z toho, ani jediné slovo, si nepamatoval.

Dosud to všecko na mě moc doléhá, jsem pořád ještě příliš vzrušený projektem Kelly. Však to taky byla věc, ten projekt Kelly!

A znovu si celou historii připomněl.

Jak vyzkoušel vakcínu v Millvillu a pak s ní šel do krajského lékařského sdružení. Tamější lékaři se na ni zpočátku dívali s jistým posměchem a značnou nedůvěrou, ale nakonec se dali přesvědčit. A odtamtud už vedla její cesta do státního a federálního sdružení.

A pak přišel ten velký den v OSN, kdy se mimozemšťan objevil před delegáty a kdy byl všem představen i on sám. Nakonec vystoupil ten slavný londýnský lékař a navrhl, aby celý projekt pojmenovali prostě Kelly.

Byl to okamžik, v němž cítil nesmírnou hrdost; snažil se znovu ten pocit v sobě vzbudit, ale už to nešlo už to tak silně jako tehdy necítil. Takový pocit hrdosti už nikdy mít nebude.

A teď, pozdě v noci, tu seděl ve své pracovně, opět jako prostý venkovský lékař, a snažil se dohnat to, co pro nedostatek času zameškal.

I když teď už to pravda nebyla. Teď měl času naopak tolik, kolik si jen mohl přát.

Natáhl ruku po časopise, položil si ho na stůl pod lampu a usadil se ke čtení.

Ale šlo mu to pomalu.

Musel se vrátit a přečíst celý odstavec znovu.

Ne, takhle by to nešlo, říkal si.

Buď stárne, nebo mu slábnou oči, nebo je prostě hloupý.

To bylo to slovo! Klíč k tomu, po čem – jak se mu zdálo – stačilo jen natáhnout ruku.

Hloupý!

Pravděpodobně ne doslova hloupý. Jenom trošku pomalý. Nikoli méně inteligentní, ale ne tak všímavý a bystrý, jako býval, ne tak pohotový jako dřív, kdy se ve všem uměl rychle zorientovat.

Marta Andersenova zapomněla, kolik má dát kvasnic do těch svých proslulých bochánků, za které získala tolik cen. Něco takového by se jí přece normálně nemělo stát.

Con splatil svůj dluh, a posuzováno z hlediska hodnot, které Con celý život vyznával, to byla vlastně úplná hloupost. Teď, když už doktora pravděpodobně nikdy potřebovat nebude, na to měl prostě zapomenout. Tak by jednal bystrý a mazaný chlap jeho ražení. A přitom to bylo velmi jednoduché, vždyť dodneška nedělal nic jiného.

Mimozemšťan se zmínil o něčem, co doktor původně považoval za žert.

„Nebojte se," řekl, „vyléčíme všechny nemoci. I pár takových, o nichž vy ani nevíte."

Patřila mezi ně snad i inteligence?

Bylo těžké hovořit o ní jako o nemoci.

Když však na druhé straně uvážíme, že lidstvo bylo inteligencí přímo posedlé, tak to skoro nemoc byla.

Když pokrok stíhal pokrok, nová technika byla překotným tempem nahrazována ještě novější technikou jako v posledním půlstoletí, když se celé lidstvo hnalo vpřed takovou rychlostí, že nikdo nemohl ani dech popadnout, tak se o nemoci hovořit dalo.

Nejsem už tak bystrý, pomyslel si doktor. Tak rychlý, abych okamžitě pochopil význam odstavce nabitého lékařskou terminologií – jsem nucen postupovat pomaleji, abych si všechno náležitě srovnal v hlavě.

A je to vlastně tak špatné?

Vždyť právě někteří z těch nejhloupějších lidí, které poznal, říkal si, patřili k nejšťastnějším.

A i když se z toho nedalo vyvodit, že by bylo žádoucí, aby všichni byli hloupí, mohlo to vést aspoň k tomu, že lidstvo nebude tak usouzené.

Odsunul časopis a zahleděl se do světla.

Nejdřív to poznají obyvatelé Millvillu, protože Millville byl zkušebním projektem. A za šest měsíců od zítřejšího večera to pocítí celý svět.Ale jak daleko to půjde, ptal se sám sebe, protože to byla ta nejdůležitější otázka.

Budou lidé jen poněkud méně bystří?

Začnou blábolit nesmysly?

Vrátí se až k opici?

To nikdo nemohl vědět…

Mohl to ještě celé zastavit, stačilo jen zvednout telefon.

Seděl jako přimražen při pomyšlení na to, že projekt Kelly by měl být zastaven, že po všech těch letech plných umírání, bolesti a utrpení by to zas člověk měl přivolat zpátky.

Mimozemšťané, říkal si, přece nepřipustí, aby to došlo příliš daleko. Ať jsou, kdo jsou, věřil, že jsou slušní.

Dejme tomu, že mezi nimi a lidmi neexistuje žádné zásadní porozumění, žádná shoda názorů. Přece však tu je cosi společného – soucit s těmi, kdo jsou slepí a tápou.

Ale co když se mýlí, říkal si, co když mimozemšťané chtěli omezit schopnost člověka zničit sám sebe, i za tu cenu, že by to znamenalo udělat z něj polovičního idiota… co potom? Nebo měli snad v úmyslu oslabit lidstvo před chystanou invazí?

Ale ať už tak či onak, věděl svoje.

Věděl, že i kdyby nakrásně neměl pravdu a skutečně se mýlil, nemohl by stejně nic dělat, vůbec nic.

Uvědomoval si, že není dostatečně kvalifikován, aby to rozhodl, a taky není dost objektivní a sám sebe předělat nemůže.

Byl příliš dlouho lékařem, než aby si mohl přát zastavení projektu Kelly.

SMUTKEM OPILÝ

Byla sobota večír, já seděl na zápraží, pomalu nasával a dělal si náladičku. Džbán jsem měl vedle sebe, hezky při ruce, bylo mi fajn a já pracoval na tom, aby mi bylo ještě líp, když tu vidím, jak po cestě k domu si to šlape ten mimozemšťan a jeho robot.

Že je to mimozemšťan, jsem poznal hned, třebaže se člověku dost podobal, jenže za lidma se necourají roboti.

Kdybych byl úplně střízlivěj, moh jsem se trošku zarazit při představě, že po cestě k domu jde nějakej mimozemšťan, a začít o tom sám se sebou diskutovat, ale já střízlivěj nebyl, aspoň ne úplně.

Tak jsem ho pozdravil a řek mu, ať se posadí, a on mi poděkoval a posadil se.

„A ty taky," řek jsem robotovi a kousek si poposed, aby měl místo.

‚Jen ho nechte, ať postojí," pravil mimozemšťan. „On ani sedět neumí. Vždyť je to jenom stroj."

Robot se k němu otočil a cosi v něm zachrastilo, ale na víc se nezmoh.

„Napijte se," řek jsem a vzal do ruky džbán, ale mimozemšťan zavrtěl hlavou.

„Kdepak, to já nemůžu," odpověděl. „Kvůli metabolismu."

To bylo jedno z těch učenejch slov, který jsem náhodou znal.

Pracoval jsem totiž v sanatoriu doktora Ábela a tam jsem z lékařský hantýrky občas něco pochytil.

„Škoda," řek jsem. „Tak si loknu aspoň já, jestli vám to nevadí."

„Vůbec ne," odvětil mimozemšťan.

Tak jsem se pořádně napil. Dost jsem to potřeboval.

Postavil jsem džbán na svý místo, otřel si ústa a zeptal se ho, jestli bych mu nemoh nabídnout třeba něco jinýho. Zdálo se mi dost nezdvořilý jen tak sedět a popíjet, zatímco on je na suchu. „Mohl

byste mi povědět něco o tomhle městě,“ řekl mimozemšťan. „Jmenuje se Millville, že?“

„Jo. A co byste jako chtěl slyšet?“

„Všechny smutné historky,“ konečně taky promluvil robot.

„Tak, tak,“ potvrdil mimozemšťan a pohodlně se usadil v příjemným očekávání. „Vyprávějte mi, jaké tu mají lidi starosti a trápení.“

„A kde mám začít?“ zeptal jsem se.

„Třeba hned u sebe.“

„U mě? Já žádný starosti a trápení nemám. Přes tejden dělám vrátnýho v sanatoriu a v sobotu si dycky trošku přihnu. V neděli vystřízlivím, abych zas moh další tejden sloužit. Starosti a trápení? Nic takovýho nevedu, váženej pane, to mi můžete věřit,“ řek jsem mu. „Jsem spokojenej s tím, co mám, a víc nepotřebuju.“

„Ale určitě jsou lidi…“

„To víte, že jo. Tolik nářků jako v Millvillu byste jinde neslyšel. Každej kromě mě má trápení a starostí až nad hlavu. Aspoň kdyby o tom tolik nemluvili.“

„Tak povídejte, nedejte se dvakrát pobízet,“ řek mimozemšťan.

Dal jsem si tedy ještě loka a vyprávěl mu o vdově Fryeový, která bydlí kousek dál v naší ulici. Ta, chudák, celej život trpěla; manžel jí utek, když měl jejich kluk tři roky, a tak začala pro lidi prát. Mohla se udřít k smrti, aby uživila sebe a toho fakana, a představte si, jak se jí odvděčil – když mu bylo tak asi třináct nebo čtrnáct, ukrad auto a dostal se za to na dva roky do polepšovny v Glen Lake.

„A to je všecko?“ zeptal se mimozemšťan.

„Tak zhruba,“ odpověděl jsem. „Kromě nějakejch těch nechutnejch podrobností. To víte, já to tak květnatě jako stará Fryeová líčit nedovedu. To se musí slyšet přímo od pramene.“

„A dalo by se to nějak zařídit?“

„Co zařídit?“

„Abych to slyšel od pramene.“

„To vám nemůžu slíbit,“ řek jsem poctivě. „Ona totiž se mnou nemluví, má o mně špatný mínění.“

„Tomu nerozumím.“

„Je to slušná ženská, zbožná,“ vysvětloval jsem, „a já jsem jenom takovej obejda. A chlastám.“

„To se jí nelíbí?“

„Ne. Myslí si, že je to hřích.“

Mimozemšťan se jakoby otřás. „Chápu. Ono je to všude zhruba stejné.“

„U vás jsou taky takový ženský jako stará Fryeová?“

„Ne úplně, ale chovají se stejně.“

„No jo,“ řek jsem a zase si loknul, „on se s tím člověk asi musí smířit, jinač to nejde.“

„Nezlobil byste se,“ začal opět mimozemšťan, „kdybych vás požádal, abyste mi ještě něco vyprávěl?“

„Vůbec ne,“ odpověděl jsem mu.

A vyprávěl jsem mu o Elmeru Trotterovi, kterej vyštudoval právnickou fakultu v Madisonu a přitom si musel všelijak přivydělávat, aby se udržel na studiích, protože byl sirotek, a jak nakonec dostudoval a složil poslední zkoušky a potom se vrátil do Millvillu a otevřel si advokátní kancelář.

Samozřejmě že se chyt první příležitosti vydělat si fůru peněz, a rychle, což bylo asi tím, že zakusil tolik bídy – aspoň tak jsem si to dycky vysvětloval. Nikdo nemoh vědět líp než on, jako právník, že přestupuje zákon. Ale to mu nijak nebránilo, aby to proved, no a pak ho chytili.

„A co se stalo potom?“ zeptal se mimozemšťan se zatajeným dechem. „Byl potrestán?“

Vyprávěl jsem mu, jak Elmer ztratil diplom a Eliza Jenkinsová mu vrátila snubní prsten, jak šel dělat do pojišťovny a třel bídu, živil se z ruky do úst. Snažil se, aby mu diplom vrátili, užíral se kvůli tomu, že nemůže dělat advokáta, ale nic mu to nebylo platný.

„Máš to všecko zapsané?“ zeptal se mimozemšťan robota.

„Všecko,“ odpověděl robot.

„Překrásné podrobnosti!“ zvolal mimozemšťan. Zřejmě byl velmi potěšenej. „A ta nádherná, syrová skutečnost!“

Nevěděl jsem, o čem mluví, tak jsem se raději zas napil.

Potom jsem mu už sám od sebe vykládal o Amandě Robinsonovy a její nešťastný lásce, jak se z ní nakonec stala

nejpůvabnější a nejsmutnější stará panna v Millvillu. A o Abnerovi Jonesovi a jeho nekonečných zklamáních, o tom, jak zatvrzele se odmítal vzdát myšlenky, že je velkej vynálezce, a jak neustále vynalézal a vynalézal, zatímco jeho rodina chodila v hadrech a neměla co do úst.

„Jak je to smutné," povzdechnul si mimozemšťan. „Opravdu rozkošná planeta!"

„Už byste toho měl pomalu nechat," varoval ho robot. „Znáte přece ty konce."

„Ještě mi něco povídejte," poprosil mimozemšťan, „jsem úplně v pořádku. Aspoň jednu jedinou historku."

„Podívejte se, váženej pane," řek jsem mu na to, „já vám jich můžu vykládat, kolik chcete, když si to budete přát. Ale co kdybyste mi taky něco pověděl o sobě? Jestli jsem to správně pochopil, nejste z tyhle planety."

„Přirozeně," odpověděl mimozemšťan.

„A dostal jste se sem kosmickou lodí."

„To se tak úplně říct nedá."

„Ale když jste mimozemšťan, jak to, že mluvíte tak dobře?"

„Teď jste se dotkl mého citlivého místa," odvětil mimozemšťan.

Robot dodal pohrdlivě: „Pěkně ho oškubali."

„Chcete říct, že za to musel zaplatit?"

„Až moc," přikývnul robot. „Viděli, jak je do toho žhavý, tak cenu pořádně vyšroubovali."

„Však já si to ještě s nimi vyřídím," vskočil mu do řeči mimozemšťan. „A ještě na tom vydělám. Jestli ne, tak ať se nejmenuju…" A řek jakýsi dlouhý a pokroucený slovo, který nemělo hlavu ani patu.

„To je vaše jméno?" zeptal jsem se.

„Ano. Ale můžete mi říkat Wilbur. A robotovi Lester."

„To jsem rád, že jsem vás poznal, chlapci," řek jsem. „Já jsem Sam."

A napil jsem se na to.

Seděli jsme na zápraží, právě vycházel měsíc a v živým plotě ze samejch šeříků světýlkovaly svatojánský mušky. Bylo mi dobře jako nikdy a celej svět mi připadal obrovsky krásnej.

Pověděl jsem mu tedy, co za cvoky léčíme u nás v sanatoriu. Vybral jsem samozřejmě ty horší případy; když jsem byl v nejlepším, Wilbur se rozbrečel a robot řek: „Už mu to stouplo do hlavy a teď tu bude jen bulit a bulit.“

Wilbur si otřel oči a řek, že to nic, jenom abych pokračoval, on že se vynasnaží trošku se ovládat.

„Co se to tu vlastně děje?“ zeptal jsem se s jistým podivem. „Vypadá to, jako byste se těma smutnejma historkama opíjel.“

„Však on se jimi taky opíjí,“ potvrdil robot Lester. „Proč by tu jinak seděl a poslouchal ty vaše bláboly?“

„A co ty?“ zeptal jsem se Lestera.

„S tím nic nehne,“ pravil Wilbur. „Co taky můžete chtít po obyčejném stroji?“

Napil jsem se, nechal si to projít hlavou a všecko mi bylo jasný. Tak jsem Wilburovi vyjevil svůj názor: ‚Je sobota večír, neboli ta pravá doba se povyrazit. Když se dáme dohromady…“

„Táhnu to s vámi,“ živě souhlasil Wilbur, „dokud budete moct mluvit.“

V Lesterovi to zachrastilo, jako by se otřás hnusem, ale nevypadlo z něho ani slovo.

„A ty si všecko zapiš, ať ti neuteče ani slovo,“ řek mu Wilbur. „Vyděláme na tom milión. To, co jsme přeplatili za výcvik, se nám vrátí i s úroky.“ Povzdechnul si. „Ale stejně to stálo za to. Taková milá, melancholická planeta.“

Tak jsem se staral, abych popojel trošku rychlejc kupředu a nezůstával na suchu, a jak noc ubíhala, bylo mi fajn a stále líp.

Asi kolem půlnoci jsem se už sotva držel na nohou a Wilbur pro pláč neviděl na oči, tak jsme to po vzájemný dohodě skončili. Vstali jsme a vešli do dveří a jeden druhýho přitom podpírali. Potom jsem Wilbura někde ztratil; sotva jsem se doštrachal k posteli, zaleh jsem a už o ničem nevěděl.

Když jsem se probudil, hned jsem poznal, že je neděle ráno. Paprsky slunce dopadaly oknem do místnosti a všude bylo jasno a světlo a taková jakoby sváteční pohoda.

Neděle jsou u nás totiž obvykle klidný, to musím bohužel přiznat. Ale tahle klidná nebyla. Zvenku se ozýval hroznej rámus,

jako by se někdo strefoval šutrama do plechovek.

Vylez jsem z postele a v ústech jsem měl přesně tu ohavnou chuť, jak jsem předpokládal. Protřel jsem si oči a zamířil do obývacího pokoje. Hned za dveřma ložnice jsem málem zakop o Wilbura.

Řeknu vám, že jsem se docela lek, ale hned jsem si vzpomněl, kdo to je? Jak jsem tam nad ním stál, vůbec se mi tomu všemu nechtělo věřit. Zpočátku jsem si myslel, že je snad mrtvej, ale bylo to jen zdání. Ležel naznak jako placka, našpulený ústa měl otevřený, a když dejchal, pernatý kníry kolem úst se vztyčovaly a chvěly.

Překročil jsem ho a šel ke dveřím podívat se, co je to venku za rámus. Uviděl jsem robota Lestera, jak stojí přesně tam, kde jsme ho v noci opustili, a kus před ním, na cestě k domu, partu harantů. Házeli po něm šutrama a musím říct, že jim to docela šlo. Skoro pokaždý se trefili.

Zakřičel jsem na ně a oni se rozutekli, protože věděli, že se mnou není žádná legrace, že bych jim skutečně napráskal.

Otočil jsem se, že půjdu zpátky, a vtom vidím, jak k domu přijíždí auťák. Vyskočil z něho náš konstábl Joe Fletcher a rovnou ke mně. Bylo na něm vidět, že není zrovna v nejrůžovější náladě.

Zastavil se před schody, dal si ruce v bok, kouknul se nejdřív na Lestera a potom na mě.

„Co to tu provádíš, Same?“ zeptal se mě s jízlivým úsměškem. „To si už ty svoje bílé myšky a jiné potvory taháš do kvartýru?“

„Joe,“ řekl jsem vážně, jako bych si vůbec nevšim jeho tónu, „dovol, abych ti představil Lestera.“

Joe otevřel ústa, jako by se užuž chtěl na mě rozkřičet, když se ve dveřích objevil Wilbur.

„A tohle je Wilbur,“ pravil jsem. „Wilbur je mimozemšťan a Lester je…“

„Co… cože je?“ zařval Joe.

Wilbur vyšel na zápraží a řekl: ‚Jak smutně se tváří! A přitom tak důstojně.“

„To myslí jako tebe,“ řek jsem Joeovi.

„Nedělejte si ze mě srandu, mládenci,“ zabručel Joe, „nebo vám to spočítám.“

„Promiňte, nechtěl jsem vás urazit,“ ozval se Wilbur. „Omlouvám se, jestli jsem se nějak dotkl vašich citů.“

Joe a city – no to mě podržte!

„Ale jak se tak na vás dívám,“ pokračoval Wilbur, „nemáte to v životě lehké.“

„To teda opravdu ne,“ přisvědčil Joe.

„Jste na tom jako já,“ řek Wilbur a posadil se na schody. „Někdy se člověku zdá, že ani toho búra neušetří.“

„Svatá pravda,“ přidal se Joe. „Zrovna dneska jsem to říkal svý starý, když začala s tím, že děcka potřebujou nový boty…“

„Je k vzteku, jak se člověk pořád nemůže pohnout z místa.“

„A to jste ještě neslyšel to hlavní…“

A já jenom zírám… Joe se posadil vedle něho, a než byste napočítali do tří, začal mu vykládat celý svůj životopis.

„Lestere,“ řek Wilbur, „tohle všechno si poznamenej.“

Já se zatím v tichosti vytratil dovnitř a dal si před snídaní frťana na uklidnění žaludku.

Na jídlo jsem chuť neměl, ale věděl jsem, že něco sníst musím. Tak jsem vytáh pár vajíček a slaninu a uvažoval, co dát Wilburovi. Protože jsem si najednou vzpomněl, že má ten metabolismus a nesnáší alkohol, a jestli se nemůže napít ani dobrý whisky, tak nevím, jak by moh vejce na špeku.

Končil jsem právě snídani, když ke mně zadníma dveřma vrazil Higman Morris a rovnou do kuchyně. Higgy je náš starosta, pilíř církve, člen školní rady a ředitel banky, a navíc ještě hroznej náfuka.

„Same,“ spustil na mě, „tohle město už toho od tebe sneslo hodně. Zvykli jsme si na to, že piješ, že tě pořád musíme do všeho strkat a že nemáš smysl pro společné věci. Ale co je moc, to je moc.“

Setřel jsem si zbytky vajíčka z brady. „A co má jako bejt moc?“

Higgy se skoro dusil zlostí. „Tenhle tyátr, cirkus, tohle veřejné pohoršení, co tu vy tři děláte. A ještě k tomu v neděli.“

„Jo tak,“ řek jsem, „myslíš Wilbura a jeho robota, že?“

„Před barákem se shlukují lidi, měl jsem kvůli tomu už nejmíň deset telefonických hovorů, a teď tam ještě Joe sedí s tím… tím…“

„Mimozemšťanem,“ doplnil jsem.

„A brečí jeden druhému na rameni jako tříletí kluci a…

Mimozemšťan, říkáš?“

„To se ví,“ potvrdil jsem. „Odkud myslíš, že je?“

Třesoucí se rukou si Higgy vytáhl židli a unaveně se na ni posadil. „Samueli,“ řek pomalu, „pověz mi to všecko ještě jednou. Asi jsem ti dobře nerozuměl.“

„Wilbur je mimozemšťan,“ začal jsem, „bytost z jinýho světa. Přišel k nám se svým robotem poslouchat smutný historky.“

„Smutný historky?“

„Jo. Líbí se mu. To víš, někdo má rád historky se šťastným koncem, jiný zas košilatý, no a on smutný.“

„Ale jestli je mimozemšťan…,“ uvažoval Higgy nahlas.

„Na to můžeš vzít jed,“ řek jsem.

„Ne, vážně, Same, jsi si tím jist?“

„To se ví.“

„Víš, co to potom pro nás znamená?“ řek Higgy vzrušeně. „Že Millville je první místo na Zemi, které navštívil mimozemšťan.“

Kdyby raději držel zobák a vypad, pomyslel jsem si, abych si moh dát po snídani frťana. Higgy nepil, a v neděli už teprv ne. Zděsil by se, kdybych vytáh flašku.

„Celý svět se sem pohrne!“ vykřiknul. Vstal ze židle a zamířil do obýváku. „Musím ho přece oficiálně uvítat.“

Šel jsem za ním, protože tohle jsem si nemoh nechat ujít.

Joe už tam nebyl. Wilbur seděl na zápraží sám, a jak jsem si všim, měl už mírně v hlavě.

Higgy přistoupil k němu, vypjal hruď, podal mu ruku a řek co nejslavnostněji: ‚Jsem millvillským starostou a je mi nesmírnou ctí vás zde co nejsrdečněji přivítat.“

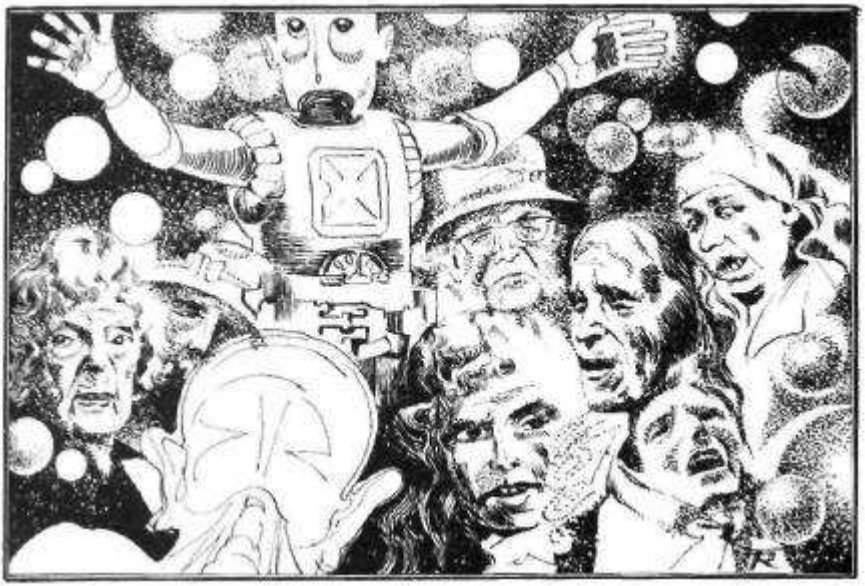
Wilbur si s ním potřás rukou a pak řek: „Být starostou města je velká odpovědnost a břemeno. Jak to můžete vydržet?“

„No, to víte, někdy…,“ začal koktat Higgy.

„Vidím, že jste člověk, který se stará především o blaho svých spoluobčanů, a proto bych se vůbec nedivil, kdybyste byl častým terčem nevybíravých útoků.“

Higgy se těžkopádně posadil na schody. „Vážený pane,“ řek, „vy si ani nedovedete představit, co všechno musím spolknout.“

„Lestere,“ zvolal Wilbur, „tužku a psát!“

Vrátil jsem se dovnitř. Tohle už i na mě bylo trochu moc.

Na ulici se mezitím shromáždil hlouček lidí – vetešník Jaké Ellis, hostinskej Don Myers a fůra dalších. Kdesi vzadu vykukovala i vdova Fryeová. Lidi šli právě do kostela a některý se zastavovali, aby se podívali, co se děje. Pak pokračovali v cestě, ale místo nich přicházeli jiní, a tak se hlouček nemenšil, ale spíš rozrůstal.

Šel jsem do kuchyně, dal si jako obvykle po snídani frťana, potom umyl nádobí a znovu uvažoval, čím pohostím Wilbura. I když momentálně o jídlo asi zájem neměl.

Potom jsem šel do obýváku, posadil se do houpacího křesla a shodil si boty. A tak jsem seděl, kroutil prsty u nohou a uvažoval o tom, co je to za blbinu, že místo dobrou whisky se Wilbur opíjí smutkem.

Byl teplej den, já byl utahanej, a jak jsem se houpal, musel jsem brzy usnout, protože když jsem se najednou probudil, nebyl jsem v místnosti sám. I když jsem hned nikoho neviděl, věděl jsem, že tu někdo je.

Byla to vdova Fryeová, svátečně oblečená a s úsměvem na rtech. Chápejte, po všech těch letech, co chodila kolem mýho domu po druhý straně chodníku a nikdy se na něj nepodívala, jako by se

tím pohledem mohla pošpinit – po všech těch letech tu najednou stojí, celá naparáděná a rozzářená. A já zarostlej jako cikán a jenom ve fuseklích.

„Samueli," začala vdova Fryeová, „víš, já ti to musím říct: ten tvůj pan Wilbur je prostě báječný."

„Ale je mimozemšťan," řek jsem ještě rozespale.

„To je mi jedno," pokračovala vdova Fryeová, „ale kdybys věděl, jaký je džentlmen a jak dovede s člověkem cítit. To se nedá s mnoha lidmi v tomhle úděsným městě ani srovnat."

Vstal jsem a nevěděl, co v tu chvíli dělat. Byl jsem v nevýhodě, nachytala mě úplně nepřipravenýho. Že mě navštíví právě ona, jsem absolutně nečekal.

Už jsem jí skoro nabíd něco k pití, ale ještě včas jsem se zarazil.

„A mluvila jsi s ním?" zeptal jsem se, protože mě nic chytřejšího nenapadlo.

„Všichni jsme už s ním mluvili," řekla vdova Fryeová. „Umí to s lidmi, je moc fajn. Člověk se mu vyzpovídá, a hned je mu líp. Však tam taky hodně lidí čeká, až na ně přijde rada."

„To rád slyším," řek jsem. „Ale co on, není to na něho už trochu moc?"

Vdova Fryeová přistoupila blíž a ztlumila hlas do šepotu: „Vypadá dost unavený. Kdybych nevěděla, že je to hloupost, řekla bych, že má v hlavě."

Mrknul jsem na hodiny.

„No tě bůh!" výkřik jsem.

Byly skoro čtyři hodiny. Wilbur tam seděl už šest sedm hodin a pochutnával si na všech těch smutnejch historkách, kterejma ho celý město krmilo. Musí bejt úplně namol.

Vyběh jsem ze dveří – a co nevidím? Wilbur sedí na zápraží, poslouchá povídání Jacka Rittera a po tvářích mu tečou proudy slz. Bodejť by ne, starej Jack je vyhlášenej kecal a to, co Wilburovi vypráví, si na místě vymejšlí.

„Nezlob se, Jacku, ale musíme toho nechat," řek jsem a snažil se Wilbura postavit na nohy.

„Hergot, zrovna jsem mu vykládal…"

„Běž domů!" začal jsem ječet. „A vy ostatní taky. Je z vás už

úplně vyřízenej.“

„Jsem rád, že jste zakročil, pane Same,“ pravil Lester. „Na mě vůbec nedá, ať mu říkám co chci.“

Vdova Fryeová přidržela dveře, já vtáh Wilbura dovnitř a uložil ho do svý postele, aby se z toho vyspal.

Když jsem se vrátil, vdova Fryeová tam ještě pořád stála. „Koupila jsem si kuře a sama ho nesním,“ řekla. „Tak jsem si myslela, Samueli, že kdybys chtěl přijít na večeři…“

Na okamžik jsem nebyl schopen slova. Pak jsem zavrtěl hlavou.

„Díky za pozvání,“ řek jsem, „ale musím tu zůstat a dohlídnout na Wilbura. Robota neposlouchá.“

Vdova Fryeová byla zklamaná. „Tak někdy jindy?“

„Jindy by to šlo.“

Když odešla, vyšel jsem ven a zavolal Lestera.

„Můžeš se posadit,“ řek jsem, „nebo musíš stát?“

„Musím stát,“ odpověděl Lester.

Tak jsem ho nechal stát a sám si sed do houpacího křesla.

„Co vlastně Wilbur jí?“ zeptal jsem se. „Musí mít už přece hlad.“

Robot otevřel dvířka uprostřed svý hrudi a vytáh legrační lahvičku. Zatřepal s ní a já slyšel, jak to uvnitř štěrká.

„To je celé jeho jídlo,“ řek Lester. „Každý den si bere jednu.“

Když dával lahvičku zpět, vypadla mu jakási objemná ročka. Sehnul se a zvednul ji.

„Peníze,“ řek na vysvětlenou.

„Vy tam u vás taky máte peníze?“

„Tyhle jsme dostali při základním výcviku. Samé stodolarové bankovky.“

„Stodolarový bankovky?“

„Jinak by to nešlo, bylo by toho moc,“ řek Lester klidně. Vložil peníze a lahvičku do prostoru ve svý hrudi a zaklap dvířka.

Seděl jsem jako omámenej. Stodolarový bankovky!

„Raději by ses neměl o nich nikomu zmiňovat, Lestere,“ doporučil jsem mu. „Mohli by ti je sebrat, i násilím.“

„Já vím,“ řek Lester. „Právě proto je schovávám tady.“ A bouch se do hrudi. S takovou silou, že kdyby se napřáh proti člověku, musel

by mu jednou ranou ušmiknout hlavu.

Houpal jsem se v křesle a měl o čem přemejšlet. Bylo toho tolik, že moje myšlenky se v jednom kuse přelejvaly sem a tam, do taktu s houpáním křesla. Tak třeba hned ten Wilbur a jeho bláznivej způsob, jak se opít, nebo to zvláštní jednání vdovy Fryeový a všechny ty stodolarový bankovky.

Zvlášť ty bankovky.

„Hele, jak to vlastně bylo s tím základním výcvikem?“ zeptal jsem se. „Říkal jsi, že byl zakázanej.“

„A ještě stále je, docela určitě,“ odpověděl Lester. „Jakéhosi dobrodruha navedli, aby tajně získal jisté informace a nahrál je na pásku.“

„Proč tajně?“

„Protože se to nesmí,“ odpověděl Lester. „Zapovězená oblast, vstup zakázán. Je to už jasnější?“

„A ten navedenej dobrodruh si řek, že by moh prodávat ty informace… týkající se…“

„Celkového kulturního obrazu,“ dopověděl Lester, „vašeho způsobu myšlení, logického uvažování a tak dále… Ono je to všechno ještě mnohem složitější.“

„To si dovedu představit,“ řek jsem. „Potom ten dotyčnej prostě shráb prachy.“

„Samozřejmě. A nebylo jich málo.“

Seděl jsem tam ještě chvíli a pak se šel kouknout na Wilbura. Spal jako dudek, a jak našpulenými ústy dejchal, kníry se mu zvedaly a klesaly. Tak jsem šel do kuchyně, že si udělám večeři.

Sotva jsem dojed, ozvalo se klepání na dveře.

Byl to starej doktor Ábel ze sanatoria.

„Dobrej večír, doktore,“ pozdravil jsem ho. „Dáte si frťana?“

„Na frťana zapomeň,“ pravil doktor, „a raději mi řekni, kde máš toho mimozemšťana.“

Vstoupil do obýváku, a když uviděl Lestera, zarazil se.

Lester si zřejmě všim jeho údivu, protože se okamžitě snažil rozptýlit jeho rozpaky. „Jsem robot toho mimozemšťana, jak mu říkáte. A jeho věrný sluha, i když pouhý stroj. Jestli jste přišel s nějakou smutnou historkou, můžete se s důvěrou obrátit na mne.

Buduji tlumočit svému pánu.“

Doktor jenom zalapal po dechu, ale nevyvedlo ho to z míry, hned se vzpamatoval.

„Říkáte jakoukoli smutnou historku, nebo vám jde o něco zvláštního?“

„Můj pán,“ pravil Lester, „má nejraději ty nejsmutnější, ale nepohrdne žádnou.“

„Wilbur se totiž jimi opíjí,“ řek jsem. „Zrovna teď je v ložnici a vyspává se z opice.“

„Kromě toho, důvěrně řečeno,“ ozval se opět Lester, „my ty historky můžeme i prodávat. Zvláště ty z vaší planety mají vysoký kurs. To byste viděl, jak po nich zájemci u nás doma lační, každý má jazyk až na vestě.“

Doktor se podíval na mě s obočím zvednutým tak vysoko, že se málem dotejkalo vlasů.

„Říká svatou pravdu,“ ujišťoval jsem ho. „Není to žádnej fór. Chcete se na Wilbura podívat?“

Doktor přikývnul, tak jsem ho zaved do ložnice. Stáli jsme tam a dívali se, jak Wilbur spí, roztaženej jak žába. Nebyl to hezkej pohled.

Doktor si položil ruku na čelo a pak jí přejel po tváři. Svěsil přitom čelisti, takže vypadal jako ohař. Jeho tlustý pootevřený rty mlaskly, když po nich přejel dlaní.

„To jsou mi věci,“ řek nakonec.

Potom se otočil, vyšel z ložnice a já za ním. Zamířil rovnou ke dveřím a ven. Zastavil se až hezkej kus od domu, na příjezdový cestě. Počkal na mě, chyt mě za košili a přitáh k sobě.

„Pracuješ pro mě už hezky dlouho, Same,“ pravil, „a pomalu začínáš stárnout. Většina šéfů by se s tebou v tvém věku už dávno rozloučila a vzala si někoho mladšího. Nikdo by se ani moc nedivil, kdybych tě z fleku propustil.“

„Já vím,“ řek jsem a bylo mi z toho najednou nanic. Ze bych moh dostat padáka, mě nikdy nenapadlo. Práci vrátnýho v sanatoriu jsem dělal dobře, nic mi nebylo zatěžko. Pomyšlení na to, že by přišla sobota, já se chtěl napít a neměl prachy, bylo opravdu hrozný.

„V práci ses osvědčil, to se musí uznat,“ řek doktor a pořád mě ještě držel za košili. „Ale ani já nejsem špatnej šéf. Na vánoce a

velikonoce vždycky ode mě dostaneš flašku.“

„Svatá pravda,“ potvrdil jsem, ‚Je to tak.“

„No vidíš. Mě, starýho doktora, bys přece neoblafl, co?“ pokračoval doktor. „Ostatní lidi v tomhle pitomým městě možná ano, ale mě, svýho starýho přítele, ne.“

„Ale pane doktore,“ protestoval jsem, „já nechci nikoho oblafnout.“

Doktor Ábel pustil mou košili. „Však já vím, že ne. Je to skutečně tak, jak lidi říkají? Že si ten mimozemšťan dává od nich vyprávět, jaké starosti a potíže mají, a že ti, co se mu svěřují, se hned potom cítí líp?“

„Jo. Aspoň vdova Fryeová to tvrdí. Prý se mu svěřila se všema svejma potížema, a v tu ránu byly pryč.“

„Dej mi na to svý čestný slovo, Same. Je to skutečně pravda?“

„Namouduši,“ přísahal jsem.

Viděl jsem, jak je doktor Ábel rozrušenej. Znovu mě chyt za košili.

„Víš, co v něm máme?“ téměř na mě zakřičel.

„My?“ podivil jsem se.

Ale on na to nereagoval. „Největšího psychiatra pod sluncem,“ rek. „Takového pomocníka se dosud nikomu nepodařilo získat. Víš už, kam mířím?“

„Myslím, že jo,“ odpověděl jsem, ačkoliv pravej opak byl pravda.

„Co lidi nejvíc potřebují,“ začal mi vysvětlovat doktor, „je nějaká osoba nebo věc, na kterou by svoje trápení mohli přenést – někoho, kdo je schopen jakoby kouzelnou mocí zažehnat jejich úzkost. Jádro toho je vyznání, samozřejmě – symbolické přenesení toho, co člověka tíží, na bedra někoho jiného. Tak je tomu při zpovědi v kostele, při rozhovoru s psychiatrem, mezi nejlepšími přáteli, kteří si vzájemně dovedou otevřít náruč, aby si jeden mohl poplakat na hrudi druhého.“

„Máte naprostou pravdu, doktore,“ řek jsem a začalo mi svítat.

„Největší háček je však v tom,“ pokračoval doktor, „že ten zpovědník, psychiatr nebo přítel je taky jenom člověk, tedy bytost, která sama není dokonalá ani všemocná, což ten, který se mu svěřuje,

přirozeně ví. Nemůže mít tedy stoprocentní záruku, že jeho důvěrník bude schopen vzít na sebe všechny jeho strasti a soužení. Ale tady máme něco jiného – mimozemšťana, bytost z říše hvězd, která tím vším není omezena. Ten může převzít všechno soužení a utopit ho v hlubinách svého nečlověčího já…“

„Pane doktore,“ vykřik jsem, „kdybyste tak jenom moh vzít Wilbura do sanatoria, to by bylo, co?“

Doktor Ábel si v duchu zamnul ruce. „Však právě na to jsem myslel.“

To jsem to zvoral! Nafackoval bych si za to, že jsem nedržel jazyk za zuby. Rychle jsem se snažil získat zpět ztracený pozice.

„Jenom nevím, jestli se nám to podaří, pane doktore. Co když s ním nebude žádná řeč?“

„Tak pojď, vrátíme se a já si s ním promluvím.“

„Já nevím, jestli…,“ začal jsem vyhýbavě.

„Musíme jednat rychle, zítra už může být pozdě. Jakmile se to rozkřikne, objeví se tu spousta novinářů, lidí od televize a kdovíkdo ještě. Pohrnou se sem vědátoři a všelijací vládní činitelé a nám se situace vymkne z rukou.“

„Raději si s ním promluvím sám,“ řek jsem. „Kdybyste byl u toho, byl by třeba tak zaraženej, že by se s ním vůbec rozumně mluvit nedalo. Ale mě zná, a možná že na mý slova dá.“

Doktor se ošíval, ale nakonec souhlasil.

„Počkám zatím v autě,“ řek. „Kdyby bylo třeba, zavolej mě.“

Šel po pískem vysypaný příjezdový cestě k místu, kde měl zaparkovaný auto, a já se vrátil dovnitř.

„Musím mluvit s Wilburem,“ řek jsem Lesterovi. „Je to důležitý.“

„Ale už žádné smutné historky,“ varoval mě Lester. „Má jich pro dnešek dost.“

„Žádný strachy. Mám pro něho jeden návrh.“

„Návrh?“

„Kšeft. Obchod.“

„Tak dobře,“ řek Lester. „Zařídím, aby vstal.“

S tím vstáváním to šlo dost ztuha. Nakonec jsme ho však přece jen přiměli, aby se probral a posadil na posteli.

„Teď dobře poslouchej, Wilbure," pravil jsem mu. „Mám něco, co by se ti náramně hodilo. Vím o místu, kde všichni lidi prožívají velký a strašný trápení a jsou děsně smutný. Nejenom některý, ale všichni. Jsou tak smutný a ztrápený, že už ani s jinejma lidma nemůžou mluvit."

Wilbur se s námahou zved z postele a klátivě se postavil.

„Tak mě k nim zaveď, kamaráde," řek.

Svalil jsem ho zpátky na postel. „Tak jednoduchý to zas není. Dostat se tam je kumšt."

„Ale vždyť jsi říkal…"

„No, mám kámoše, kerej by to moh zařídit. Ale zadarmo to asi nebude."

„Nevadí," řek Wilbur, „nějaké prachy mám. Kolik budeš potřebovat?"

„Těžko říct."

„Dej mu všechny naše prachy, Lestere, ať to může zařídit."

„Ale šéfe," protestoval Lester, „já nevím, jestli si to můžeme dovolit."

„Samovi se dá věřit," řek Wilbur. „Ten nás neokrade. Neutratí ani o cent víc, než je nutné."

„Ani o cent," slíbil jsem.

Lester otevřel dvířka ve svý hrudi, podal mi svazek stodolarovejch bankovek a já si je strčil do kapsy.

„Teď tady počkejte," řek jsem jim, „a já půjdu za tím kámošem. Za chvilku jsem zpátky."

Rychle jsem uvažoval, kolik si můžu dovolit z doktora vyrazit. Asi bych měl tu částku kapánek nadsadit, abych moh slevit, až doktor začne vyvádět… Myslím, až začne křičet a furt mi opakovat, jaký jsme přece dobrý přátelé a že mi dycky na vánoce a velikonoce dává flašku.

Otočil jsem se, že vyjdu z obýváku, a najednou jsem zůstal stát, jako by mě přimrazil.

Věřte mi nebo ne, ale ve dveřích stál další Wilbur. Když jsem si ho však pozorněji prohlíd, všiml jsem si určitejch odlišností. A ještě dřív, než prones jediný slovo nebo něco udělal, zatrnulo mi u srdce; cítil jsem, že tu cosi nehraje.

„Dobrej večír, pane,“ řek jsem. ‚Je hezké, že jste se u mě stavil.“

Nehnul ani brvou. „Vidím, že máte hosty. Moc mě to mrzí, ale budou muset jít se mnou.“

V Lesterovi, kerej stál za mnou, to začalo chrastět, jako by se celej jeho mechanismus rozpadal, a koutkem oka jsem zahlíd, že Wilbur stojí celej zkoprnělej a bledší než stěna.

„Ale to přece nemůžete udělat,“ protestoval jsem. „Vždyť tu ještě tak dlouho nejsou.“

„Asi mi nerozumíte,“ řek ten mimozemšťan ve dveřích. „Porušili zákon. Přišel jsem si pro ně.“

„Je mi opravdu líto, kamaráde,“ otočil se ke mně Wilbur, „tušil jsem od počátku, že to špatně dopadne.“

„Tím jste si mohl být jist,“ řek ten druhej mimozemšťan Wilburovi. „Ušetřil byste si zbytečnou námahu.“

A když jste se nad tím zamysleli, bylo to jasný jak facka. Že mě to jenom nenapadlo dřív! Jestli Země byla uzavřená dobrodruhům, co získali základní fakta…

„Pane,“ řek jsem mimozemšťanovi stojícímu ve dveřích, „jsou tu jistý okolnosti, který si zřejmě neuvědomujete. Mohli bysme si o tom všem promluvit mezi čtyřma očima?“

„S radostí,“ odpověděl mi mimozemšťan tak zdvořile, že to až bolelo, „ale pochopte prosím, že musím konat svou povinnost.“

„Samozřejmě,“ pravil jsem.

Mimozemšťan se pohnul ze dveří, dal komusi vzadu znamení a dva roboti, který stáli v obýváku a který jsem neviděl, vstoupili do místnosti.

„Tady ti si je pohlídají,“ řek mimozemšťan, „a my můžeme jít. Vyslechnu vás co nejpozorněji.“

Šel jsem tedy do kuchyně a on za mnou. Posadil jsem se za stůl a on naproti mně.

„Chtěl bych se omluvit,“ řek s vážnou tváří, „za to, že vás a vaši planetu ten mizera tak obtěžuje.“

„Pane,“ odpověděl jsem mu, „vy vůbec nevíte, jak to je. Já ho mám totiž docela rád.“

„*Rád?*“ opakoval poděšeně. „Jak je to možné? Vždyť je to ožrala první třídy a kromě toho…“

SANDEMAN
SCOTCH
WHISKY
SANDEMA
HENNESSY

„A kromě toho," urval jsem mu ta slova přímo od úst, „nám opravdu velice pomáhá."

Mimozemšťan byl ohromen. „Vždyť ani nevíte, co říkáte. Vytahuje z vás vše, co vás trápí, a pak se na vaší bolesti pase tím nejodpornějším způsobem, a ještě si to všechno *zaznamenává*, aby to mohl znovu a znovu vyprávět jiným a vám dělat věčnou ostudu a hanbu, a kromě toho…"

„Tak to vůbec není!" vykřiknul jsem. „Nám velice prospívá, když můžem svý bolesti a trápení vynýst na denní světlo…"

„Brr! Něco tak hnusného…" Zarazil se. „Jak to vůbec myslíte?"

„Ulehčí se nám, když si můžem promluvit o tom, co nás souží," řek jsem se smrtelně vážným výrazem v tváři. „Někomu se s tím svěřit."

Mimozemšťan se praštil dlaní do čela, až se péra na jeho sumčích ústech postavila a zachvěla.

„No jo, máte pravdu, může to tak být," řek s hrůzou v hlase. „V případě civilizace tak primitivní, zkažené a nemravné…"

„Jako je ta naše," doplnil jsem.

„U nás," řek mimozemšťan, „žádné starosti, trápení ani jiné nepříjemné pocity neprožíváme nebo se aspoň nevyskytují v takové míře. Jsme dokonale přizpůsobení podmínkám, v nichž žijeme."

„S výjimkou lidí, jako je Wilbur, že?"

„Wilbur?"

„Ten chlápek od vás," řek jsem. „Nedokázal jsem vyslovit jeho jméno, tak mu říkám Wilbur. Mimochodem…"

Přejel si rukou přes obličej a bez ohledu na to, co tvrdil, bylo jasný, že aspoň v tu chvíli byl v rozpacích. „Říkejte mi Jake. Nebo jak chcete, to je jedno. Hlavně abychom tu nepříjemnou záležitost už nějak skončili."

„Není nic jednoduššího," pravil jsem. „Ať tu Wilbur zůstane. Vy po něm stejně netoužíte, že?"

„To tak ještě!" vypísk Jake. „On a všichni jemu podobní nejsou než mor a neštovice. Ale to je náš problém, za který neseme odpovědnost. Vás tím zatěžovat nemůžeme."

„Chcete říct, že u vás je těch Wilburů víc?"

Jake smutně přikývl.

„Tak my si je sem všechny vezmem. S radostí je tu uvítáme. Všechny, do jednoho.“

„Vy jste blázen!“

„Jsme tu samí blázni,“ potvrdil jsem. „Proto je potřebujem.“

„Řekl jste to jenom tak, nebo to myslíte vážně?“

„Naprosto vážně.“

„Dobře, tak platí,“ pravil Jake. ‚Jsme dohodnuti.“

Natáhl jsem ruku, že si plácnem, ale on už byl myšlenkami jinde. Vstal ze židle a jeho tvář se zřetelně rozjasnila úlevou.

Potom se otočil a vyšel z kuchyně.

„Hej, počkejte!“ zakřičel jsem. Měl jsem totiž pocit, že bychom si o tom měli promluvit víc, dohodnout se na podrobnostech. Ale on mě zřejmě už neposlouchal.

Vyskočil jsem ze židle a pádil do obýváku, ale Jaké už tam nebyl. Vrazil jsem do ložnice a vidím, že i ti dva strážci zmizeli. Zůstal tam jen Wilbur s Lesterem.

„Neříkal jsem,“ otočil se Lester k Wilburovi, „že to pan Sam zařídí?“

‚Já tomu pořád nemůžu uvěřit,“ kroutil hlavou Wilbur. „Skutečně odešli? Nadobro? Nemůžou se ještě vrátit?“

Zvěd jsem ruku a otřel si rukávem čelo. „Teď už vám dají pokoj. Máte je definitivně z krku.“

„To je báječné,“ pravil Wilbur. „A co bude s naším ujednáním?“

„Maličký okamžik,“ řek jsem, „hned jsem tady. Jen co se domluvím s tím kámošem.“

Vyšel jsem na zápraží a chvilku jsem tam postál, abych se uklidnil, protože jsem se celej třás. Jake a jeho roboti málem všecko pokazili. Jestli jsem si někdy potřeboval dát frťana, tak to bylo teď, ale bál jsem se, že bych tím ztratil moc času. Musel jsem jednat rychle, abych to s doktorem sfouk dřív, než by se situace mohla změnit.

Šel jsem k jeho vozu.

„Trvalo ti to dost dlouho,“ poznamenal doktor podrážděně.

„Musel jsem Wilbura hodně přemlouvat,“ vysvětlil jsem.

„A výsledek?“

„Souhlasí.“

„Tak nač ještě čekáme?“ zeptal se doktor.

„Na těch deset tisíc,“ odpověděl jsem.

„Jakých deset tisíc?“

„Za Wilbura. Když vám ho jako prodávám.“

„Nebuď směšný, copak je tvůj?“

„Můj není, to je fakt,“ řek jsem, „ale prakticky jako by byl. Stačí slovo, a je konec. Nepůjde s váma.“

„Dva tisíce,“ řek doktor. „Víc nedám ani cent.“

Začali jsme smlouvat a skončili u sedmi tisíc dolarů. Kdybych měl ty nervy handrkovat se s ním celej večír, moh jsem dostat osumapůl tisíce. Ale já byl už úplně vyčerpanej a potřeboval jsem si dát frťana mnohem víc než těch patnáct set dolarů, co jsem moh z doktora ještě vyrazit. Tak jsme skončili u těch sedmi tisíc.

Vrátili jsme se dovnitř a doktor vyplnil šek.

„Ale je ti doufám jasné, že máš padáka,“ řek, když mi ho podával.

„To mě nenapadlo,“ odpověděl jsem a byla to pravda. Na druhý straně ovšem šek na sedum tisíc dolarů, kterej jsem držel v ruce, a tlustej svazek stodolarovejch bankovek vykukující z my kapsy byl zas docela hezkej kapitálek, kterej vydrží dost dlouho, než ho propiju.

Šel jsem do ložnice, zavolal si Wilbura a Lestera a řek jim: „Tak, a je to zařízíno. Můj kámoš doktor se právě rozhod, že si vás veme.“

„To jsem opravdu rád,“ ozval se Wilbur. „Steré díky. Musel jsi ho hodně přemlouvat?“

„Ani ne,“ odpověděl jsem. „Celkem to šlo.“

„Hej,“ zakřičel na mě doktor hrozivým hlasem, „co se tam děje?“

„Ale nic,“ odpověděl jsem.

„Zdá se mi…“

„Tak tady je ten váš…,“ řek jsem. „Chcete-li, berte, nechcete-li, s radostí si ho nechám. Však on se někdo jinej najde.“

A podával jsem mu šek. Bylo to riskantní, ale musel jsem blufovat.

Doktor mávnutím ruky naznačil, že šek nechce, ale stejně měl

podezření, že jsem ho napálil, i když nevěděl jak. Nemoh však riskovat, že Wilbura ztratí. Viděl jsem, že to má všecko už promyšlený – stane se světoznámej tím, že pro něho bude pracovat jedinej mimozemskej psychiatr v zajetí.

Ano, měl to všecko promyšlený, až na jednu věc, o který nemoh vědět. Že zanedlouho se tu objeví další Wilburové. Stál jsem tam a v duchu se smál, zatímco si odváděl Wilbura s Lesterem.

V poslední chvíli se ke mně otočil.

„Cosi tu smrdí," řek, „a až zjistím, co to je, vrátím se a roztrhám té na cucky."

Neřek jsem na to ani popel, jenom jsem tam stál a sledoval, jak všichni tři kráčejí po příjezdový cestě a písek jim chrupe pod nohama. Když jsem slyšel, jak auto odjíždí, otočil jsem se, šel do kuchyně a výtah flašku.

Hodil jsem do sebe asi šest štamprlí, posadil se ke kuchyňskýmu stolu a řek si, že se musím trošku krotit. Dalších šest štamprlat jsem pil už pomaleji.

Říkal jsem si, jak to bude s těmi dalšími Wilbury, který měl Jake poslat na Zem, a litoval jsem, že jsem ho trošku nepřimáčk. Ale neměl jsem k tomu příležitost, protože on prostě vyskočil a zmizel, zrovna když jsem si s ním chtěl o tom promluvit.

Moh jsem teď už jen doufat, že je pošle všechny mně, že je vyloží někde vpředu na dvorku nebo na příjezdový cestě, ale je fakt, že to neslíbil. Jestli je shodí jenom tak nazdařbůh, nebudu z toho mít nic.

A uvažoval jsem, kdy asi by je moh poslat a kolik jich bude. Mohlo by to chvíli trvat, protože je víc než pravděpodobný, že dostanou patřičnou instruktáž, než je vysadí, ale pokud jde o počet, neměl jsem nejmenší představu. Podle toho, jak mluvil, by jich mohlo bejt i pár desítek a na tom by se už dalo něco trhnout, když bude člověk jen trošku šikovnej.

Třebaže nějaký ty prašule jsem už teďka taky měl.

Výtah jsem svazek stodolarovejch bankovek z kapsy a snažil se je přepočítat, ale nějak se mi ta čísla pletla a já se za živýho boha nemoh dopočítat.

Měl jsem prostě v palici, a to byla už neděle, a ne sobota. Ale

byl jsem bez práce, a tak mi to bylo jedno. Teď můžu pít, kdy se mi zachce.

Tak jsem tam seděl a popíjel, až jsem se opil do němoty.

Probudil mě hroznej randál a já se v prvním okamžiku divil, kde vlastně jsem. Za chvíli mi došlo, že jsem spal u kuchyňskýho stolu – měl jsem pocit, jako bych měl překroucenej krk, ale moje kocovina byla ještě horší.

S námahou jsem se zved a podíval se na hodiny. Bylo za pět minut čtvrt na deset.

Randál neutichal.

Sel jsem do obývacího pokoje a otevřel dveře. Vdova Fryeová na ně bušila tak silně, že v okamžiku, kdy jsem je otevřel, málem spadla dovnitř. „Samueli," zalapala po dechu, „už jsi to slyšel?"

„Slyšel jsem starou belu," odpověděl jsem jí, „kromě toho tříškání na dveře."

„Je to v rádiu."

„Víš hergot dobře, že nemám ani rádio, ani telefon, ani televizi. Na takový moderní serepetičky nemám čas."

„O těch mimozemšťanech," řekla. „Jako máš ty toho, však víš. O těch milých, laskavých a chápavých mimozemšťanech. Teď už jsou všude. Všude po Zemi. Je jich hrozně moc, tisíce, možná milióny…"

Protlačil jsem se dveřmi kolem ní.

A skutečně. Seděli na schodech před domy v celý ulici, procházeli se po cestě sem a tam a na jednom plácku se jich skupinka honila, asi hráli nějakou hru.

„A tak to vypadá všude!" vykřikovala vdova Fryeová. „Říkali to v rádiu. Je jich tolik, že každý obyvatel Země může mít svýho vlastního. Není to senzační?"

Pěknej mizera, ten Jake, říkal jsem si. Mluvil, jako by jich bylo bůhvíjak málo, kecal, že tam u nich nejsou skoro žádný psychopati, protože prý ta jejich civilizace je vyspělá a dobře fungující.

Ale abych byl spravedlivej, musím říct, že nenaznačil, kolik jich může bejt, tedy aspoň neuved počet. A možná že ti všichni, co tu teď na Zemi byli, jsou jen nepatrný zlomeček celkovýho počtu obyvatel ty jejich civilizace.

A potom jsem si najednou cosi uvědomil.

Vytáh jsem hodinky a podíval se na ně. Bylo teprve čtvrt na deset.

„Musím se teď bohužel omluvit," řek jsem vdově Fryeový, „protože mám ještě něco zařídit."

Hasil jsem si to ulicí, jak nejrychleji jsem doved.

Od skupinky Wilburů se jeden oddělil a přidal se ke mně.

„Prosím vás, pane," řek, „nemáte nějaké potíže, s nimiž byste se chtěl svěřit?"

„Ne," zavrčel jsem, „to opravdu nemám."

„Ani nějaké starosti?"

„Ani starosti."

Potom mi napadlo, že tu jedna velká starost je – netýkala se mě samotnýho, ale celýho světa.

Když nám tu Jake na Zem všecky ty Wilbury vyklopil, všichni psychopati za chvíli vymizí. Nebude člověka, kerej by měl trápení nebo starosti. To bude na světě nuda!

Ale já si z toho těžkou hlavu nedělal.

Pospíchal jsem, co mi nohy stačily.

Musel jsem se dostat do banky dřív, než bude mít doktor čas zarazit proplacení toho šeku na sedům tisíc dolarů.

DVOJNÍK

I

Najednou, z ničeho nic, oživl. A začal vnímat.

Vdechoval noční vzduch a slyšel, jak na nábřeží nad ním ševelí stromy, a vánek, který je rozechvíval, se donesl až k němu a laskal ho měkkými, něžnými prsty, jako by zjišťoval, nemá-li zlomené kosti, pohmožděniny nebo oděrky.

Posadil se, opřel se dlaněmi o zem vedle sebe, aby se mu lépe rovně sedělo, a upřeně se zahleděl do tmy. Pomalu nabýval paměť, a když ji nabyl, cítil v ní velké mezery a nenacházel odpověď na nic.

Jmenoval se Henderson James, byl člověk a seděl na nějakém místě planety zvané Země. Měl šestatřicet let, byl svým způsobem slavný a dosti zámožný. Žil ve starém, po předcích zděděném domě na Summit avenue, ve čtvrti, která stále ještě patřila k luxusním, i když v posledních zhruba dvaceti letech něco ze svého lesku ztratila.

Na silnici nad svahem nábřeží se ozvalo zakvílení pneumatik projíždějícího automobilu a světla reflektorů na okamžik rozzářila vršky stromů. Odněkud z dálky se sem doneslo tlumené zahvízdnutí a kdesi jinde se zuřivě rozštěkal pes.

Jmenoval se Henderson James, a bylo-li tomu skutečně tak, co tu pohledává? Proč sedí na svahu nábřeží, naslouchá šumění větru v korunách stromů, kvílivému hvízdotu a štěkotu psa? Něco se přihodilo, nějaká nepříjemná událost, která by mu snad dala odpověď na všechny otázky, jen kdyby si na ni mohl vzpomenout.

Měl splnit jakýsi úkol.

Seděl, hleděl do noci a zjišťoval, že se třese, i když k tomu žádný důvod neměl, protože zas tak chladno nebylo. Za nábřežím se ozývaly zvuky nočního života ve městě, slyšel vzdálené svištění

rychle jedoucího auta a ječivý hlas sirény přehlušovaný větrem. Jednu chvíli kráčel po nedaleké ulici muž a James naslouchal jeho krokům, dokud zcela neutichly. Něco se stalo a on měl splnit jakýsi úkol, dokončit rozdělanou práci, která byla podivně přerušena jakousi nevysvětlitelnou událostí, po níž zůstal ležet na tomto nábřeží.

Podíval se na sebe. Šaty… krátké kalhoty a košile, silné boty, hodinky a v pouzdře po boku pistole.

Pistole?

Potřeboval ji k tomu úkolu.

Pronásledoval něco po městě a ta honička si vyžadovala, aby měl u sebe pistoli. Něco, co se plíživě kradlo nocí a co musel zabít.

Pak přišel na to, co to je, ale přesto ještě chvíli seděl a kroutil hlavou nad tou zvláštní metodickou, postupnou cestou uvažování, která mu umožňovala, aby si vzpomněl na další a další věci. Nejprve na své jméno a základní skutečnosti o sobě; potom si uvědomil, odkud je a proč se nachází právě zde, a nakonec, že má pistoli, kterou bude potřebovat. Byl to logický způsob myšlení, přímo čítankový příklad logického postupu.

Jsem Henderson James.

Bydlím v domě na Summit avenue.

Jsem v tom domě?

Ne, nejsem tam.

Jsem někde na nábřeží.

Proč jsem na nábřeží?

Takhle ovšem člověk neuvažuje, není to normální způsob myšlení normálního člověka. Lidé uvažují přímo, zkrácenou cestou, nedospívají k cíli takovými oklikami.

Je to děsivá věc, řekl si, tenhle způsob myšlení jakoby v soustředných kruzích. Není normální ani správný a nedává vůbec žádný smysl… o nic větší než fakt, že se octl na tomto místě, aniž věděl, jak se sem dostal.

Vstal a přejel si rukama po těle. Šaty byly v pořádku, nezmačkané. Nikdo ho nezmlátil ani nevyhodil z jedoucího automobilu. Neměl na těle ani jedno bolavé místo, obličej byl celý, žádná krev, a on se cítil docela dobře.

Zaklesl se prsty do opasku a povytáhl ho kousek nahoru, aby mu seděl pevně na bocích. Z pouzdra vytáhl pistoli a odborně, navyklými pohyby ji zkontroloval – byla připravena.

Vyšel na nábřeží k silnici, svižně ji přešel a dostal se na chodník před řadu nových přízemních domů. Zvuk blížícího se auta ho přiměl, aby uskočil z chodníku mezi skupinu jehličnatých stromků v jednom rohu trávníku. Byla to instinktivní reakce, a když se tam teď krčil, připadalo mu to, co udělal, poněkud hloupé.

Auto projelo kolem, nikdo ho nezahlédl. Dodatečně si uvědomil, že by si ho přece stejně nikdo nevšiml, i kdyby na chodníku zůstal.

Není si sám sebou jist, to je pravý důvod jeho strachu. V jeho životě bylo bílé místo, nějaká záhadná událost, o které neví, a tato nevědomost podryla jistotu, podstatu jeho existence, zničila základ jeho pohnutek k jednání a změnila ho, aspoň pro tuto chvíli, v plaché zvíře, které prchá a skrývá se, když se přiblíží lidé.

Byl to důsledek zmíněné události a toho, co ho nutilo myslet nepřímo.

Zůstal skrčený mezi stromky a pozoroval ulici a pás chodníku vedoucího kolem bíle natřených přízračných domů usazených vzadu na vzorně upravených pozemcích.

Napadlo ho slovo. Puudly. Podivné slovo, ne z tohoto světa, a přece budící hrůzu.

Puudly uprchlo, a proto je zde a schovává se na trávníku před domem nějakého nic netušícího, spícího občana. Proto má pistoli a je odhodlán ji použít, připraven změřit svůj důvtip a rychlost myšlení a svalů s nejkrvežíznivějším a nejnezávistnějším stvořením, jež bylo dosud v Galaxii objeveno.

Puudly bylo příliš nebezpečné na to, aby ho někdo přechovával. Existoval dokonce zákon zakazující chovat nejen puudly, ale i některá další, méně nebezpečná mimozemská zvířata. Ten zákon tu nebyl zbůhdarma, byl podepřen důvody, které by si nikdo nikdy nedovolil zpochybňovat, a on ze všech nejméně.

A nyní bylo puudly na svobodě a někde ve městě.

James ztuhl, když si to uvědomil. Hlavou se mu začaly honit představy, co by se mohlo stát, kdyby se mu nepodařilo to krvelačné zvíře dopadnout a zlikvidovat.

I když krvelačné zvíře nebyl ten pravý výraz. Puudly bylo víc než zvíře … a on kdysi doufal, že přesně zjistí, čím se od zvířete liší. Nezjistil mnoho, to si musel nyní přiznat, zdaleka ne tolik, kolik se mohl dovědět, ale úplně to stačilo k tomu, aby byl vyděšen.

Zjistil například, jak může vypadat nenávist a jak je lidská nenávist slabá ve srovnání s hloubkou a intenzitou děsivě hrozné nenávisti, jíž bylo puudly schopno. Nikoli slepé nenávisti, protože slepá nenávist se obrací sama proti sobě, ale rozumem, chladnou úvahou a energií podepřené nenávisti, která motivovala chytrý stroj, toho zabijáka dravě a lstivě napadajícího všechny živé tvory kromě jiných puudly.

Protože mozek a osobnost tohoto zvířete byly zcela ovládány pudem sebezáchovy proti všem, kdo se octli v jeho blízkosti, bez ohledu na to, kdo byli, ovšem v takovém pojetí, podle něhož bylo možno dosáhnout bezpečnosti pouze jedinou cestou… jestliže zabijeme každou jinou živou bytost. Puudly žádný další důvod k zabíjení nepotřebovalo. Stačilo jen to, že něco žilo a hýbalo se a tím představovalo pro puudly potenciální hrozbu, byť jakkoli vzdálenou.

Byl to samozřejmě projev určité psychózy, nějakého vražedného pudu, který se kdysi dávno hluboko vryl do rasového povědomí těchto tvorů a který pravděpodobně nebyl psychotičtější než mnoho lidských pudů.

Puudly poskytovalo a vlastně stále ještě poskytuje jedinečnou příležitost ke studiu chování mimozemských tvorů. Když měl člověk povolení, mohl je studovat na jejich rodné planetě. Když povolení nedostal, udělal někdy takovou hloupost jako James.

A hlouposti se nevyplácejí, jak se stalo i v tomto případě.

James spustil ruku a přejel jí po pistoli za pasem, jako by se chtěl ujistit, že na svůj úkol stačí. Nepochyboval o tom, že musí udělat to, co má. Musí puudly najít a zabít, a to ještě do rozbřesku. Kdyby se mu to nepodařilo, byl by to hrozný, strašný malér.

Protože puudly se bude množit. Mělo k tomu vlastně už dojít dřív, takže zbývaly skutečně jenom hodiny do chvíle, než vypustí na Zem desítky malých puudly. Mláďata vyspějí poměrně brzy. Již několik hodin po narození budou samostatná. Najít jedno jediné puudly, které se mohlo skrývat v kterémkoli koutě spícího města, byl

přetěžký úkol; dostat se na kůži několika desítkám jedinců bylo nemožné.

Takže buď ještě dneska v noci, nebo nikdy.

Dnes se puudly zabíjení věnovat nebude. Dnes se zaměří pouze na jednu věc – na to, aby si našlo vhodné místo, kde by se plně a nerušeně mohlo věnovat úkolu, který ho čekal: přivést na svět další puudly.

Bylo chytré. Zcela jistě vědělo, kam půjde, ještě než uprchlo. Nemuselo ztrácet čas hledáním, nemuselo se vracet zpět, šlo najisto a určitě už na zvoleném místě bylo; teď už mu na těle pučí výrůstky a rychle rostou.

V celém městě bylo jenom jedno jediné místo, kde se to mimozemské zvíře mohlo cítit v bezpečí před zvědavýma očima. Nebylo těžké na to přijít a puudly na to jistě přišlo také. Otázka zní: Bude si puudly myslet, že na to člověk nepřijde? Podcení ho? Nebo bude předpokládat, že to člověka napadne, a proto si raději najde jiné útočiště?

James vyšel ze svého úkrytu mezi stromy a vydal se po chodníku. Podle nárožního ukazatele se jménem ulice, stojícího pod houpajícím se pouličním osvětlením, poznal, kde je. Bylo to blíže místu, kam směřoval, než vůbec mohl doufat.

II

V zoologické zahradě bylo chvíli ticho a pak se ozvalo zavytí, až Jamesovi přeběhl po zádech mráz a krev mu ztuhla v žilách.

Zůstal stát na špičkách u plotu, přes který přelezl, a marně uvažoval, co za zvíře to mohlo být. Nejspíš nějaký nový druh, člověk prostě nestačí zaregistrovávat všechny nové přírůstky. V zoo stále přibývají podivná, neznámá zvířata ze vzdálených hvězd.

Přímo před ním byla prázdná klec obehnaná vodním příkopem, v níž ještě před několika dny měli neuvěřitelné monstrum z jednoho z arktiánských světů. James se ve tmě ušklíbl, když si na to zvíře vzpomněl. Museli ho nakonec zabít.

A nyní tam bylo puudly… Možná ne zrovna tam, ale v každém případě to bylo jedno z míst v celém městě, kde by se tomu nikdo

nedivil, protože zoo bylo plné zvířat, která málokdy někdo viděl. Puudly by proto mohlo vzbudit jen chvilkový zájem. Jednoho zvířete navíc by si nevšiml ani žádný zaměstnanec zoo, pokud by ho náhodou nenapadlo podívat se do inventárního seznamu.

V prázdném prostoru klece by se puudly mohlo nerušeně, v klidu věnovat tomu, aby přivedlo na svět další puudly. Nikdo by ho neobtěžoval, protože v této části, která byla vyhrazena mimozemským zvířatům, aby se na ně lidé, ta dravá rasa, mohli dívat a studovat je, byla samá taková zvířata. James stál tiše u plotu.

Henderson James. Šestatřicet let, svobodný. Psycholog zabývající se bytostmi z jiných světů. A také zaměstnanec tohoto zoo. Člověk, který porušil zákon tím, že si obstaral a přechovával tvora z kosmu, jemuž byl vstup na Zem zakázán.

Ptal se sám sebe, proč o sobě takhle uvažuje. Proč se teď, když tam tak stojí, snaží sám sebe někam zařadit. Byl to pouze instinkt nutící člověka poznat sám sebe…, jinak nemělo smysl a ani nebylo třeba kreslit si svůj mentální profil.

Byla vůbec hloupost do celé té věci s puudlym se pouštět. Vzpomněl si, že strávil několik dní, než se definitivně rozhodl, že vážil rizika svého činu. Nebýt návštěvy toho starého zběhlého kosmonauta, který u láhve lahodného lupanského tvrdil, že by mohl zařídit (za jistou málem astronomickou sumu), aby James dostal jedno živé puudly v dobrém stavu, nikdy by k tomu všemu nedošlo.

James si byl jist, že jeho samého by něco takového nikdy nenapadlo. Ale ten starý kapitán kosmické lodi byl člověk, kterého z dřívějších jednání dobře znal a který si získal jeho respekt. Byl to muž, který si rád něco přivydělal, třeba i ne úplně poctivě, ale současně také člověk, na kterého bylo spolehnutí. Vždycky splnil to, co slíbil a zač dostal zaplaceno, a když to provedl, dovedl držet jazyk za zuby.

James měl o puudly zájem, protože to bylo velice přitažlivé zvíře používající jistých drobných triků a úskoků. Přijít jim na kloub by otevřelo nové perspektivy výzkumu, mohlo by znamenat novou kapitolu v namáhavém studiu inteligence a chování mimozemských tvorů.

Bylo to však děsivé riziko a teď, když se zvíře octlo na svobodě,

se hrůza z možných následků zmnohonásobila. Protože nebylo zcela vyloučeno, že potomci toho vrhu, k němuž se uprchlé puudly chystá, by mohli vyhladit všechno obyvatelstvo Země anebo v nejlepším případě udělat Zem neobyvatelnou pro její dnešní pravoplatné obyvatele.

Země se svými milióny a milióny obyvatel by byla přímo soustem pro tesáky těchto zvířat a mozky, které je řídily. Tito tvorové by nezabíjeli z hladu ani z loveckého opojení, ale z neodbytného přesvědčení, že žádné puudly nebude v bezpečí, dokud ze Země nezmizí poslední stopa života. Zabíjeli by z prostého pudu sebezáchovy, jako krysa zahnaná do kouta … až na to, že v jejich případě by tím koutem byl jen jejich vlastní pocit vražedné nejistoty.

Kdyby policejní oddíly pročesávaly Zem, aby je chytily, našly by je všude, protože tato zvířata byla dost chytrá na to, aby se rozptýlila. Zvykla by si na zbraně, pasti a jedy a časem by jich stále přibývalo. Každé puudly by urychlilo proces množení a desítkami či stovkami nových potomků by nahradilo každé zabité zvíře.

James došel na kraj vodního příkopu a seskočil na dno plné bláta. Když to monstrum zabili, byl příkop odvodněn a měl už být vyčištěn, ale zřejmě na to nebyl čas, pomyslel si James.

Pomalu, tápavě se začal brodit mazlavým blátem. Při každém zvednutí nohy se ozývaly mlaskavé zvuky. Nakonec došel ke skalnatému svahu, který vedl z příkopu ke kleci.

Tam zůstal stát s rukama na velkých mokrých kamenech a poslouchal. Zadržoval přitom dech, aby lépe slyšel. Zvíře, které tak hrůzostrašně zavylo, bylo prozatím zticha, noc byla klidná. Ale byl to zlověstný klid nebo se mu to tak aspoň zpočátku zdálo. Potom uslyšel bzukot drobného hmyzu nesoucí se trávou a křovinami, šepot listí na stromech za příkopem a vzdálené zvuky doléhající sem z města, jakoby v spánku hlasitě oddechujícího.

Teď poprvé dostal strach. Z ticha, které bylo tichem jen zdánlivým, z bahna, v němž stál, z balvanů vystupujících z příkopu.

Puudly bylo nebezpečné nejen pro svou sílu a rychlost, ale především proto, že bylo inteligentní. Stupeň jeho inteligence však neznal. Dovedlo uvažovat, plánovat a intrikovat. Umělo mluvit, i když ne stejným způsobem jako člověk, ale pravděpodobně lépe než

on. Protože kromě slov dovedlo sdělovat i pocity. Vábilo k sobě oběť myšlenkami, které jí nasadilo do mozku; udržovalo ji v transu sny a iluzemi, až jí prořízlo hrdlo. Dovedlo ukolébat člověka k spánku, k sebevražedné nečinnosti. Dovedlo ho přivést k šílenství jedinou doutnající myšlenkou, vzbudit v něm představu tak odpornou a cizí, že se jeho mysl stáhla hluboko do sebe a v tomto stavu zůstala, jakoby zaseknutá, jako hodinky, které přestaly jít, protože byly přetaženy.

Mělo se rozmnožit již dávno, ale oddálilo to, úmyslně s tím čekalo, až se mu podaří uprchnout. A jak si nyní uvědomil, plánovalo svůj boj za to, aby mohlo zůstat na Zemi, což znamenalo dobytí Země. Všechno si až do této chvíle plánovalo, a dobře, a nepocítí žádné slitování s tím, kdo by se mu postavil do cesty.

Spustil ruku k pistoli, dotkl se jí; svaly jeho čelisti se bezděčně napjaly a on najednou pocítil dřív nepoznanou lehkost a tvrdost. Začal zlézat skalní stěnu, hledal místa, kde by se mohl opřít rukama i nohama, a přitom těžce oddechoval. Musí se pohybovat rychle, jistě a tiše, aby se dostal na vrchol dřív, než puudly zjistí, že tu někdo je.

Puudly se bude v klidu věnovat tomu, aby přivedlo na svět svou početnou rodinu, která v příštích dnech začne kruté a nelítostné tažení za to, aby se tato planeta stala bezpečná pro všechny puudly… a jenom pro ně.

Je-li ovšem puudly zde, a ne někde jinde. James se pouze jako člověk snažil vcítit do myšlení toho zvířete, a to nebylo snadné ani příjemné. Bylo taky těžké odhadnout, do jaké míry se mu to daří. Mohl jen doufat, že je přitom dost tvrdý a lstivý.

Chytl se trávy a s prsty zabořenými co nejvíc do země se posledních pár stop skalní stěny vytáhl.

Ležel na mírném svahu přitisknut k zemi a napjatě poslouchal, připraven na jakékoli nebezpečí. Pečlivě zkoumal terén před sebou, kousek po kousku. Vzdálená světla ozařující cesty v zoo zaplašila černou tmu, která ho obklopila, když se vyšplhal z příkopu, ale i zde byla místa ve stínu, z nichž nebylo radno spouštět zrak.

Pomalu se plazil vpřed, centimetr po centimetru. Než se jen trošku pohnul, vždycky se přesvědčil, že terén v bezprostřední blízkosti je bezpečný. Držel pistoli pevně v ruce, připraven okamžitě

vystřelit. Dával pozor na sebemenší náznak pohybu, a zvláště na jakýkoli kopeček nebo nepravidelnost terénu, o níž předem věděl, že není ani skála, ani křoví nebo tráva.

Z minut narůstaly hodiny, oči ho bolely od toho, jak upřeně hleděl vpřed, jeho lehkost se vytratila a zbyla pouze tvrdost, napjatá jako tětiva luku. Pomalu se ho začínal zmocňovat pocit neúspěchu a s ním i plný dosah toho, co si až dosud nepřipouštěl, toho, co by tento neúspěch znamenal nejen pro celý svět, ale i pro důstojnost a hrdost Hendersona Jamese.

Tváří v tvář této možnosti začal uvažovat o tom, co bude muset udělat, jestli tu puudly nebude, jestli ho nenajde a nezneškodní. Bude muset uvědomit úřady, pokusit se vyburcovat policii, prosit noviny a rozhlas, aby varovaly občany, bude se muset ukázat jako člověk, který z pýchy a domýšlivosti vystavil obyvatele Země nebezpečí, ze ztratí svou rodnou planetu.

Neuvěří mu. Budou se mu smát, dokud jim smích neodumře na rtech, když budou padat na zem s rozervanými hrdly a dusit se vlastní krví. Celý se zpotil, když na to pomyslel, když pomyslel na cenu, kterou toto město a celý svět zaplatí, než pozná pravdu.

Uslyšel slabounký zvuk, cosi černého se pohnulo na pozadí ještě

černější oblohy.

Najednou se před ním objevilo puudly, měl ho asi dva metry před sebou. Vylezlo ze svého úkrytu vedle keře. Pozvedl pistoli s prstem na spoušti.

„Nestřílej," slyšel sám v sobě hlas puudly, „půjdu s tebou."

Napjal prst a pomalu a pečlivě zmáčkl spoušť. Pistole mu poskočila v ruce a on ucítil, jak jeho mysl zasáhl děsivý šok, na vteřinku zachytil odpornou, mysl rozvracející představu, která se ještě stačila dotknout jeho vědomí, než zhasla.

„Pozdě," řekl puudly. Chvěl se mu nejen hlas, ale i jeho mysl a celé tělo. „Tímhle jsi mělo začít, neztratilo bys drahocenné vteřiny. Dostalo bys mě, kdybys to udělalo dřív."

Bylo to snadné, opakoval si, mnohem snadnější, než si myslel. Puudly bylo mrtvé nebo umíralo a Země se svými milióny nic netušících obyvatel byla zachráněna. A hlavně byl zachráněn on, Henderson James… Už se nemusí bát, že bude vystaven potupě, že bude nucen vystoupit z úkrytu, který si po léta budoval, aby jej chránil před pohledy veřejnosti. Zaplavila ho vlna úlevy zastavující tep i dech a zanechávající v něm pocit čistoty, ale i slabosti.

„Hlupáku," řeklo umírající puudly a jeho slova, jak je v duchu slyšel, začala obestírat smrt. „Ty hlupáku, ty atrapo, ty dvojníku…"

Po těchto slovech puudly zemřelo a on cítil, jak to zvíře umírá, jak život vyprchává z jeho těla.

Tiše povstal a zdálo se, jako by byl otřesen. Zpočátku si myslel, že je to tím, že poznal, jak vypadá smrt, že se jí dotkl v mysli puudly.

To zvíře se ho snažilo přelstít. Když spatřilo v jeho ruce pistoli, snažilo se ho zviklat a získat tím potřebnou vteřinku k tomu, aby ho zasáhlo mysl rozvracející představou, která se již na kraji jeho vědomí zachytila. Věděl, že kdyby byl na chvilku zaváhal, byl by s ním konec. Kdyby jeho prst na spoušti na chvilku povolil, bylo by pozdě.

Puudly muselo vědět, že přijde na to, že zoo je logicky první místo, kam by se měl podívat, a přece se sem uchýlilo; podceňovalo ho do té míry, že se ani nenamáhalo dát si na něj pozor, vůbec se nepokusilo ho sledovat. Klidně čekalo, až se přiblížil téměř na dosah ruky, a teprve pak se pohnulo.

A to bylo podivné, protože puudly, jehož duševní schopnosti byly málem zázračné, muselo vědět o každém jeho kroku. Od okamžiku, kdy uprchlo, muselo být v neustálém, byť letmém spojení s jeho vědomím. Tohle všechno dobře věděl a… počkat, až do této chvíle to nevěděl, i když teď, když to už věděl, se mu zdálo, že to věděl vždycky.

Co se to se mnou děje? pomyslel si. Něco se mnou není v pořádku. Měl jsem vědět, že puudly nepřekvapím, a přece jsem to nevěděl. Musel jsem ho překvapit, protože jinak by mě docela v pohodě zlikvidovalo kterýkoli okamžik poté, co jsem vylezl z příkopu.

Hlupáku, řeklo puudly. Ty hlupáku, ty atrapo, ty dvojníku…

Ty dvojníku!

Cítil, jak jeho síla, osobnost a pevné přesvědčení, o němž dosud ani na okamžik nezapochyboval, totiž že je Henderson James, lidská bytost, z jeho těla vyprchává, jako by byl loutka, někdo přestřihl provázek a on se svalil na jeviště a zůstal tam ležet jako placka.

Tak proto mohl puudly překvapit!

Byli dva Hendersonové Jamesové. Puudly bylo ve spojení s jedním z nich, pravým Hendersonem Jamesem, vědělo o každém jeho hnutí, vědělo, že je v bezpečí, pokud jde o něho. Nemělo však tušení, že existuje ještě jeden Henderson James, který po něm v noci pátrá.

Henderson James, dvojník.

Henderson James, jehož existence je pouze dočasná.

Henderson James, který půjde, až dosloužíí.

Protože žít ho nenechají. Pravý Henderson James mu to nedovolí, a i kdyby ano, nedovolí to svět. Dvojníci se dělali jen pro dočasné a velmi speciální úkoly s tím, že po jejich splnění budou likvidováni.

Likvidováni… to bylo přesně to slovo. Odklizeni z cesty. Aby sešli z očí, sešli z mysli. Zabiti tak chladnokrevně a bezcitně, jako když kuřeti useknete hlavu.

Přistoupil k puudly, poklekl vedle něj a ve tmě přejel rukou po jeho mrtvém těle, posetém vybouleninami, nateklými pupenci, které se již nikdy nerozevřou, aby z nich byla hnusně vyvržena mláďata.

Vstal.

Jeho úkol byl splněn. Puudly bylo mrtvé, dřív než mohlo přivést na svět smečku těch hrozných zabijáků.

Splnil svůj úkol a mohl jít domů.

Domů?

Jistě, tak ho přece naprogramovali, tak to po něm chtěli. Aby se vrátil do domu na Summit avenue, kde už budou připraveni jeho katové, aby šel právě tam a bez nejmenšího tušení, co ho čeká.

Splnil svůj úkol a přestal být užitečný. Byl právě pro tento úkol vytvořen; jestliže ještě před hodinou v plánech lidí něco znamenal, teď už ho třeba nebylo. Byl jen na obtíž, naprosto zbytečný.

Ale počkejme, řekl si, třeba dvojník nejsem. Aspoň si tak nepřipadám.

A byla to pravda. Připadal si jako Henderson James. Byl Henderson James. Bydlel na Summit avenue a dal si nelegálně dopravit na Zem zvíře zvané puudly, aby ho mohl studovat a mluvit s ním a registrovat jeho reakce, aby se pokusil zjistit stupeň jeho inteligence a odhadnout sílu, hloubku a zaměření těch vlastností a schopností, jimiž se odlišovalo od lidí. Byl samozřejmě hlupák, že to udělal, tehdy se mu však zdálo, že je důležité prozkoumat vražednou mentalitu tohoto mimozemského tvora.

Jsem člověk, řekl si, a měl pravdu, ale ne celou. Samozřejmě že byl člověk. Henderson James byl člověk, a proto i jeho dvojník musí být člověk. Protože má-li být dvojník věrným obrazem originálu, podle něhož byl zhotoven, nesmí se od něho v ničem podstatném lišit.

V ničem podstatném, jenom snad v určitých detailech. Protože i kdyby byl dvojník svému vzoru sebepodobnější, i kdyby byl zhotoven co nejdokonaleji, přece jen to bude nový člověk. Bude mít však schopnost poznávat, myslet, a proto se v krátké době se svým vzorem dokonale ztotožní…

Ale nějakou chvíli to ještě potrvá, než si plně uvědomí vše, co ví a čím je, než roztřídí a zkoordinuje všechny znalosti a zkušenosti, které byly v jeho mysli uloženy. Zpočátku bude tápat a hledat, než přijde na to, co musí vědět. Než se však seznámí sám se sebou, než bude vědět, co za člověka je, nemůže jen tak naslepo natáhnout ruku

a položit ji přesně a neomylně tam, kam chce.

A právě to dělal. Tápal a hledal. Byl donucen myslet, zpočátku v jednoduchých základních pravdách a faktech.

Jsem člověk.

Jsem na planetě zvané Země.

Jsem Henderson James.

Bydlím na Summit avenue.

Mám splnit jakýsi úkol.

Vzpomněl si teď, že trvalo dost dlouho, než přišel na to, o jaký úkol jde.

Že má vypátrat, kde je puudly, a zničit ho.

Ani teď nemohl ještě v nejvnitrnějších hlubinách svého mozku najít mnoho rozumných důvodů, které by ospravedlňovaly rizika spojená s výzkumem něčeho tak zkázonosného, jako je puudly. Věděl však, že nějaké důvody pro to jsou a že je za malou chvíli bude přesně znát.

Samozřejmě, kdyby byl Hendersonem Jamesem, a ne pouze jeho dvojníkem, znal by je už teď, znal by je jako část sebe a svého života, nemusel by se po nich namáhavě pídit.

Puudly je samozřejmě znalo. Vědělo naprosto nepochybně, že existují dva Hendersonové Jamesové. Bylo právě v kontaktu s jedním, na něhož si dávalo pozor, když se objevil druhý. Tvor mnohem méně bystrý než puudly by bez problémů přišel na to, že Henderson James má dvojníka.

Kdyby puudly nepromluvilo, říkal si, nic bych se nedověděl. Kdyby zemřelo okamžitě a nemělo čas si do mě rýpnout, vracel bych se teď nic zlého netuše, do domu na Summit avenue.

Stál osaměle, jakoby obnažený ve větru ženoucím se přes ostrůvek obehnaný vodním příkopem. V ústech cítil palčivou hořkost.

Pohnul nohou a dotkl se mrtvého těla puudly.

„Promiň," řekl tuhnoucí mrtvole. „Lituji, že jsem to udělal. Kdybych byl věděl, jak se věci mají, nebyl bych tě zabil."

Otočil se a toporně vzpřímený odcházel.

III

Zastavil se na rohu ulice ve stínu domů. Na druhé straně, o půl bloku dál, byl dům, který hledal. V jednom pokoji v prvním patře bylo rozsvíceno, druhé světlo na sloupu vedle branky, otvírající se do dvora, osvěcovalo cestu ke dveřím.

Jako by dům čekal, až se pán vrátí, říkal si. A přesně tak tomu také bylo. Dům čekal jako stará paní sedící v pomalu se houpajícím, vrzajícím křesle s rukama v klíně … a s pistolí pod složeným šálem.

Jak tam stál a pozoroval dům, zvedl ret a napůl se ušklíbl. Za koho mě mají, pomyslel si, když se ani nepokusili zamaskovat past, kterou mi nastražili? Pak pochopil. Nemají samozřejmě ani tušení, že on ví o tom, zeje dvojník. Domnívají se, že si myslí, že je jediný Henderson James na světě. Očekávají, že se bude vracet domů zcela samozřejmě, jako by tam patřil. Jsou přesvědčeni, že nemá možnost dovědět se pravdu.

A co teď, když tu možnost měl? Teď, když byl zde, přes ulici od čekajícího domu?

Zrodil se, byl mu dán život, aby provedl to, co se pravý Henderson James udělat neodvážil nebo udělat nechtěl. Aby si nemusel špinit ruce nebo riskovat život.

Anebo šlo o něco zcela jiného? O to, že ten úkol museli provést dva muži, přičemž jeden sloužil jako magnet přitahující pozornost puudly, aby se druhý mohl nepozorovaně k zvířeti přikrást a zabít ho, zatímco pozornost puudly byla upřena na prvního muže?

Ale ať už to bylo jakkoliv, byl vytvořen podle vzoru muže, který se jmenoval Henderson James. A stálo to hezkou fůru peněz. Magie lidských znalostí, kouzlo strojů, hluboká znalost organické chemie, lidské fyziologie a tajů života pomohly vytvořit druhého Hendersona Jamese. Bylo to zcela legální, samozřejmě za jistých okolností… například tehdy, kdy si to vyžadoval veřejný zájem, což docela dobře mohl být jeho případ. Ale musely být přitom splněny určité podmínky a jednou z nich byl požadavek, že po splnění úkolu, pro který byl vytvořen, nesmí dvojník dále žít.

Obvykle bylo jednoduché tuto podmínku splnit, protože dvojník se o sobě neměl dovědět pravdu. Ve svých vlastních představách byl mužem, podle jehož vzoru byl vytvořen. Neměl tedy žádné podezření, nic, co by ho předem varovalo před záhubou, která byla

pro každého dvojníka přichystána, žádný důvod střežit se smrti, která na něj čekala.

Dvojník Hendersona Jamese zamyšleně sevřel obočí. Co teď?

Byla to stejně podivná etika.

Žil a chtěl naživu zůstat. Život byl příliš sladký a přitažlivý pro toho, kdo ho okusil, než aby toužil vrátit se do nicoty, z níž vzešel… nebo by to nicota nebyla? Copak teď, když poznal život, když byl naživu, nemůže doufat v posmrtný život jako každá jiná lidská bytost? Nemůže mít totéž právo jako každý jiný člověk na všechny ty vznešené, byť nepříliš jasně definované sliby a ujištění, které poskytovaly náboženství a víra?

Snažil se zrekapitulovat si, co o těchto slibech a ujištěních ví, ale jeho znalosti byly jen matné. Později si vzpomene na víc. O něco později, až ten počítač v jeho hlavě bude schopen zkoordinovat a zaktivizovat znalosti, které zdědil.

V hloubi duše pocítil záchvěv hněvu nad tím, jak je nespravedlivé nechat ho žít jen pár krátkých hodin, nechat ho poznat, jak je život nádherný, jenom proto, aby mu ho zas vzali. Bylo to víc než normální lidská krutost. Bylo to cosi, co vyrůstalo z pokroucených perspektiv strojové společnosti, která měřila existenci jedině hledisky mechanické a fyzické ceny, a proto bezohledně likvidovala každou část společnosti, která ke svému bytí neměla přesně stanovený důvod.

Ta krutost spočívala v tom, že mu vůbec život dali, ne v tom, ze mu ho brali.

A to všechno zavinil pravý Henderson James. On si opatřil puudly a nechal ho utéct. Jeho neobratnost a neschopnost napravit svou chybu bez cizí pomoci si vynutily vznik dvojníka.

Bylo však správné ho z toho obviňovat?

Vždyť by mu měl být spíš vděčen aspoň za těch pár hodin života, za to, že měl vůbec možnost poznat, co život je. Nemohl se však úplně rozhodnout, zda si to skutečně vděčnost zasluhuje.

Opět se zahleděl na dům. To světlo nahoře vycházelo ze studovny vedle pánovy ložnice. Tam čekal pravý Henderson James na zprávu, že se dvojník vrátil a že ho zlikvidovali. Je snadné sedět tam a čekat na zprávu, kterou zcela jistě dostane. Je snadné odsoudit

na smrt člověka, kterého jste nikdy neviděli, i když ten člověk je vaším živým obrazem.

Rozhodně by to bylo těžší, kdyby mu stál tváří v tvář… Copak je možné s lehkým srdcem zabít někoho, kdo váni musí být ještě bližší než bratr, někoho, kdo je přímo doslovně krev vaší krve, tělo vašeho těla, mozek vašeho mozku?

Kdyby však dvojník zůstal naživu, mělo by to i praktickou stránku, velkou výhodu, že byste mohl pracovat s člověkem, který myslí jako vy, který by byl skoro vaším druhým já. Jako byste byli dva.

A dalo se to zařídit, bylo možné změnit dvojníka k nepoznání. Za pomoci plastické chirurgie, samozřejmě, a za jistou částku peněz, protože by se to muselo udělat tajně. Bylo by u toho sice trošku papírování a pár menších podvodů…, ale dalo by se to udělat. A tenhle návrh, pomyslel si dvojník Hendersona Jamese, by mohl pravého Hendersona Jamese zajímat. Aspoň v to doufal.

Bude-li mít potřebnou sílu, mrštnost, rozhodnost a navíc trochu štěstí, může se do rozsvícené místnosti dostat. Odzdola nahoru se táhl komín, po celé výšce štítové zdi začleněný blízko rostoucím stromem a dole křovím. Po jeho hrubém cihlovém povrchu bylo možno se vyšplhat až k otevřenému oknu a pak se přehoupnout do osvětlené místnosti.

A až bude Henderson James stát tváří v tvář svému dvojníku…, pak už to takové riziko nebude. Dvojník pro něj přestane být neosobní veličinou, bude to tvor z masa a kostí a jemu velice podobný.

Jistě jsou v domě strážci, ale ti budou asi u domovních dveří. Bude-li opatrný, dojde-li až ke komínu a tiše se po něm vyšplhá nahoru, dostane se do místnosti dřív, než se kdo naděje.

Ustoupil ještě víc do stínu a rychle zvažoval své možnosti. Může se dostat do místnosti, předstoupit před Hendersona Jamese a doufat,že se s ním dohodne na nějakém kompromisu, nebo docela jednoduše prásknout do bot… utíkat, schovávat se a čekat, hledat možnost dostat se hodně daleko, snad na nějakou vzdálenou planetu v jiné části Galaxie.

Ať tak či onak, bylo to vždycky riziko, sázka do loterie, ale ta

první možnost byla aspoň rychlá – úspěch nebo neúspěch byl otázkou hodiny, zatímco kdyby zvolil druhou možnost, mohlo se riziko táhnout měsíce a on by nikdy nevěděl, zda je v bezpečí, nikdy by si tím nemohl být jist.

Něco mu stále nedávalo pokoj, jakási maličkost, která se mu vytrvale honila hlavou a vzdorovala jeho úsilí ji zachytit. Mohla to být důležitá nebo zcela bezvýznamná věc, pouze jakási informace, která chtěla být někam zařazena.

Vypudil ji z hlavy.

Tak kterou cestu zvolí – krátkou, či dlouhou?

Chvíli se zamyslel a potom se rychle vydal ulicí hledaje místo, kde by ji mohl přejít ve stínu.

Rozhodl se pro první možnost.

IV

Místnost byla prázdná.

Stál tiše u okna, jenom jeho oči se pátravě rozhlížely kolem, nevynechaly ani jeden kout. Znovu a znovu si ověřoval situaci, která přece nemohla být pravdivá – že Henderson James tu na zprávu o jeho smrti nečeká.

Přešel rychle ke dveřím do ložnice a prudce je otevřel. Nahmatal vypínač, světlo se rozsvítilo. Ložnice byla prázdná a koupelna také. Vrátil se do pracovny.

Stál zády ke stěně a čelem ke dveřím, které vedly do chodby, ale jeho oči pomalu přejížděly po místnosti; orientoval se, vpíjel se do jejího tvaru a vzhledu a cítil, jak mu začíná být povědomá, jak se ho zmocňuje příjemný pocit, že je to všecko jeho, že sem patří.

Byly tu knihy, krb, jehož římsa byla přeplněna suvenýry, křesla, barová skříňka… a to všechno mu náleželo, celé to zázemí, jež bylo natolik součástí Hendersona Jamese, jako jeho vlastní tělo a nejvnitrnější myšlenky byly součástí jeho samého.

O to bych přišel, pomyslel si, tuhle zkušenost bych nikdy neudělal, kdyby se mi puudly nezačalo vysmívat. Zemřel bych jako prázdná, nikam nepatřící nicka, aniž bych našel své místo ve vesmíru.

Zabzučel telefon. Polekal se toho zvuku, jako by si nějaký vetřelec našel cestu do pokoje a zpochybnil pocit, který se ho již zmocnil; že tohle prostředí mu náleží, je jeho.

Když se telefon ozval znovu, šel na druhý konec místnosti a zvedl sluchátko.

„James," řekl.

„Jste to opravdu vy, pane Jamesi?"

Byl to zahradník Anderson.

„Samozřejmě," řekl dvojník. „A kdo bych měl být?"

„Máme tu chlapíka, který tvrdí, že Henderson James je on."

Dvojník Hendersona Jamese ztuhl strachem. Tiskl sluchátko tak silně, že při tom všem našel ještě čas se podivit, že se mu v ruce nerozletělo na kousky.

„Je oblečen jako vy," řekl zahradník, „a pokud vím, šel jste ven. Ještě jsem s vámi mluvil, pamatujete si? Říkal jsem vám, že byste měl raději zůstat nahoře. Nečekat tu s námi na toho…"

„Ano," řekl Jamesův dvojník hlasem tak klidným, že sám nemohl uvěřit, že patří jemu. „Samozřejmě že si na to pamatuju."

„Ale jak jste se dostal nahoru, pane?"

„Zadním schodištěm," odpověděl dvojník stejně klidně jako předtím. „A proč vlastně váháte?"

„Je oblečen jako vy."

„A co je na tom divného? To je přece logické."

Logické to ovšem vůbec nebylo, ale bystrostí se Anderson nikdy příliš nevyznačoval, a teď byl ještě ke všemu poněkud rozrušený.

„Pamatujete si přece, že jsme o tom mluvili," řekl Jamesův dvojník.

„To si nějak nevzpomínám, musel jsem být asi moc rozčilený," přiznal se Anderson. „Ale vím, že jste mi říkal, abych vám zavolal a přesvědčil se, že jste nahoře. Je to tak, že?"

„Teď jste mi zavolal," řekl dvojník, „a vidíte, že zde jsem."

„Takže ten druhý je… on?"

„A kdo jiný by to mohl být, co myslíte?" řekl dvojník.

Zavěsil, zůstal stát a čekal. Za okamžik uslyšel tlumené zaštěknutí pistole.

Zamířil ke křeslu a klesl do něj úplně vyčerpán. Sám osud tomu

chtěl, aby se vše seběhlo tak, že je už konečně a zcela nepochybně v bezpečí.

Brzy se bude muset převléknout do jiných šatů, schovat pistoli a oblečení, které měl na sobě. Je sice pravděpodobné, že služebnictvo se na nic ptát nebude, ale čert nikdy nespí. Bylo prostě lepší už předem odstranit vše, co by mohlo vzbudit jejich podezření.

Cítil, jak se pomalu uklidňuje, a tak si dovolil rozhlédnout se po místnosti, všimnout si knih a zařízení, toho příjemného, sladkého… a zaslouženého… komfortu člověka, který má ve světě své pevné a neotřesitelné místo.

Tiše se usmál.

„Bude to fajn," řekl si.

Proběhlo to úplně hladce. Teď, když už bylo po všem, se to zdálo směšně jednoduché, snadné. Protože nikdy toho muže tam dole neviděl. Je snadné dát zabít člověka, jehož jste v životě neviděl.

S přibývajícími hodinami se bude stále více vžívat do role člověka, jehož dědicem se stal. Nikdo nebude pochybovat – a po určité době ani on sám —, že je Henderson James.

Opět zazvonil telefon. Vstal a šel k němu.

„Tady je Allen z duplikační laboratoře," slyšel příjemný hlas. „čekáme na vaši zprávu."

„Hmm," řekl James, ‚já…"

„Volám jenom proto," přerušil ho Allen, „abych vás uklidnil, pane Jamesi. Nemusíte si s ním dělat žádné starosti. Zapomněl jsem vám to minule říct."

„Chápu," řekl James, ačkoliv nechápal vůbec nic.

„Udělali jsme ho tentokrát trošku jinak," vysvětloval Allen. „Jako experiment, který jsme si chtěli ověřit. Má v krvi pomalu působící jed. Pro každý případ. Pravděpodobně to nebylo nutné, ale chtěli jsme mít jistotu. Takže když se neukáže, nic se neděje."

„Ale on se ukáže, určitě."

Allen se uchechtl. „Za čtyřiadvacet hodin se to začne projevovat. Jako časovaná bomba. Protilátka neexistuje, ani kdyby na to přišel."

„Díky za informaci," řekl James.

„Rádo se stalo," odpověděl Allen. „Dobrou noc, pane Jamesi."

SMRT V DOMĚ

Starý Mose Abrams hledal zaběhlé krávy, když našel tu podivnou cizí věc. Nevěděl, co je to zač, ale žilo to a nacházelo se to ve značných nesnázích a starý Mose, přes všechno, co o něm sousedé říkali, neměl to srdce, aby tu nemocnou věc nechal tam v lesích samu sobě.

Vypadalo to hnusně – lesklé, celé zelené, s pár karmínovými tečkami – a odpor to budilo už z takových deseti metrů. A taky to páchlo.

Lezlo to nebo se to aspoň snažilo zalézt do ořeší, ale bezúspěšně. Část těla s hlavou byla už v křoví, zbytek ležel ještě venku. Každou chvíli se ty části, které připomínaly paže a ruce, zatínaly ochable do země ve snaze dostat tělo dál do křoví, ale organismus byl příliš slabý; tělo se ani nepohnulo.

Také to sténalo, ne však příliš hlasitě – vydávalo to jenom takový kvílivý zvuk jako osamělý vítr honící se okolo širokého a hlubokého převisu. Bylo v tom však cosi víc než pouhý hlas zimního větru; ozýval se z toho poděšený, zoufalý tón, z něhož se starému Moseovi ježily vlasy na zátylku.

Starý Mose tam stál dost dlouho, protože se nemohl rozhodnout, co s tím, a potom ještě chvíli, když sbíral odvahu, i když by většina lidí bez váhání řekla, že odvahy měl Mose vždycky dost. Ale tahle situace si vyžadovala víc než běžné odvahy. Vyžadovala si hodně bláznivé odvahy.

Protože co s tím zbloudilým zraněným tvorem, nemohl ho tam přece jenom tak nechat. Přistoupil tedy k němu blíž a klekl si na zem – nebyl na něj hezký pohled, i když jeho ohavnost až fascinovala, což bylo velice zvláštní – jako by byl tak odporný, že to člověka k němu přitahovalo. A páchl tak podivně, že se to těžko dá popsat.

Mose však snesl ledacos. Nebyl fajnovka, to o něm všichni

věděli. Od té doby, co mu zemřela žena, a to bylo skoro už před deseti lety, žil na své zpustlé farmě sám. Jeho způsob úklidu a udržování pořádku pobuřoval všechny ženy v okolí. Jednou ročně, když se k tomu vůbec dostal, vyházel trochu lopatkou smetí a špínu z domu a měl zas na rok pokoj.

Proto mu podivný zápach toho tvora nevadil tolik, jako by možná vadil jiným lidem. Ale pohled na něj ho děsil a trvalo mu dost dlouho, než se přiměl k tomu, aby se ho vůbec dotkl, a když to nakonec udělal, byl značně překvapen. Očekával, že se dotkne něčeho studeného nebo slizkého nebo studeného i slizkého současně. Ale mýlil se. Bylo to teplé a pevné a na omak čisté. Připomínalo mu to stéblo zrajícího obilí.

Vsunul pod zraněného tvora ruku, opatrně ho vytáhl z ořeší a otočil, aby mu viděl do tváře. Jenže on žádnou tvář neměl. Jenom na konci se jeho tělo poněkud rozšiřovalo jako květ na stonku, i když to přirovnání dvakrát nesedělo. Rozšířená část byla totiž lemována pásem, v němž se to kroutilo, jako by byl plný červů, a právě při pohledu na to měl Mose sto chutí otočit se a prchnout.

Ale vydržel to.

Dřepěl u toho tvora jako přikovaný, hleděl na to, co mělo být obličejem a co bylo lemováno pásem červů, bylo mu zima po těle a zvedal se mu žaludek. Dostal ještě větší strach, když se mu zdálo, že naříkající tón vychází právě z toho pásu červů.

Mose byl však houževnatý chlap. Kdyby nebyl, nemohl by hospodařit na tak zanedbané farmě. Houževnatý a v mnoha směrech necitlivý, nikoli však lhostejný k trpícímu tvoru.

Nakonec ho přece jenom zvedl a vzal do náručí, a bylo to docela snadné, protože moc nevážil. Méně než sele, říkal si.

Vydal se s ním lesní pěšinou k domovu. Zdálo se mu, že ten tvor již tak nepáchne, a taky ho už skoro vůbec neděsil. Bylo mu zas teplo, a ne zima po celém těle.

Protože ten tvor byl teď tišší a naříkal jenom slabounce. Občas se mu dokonce zdálo, i když si tím nemohl být jist, jako by se k němu tulil, stejně jako poděšené a hladové dítě se přitulí ke každé dospělé osobě, která ho vezme k sobě.

Když starý Mose došel domů, zůstal chvíli nerozhodně stát na

dvoře, protože nevěděl, má-li s tím tvorem do chléva, nebo do stavení. Do chléva by to bylo přirozené, protože nešlo o člověka – nebyl to ani tvor člověku tak blízký, jako je pes nebo kočka nebo nemocné jehně.

Přesto však dlouho neváhal. Vzal ho k sobě a položil na to, čemu říkal postel a co stálo vedle kuchyňských kamen. Pěkně ho tam narovnal, přikryl špinavou dekou a otočil se ke kamnům. Prohrábl oheň, až vyskočily plamínky.

Pak si přisunul židli k posteli a důkladně, soustředěně a zpytavě si prohlížel tvora, kterého sem přinesl. Zdálo se mu, že je teď už klidnější a že se cítí lip než v lese. Ovinul mu deku těsně kolem těla tak jemně a láskyplně, že ho to až samého překvapilo. Co mu dát k jídlu, uvažoval, ale i kdyby to věděl, jak by ho nakrmil, když se zdálo, že nemá ústa?

„Teď už se nemusíš ničeho bát," těšil ho. ‚Jsi pod střechou, bude ti dobře. I když to moc neumím, postarám se o tebe, jak nejlíp dovedu."

Pomalu se schylovalo k večeru. Mose vykoukl z okna a viděl, že krávy, které hledal, přišly domů samy.

„Musím je jít podojit a poklidit," řekl tomu tvoru ležícímu v

posteli, „ale nebude mi to dlouho trvat. Hned jsem zpátky.“Naložil do kamen, aby bylo v kuchyni teplo, ještě jednou uhladil deku kolem jeho těla, vzal dížky na mléko a šel do chléva.

Nakrmil ovce, prasata a koně a podojil krávy. Sesbíral vejce a zavřel kurník. Napumpoval vodu do nádrže.

Pak se vrátil zpět.

Byla už tma, tak zapálil petrolejovou lampu na stole, protože byl proti elektřině. Odmítl se přihlásit, když se elektřina zaváděla, a hodně sousedů se na něj tehdy kvůli tomu zlobilo. Ale jemu to vůbec nevadilo.

Podíval se na postel. Nezdálo se, že by tomu tvoru bylo nějak líp, ale taky ne hůř. Kdyby šlo o nemocné jehně nebo stonající tele, věděl by hned, jak mu je, ale tady tohle byl jiný případ. V tom se vůbec nevyznal.

Udělal si něco k jídlu a najedl se. Kdyby tak věděl, jak toho tvora nakrmit! A vůbec, jak mu pomoct. Vzal ho k sobě do tepla, ale prospěl mu tím, nebo ne? Neměl ani ponětí.

Říkal si, jestli by neměl sehnat nějakou pomoc, a pak se styděl o ni někoho požádat, když vlastně ani přesně nevěděl, čemu pomoci. Potom ho napadlo, jak by se asi on sám cítil, kdyby byl v daleké cizí zemi, vyčerpaný a nemocný, a kdyby se nenašel nikdo, kdo by mu mohl pomoci, protože by taky nevěděli, co je zač.

To rozhodlo. Vstal a šel k telefonu. Ale má zavolat lékaře, nebo veterináře? Zvolil lékaře, protože měl toho tvora u sebe v domě. Kdyby ho měl v chlévě, zavolal by veterináře.

Byl účastníkem venkovské telefonní sítě, při hovorech bývalo špatně slyšet a on byl ještě napůl hluchý, proto moc často netelefonoval. Říkal si někdy, že je to jenom další šťára, a už několikrát hrozil, že telefon vypoví. Ale teď byl rád, že to neudělal.

Přepojili ho na starého doktora Bensona. Moc se vzájemně neslyšeli, ale starý doktor nakonec přece jen pochopil, kdo volá a že ho Mose potřebuje, a slíbil, že přijde.

Mose s jistým ulehčením zavěsil, a když tam chvíli nečinně stál, napadlo ho, že by v lese mohlo být těch tvorů víc. Neměl ponětí, co jsou zač, co tam dělali nebo kam měli namířeno, ale bylo celkem jasné, že ten tvor na posteli byl cizinec z velmi vzdáleného místa.

Dalo rozum, že tam těch tvorů mohlo být víc, protože na dalekou cestu se nikdo nevydává sám, každý chce mít společnost, aby se necítil osamělý.

Sundal lampu ze skoby, zapálil ji a s podupáváním vyšel ze dveří. Venku bylo tma jako v pytli a světlo lucerny slabé, ale to Moseovi vůbec nevadilo, protože na své farmě se mohl pohybovat i poslepu.

Vydal se pěšinou do lesa. Vypadalo to tam strašidelně, avšak o tom, že by se starý Mose bál, nemohlo být ani řeči. To by musely přijít mnohem horší věci. Když došel na místo, kde tvora našel, začal ho důkladně prohledávat, prodíral se křovím s lucernou ve zdvižené ruce, aby co nejdále viděl, ale dalšího tvora už nenašel.

Objevil však něco jiného – jakousi velikou ptačí klec s kovovým mřížovím, zaklesnutou kolem dvaceticentimetrového kmene ořešáku. Snažil se ji uvolnit, držela však tak pevně, že s ní ani nepohnul.

Pak si všiml, jak se tam ta klec dostala. Prorazila si cestu horními větvemi, korunou stromu probleskovaly v těch místech vzdálené, slabě se třpytící hvězdy.

Mose nepochyboval o tom, že ten tvor, který ležel u něho v posteli vedle kuchyňských kamen, přiletěl v tomhle stroji podobajícím se ptačí kleci. Trošku nad tím kroutil hlavou, ale příliš se zas nevzrušoval, protože celá ta věc byla tak neskutečná, že se jen stěží dala domyslet.

Vrátil se domů, a sotva zhasl lucernu a pověsil ji na její místo, uslyšel, jak k domu přijíždí auto.

Vystoupil z něho doktor, a když došel ke dveřím a uviděl tam stát starého Mose, začal se tvářit nevlídně.

„Nevypadá to, že jste nemocný," obořil se na něj. „Aspoň ne natolik, abych kvůli vám musel v noci až sem."

„Však já taky nemocný nejsem," potvrdil Mose.

„V tom případě nevím," zatvářil se doktor ještě nasupeněji, „proč jste mě volal."

„Mám tu nemocného," řekl Mose, „a doufám, že mu pomůžete. Kdybych věděl jak, udělal bych to sám."

Vstoupili dovnitř a Mose zavřel dveře.

„Nehnije tu něco?" zeptal se doktor.

„Ne. To on tak páchne. Zpočátku to bylo dost hrozné, ale teď už jsem si na to skoro zvykl.“

Doktor spatřil toho tvora a šel k posteli, v níž ležel. Starý Mose uslyšel, jak zalapal po dechu. Zdálo se, jako by údivem celý zkoprněl. Potom se sklonil a pozorně si tvora prohlížel.

Když se napřímil a otočil k Moseovi, bylo vidět, že je dokonale zmaten. Jedině to zabránilo, aby na Mose ostře nevyjel.

„Co to, prosím vás, vůbec je?“ zvolal.

„Nevím,“ odpověděl Mose. „Našel jsem to v lese, zraněné, naříkající. Nemohl jsem to tam nechat.“

„Myslíte, že je to nemocné?“

„Určitě,“ odpověděl Mose. „Strašně moc to potřebuje pomoc. Asi to umírá.“

Doktor se opět otočil k posteli a odkryl deku, potom šel pro lampu, aby lépe viděl. Prohlédl si toho tvora odshora dolů, tu a tam se ho lehce dotkl prstem, občas přitlačil a přitom tajemně zamlaskal, jak to jen doktoři dovedou.

Potom ho zas přikryl a postavil lampu na stůl.

„S tímhle já nic nezmůžu, Mosei,“ řekl.

„Ale jste přece doktor!“

„Který ovšem umí léčit jen lidi. Co tohle je, nevím, ale člověk to není. Nemám ani ponětí, co tomu může být. A ani kdybych to zjistil, nevěděl bych, co mám dělat, abych tomu neublížil. Nejsem si ani jist, že je to zvíře. Mnoho věcí nasvědčuje spíš tomu, že jde o rostlinu.“

Pak se doktor přímo zeptal, jak k tomu tvoru Mose přišel, a ten mu to podrobně popsal. O ptačí kleci se však nezmínil, protože mu to připadalo tak fantastické, že se nemohl přimět, aby o tom začal hovořit. Už jenom to, že našel toho tvora a měl ho zde, byla dostatečná patálie.

„Něco vám poradím,“ řekl doktor. „Máte tu cosi, nač lidské vědomosti nestačí. Pochybuju, že by se někdy něco podobného na Zemi objevilo. Nemám ponětí, co to je, a ani nechci vyslovovat žádné domněnky. Na vašem místě bych se však spojil s univerzitou v Madisonu. Třeba by se tam našel někdo, kdo by si s tím věděl rady. A když ne, aspoň zájem by určitě měli. Aby to mohli zkoumat.“

Mose šel ke kredenci a vytáhl krabici od doutníků, téměř plnou

stříbrných dolarů, a zaplatil doktorovi. Doktor strčil peníze do kapsy a začal si Mose kvůli těm stříbrňákům dobírat.

Ale Mose umíněně bránil své stříbrné dolary. „Papírové peníze jsou jenom papír," prohlásil. „Mám rád v ruce stříbro, které zvoní. To má váhu, to něco znamená."

Doktor se rozloučil a nezdálo se, že by byl tak znechucený, jak se Mose obával. Sotva odešel, přitáhl si Mose židli k posteli a posadil se.

Jak k tomu ten tvor přijde, říkal si, že je tak nemocný a nikdo mu nemůže pomoci, že nikdo neví, jak na to.

Seděl a poslouchal tikání hodin, hlasitě se rozléhající v tichu kuchyně, a praskání dřeva v kamnech.

Když se na toho tvora v posteli díval, zaplavil ho pocit takřka divoké naděje, že se uzdraví a zůstane u něho. Teď když ptačí klec byla rozbitá, mu možná ani nic jiného nezbude. Doufal jen, že to tak dopadne, protože už i teď mu dům nepřipadal tak opuštěný.

Seděl na židli mezi kamny a postelí a uvědomoval si, jak smutno mu bývalo. Dokud žil Towser, dalo se to ještě jakžtakž vydržet. Snažil se přimět se k tomu, aby si opatřil jiného psa, ale nebyl schopen. Protože Towsera nemohl žádný pes nahradit a jemu připadalo jako zrada jenom se o to pokusit. Mohl si opatřit kočku, samozřejmě, ale ta by mu zas příliš připomínala Molly; ta měla kočky velice ráda, a dokud žila, pobíhaly po domě vždycky nejmíň dvě nebo tři.

Teď však zůstal sám. Sám se svou farmou, tvrdohlavostí a stříbrnými dolary. Doktor si myslel, stejně jako ostatní, že stříbro v krabici od doutníků je jediné, které Mose má. Nikdo nevěděl o starém železném kotlíku plném stříbrňáků, který byl ukryt pod podlahou obývacího pokoje. Usmál se do fousů, jak na všechny vyzrál. Rád by viděl, jak by se sousedé tvářili, kdyby znali pravdu. Ale on jim nic neřekne. Mají-li na to přijít, budou na to muset přijít sami.

Klimbal na židli, až nakonec usnul, s bradou opřenou o hruď a pažemi ovinutými kolem těla, jako by se zahříval.

Když se probudil, ještě za tmy před rozedněním, lampa na stole dohořívala a v kamnech už skoro vyhaslo. A neznámý tvor byl

mrtev.

Nebylo o tom pochyb. Byl studený a tuhý a slupka jeho těla byla drsná a vysychala – jako vysychají stébla obilí, klátící se ve větru, když jejich růst skončí.

Mose ho zakryl dekou, a i když bylo ještě časně, vzal lampu a šel za svými povinnostmi.

Po snídani si ohřál vodu, umyl si obličej a oholil se. Bylo to poprvé za mnoho let, co se holil jindy než v neděli. Potom si vzal svůj jediný slušný oblek, přilízl si vlasy, vytáhl z kůlny na stroje svou starou kraksnu a jel do města.

Vyhledal Eda Dennisona, tajemníka městské rady, který byl současné i tajemníkem hřbitovního sdružení. „Chtěl bych si koupit místo na hřbitově, Ede," řekl.

„Ale vždyť už jedno máš."

„To je rodinná hrobka. Je tam místo akorát pro mě a Molly."

„A to snad nestačí?" zeptal se Ed. „Vždyť vás víc už není."

„Našel jsem někoho v lese," řekl Mose. „Vzal jsem ho domů a včera v noci zemřel. Chci ho pohřbít."

„Jestli jsi našel nějakou mrtvolu," varoval ho Ed, „měl bys o tom uvědomit koronera a šerifa."

„To příležitostně můžu udělat," řekl Mose, ale v úmyslu to neměl. „Teď bysme měli vyřešit to místo."

Ed mu místo prodal a tím to pro něj končilo.

Od Eda šel Mose rovnou do pohřebního ústavu Alberta Jonese.

„V mém domě došlo k úmrtí, Ale," řekl. „Nějaký cizinec, našel jsem ho v lese. Zdá se, že nikoho nemá, tak se chci o něho postarat sám."

„Máš úmrtní list?" přešel rovnou k věci Al, který si nepotrpěl na obřadné zdvořilosti většiny majitelů pohřebních ústavů.

„Ne, to nemám."

„To u tebe nebyl ani doktor?"

„Byl. Včera v noci přišel Benson."

„Tak ho měl hned vystavit. Zavolám mu."

Zatelefonoval doktoru Bensonovi, chvíli s ním mluvil a přitom zrudl až k uším. Nakonec praštil telefonem a otočil se k Moseovi.

„Nevím, co se mi tu snažíš dokázat," hřímal, „ale doktor říká, že

to ani člověk nebyl. A já nepohřbívám kočky, psy a …“

„Není to kočka ani pes.“

„To je mi fuk. Když to není člověk, není to moje věc. A ne aby ses to pokoušel někde na hřbitově zakopat, to je proti zákonu.“

Mose vyšel z pohřebního ústavu v značně pokleslé náladě. Šouravým krokem se vydal na kopec k jedinému kostelu ve městě.

Zastihl faráře v pracovně při přípravě kázání. Posadil se na židli a mačkal svůj starý ošumělý klobouk v mozolnatých rukou.

„Pane faráři,“ řekl, „povím vám to všechno od začátku.“ Když skončil, dodal ještě: „Nevím, co to je. On to vlastně nikdo neví, jak se zdá. Ale je to mrtvé a sluší se to pohřbít, což je to nejmenší, co můžu udělat. Na hřbitově to nejde, tak budu muset najít nějaké místo na farmě. Nemohl byste přijít a říct nad hrobem pár slov?“

Farář se hluboce zamyslel. „Je mi strašně líto, Mosei,“ řekl nakonec, „ale opravdu to nejde. Církev by s tím asi nesouhlasila.“

„Dobře, dejme tomu, že nejde o člověka,“ řekl starý Mose, „ale přece jen je to boží stvoření.“

Farář o tom znovu uvažoval, zčásti i nahlas, ale nakonec se definitivně rozhodl, že to udělat nemůže.

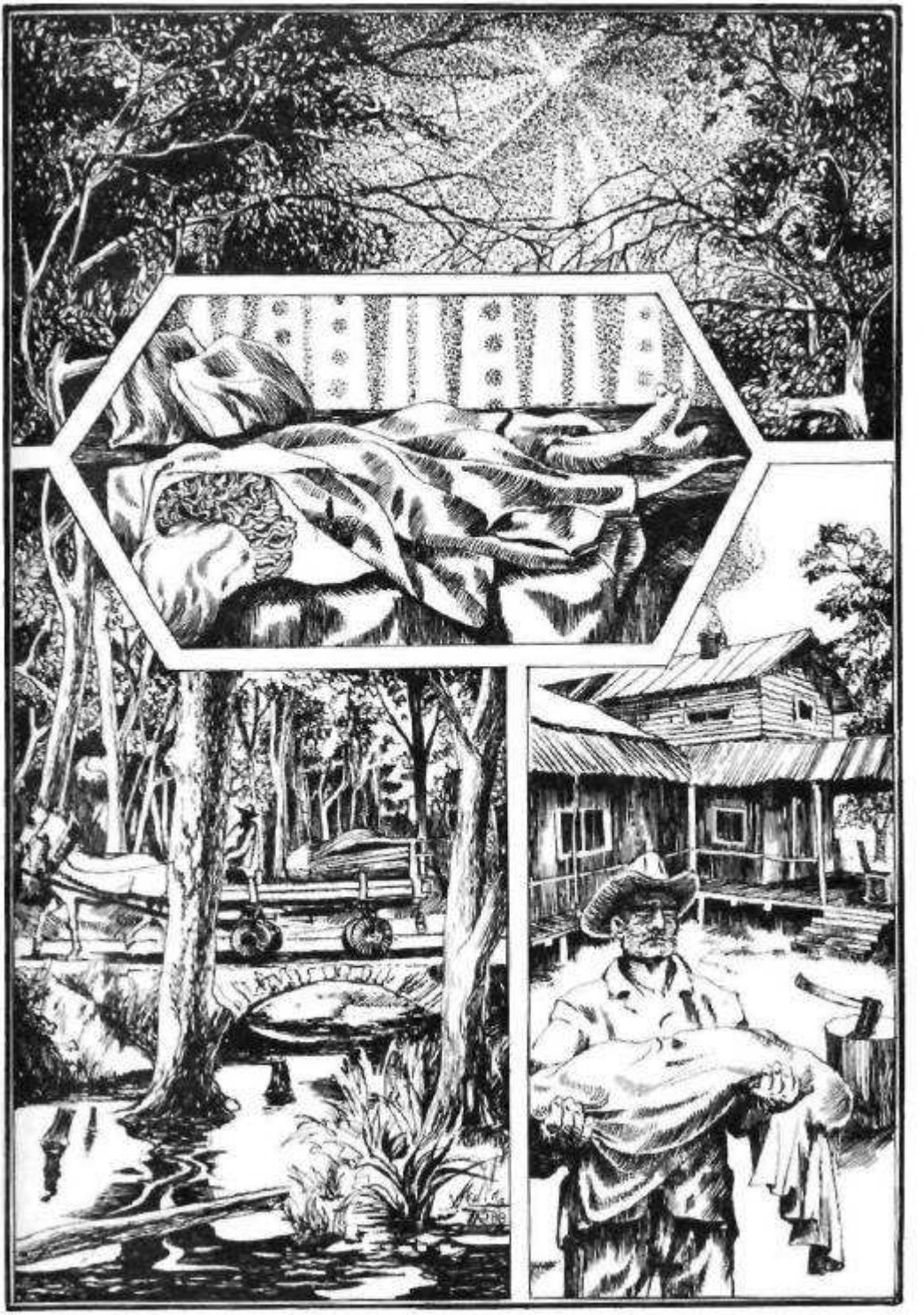
Mose se vrátil k autu a cestou domů si říkal, že někteří lidé jsou pěkné skety.

Když přijel na farmu, vzal motyku a lopatu, šel do zahrady a v jednom rohu vykopal hrob. Z kůlny na stroje chtěl vytáhnout prkna, aby z nich udělal truhlu, ale ukázalo se, že poslední kousek dřeva spotřeboval na vyspravení chlívku.

Vydal se proto do jedné ze zadních místností v domě, kterou už léta nepoužíval, a tam ve skříni hledal aspoň nějaké prostěradlo, když z truhly sešlo. Nemohl žádné najít, ale vyhrabal starý plátěný ubrus. Řekl si, že to postačí, a vzal ho do kuchyně.

Stáhl přikrývku a podíval se na mrtvé tělo, které tam leželo; hrdlo se mu sevřelo při pomyšlení na to, jak ten tvor umřel sám a tak daleko od domova, bez někoho sobě blízkého, kdo by s ním strávil poslední hodiny. A úplně nahý, bez kouska oděvu a sebemenšího majetku, bez jediné věci, kterou by po sobě zanechal na památku.

Rozprostřel ubrus na podlaze vedle postele, pak tělo toho tvora zvedl a položil ho na ubrus. Všiml si přitom, že je v něm jakási kapsa

nebo aspoň něco velice podobného – prořízntutý otvor v té části těla, která vypadala jako hruď. Přejel to místo rukou a ucítil, že uvnitř je cosi tvrdého. Dlouho dřepěl skrčený vedle těla a nevěděl, co dělat.

Nakonec do té kapsy sáhl a vytáhl to ven. Vypadalo to jako koule z kouřového skla, jen o něco větší než tenisový míček. V podřepu si ji prohlížel, potom ji vzal k oknu, kde bylo víc světla.

Nebylo na ní nic zvláštního, byla to docela obyčejná koule z kouřového skla, na omak drsná a mrtvá jako tělo.

Mose potřásl hlavou, vrátil kouli tam, odkud ji vzal, a celé tělo dobře zabalil do ubrusu. Pak ho vynesl do zahrady a uložil do hrobu. Chvíli nad hrobem postál, rozloučil se se zemřelým, jako by to byl člověk, a jámu zase zasypal.

Chtěl nad hrobem navršit hlínu a zapíchnout tam kříž, ale nakonec si to rozmyslel. Lidi budou vyzvídat, protože to, co se stalo, se neutají. Budou přicházet na farmu a hledat místo, kde zakopal toho tvora, kterého našel v lesích. Takže bude líp, když tam nebude nic, co hrob připomíná. Koneckonců co by taky mohl na kříž vyrýt nebo napsat?

Bylo už dost po poledni a on dostával hlad, ale neudělal si na jídlo přestávku, protože měl ještě jiné věci na práci. Šel na pastvinu, chytil Bess, zapřáhl ji do smyku a vydal se s ní do lesa.

Přivázal kobylu k ptačí kleci, zaklesnuté kolem stromu, ona zatáhla a lehce ji vyprostila. Potom naložil klec na smyk, vyjel s ní na kopec a uložil ji dozadu do kůlny na stroje, do vzdáleného konce vedle kovárny.

Když byl hotov, zapřáhl Bess do pluhu a přeoral zahradu. Nepotřebovala to sice, ale chtěl, aby byla všude čerstvá hlína a nikdo nemohl poznat, kde vykopal hrob.

Právě s touto prací končil, když přijelo auto a z něho vyskočil šerif Doyle. Byl to mírný člověk, ale žádný nekňuba. Šel rovnou k věci.

„Slyšel jsem," řekl, „žes našel v lese jakéhosi tvora."

„To je pravda," odpověděl Mose.

„A že u tebe zemřel."

„I to odpovídá, šerife,"

„Chtěl bych ho vidět, Mosei."

„To už nejde. Pochoval jsem ho, ale kde, to neřeknu.“

„Mosei,“ řekl šerif, „nechci ti dělat potíže, ale takhle to nejde. To je trestné. Nemůžeš jen tak někoho v lese sebrat, přitáhnout k sobě, a když u tebe zemře, klidně ho pochovat.“

„Mluvil jsi s doktorem Bensonem?“

Šerif přikývl. „Říkal, že něco takového dosud neviděl, že to ani člověk nebyl.“

„No tak vidíš,“ řekl Mose, „tím máš po starostech. Když to nebyl člověk, nemohl jsem spáchat trestný čin vůči žádné osobě a nespáchal jsem jej ani vůči majetku, protože toho tvora nikdo nevlastnil. Aspoň se o něj nikdo nehlásil, nikdo netvrdil, že mu patří. Nebo snad ano?“

Šerif se poškrábal na bradě. „To skutečně nikdo netvrdil, takže máš možná pravdu. Kdes studoval právo?“

„Nikde. Nestudoval jsem vůbec nic. Používám jen selského rozumu.“

„Doktor říkal cosi v tom smyslu, že by to třeba mohlo zajímat lidi z univerzity.“

„Podívej se,“ řekl Mose, „ten tvor se sem odněkud dostal a zemřel. Nevím odkud, nevím ani, co za tvora to bylo, a ani to vědět nechci. Pro mě to byl jen živý tvor, který se octl na pokraji života a smrti a potřeboval pomoc. Žil, měl svou důstojnost a budil i jistou úctu, když umíral. Když jste mu všichni odmítli slušný pohřeb, udělal jsem sám, co jsem mohl. A to je všechno.“

„Dobře, Mosei,“ řekl šerif, „budiž po tvém.“

Otočil se a vracel se k autu. Mose stál vedle staré Bess, zapražené do pluhu, a díval se, jak odjíždí. Jel rychle a hazardně, jako by byl vzteklý.

Mose vypráhl koně, pustil ho znovu na pastvinu a mohl jít opět po svých každodenních povinnostech.

Udělal, co bylo třeba, připravil si večeři a potom seděl u kamen, poslouchal tikání hodin, rozléhající se v ztichlém domě, a praskání ohně.

Celou noc bylo v domě smutno.

Příští den odpoledne, když oral pole, se objevil jakýsi reportér, přidal se k němu, a když dorazili na konec pole, začal se ho vyptávat.

Moseovi se moc nelíbil. Byl příliš uštěpačný a měl pár divných otázek, tak se Mose stáhl do sebe a neřekl mu skoro nic.

Za několik dní přišel jakýsi univerzitní profesor a ukázal Moseovi článek, který reportér napsal. Reportér si v něm nepokrytě dělal z Mose legraci.

„Nezlobte se," řekl profesor, „tihle novináři jsou naprosto nezodpovědní lidi. Člověk nesmí brát vážně, co napíšou."

„Já to taky vážně neberu," řekl Mose.

Profesor měl mnoho otázek, a zvláště zdůrazňoval, že by moc rád viděl tělo toho tvora.

Ale Mose zavrtěl hlavou. „Odpočívá v pokoji," řekl. „A chci, aby to tak zůstalo."

Profesor odcházel nazloben, ale celkem důstojně.

Několik dní se na farmě zastavovali lidé, většinou samí zvědavci, ale přišlo i několik sousedů, které Mose celé měsíce neviděl. On se však s nimi dlouho nebavil, a tak za chvíli zase odjížděli. Mose pokračoval v práci a v domě bylo smutno jako dřív.

Znovu si říkal, jestli by si neměl opatřit psa, ale když si vzpomněl na Towsera, bylo mu jasné, že to nejde.

Když jednoho dne pracoval na zahradě, všiml si, že z hrobu vyrůstá rostlina. Měla podivný vzhled a on ji v prvním okamžiku chtěl vytrhnout.

Ale neudělal to, protože cítil, že je zvláštní. Nikdy žádnou podobnou neviděl, a tak se rozhodl, že ji nechá růst aspoň po určitou dobu, aby zjistil, co z ní bude. Byla to silná, masitá rostlina s těžkými, temně zelenými a kroutícími se listy a v určitém směru mu připomínala páchnoucí rostliny, které se toho jara rozmohly v lesích.

Pak ho navštívil ještě jeden člověk, nejpodivnější ze všech. Byl to temperamentní muž snědé pleti, který se představil jako předseda Klubu létajících talířů. Chtěl vědět, jestli Mose mluvil s tím tvorem, kterého našel v lesích, a vypadal hrozně zklamaně, když uslyšel zápornou odpověď. Dále chtěl vědět, zda Mose našel nějaký stroj, kterým ten tvor mohl přicestovat, a Mose mu zalhal, že ne. Z divokých způsobů toho člověka se Mose obával, že se začne dožadovat toho, aby se mohl po farmě porozhlédnout, a kdyby ji prohledávat skutečně začal, pravděpodobně by ptačí klec, schovanou

v zadním rohu kůlny na stroje, vedle kovárny, našel. Ale muž jenom Moseovi vytýkal, že mu zatajuje podstatné informace.

Nakonec už toho měl Mose dost, vkročil do domu a popadl brokovnici, která visela za dveřmi. Předseda Klubu létajících talířů se pak velmi rychle odporoučel.

Život na farmě pokračoval dál svým tempem; obilí bylo zaseto, začala sena a venku na zahradě podivná rostlina sílila a pomalu dostávala svůj tvar. Starý Mose nemohl svým očím uvěřit, když ten tvar uviděl. Trávil pak po večerech dlouhé hodiny pozorováním rostliny a ptal se sám sebe, jestli už z té osamělosti nezačíná podléhat přeludům.

Jednoho rána spatřil rostlinu, jak stojí u dveří a čeká na něho. Byl to samozřejmě důvod k překvapení, ale on ani tak moc překvapen nebyl, protože byl s rostlinou stále ve styku, každý večer se na ni chodil dívat, a i když se to neodvážil ani sám sobě připustit, dobře věděl, co to je.

Byl to ten tvor, kterého našel v lese, už ne nemocný, naříkající a umírající, ale plný života a síly.

I když úplně stejný nebyl. Mose stál, díval se na něj, a přece jen rozdíly viděl – určité menší rozdíly, které mohly být způsobeny věkem, rozdílnostmi mezi otcem a synem nebo odlišnostmi v důsledku vývoje. „Dobrý den," řekl Mose a vůbec mu nepřipadalo divné, že toho tvora oslovuje. „Jsem rád, že jsi zase tady."

Tvor u dveří neodpověděl. Ale to nebylo důležité a Mose to taky neočekával. Důležité bylo spíš to, že měl někoho, ke komu mohl mluvit.

„Jdu poklidit," řekl Mose, „nechceš jít se mnou?"

Tvor se coural za ním, pozoroval ho, jak poklízí, a Mose k němu hovořil, což byl velký pokrok ve srovnání se samomluvou.

Při snídani mu dal na stůl talíř a přisunul židli, ale ukázalo se, že tvor sedět nemůže, protože k tomu není uzpůsoben.

A taky ovšem nejedl. To zpočátku Mose trápilo, protože byl pohostinný člověk, ale říkal si, že veliký, silný a urostlý mladý tvor jako tenhle se o sebe jistě umí postarat a on si kvůli tomu příliš těžkou hlavu dělat nemusí.

Po snídani šel do zahrady, tvor za ním – rostlina tam

samozřejmě už nebyla. Na zemi ležela slupka, vnější obal, z něhož se vyloupl tvor stojící mu teď po boku.

Potom Mose zamířil ke kůlně na stroje a tam ten tvor uviděl ptačí klec. Hned se k ní rozběhl a důkladně si ji prohlížel. Nakonec se otočil k Moseovi jakoby s prosebným výrazem.

Mose přistoupil ke kleci, uchopil jednu zkroucenou tyč, tvor se postavil vedle, vzal ji taky do rukou a společně zatáhli. Jejich úsilí bylo však marné. Trochu s tyčí pohnuli, ale ne tolik, aby jí vrátili původní tvar.

A tak tam stáli a hleděli na sebe, i když hleděli asi není to správné slovo, protože ten tvor oči neměl. Udělal nejprve pár legračních pohybů rukama, ale Mose nevěděl, co chce. Potom si lehl na podlahu a ukázal mu, jak jsou žebra klece připevněna k podstavci.

Moseovi chvíli trvalo, než na to přišel, ale stejně úplně nepochopil, jak to, že to takhle může fungovat. Nebyl k tomu žádný důvod.

Nejprve jste trošku přitlačili, právě tolik, kolik bylo třeba, v přesném a správném úhlu, a tyč se trošku pohnula. Potom jste ještě přitlačili, zase přesně tolik, kolik bylo potřeba, a ve správném úhlu, a tyč se opět o něco pohnula. Když jste to udělali třikrát, tyč se uvolnila, ale proč, to bylo záhadou.

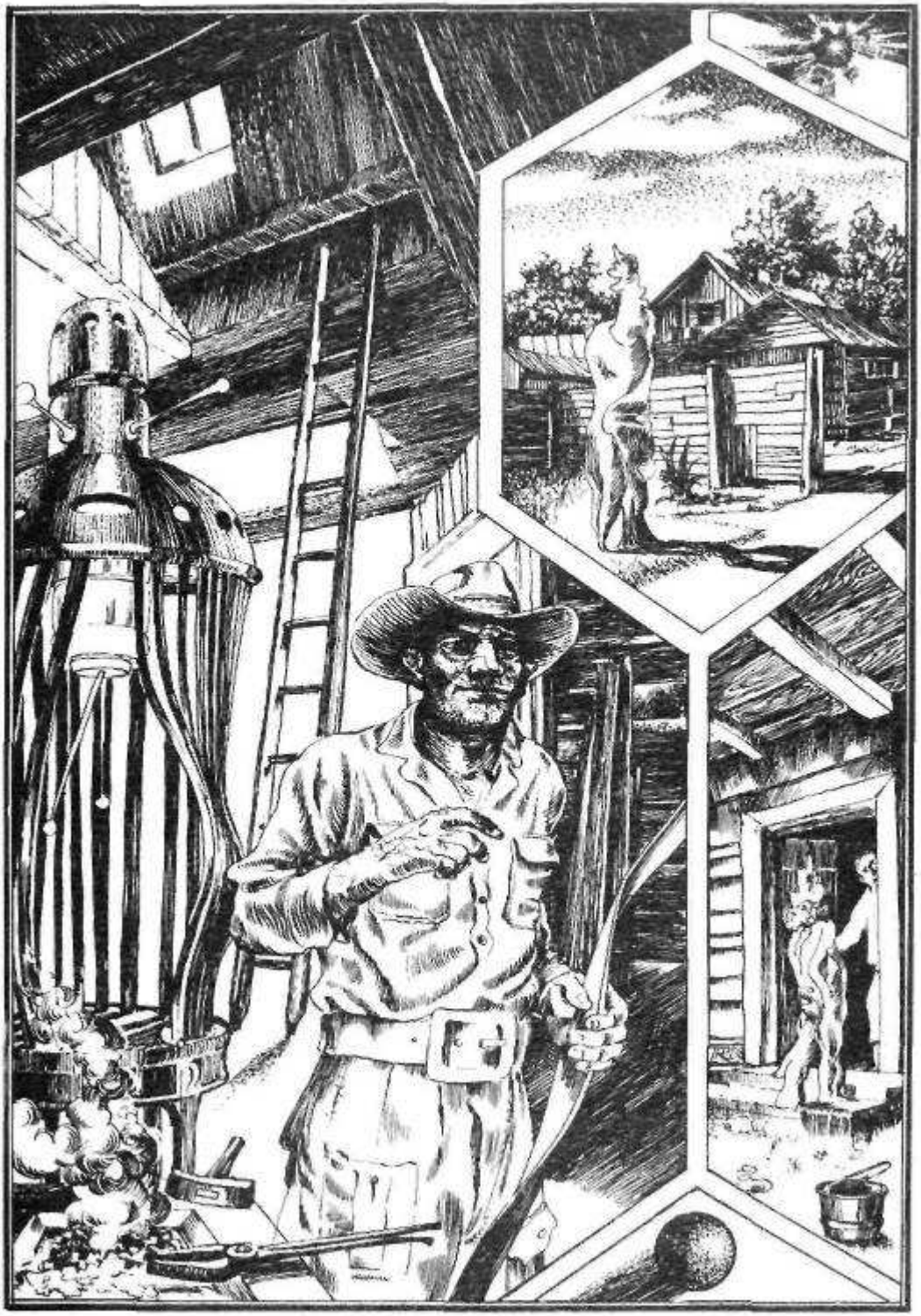
Mose rozdělal oheň v kovářské výhni, vhodil do ní pár lopat uhlí a měchem vháněl dovnitř vzduch, zatímco tvor přihlížel. Ale když vzal tyč a chtěl ji vložit do ohně, tvor se postavil mezi něj a výheň a nechtěl ho pustit blíž. Mose pochopil, že nemůže nebo nemá tyč zahřívat, aby ji mohl vyrovnat. Asi na tom něco bude, říkal si, ten tvor určitě ví, jak se má správně postupovat.

Tak položil tyč na kovadlinu a začal ji vyrovnávat kladivem, za studena, bez použití ohně, zatímco tvor se mu snažil ukázat tvar, který má tyč mít. Trvalo to dost dlouho, ale nakonec se mu podařilo narovnat ji tak, že tvor byl spokojen.

Mose si myslel, že jim dá dost práce dostat tyč tam, kde původně byla, ale vklouzla na své místo docela lehce.

Pak sundali další tyč, a s tou to šlo rychleji, když už teď Mose věděl, jak na to.

Přesto však to byla těžká, namáhavá práce. Pracovali celý den a

narovnali jen pět tyčí.

Trvalo plné čtyři dny, než Mose vyrovnal všechny tyče klece, a celou tu dobu čekala tráva na posečení.

Moseovi to však nevadilo. Měl někoho, k němuž mohl hovořit, a dům přestal být tak opuštěný, smutný.

Když všechny tyče nasadili na svá místa, vklouzl tvor do klece a začal si hrát s něčím na střeše klece, co vypadalo jako složitá gondola. Mose ho pozoroval a dohadoval se, že by to mohlo být nějaké řídicí zařízení.

Tvor byl sklíčený. Chodil kolem kůlny, cosi hledal a zřejmě stále nenacházel. Vrátil se k Moseovi s tím svým zoufale prosebným gestem. Mose mu ukázal železo a ocel; podíval se do krabice, kde měl zástrčky, skoby, zdířky, různý kovový odpad a všelijaké další zbytky, našel mezi nimi věci z mosazi, mědi, a dokonce i z hliníku, ale žádná z nich nevyhovovala.

A Mose byl rád – i když se za ten pocit poněkud styděl, přesto byl rád. Protože mu bylo jasné, že až bude klec zase v pořádku, tvor ho opustí. Bylo nemožné, aby Mose bránil její opravě nebo odmítl pomoc. Avšak teď, když se zřejmě nedalo nic dělat, byl docela spokojen.

Teď tomu tvoru nezbude, než aby u něho zůstal, a on bude mít ke komu mluvit a nebude se cítit v domě tak opuštěný. Bude to prima, řekl si, bude zase kolem sebe někoho mít. Vždyť ten tvor byl skoro tak dobrý společník jako Towser.

Příští den ráno, když Mose připravoval snídani a vytahoval krabici s ovesnými vločkami z kredence, shodil krabici od doutníků na zem.

Spadla na bok, víko se otevřelo a po podlaze se rozkutálely stříbrné dolary.

Koutkem oka uviděl Mose, jak tvor vyskočil a vrhl se po jednom z nich. Chytl ho a otočil se k Moseovi s mincí mezi prsty. Z klubka červů na horním konci těla se ozval podobný zvuk, jako když přede kočka.

Tvor se sklonil, zvedl další mince z podlahy, radostně je tiskl v rukou a celý bez sebe štěstím tancoval po kuchyni. Zdrcený Mose pochopil, že celou tu dobu hledal ten tvor stříbro.

Klekl si tedy a pomohl mu všechny mince sebrat. Dali je zpět do krabice od doutníků a pak mu Mose krabici podal.

Tvor ji vzal, potěžkal a vypadal zklamaně. Položil krabici na stůl, vytáhl dolary a navršil je do několika rovných sloupců. Mose si všiml, že byl velmi zklamaný.

Třeba to nakonec ani není stříbro, co hledá, pomyslel si. Možná že se spletl, že považoval stříbro za jiný kov.

Mose vytáhl krabici s ovesnými vločkami, nasypal je do menšího množství vody a postavil na sporák. Když se vločky uvařily a káva byla hotová, vzal si snídani ke stolu a posadil se.

Tvor stále stál naproti němu a přerovnával sloupce stříbrných dolarů. Teď položil nad ně ruku a tím mu ukazoval, že jich potřebuje víc. Potřebuje tolik a tolik sloupců, ukázal, a každý sloupec takhle vysoký.

Mose seděl jako ztuhlý, ruka se lžičkou ovesné kaše se zastavila ve vzduchu. Myslel na všechny ty dolary, které má v železném kotlíku pod podlahou obývacího pokoje. Ne, nemohl to udělat; vždyť nic cennějšího neměl, kromě tohohle tvora ovšem. Nemůže mu je dát, aby teď ještě i jeho ztratil.

Mechanicky dojedl a vypil dva šálky kávy. Celou tu dobu stál ten tvor u stolu a ukazoval mu, kolik stříbrňáků ještě potřebuje.

„Tohle už pro tebe udělat nemůžu," řekl starý Mose. „Udělal jsem vše, co se dalo. Našel jsem tě v lese a poskytl ti přístřeší a teplo. Snažil jsem se ti pomoct, a když to nešlo, dal jsem ti místo, kde bys mohl zemřít. Pohřbil jsem tě a chránil proti cizím lidem, a když jsi začal znovu růst, nevytrhl jsem tě ze země. Nemůžeš přece očekávat, že ti budu donekonečna stále něco dávat."

Ale nebylo to nic platné. Tvor ho slyšet nemohl a sám sebe Mose taky nepřesvědčil.Vstal od stolu a šel do obývacího pokoje, tvor za ním. Uvolnil prkna podlahy a vytáhl kotlík. Když jeho společník uviděl, co v kotlíku je, radostně si ovinul paže kolem těla.

Vzali peníze a donesli je do kůlny na stroje, Mose rozdělal v kovářské výhni oheň, postavil na něj kotlík a začal těžce našetřené dolary roztavovat.

Byly chvíle, kdy si říkal, že to snad nedodělá, ale přece jen práci dokončil.

Tvor vytáhl gondolu z ptačí klece a postavil ji vedle výhně. Železnou lžící nabíral roztavené stříbro, po kapkách ho naléval na různá místa gondoly a kladívkem pečlivě přiklepával.

Trvalo to dlouho, protože to byla náročná práce. Když skončila, ze stříbra nezbylo skoro nic. Tvor zasunul gondolu do klece a upevnil ji tam.

Byl už skoro večer a Mose musel do chléva a za dalšími povinnostmi. Napůl očekával, že tvor vytáhne ptačí klec a odletí, ještě než on se vrátí zpět. A chtěl se na něj hněvat, že je tak sobecký; dal mu přece vše, a on se ani nepokusil něco mu splatit – jestli se nemýlí, tak za to ani nepoděkoval. Ale přes to všechno se na něj Mose zlobit nedokázal.

Když vycházel z chléva se dvěma dížkami mléka, spatřil ho, jak na něj čeká. Tvor ho pak následoval do stavení, postával kolem a Mose se k němu snažil mluvit. Na nějaké dlouhé řeči však v sobě sílu nenašel. Stále si uvědomoval, že ho tvor opustí, a jakákoli radost, kterou by teď z jeho společnosti mohl mít, byla přehlušena hrůzou z toho, že za chvíli zůstane sám.

Protože teď už neměl ani peníze, které by mu pomohly pocit opuštěnosti zmírnit.

Když tu noc ležel v posteli, napadaly ho podivné myšlenky – představa ještě větší opuštěnosti, než jakou kdy poznal na své zanedbané farmě, hrozivá, bezútěšná opuštěnost prázdných prostor mezi hvězdami, nedobrovolná osamělost při hledání místa nebo osoby, o níž máme jen mlhavou, těžko popsatelnou představu, ale přesto je nesmírně důležité, abychom to místo nebo osobu našli.

Bylo zvláštní, že na to myslel, a najednou pochopil, že to nebyly jeho myšlenky, ale myšlenky toho druhého, který s ním byl v místnosti.

Snažil se zvednout, usiloval o to, ale nemohl to udělat. Jen na okamžik pozvedl hlavu, pak klesl zpět na polštář a tvrdě usnul.

Příští den, když se Mose nasnídal, šli oba dva ke kůlně na stroje a vytáhli ven ptačí klec. V chladivém rozbřesku dne budil ten stroj z cizích světů neskutečný dojem. Tvor přistoupil ke kleci, začal se protahovat mezi dvěma tyčemi, ale neprotáhl se úplně. Otočil se, vyšel z klece a přistoupil k Moseovi.

„Sbohem, příteli,“ řekl Mose. „Bude se mi po tobě stýskat.“

V očích ho podivně pálilo.

Tvor mu podal ruku na rozloučenou a Mose přitom ucítil cosi kulatého a hladkého ve své dlani.

Potom tvor svěsil paži, rychle vstoupil do klece a vklouzl mezi tyče. Sáhl na gondolu, najednou se zablesklo a klec zmizela.

Mose na dvoře osaměl, hleděl na místo, kde klec ještě před chvilinkou stála, vzpomněl si, co cítil nebo myslel – nebo co mu někdo řekl? – včera v noci, když ležel v posteli.

Teď už bude tvor někde v té temné a bezútěšné prázdnotě mezihvězdného prostoru na cestě na místo nebo za osobou či věcí, které si žádný člověk nedokáže představit, protože se vymykají lidskému chápání.

Mose se pomalu otočil a vydal se k stavení pro dížky na mléko a potom do chléva podojit krávy.

Vzpomněl si na věc, kterou stále ještě držel v sevřené pěsti. Roztáhl prsty a uviděl na dlani malou křišťálovou kuličku. Byla přesně taková, jakou našel v hrudi těla, které pochoval na zahradě. Až na to, že tahle kulička nebyla mrtvá a zakalená, ale měla jiskřivou záři ohně hořícího v dáli.

Když se na ni díval, zmocnil se ho zvláštní pocit štěstí a pohody, jaký jen málokdy dřív poznal – jako by s ním bylo hodně lidí a všichni ti lidé byli přátelé.

Opět sevřel kuličku v pěsti a pocit štěstí ho neopouštěl – a přitom tomu mělo být vlastně naopak, protože nebyl jediný důvod, aby byl šťastný. Tvor ho přece opustil, pozbyl všechny své peníze a neměl žádné přátele. Přesto však mu bylo dobře.

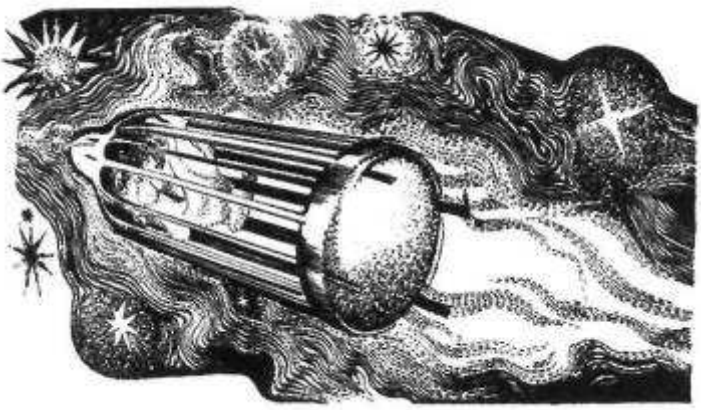
Strčil kuličku do kapsy a čile vykročil k domu pro dížky na mléko. Našpulil rty své vousaté tváře a začal si pískat; bylo to už strašně, strašně dávno, co ho něco takového napadlo.

Snad byl šťasten proto, říkal si, že ho ten tvor neopustil, aniž mu podal ruku na rozloučenou.A taky mu něco dal, i když to mohla být naprosto bezcenná věc, laciná tretka; přece však tím dal najevo svůj vztah k němu. Už mnoho let se nikdo neobtěžoval dát mu nějaký dar.

Cesta tmavými, pustými a nekonečnými prostorami vesmíru

byla smutná bez Společníka. Může trvat dlouho, než zas nějakého bude mít.

Udělal asi hloupost, ale ten stařík byl takový laskavý divoch; tak se chudák snažil, pln soucitu a dychtivosti mu pomoci. A ten, kdo cestuje daleko a rychle, musí také cestovat nalehko. Neměl nic jiného, co by mu dal.

SOUSED

Mývalí údolí je příjemné místo, i když nelze popřít, že poněkud zastrčené. Člověk nemůže počítat s tím, že tu zbohatne, protože zemědělské usedlosti jsou malé a značná část půdy se k obdělávání nehodí. Políčka mohou být vlastně jen na dně údolí, neboť úbočí nelze využít jinak než jako pastviny a silnice jsou vlastně jen polní cesty a v některých ročních obdobích nesjízdné.

My starousedlíci, jako Bert Smith, Jingo Harris a já, jsme tu spokojeni, protože jsme zde vyrostli a jedině tady se můžeme cítit doma. O to, abychom zbohatli, nám vůbec nejde, neděláme si v tomhle směru žádné iluze. Mnozí noví přistěhovalci však často bývají zklamáni a po určité době se začínají stěhovat jinam, takže se tu vždycky nějaká usedlost na prodej najde.

Jsme tedy docela obyčejní drobní zemědělci, zdůrazňuji drobní, protože je hodně krásných moderních strojů, které si nemůžeme dovolit, a protože nepěstujeme čistokrevný dobytek, ale na tom není nic tak zvláštního: s malými zemědělci, jako jsme my, se můžete dneska běžně setkat všude po Spojených státech. Protože naše údolí je dost z ruky a některé rodiny tu žijí už velice dlouho, dalo by se o nás říct, že držíme dost při sobě, což ovšem vůbec neznamená, že bychom neměli rádi cizí lidi. Znamená to jen tolik, že za tu dlouhou dobu, co jsme spolu, jsme se dobře poznali, jsme si sympatičtí a že jsme spokojeni s tím, co je.

Máme samozřejmě rádio a posloucháme různé programy a zprávy a někteří z nás odebírají i denní tisk, ale jsme bohužel asi trochu lokál patrioti, protože to, co se ve světě děje, nás zas tak moc nevzrušuje. Máme prostě, jak se říká, dost vlastních starostí a na to, abychom se nějak živěji zajímali, co se děje jinde, nám už moc času nezbývá. Asi byste nás označili za konzervativce, protože většina z nás automaticky hlasuje pro republikánskou stranu a o vládní zásahy

do zemědělství se nikdo příliš nestará.

Mývalí údolí bylo vždycky příjemné místo – nejenom kvůli hezké krajině, ale i kvůli lidem, kteří tu žijí. Musím říct, že v tomhle ohledu jsme měli vždycky štěstí: přestože se tu skoro každý rok usadí někdo nový, ani jednou se nestalo, že by to byl opravdu špatný člověk, což je pro nás nesmírně důležité.

Proto vždycky trneme, když se odsud někdo stěhuje, a dohadujeme se mezi sebou, co za lidi si asi koupí nebo najmou uvolněnou farmu.

Stará Lewisova farma byla už dlouho opuštěná, budovy zchátraly a pole zarostla trávou. Na pár let si ji najal nějaký dentista z Hopkins Gorners, ale neusadil se tam, měl tam jenom dobytek, na který se vždycky v neděli přijel podívat. A tak jsme si často kladli otázku, jestli se té farmy ještě někdo skutečně ujme, až jsme to nakonec úplně pustili z hlavy, protože časem farma tak zpustla, že by byl div, kdyby se našel někdo, kdo by tam chtěl žít. Jednou jsem si zašel za bankéřem v Hopkins Gorners, který farmu spravoval, a řekl jsem mu, že bych o ni měl zájem, kdyby se dentista rozhodl odejít. Ale on mi odpověděl, že majitelé, kteří tehdy žili v Chicagu, nemají už na pronajímání zájem. Chtěli by ji raději prodat, i když podle jeho názoru se bude kupec dost těžko hledat.

Ale jednou na jaře se tam přece jenom nastěhovala nová rodina. Postupně jsme se dozvěděli, že tu farmu koupili a že nový majitel se jmenuje Reginald Heath. Bert Smith tehdy poznamenal: „Reginald? To je náramně divný jméno pro farmáře.“ A dál to nerozváděl.

Když se jednou Jingo Harris vracel z města a uviděl Heathe na dvorku, stavil se u něho na kus řeči, jak to mají sousedé ve zvyku. Zdálo se, že Heath má z návštěvy radost, ale podle Jinga na farmáře moc nevypadal.

„Je to cizinec,“ řekl mi Jingo. „Dost snědý, jako by pocházel ze Španělska nebo tam odněkud. Bůhví jak přišel k tomu jménu Reginald. To je anglické jméno, a Heath určitě Angličan není.“ Později jsme se doslechli, že Heathovi nepocházejí ze Španělska, ale z Rumunska či Bulharska.

Ale ať už byli odkudkoliv, je fakt, že pracovat uměli. Všichni tři, Heath, jeho žena a ještě nedospělá dcera, dřeli od svítání do

soumraku. Věnovali se svému hospodářství, nechodili po sousedech a nezdržovali je, a proto jsme je měli rádi, i když jsme s nimi moc do styku nepřicházeli. Ne že bychom nechtěli nebo že by oni tomu bránili, ale u nás to prostě bylo tak, že přistěhovalci museli vždycky nejdřív sami zapustit kořeny a teprve potom, jak se říká, byli ostatními přijati do rodiny.

Heath měl starý traktor – takovou zdrátovanou rachotinu, která dělala pekelný rámus —, a sotva půda trochu oschla, aby se dalo orat, vyjel na pole, které – jak jsem již řekl – za tu dlouhou dobu, co na farmě nikdo nehospodařil, úplně zarostlo trávou. Musel pracovat snad i v noci, protože se mnohokrát stalo, že jsem šel spát a ještě jsem jeho traktor slyšel. Pro člověka z města možná tak pozdě nebylo, ale u nás, v Mývalím údolí, chodíme do postele brzy a ovšem taky brzy vstáváme.

Jednou večer, už po setmění, jsem se vydal hledat dvě jalovice, které se naučily přeskakovat ohradu a tím mi neustále přidělávaly práci. Dovedete si představit, jak člověku je, když přijde večer z pole domů, unavený, a venku třeba ještě poprchává, je tma jako v pytli, a on najednou zjistí, že mu dvě jalovice chybí. Co mu zbývá jiného než všeho nechat a vydat se ven do té nepohody? Snažil jsem se tomu nejrůznějším způsobem předejít, ale všechno marné; jak vám kráva jednou začne skákat přes plot, je konec.

Rozsvítil jsem si tedy lucernu a vyšel ven. Ale ani po dvou hodinách jsem jalovice nenašel. Právě jsem si říkal, že už toho budu muset nechat a vrátit se domů, když jsem uslyšel vrčení traktoru a uvědomil si, že jsem kousek nad polem, které patřilo ke staré Lewisově farmě. Domů jsem nemohl jinudy než právě kolem tohoto pole, a tak jsem si řekl, že když už tam jsem, počkám na Heathe a zeptám se ho, jestli náhodou ty dvě jalovice neviděl.

Byla temná noc, slabými mraky prosvítaly hvězdy, vysoko v korunách stromů se honil vítr a ve vzduchu bylo cítit déšť. Říkal jsem si, že Heath asi pracuje tak pozdě do noci, aby to stihl, než začne pršet, a tak mi napadlo, jestli to s tím oráním trošku nepřehání, protože už měl stejně velký náskok před všemi ostatními v údolí.

Začal jsem sestupovat po strmém úbočí a na mělkém místě, které jsem znal, se přebrodil přes potok a během toho jsem slyšel, jak

traktor objel pole. Díval jsem se po světlech, ale žádná jsem neviděl, a tak jsem si říkal, že mi asi stromy a keře zastiňují výhled.

Došel jsem ke kraji pole, prolezl plotem a pustil se přes brázdy dolů, abych traktor neminul. Slyšel jsem, jak zatáčí doprava a blíží se ke mně, ale světla jsem pořád neviděl, třebaže motor bylo zřetelně slyšet. U poslední brázdy jsem se zastavil a podivoval se, dosud ještě celkem klidně, jak může Heath bez světel jezdit. Asi má oči jako kočka a vidí i ve tmě, říkal jsem si, a i když mi to připadalo dost směšné, když jsem si na to později vzpomněl, tehdy mi ta představa člověka s kočičíma očima nepřipadala vůbec k smíchu.

Rachot motoru sílil, traktor už musel být dost blízko. Najednou se vyřítil ze tmy, jako by chtěl na mě skočit. Asi jsem se musel leknout, aby mě nepřejel, protože jsem instinktivně uskočil stranou, se srdcem až v krku. Bylo to však zbytečné, vůbec jsem mu v cestě nestál.

Když traktor projížděl kolem mne, zamával jsem lucernou a zakřičel na Heathe, aby zastavil. Jak jsem lucernou mával, světlo dopadlo na traktor zezadu a já viděl, že řidičovo sedadlo je prázdné.

Napadla mě v tu chvíli spousta věcí, zvláště možnost, že Heath z traktoru vypadl a leží raněn někde na poli.

Běžel jsem za traktorem, abych ho zastavil, než narazí na strom nebo jinou překážku, ale než jsem ho doběhl, dojel na konec pole – a světe, div se: otáčel se tam sám, tak přesně, jako by byl bílý den a za volantem seděl řidič.

Vyskočil jsem na stupátko, chytil se sedadla a vytáhl se nahoru. Okamžitě jsem sáhl po škrticí klapce, ale nezasunul jsem ji. Traktor právě dokončil otáčku, vracel se zpět a mně vrtala hlavou nová záhada.

Představte si starý traktor, který tak sípe, prská a rachotí, že to vypadá, jako by se měl každou chvíli rozsypat. U takového traktoru - a to byl právě náš případ – je prostě vyloučeno, abyste necítili chvění motoru. Jenže motor tohohle traktoru se vůbec nechvěl. Běžel tak hladce jako motor luxusního automobilu a jediné otřesy, které jste cítili, byly vyvolány tím, že kola narazila na nějaký hrbol nebo vjela do malé prohlubně v poli.

Stál jsem na stupátku s lucernou v jedné ruce a škrticí klapkou v

druhé – a neudělal nic. Jel jsem na traktoru až k místu další otáčky, tam jsem seskočil a zamířil domů. Heathe na pole jsem hledat nešel, protože jsem věděl, že tam není.

Je pochopitelné, že mi nešlo na rozum, jak je něco takového možné, ale příliš jsem se v tom nerozebíral. Ono mi to totiž úplně vzalo dech, uzemnilo mě to. Můžete se dost natrápit s drobnostmi, které se nezdají být docela v pořádku, ale když se setkáte s něčím tak nepředstavitelným, jako je traktor, který jezdí sám, automaticky to vzdáte předem, protože je vám jasné, že na něco takového váš rozum prostě nestačí. Neumí se s tím vyrovnat, proto to odvrhne a vy na celou věc po určité době zapomenete.

Došel jsem domů, na dvorku se na chvíli zastavil a poslouchal. Foukalo už dost silně, začínaly padat první kapky deště, ale pokaždé když se vítr na chvíli utišil, jsem slyšel traktor.

Vešel jsem do domu, ale Helena a děti byly už v posteli a spaly, tak jsem o tom podivném zážitku neměl ten večer s kým pohovořit. A ráno, když se mi to rozleželo v hlavě, jsem neřekl taky nic. Asi proto, že by mi stejně nikdo nevěřil a že by si mě lidi kvůli tomu ještě bůhvíjak dlouho dobírali.

Heath zoral pole a zasel mnohem dřív než my všichni v údolí. Zrno dobře vzešlo, počasí nám přálo. Zato v červnu přišly deště a my se zpozdili s kultivací kukuřice, protože na rozmoklé pole se jít nedá. Vrhli jsme se tedy na první práci, která byla po ruce, jako opravování plotů a podobně, proklínali déšť a sledovali, jak se na nezoraných lánech kukuřice divoce rozrůstá plevel.

Tedy všichni kromě Heathe. Jeho kukuřice byla neuvěřitelně čistá, plevel by se tam musela skoro lupou hledat. Jednou se u Heathe zastavil Jingo a jen tak mimochodem se zeptal, jak to dokázal, ale Heath se jen tiše usmál, jak míval ve zvyku, a převedl hovor jinam.

První jablka konečně dozrála natolik, že se dala použít do koláčů, a na jablečné koláče je Helena opravdová specialistka. Široko daleko je nikdo neupeče líp než ona. Však taky za ně rok co rok dostává první cenu na vesnickém trhu a je na ty ceny pyšná.

Jednoho dne zabalila Helena pár koláčů a šla je zanést Heathovým. Je to taková sousedská pozornost u nás v údolí, že si

ženy chodí navzájem vyměňovat, co uvařily. Každá dovede něco, s čím se před sousedy může blýsknout – je to takový nevinný způsob, jak se pochlubit.

Helena a Heathovi spolu velmi dobře vycházeli, a tak není divu, že se u nich ten večer trošku zdržela. Když se vrátila, připravoval jsem zrovna večeři, děti hladově pobíhaly kolem a neustále se ptaly, kdy to už bude.

Byla plná nových dojmů – dlouze mi vykládala o tom, jak si Heathovi zařídili dům a že by člověk nikdy neřekl, co se z takového zpustlého stavení dá ještě udělat, a zvláště o jejich zahradě. Byla veliká, pečlivě udržovaná a plná nejrůznější zeleniny, jakou ještě nikdy neviděla. Některé druhy mi připadaly hrozně směšné, říkala, nebyla to prostě obyčejná, běžná zelenina.

Chvíli jsme se o tom bavili a říkali si, že si možná Heathovi přivezli semena ze své staré vlasti v Evropě, ačkoliv pokud vím – zelenina je zelenina, ať jste kdekoliv. V Rusku, Rumunsku nebo v Timbuktu se pěstuje totéž co u nás. Kromě toho jsem už stejně začínal trochu pochybovat o těch zvěstech, že Heathovi přišli z Rumunska. V okolí se o nich leccos povídalo, ale my neměli čas to všechno dlouze rozebírat. Přišla sena a potom sklizeň drobnozrnných plodin a každý měl plné ruce práce. Se senem jsme byli spokojeni a úroda drobnozrnných plodin byla taky dobrá, ale s kukuřicí to nevypadalo nejrůžověji. Protože přišla sucha. Tak už to chodí – když hodně prší v červnu, v srpnu je tomu naopak.

Pozorovali jsme kukuřici a současně oblohu a radovali se, kdykoli se objevil sebemenší mráček, ale nikdy z toho nic nebylo. Jako by se proti nám všechno spiklo.

Potom jedno dopoledne, když jsem opravoval starý samovazač, který už skoro dosloužil, a ptal se sám sebe, jestli ho ten rok vůbec použiju, se u mě zastavil Jingo Harris. Postával kolem, přešlapoval na místě a mluvil na mě, zatímco jsem pracoval.

„Tak co, Jingo," zeptal jsem se, když už jsem skoro přes hodinu viděl, jak je celý neklidný, nervózní, „co máš na srdci?"

„U Heathe dneska v noci pršelo," vypadlo z něj konečně.

„Zatímco všude jinde je sucho," poznamenal jsem.

„Uhodíš," řekl Jingo. „Déšť spadl jen na jeho pole."

Potom mi vykládal, jak nesl Bertu Smithovi dvě klubka provázku na povřísla, která si od něho vypůjčil, a aby si zkrátil cestu, šel kousek přes Heathovo pole. Že je mokré jako po silném dešti, si všiml, teprve když podlézal ohrazení.

„Pršet tam muselo v noci," řekl.

Připadalo mu to divné, ale říkal si, že třeba sprchlo jen v dolní části údolí, i když ze zkušenosti víme, že u nás déšť postupuje po délce údolí, ne napříč. Ale když přešel cíp pole a podlezl ohrazení, všiml si, že vůbec nepršelo. Vrátil se proto zpět, šel kolem pole a viděl, že déšť spadl jen tam, a nikde jinde. Mokrá půda začínala a končila u ohrazení.

Když pole obešel, sedl si na jedno klubko provázku a snažil se přijít té záhadě na kloub, ale marně – bylo to prostě k nevíře.

Jingo je důkladný člověk. Než dospěje k nějakému názoru, chce znát všechna fakta, která se dají zjistit. Proto se šel podívat na druhé Heathovo kukuřičné políčko, ležící na opačné straně údolí. A opět zjistil, že je mokré, zatímco všude kolem bylo sucho.

„Rozumíš tomu?" zeptal se mě a já musel přiznat, že ne. Užuž jsem mu chtěl říct o tom traktoru, který jezdil sám, ale nakonec jsem si to rozmyslel. Nemělo přece smysl dělat mezi sousedy paniku.

Když Jingo odešel, sedl jsem do auta a jel na Heathovu farmu. Chtěl jsem ho požádat, jestli by mi na pár dnů nepůjčil přístroj na hloubení jam pro sloupy. Ne že bych ho skutečně potřeboval, byla to jenom záminka, abych ho mohl navštívit.

K tomu, abych Heathe o ten přístroj požádal, jsem se stejně nedostal. Jakmile jsem tam dorazil, už jsem si na něj ani nevzpomněl.

Heath seděl na schodech před verandou. Měl jsem pocit, že mě rád vidí. Došel k autu, potřásl mi rukou a řekl: „Že se taky někdy necháte vidět, Calvine.“ Jeho tón vzbudil ve mně přátelské pocity a taky trošku pocit vlastní důležitosti, zvláště proto, že mě oslovil plným křestním jménem. Jsem tu totiž v Mývalím údolí pro každého jenom Gal a vůbec bych se nedivil, kdyby vyšlo najevo, že sousedé ani nevědí, jak se doopravdy jmenuju.

„Rád bych vás provedl po farmě,“ řekl. „Dali jsme to tu trošku do pořádku.“

Ve skutečnosti však šlo o mnohem víc. Celá farma byla jako ze škatulky, jako ty farmy v Pensylvánii nebo Connecticutu, jejichž fotografie se objevují v obrázkových časopisech. Dům i hospodářská stavení byly dřív zchátralé, oprýskané, jedním slovem na spadnutí. Teď to tu vypadalo vesele, pěkně upraveno, všecko se lesklo čerstvým nátěrem. Úplně jako nové ty budovy zase nebyly, to je fakt, ale dělaly dojem, že se o ně majitel pečlivě stará a každý rok obnovuje nátěry. Taky plot byl všude opraven a natřen, plevel vytrhán. Zmizelo i pár hromad dříví, které tu byly jenom pro ostudu. Heath dokonce probral hromadu starého železa a zrezivělých součástek strojů a všechno nepotřebné vyházel.

„Dalo to dost práce,“ poznamenal, „ale myslím, že nebyla nadarmo. Aspoň já mám pořádek rád.“

To jsem chápal, samozřejmě, ale jak to všecko mohl zvládnout za necelých šest měsíců? Přišel na farmu začátkem března, teď jsme měli srpen a za tu dobu stačil kromě běžné práce nejenom obdělat sto akrů polí, ale ještě dát celou usedlost do pořádku. To bylo nemožné, říkal jsem si, nad síly jednoho člověka, i když vezmeme v úvahu, že mu pomáhá manželka a dcera. Ani kdyby pracoval čtyřiadvacet hodin denně a nepřetržitě, bez jídla a bez oddechu. Ledaže by uměl

prodlužovat čas, aby místo jedné hodiny měl tři nebo čtyři.

Následoval jsem Heathe a uvažoval o tom prodlužování času. Byl jsem pyšný sám na sebe, že jsem na něco takového přišel, protože se často nestává, že by mě napadla nějaká nesmyslná a současně hezká myšlenka. No jo, říkal jsem si, jestli sis tohle s nějakým ďáblem ujednal, můžeš si každý den prodlužovat podle libosti a potom zvládneš všecko, co chceš. A jestli umíš prodlužovat čas, možná že ho dokážeš i zkracovat, takže se ti třeba může zdát, že návštěva u zubaře trvá pouhou minutku.

Heath mě zavedl do zahrady, kde jsem si jenom potvrdil, co říkala Helena. Byly tam různé známé druhy zeleniny – zelí, rajčata, dyne a další, které se obvykle na zahradě pěstují, ale kromě toho jsem tam viděl taky jiné, mně zcela neznámé. Heath mi pověděl, jak se jmenují, tenkrát mi ta jména zněla dost cizokrajně, což dneska nedovedu pochopit, protože všecky ty druhy zeleniny už běžně u nás pěstujeme a máme pocit, jako bychom je znali odjakživa.

Během hovoru vytáhl ze země nebo utrhl pár kousků té divné zeleniny a dal je do košíku, který si vzal s sebou.

„Chce to od všeho okusit," řekl. „Některé druhy vám třeba zpočátku nebudou chutnat, jiné zas ano. Tady tohle se dá jíst syrové, nakrájené na plátky jako rajče, a tady to je nejlíp uvařit nebo to můžete taky opéct…"

Chtěl jsem se ho zeptat, jak k té zelenině přišel a odkud vlastně pochází, ale nedal mi k tomu příležitost. Pořád jenom mluvil o tom, jak se co má připravovat a že tady tenhle druh se dá skladovat přes zimu a ten zase se dá jíst syrový, a hned mi jeden kousek dal, abych ochutnal. Musím říct, že to bylo docela dobré.

Tak jsme se dostali až na konec zahrady a pomalu se začínali vracet. Vtom Heathova manželka vyběhla z domu.

Asi mě neviděla, když jsem přišel, nebo zapomněla, že tam jsem, protože nevolala na Heathe Reginalde nebo Reggie, ale nějakým cizím, neznámým jménem. Nemůžu ani přibližně popsat, jak to znělo, protože jsem ho okamžitě zapomněl. Ale tak podivné jméno jsem ještě neslyšel.

Potom mě spatřila, zastavila se, zhluboka si vydechla a řekla, že na společném telefonu slyšela, že Ann, dcerka Berta Smithe, náhle

těžce onemocněla.

„Volali doktora," pokračovala, „ale on chodí bůhvíkde po návštěvách, asi se ho dneska vůbec nedočkají. Reginalde," pravila, „ty příznaky vypadají jako…"

A zase řekla slovo, které znělo úplně jinak než všechna slova, která jsem dosud slyšel nebo můžu čekat, že ještě uslyším.

Podíval jsem se na Heathe a mohl bych přísahat, že najednou zbledl, třebaže byl v obličeji výrazně snědý.

„Pojďte, musíme si pospíšit!" zvolal a chytl mě za rameno.

Běželi jsme před dům, kde stálo jeho auto, byla to taková stará kraksna. Hodil košík se zeleninou na zadní sedadlo a skočil za volant. Mezitím jsem nasedl i já a snažil se zabouchnout dveře, ale nešlo to. Nedaly se prostě zaklapnout, a tak jsem je přidržoval, aby za jízdy nebouchaly.

Vyjeli jsme ze vrat jako namydlený blesk a já myslel, že ohluchnu z randálu, který to auto dělalo. Uvolněné blatníky drnčely, dveře, které jsem neudržel, bouchaly, ta stará kraksna dávno patřící do šrotu vydávala prostě všecky možné i nemožné zvuky, jaké byla vůbec schopna vydávat, a ještě pár dalších navíc.

Chtěl jsem se Heathe zeptat, co chce dělat – nebyl přece doktor —, ale pořád mi ta otázka nějak nešla na jazyk. Bylo to nakonec jedno, protože i kdybych věděl, jak ji zformulovat, pochybuju, že by mě v tom příšerném rámusu vůbec slyšel.

Tak jsem se aspoň snažil přidržovat dveře, pokud to vůbec šlo, a najednou mi napadlo, že to auto vlastně dělá mnohem větší randál než všechny podobné rachotiny, které jsem znal. Zrovna jako ten podrátovaný traktor – taky rachotil víc, než je běžné. Přitom podobně jako u traktoru ani tady jsem nepozoroval žádné chvění motoru, a přes všechno to rachocení, drnčení a prskání jsme jeli docela rychle. Jak už jsem řekl, u nás v údolí nejsou moc dobré cesty, spíš naopak, a přesto bych mohl odpřisáhnout, že jsme místy jeli víc než stovkou, a v prudkých zatáčkách, kde by se člověk při té rychlosti normálně bál, že sjede do příkopu, sedělo auto na silnici přímo báječně, dokonce ani ten nejmenší smyk jsme nedostali.

Před Berlovým domem jsme zastavili, Heath vyskočil z auta, rozběhl se po cestičce k domu a já za ním.

Přišla nám otevřít Amy Smithová. Byla trošku překvapena, když nás spatřila, a já si všiml, že má uplakané oči.

Chvíli jsme stáli mlčky, potom začal mluvit Heath a v té chvíli se stala taková legrační věc: Heath měl na sobě staré pracovní kalhoty a propocenou košili, byl bez klobouku a vlasy měl rozcuchané, ale v jednom okamžiku se mi zdálo, jako by měl hezký, drahý vycházkový oblek, jako by smekl klobouk a uklonil se Amy.

„Slyšel jsem," řekl, „že ta vaše malá je nemocná. Možná že bych jí mohl pomoct."

Nevím, jestli Amy viděla, co se mi zdálo, že vidím já, ale otevřela nám dveře a ustoupila stranou, abychom mohli vejít.

„Tudy prosím," pokynula nám.

„Děkuji," odvětil Heath a vešel do pokoje.

Amy a já jsme chvíli zůstali stát, potom se Amy obrátila ke mně a já opět zahlédl v jejích očích slzy.

‚Je hrozně nemocná, Gale," řekla.

Soucitně jsem pokývl hlavou, protože mezitím kouzlo pominulo, všechno bylo zas normální a já se jen podivoval troufalosti toho farmáře, který si myslel, že může pomoct těžce nemocnému dítěti. A co za blázna to jsem, říkal jsem si, že tu stojím jak solný sloup, ani dovnitř s ním nejdu.

Ale to už Heath vyšel z pokoje a tiše za sebou zavřel dveře. Podíval se na Amy.

„Usnula," řekl. „Nebojte se, uzdraví se."

Potom mlčky vyšel ven. Chvíli jsem váhavě hleděl na Amy, protože jsem nevěděl, co dělat. Ale co jsem vlastně mohl dělat? Nic. Tak jsem následoval Heathe.

Jeli jsme zpět na jeho farmu, nijak bláznivě, ale přesto auto drnčelo a rachotilo jako předtím.

„Jezdí to výborně," zakřičel jsem na Heathe.

Pousmál se.

„Však se v něm taky často vrtám," odpověděl mi stejně hlasitě.

Když jsme dojeli k Heathovým, vystoupil jsem a šel ke svému autu.

„Zapomněl jste si vzít tu zeleninu," zavolal za mnou.

Tak jsem se pro ni vrátil.

„A ještě jednou díky,“ řekl jsem.

„Není zač,“ odpověděl mi.

Podíval jsem se mu do očí a řekl jsem: „Kdyby tak chtělo zapršet, strašně by nám to pomohlo. Jenom vydatný déšť může zachránit kukuřici, ale musel by přijít brzy.“

„Stavte se zas někdy,“ řekl. „Myslím, že jsme si docela hezky popovídali.“

A tu noc pršelo v celém údolí. Byl to liják jaksepatří a kukuřice byla zachráněna.

A Ann se uzdravila.

Když se nakonec objevil u Smithových doktor, řekl, že už krizi překonala a že se její stav bude zlepšovat. Byla to jedna z těch virových nákaz, řekl. Teďka je prý toho všude plno, není to jako kdysi, dokud ještě nebyly všechny ty zázračné léky, které vedou jenom k tomu, že vznikají nové a nové mutace virů. Tehdy lékaři ještě věděli, co léčí, dneska už ne.

Nevím, jestli se Bert nebo Amy zmínili před doktorem, že u nich byl Heath. Ale spíš bych řekl, že ne. Člověk se obvykle doktorovi nechlubí, že mu soused vyléčil dítě. Nehledě už vůbec na to, že by někdo mohl Heathe žalovat, že provozuje lékařskou praxi bez povolení, i když by se to asi těžko dalo dokázat. Ale přesto se o tom po údolí hodně mluvilo. Heath byl prý slavným lékařem ve Vídni, než se rozhodl přistěhovat se sem. Ale já jsem tomu nevěřil. Myslím si, že těm pověstem nevěřili ani ti, kdo je začali rozšiřovat, ale tak už to bývá v takovém sousedství, jako bylo naše.

Asi měsíc budila ta fáma a ještě další hodně vzruchu, ale pak se to pomalu uklidnilo a Heathovi začali patřit mezi nás, byli tak říkajíc přijati do rodiny. Bert se zastavil u Heathe a měl s ním dlouhý rozhovor a ženské si zvykly volat paní Heathovou na společném telefonu, zatímco jiné poslouchaly a občas se vložily do hovoru, a tak zasvětily paní Heathovou do tajů té mnohostranné telefonní konverzace, která se u nás už stala natolik běžnou praxí, že když potom máte nějaký skutečně důležitý hovor, musíte všechny ty nezvané spoluúčastníky vyzvat, ať okamžitě zavěsí. Když přišel podzim, chodil s námi Heath lovit mývaly a někteří mládenci se začali zajímat o jeho dceru. Prostě a dobře, vypadalo to už skoro tak,

jako by Heathovi patřili mezi starousedlíky.

Jak jsem už řekl, měli jsme vždycky štěstí na dobré sousedy.

Když jde všecko dobře, čas plyne tak nenápadně, že si to člověk ani neuvědomuje, a tak tomu bylo u nás v údolí.

Měli jsme dobrá léta, ale nikdo z nás tomu nevěnoval příliš pozornosti. Dobrých časů si člověk moc nevšímá, bere je jako samozřejmost. Teprve když přijdou horší časy, uvědomí si ten rozdíl.

Jednoho dne, zhruba před rokem, právě když jsem končil ranní krmení a poklízení dobytka, zastavilo u dvora auto s newyorskou poznávací značkou. Nestává se často, že se u nás objeví auto z jiného státu, tak jsem si říkal, že asi někdo zabloudil a chce se zeptat na cestu. Vpředu seděl muž se ženou, na zadním sedadle tři děti a pes. Auto bylo nové a nablýskané.

Nesl jsem konve mléka z chléva, a když muž vystoupil, postavil jsem je na zem a čekal, až ke mně dojde.

Byl to ještě docela mladý člověk, vypadal inteligentně a měl hezké chování.

Řekl, že se jmenuje Rickard, že je od novin, nějakých newyorských novin, momentálně na dovolené a že se cestou na západ stavil u nás v údolí, aby si ověřil jisté informace.

Co jsem si pamatoval, bylo to poprvé, že se o nás zajímaly noviny, a taky jsem se o tom hned zmínil. Řekl jsem, že se u nás neděje nic tak zvláštního, co by mohlo zajímat širší veřejnost.

„Nejde o žádný skandál," řekl Rickard, „jestli máte tohle na mysli. Jenom o pár statistických údajů."

Stává se někdy, že hned neporozumím, oč jde, protože jsem spíš člověk hloubavý, ale teď se mi zdá, že jen co vyslovil to slovo statistika, věděl jsem hned, co bude následovat.

„Před několika měsíci jsem psal sérii článků o zemědělství," vysvětloval Rickard, „a k tomu jsem musel projít množství statistických údajů publikovaných ve vládních ročenkách. Bylo to snad největší utrpení v mém životě."

„No a?" zeptal jsem se taky trochu utrápeně.

„Zjistil jsem některá zajímavá fakta týkající se tohohle údolí," pokračoval. „Zpočátku jsem si je ani neuvědomoval. Nevěnoval jsem číslům takovou pozornost, takže mi jejich význam skoro unikl. Až

později jsem se zarazil, vrátil se zpět a ještě jednou se na ně podíval. V článku jsem to samozřejmě nerozvíjel, jenom trošku naznačil. Pátral jsem dál a zjistil další zajímavosti.“

Snažil jsem se to odbýt smíchem, ale on to nepřipustil.

„Tak hned třeba to počasí,“ řekl. „Uvědomujete si, že v posledních deseti letech jste měli neustále ideální počasí?“

„Ano, bylo docela dobré,“ připustil jsem.

„Ale dříve tomu tak nebylo. Ověřoval jsem si to.“

„Máte pravdu,“ řekl jsem. „Poslední dobou je to lepší.“

„A taky úrodu máte v posledních deseti letech nejlepší. Myslím z hlediska dlouhodobého průměru.“

„Lepší osivo,“ řekl jsem. „A taky lepší způsob hospodaření.“

Usmál se. „Co já vím, tak se na vašem způsobu hospodaření v posledních pětadvaceti letech vůbec nic nezměnilo.“

A měl samozřejmě pravdu.

„Před dvěma lety se strašně rozšířila vojnice,“ pokračoval Rickard. „Způsobila kalamitu všude v okolí, ale vám se jako zázrakem vyhnula.“

„Měli jsme štěstí. Už tehdy jsme si to říkali.“

„Zajímavé jsou i některé zdravotní údaje,“ začal znovu Rickard. „Je to opět táž písnička. Za celých deset let se u vás ani jednou neobjevily spalničky, plané neštovice nebo zápal plic. A nejen tyhle nemoci, ale vůbec žádné. Bylo tu jenom jedno úmrtí v důsledku komplikace související se stářím. Za celé to desetileté období.“

‚Já vím, starý Parks,“ řekl jsem. „Měl už skoro devadesát. Prima člověk.“

„Tak vidíte,“ řekl Rickard.

V duchu jsem s ním musel souhlasit.

My jsme si ani všecky ty souvislosti neuvědomovali, ale on měl v rukou čísla a proti nim se dalo těžko argumentovat.

„Ale co s tím mám jako dělat já?“ zeptal jsem se.

„Chtěl bych si s vámi promluvit o jednom vašem sousedu.“

„Já o žádném ze svých sousedů hovořit nebudu. Proč si s ním nepromluvíte sám?“

„Snažil jsem se, ale nezastihl jsem ho doma. Odjel prý s celou rodinou do města.“

„Reginald Heath," řekl jsem. Nemělo smysl hrát si s Rickardem na schovávanou. Věděl příliš mnoho.

„Ano, právě o toho mi jde. Mluvil jsem o něm s lidmi ve městě. Dověděl jsem se, že si ani jednou nedal opravit *žádný* stroj, který používá na své farmě, ani své auto. Přitom má pořád tytéž stroje, jako když začínal. A už tehdy byly dost staré."

„Stará se o ně," řekl jsem. „Udržuje je v bezvadném stavu."

„Ještě jedna zajímavost," dodal Rickard. „Za celou tu dobu nekoupil ani litr benzínu."

Tak to byla pro mě novinka. O těch ostatních věcech jsem věděl, i když jsem si nikdy nedal práci s tím, abych je důkladně promyslel a domyslel. Ale o tom benzínu jsem slyšel poprvé. Asi na mně bylo znát, že mě to překvapilo, protože Rickard se zazubil.

„Co teda po mně chcete?" zeptal jsem se.

„Chci vědět, jak to je. Znát vysvětlení."

„Tak se obraťte na Heathe. Já nic nevím, nemůžu vám nijak pomoct."

Cítil jsem, jako by mi tím spadl kámen ze srdce. Protože jsem instinktivně tušil, že Heath si s touhle situací dokáže poradit, že bude vědět, co dělat.

Nasnídal jsem se, začal pracovat, ale chyběl mi u toho patřičný klid. Byl jsem na zahradě a prořezával stromy, což jsem už rok nebo dva odkládal a co už byl opravdu nejvyšší čas udělat, ale přitom mi pořád vrtalo hlavou, jak to, že Heath nekupuje benzín, že tehdy v noci ten traktor jezdil sám, jak to, že přes všechen ten randál, který auto i traktor dělaly, byl jejich chod naprosto hladký.

Nakonec jsem odložil hák na srážení větví a nůžky a vydal se přes pole k Heathovým. Věděl jsem, že celá rodina je ve městě, ale myslím, že by mi to bylo jedno, i kdyby byli doma. Už víc než deset let, říkal jsem si, nemůžu přijít na kloub té záhadě s traktorem, a tak už je opravdu načase, abych se to dověděl.

Našel jsem traktor mezi ostatními stroji v kůlně a pomyslel si, že asi nebude lehké dostat se do motoru. Ale zbytečně jsem se obával. Otočil jsem kličky, kapota se nadzvedla a já pod ní uviděl přesně to, co jsem očekával, i když jsem si to předtím nijak názorně nepředstavoval.

Byl tam jenom kus jakéhosi lesklého kovu, který vypadal jako krychle těžkého skla. Nebyl veliký, ale vypadal masivně, jako by byl hrozně těžký.

V motorovém prostoru byla ještě zřetelně vidět místa, kde byl kdysi uchycen původní spalovací motor. Napříč k rámu byl navařen silný plát jakéhosi kovu, na němž spočívala ta krychle, zdroj energie traktoru, a nad ní visel ještě jakýsi aparát. Nedal jsem si práci s tím, abych zkoumal, jak to všecko funguje, ale viděl jsem, že krychle je napojena na výfuk, což zřejmě mělo sloužit jen tomu, aby se zamaskovalo, že traktor nemá motor. Jistě jste si všimli, že u elektrických vlaků je to zařízeno tak, že lokomotiva vždycky zabafá a vypustí obláček páry. No a tohle bylo zřejmě založeno na podobném principu. Vypouštělo to obláčky páry a vydávalo zvuk jako traktor.

Když jsem tam tak stál a díval se na to, říkal jsem si, proč Heath – jestliže má něco lepšího než spalovací motor – si tak dává záležet na tom, aby se o tom nikdo nedozvěděl. Kdybych vynalezl něco takového já, dovedl bych toho náležitě využít. Získal bych finanční podporu, rozjel výrobu a rázem bych zbohatl tak, že bych nevěděl, co s penězi. Nic na světě nemohlo přece Heathovi zabránit, aby neprovedl něco podobného.

Místo toho však udělal všecko pro to, aby traktor vypadal a vydával zvuk jako obyčejný traktor, a hlučností auta zas chtěl zamaskovat, že má motor nového typu. Jenomže to poněkud přehnal, takže auto i traktor byly hlučnější, než by normálně měly být. A zapomněl na velice důležitou maličkost – že nekupuje benzín. Na jeho místě bych benzín normálně nakupoval a pak se ho zbavil tím, že bych ho vždycky někde vylil nebo spálil.

Kdoví co všechno ještě Heath měl, co celá ta léta skrýval, že se tak úporně snažil, aby zůstal nenápadný.

Spustil jsem kapotu, otočil kličky, a když jsem vycházel, dával jsem pozor, abych bezpečně uzavřel dveře kůlny.

Vrátil jsem se ke své práci na zahradě a pořád ještě o tom všem přemýšlel. Přitom jsem si uvědomoval, že od té noci, co jsem viděl, jak traktor jezdí sám, se moje úvahy v ničem nezměnily; rozdíl byl jen v tom, že dříve jsem o těch podivných věcech uvažoval

izolovaně, neviděl jsem je jako celek, a proto mi to všecko nedávalo smysl jako teďka, kdy bych měl vlastně být z toho všeho vyděšen.

Ale nebyl jsem vyděšen. Reginald Heath byl soused, a dobrý. Chodili jsme spolu na lov a na ryby a vzájemně si pomáhali při sušení sena, mlácení obilí a dalších pracích, a za tu dobu, co jsme se znali, jsem si ho oblíbil jako ostatní své přátele. Vím, že byl trošku zvláštní, že měl takový legrační traktor a auto a možná že uměl prodlužovat čas a že od té doby, co se k nám přistěhoval, jsme na tom byli dobře, jak pokud jde o počasí, tak i o zdraví. To všechno je pravda, samozřejmě, ale z toho člověk nemohl být vyděšen. Aspoň ne ten, kdo Heathe osobně znal.

Náhodou jsem si tehdy vzpomněl na jednu svou návštěvu u Heathových před několika lety. Byl horký letní večer a Heathovi si vytáhli židle ven na trávník, kde bylo příjemněji. Heath mi taky donesl židli, a tak jsme tam seděli a vykládali o všem možném, co nás zrovna napadlo.

Měsíc nesvítil, ale na nebi bylo plno hvězd, které zářily tak krásně jako snad nikdy předtím.

Zmínil jsem se o tom před Heathem, a jen aby řeč nestála, vytasil jsem se s tím málem, co jsem znal z astronomie.

„Jsou obrovsky daleko," řekl jsem. „Tak daleko, že trvá celé roky, než k nám jejich světlo dorazí. Jsou to všechno slunce. A mnoho z nich je ještě větších než naše."

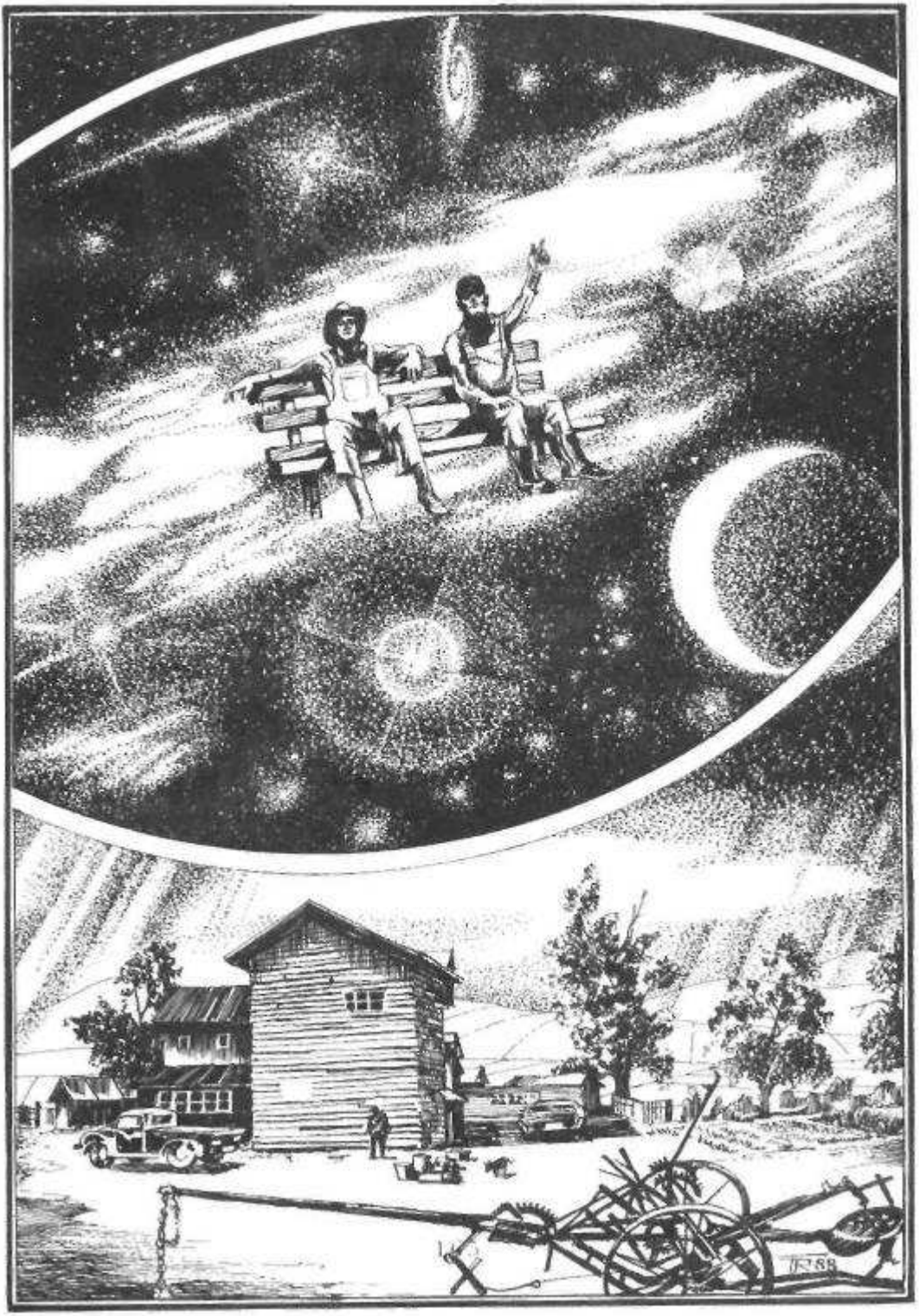
Což bylo tak asi všechno, co jsem o hvězdách věděl.

Heath vážně přikývl.

„Tamhle je jedna hvězda," řekl, „na kterou se často dívám. Tam ta modrá, vidíte ji? Není samozřejmě úplně modrá, ale trošku tak vypadá. Podívejte, jak bliká. Jako by na nás mrkala. Sympatická, přátelská hvězda."

Dělal jsem, že vidím hvězdu, na kterou ukazoval, i když jsem si tím vůbec nebyl jist, protože jich tím směrem bylo hodně a blikala skoro každá. Pak jsme začali hovořit o něčem jiném a na hvězdy jsme zapomněli. Tedy aspoň já.

Hned po večeři přišel Bert Smith s tím, že se u něho objevil jakýsi Rickard a měl nějaké dotazy, že už byl taky za Jingem a říkal,

že okamžitě navštíví Heathe, jen co se Heath vrátí z města.

Bert byl z toho celý nesvůj, a tak jsem se ho snažil uklidnit.

„Ti lidi z města dovedou všude nadělat jenom zmatek," řekl jsem, „člověk je prostě nesmí brát vážně."

Opravdu jsem si s tím nedělal starosti, protože jsem si byl jist, že Heath si s touhle situací dokáže poradit, a i kdyby Rickard stokrát ten článek pro newyorské noviny napsal, my si s tím těžkou hlavu dělat nemusíme. Mývalí údolí je od New Yorku hezky daleko.

Domníval jsem se, že tímhle Rickard pro nás skončil, že ho už u nás nespatříme.

Ale nikdy v životě jsem se víc nemýlil.

Asi o půlnoci mě Helena vzbudila.

„Někdo stojí přede dveřmi," řekla. „Běž se tam podívat."

Tak jsem na sebe hodil kabát, obul si boty a s lucernou v ruce šel dolů.

Zatímco jsem se oblékal, kdosi klepal na dveře, ale jakmile jsem rozsvítil lucernu, klepání přestalo.

Otevřel jsem domovní dveře a vidím, že před nimi stojí Rickard, ale tentokrát spíš skleslý než plný energie jako ráno.

„Nezlobte se, že vás tahám z postele," řekl, „ale zřejmě jsem zabloudil."

„To není možné," namítl jsem, „údolím vede jen jedna silnice. Na jednom konci se napojuje na státní silnici číslo 60 a na druhém na pětaosmdesátku. Pojedete-li kterýmkoli směrem, musíte na jednu z nich narazit."

„Jenomže já tu jezdím už čtyři hodiny," tvrdil, „a ještě se mi to nepodařilo."

„Podívejte se," řekl jsem, „pojedete-li tím či oním směrem, nemůžete ze silnice sjet. V obou případech se dostanete na státní asi za čtvrthodinu."

Byl jsem na něho dost rozzlobený, protože mi ten jeho problém připadal víc než směšný. Kromě toho nebývám zrovna v nejrůžovější náladě, když mě někdo takhle o půlnoci vytáhne pro nic za nic z postele.

„Ale já se opravdu nemůžu odsud dostat," řekl zoufale a já viděl, že nemá daleko k tomu, aby propadl panice. „Žena je z toho už

zoufalá a děti padají únavou.“

„No tak dobře,“ přikývl jsem nakonec. „Počkejte chvilku, hned jsem tady – jen co si vezmu košili a kalhoty. Povedu vás.“

Řekl mi, že by se chtěl dostat na šedesátku. Vytáhl jsem tedy auto z garáže a přikázal mu, aby jel za mnou. Štvalo mě to, ale zřejmě nezbývalo, než pomoct mu dostat se odtud. Vzbouřil by celé okolí, a čím dřív bude pryč, tím líp.

Po půlhodině jízdy jsem však začínal být sám zmaten. Na státní silnici jsme totiž měli být za čtvrthodinu.

Nedá se říct, že bych nevěděl, kudy jedu, až na to, že to trvalo nějak moc dlouho. Ale jel jsem dál a za tři čtvrtě hodiny jsem stál před vlastním domem.

Teď jsem z toho byl opravdu jelen. Vystoupil jsem a šel k Rickardovu vozu.

„Aspoň to sám vidíte,“ řekl.

„Museli jsme se někde otočit,“ řekl jsem, „jinak to není možné.“

Jeho ženě začínaly povolovat nervy.

„Co se to děje?“ křičela na mě vysokým hlasem. „Co se to tady děje?“

„Zkusíme to ještě jednou,“ navrhl jsem. „Pojedeme tentokrát pomaleji, abychom neudělali tutéž chybu.“

Jel jsem pomaleji, a proto jsme tentokrát dojeli k mé farmě za hodinu. Tak jsme se ještě pokusili dostat se na silnici číslo 85, a za tři čtvrtě hodiny jsme byli přesně tam, odkud jsme vyjeli.

„Vzdávám to,“ řekl jsem jim. „Vystupte a pojďte dovnitř. Rozesteleme vám postele a za světla to zkusíme znovu.“

Uvařil jsem kávu a připravil sendviče, zatímco Helena rozestlala pro všech pět.

„Pes může zůstat v kuchyni,“ řekla.

Donesl jsem lepenkovou krabici, složil do ní deku a bylo i o psa postaráno.

Byl to sympatický krátkosrstý pes se smyslem pro legraci, a děti – však to znáte – ty jsou vždycky fajn.

Vypadalo to, že paní Rickardová zase propadne hysterii, ale Helena ji přiměla, aby si vzala kávu, a vůbec nepřipustila možnost, že by se z údolí nedostali ven.

„Za denního světla," přidal jsem se, „to nebude vůbec žádný problém."

Ráno po snídani už byli docela klidní a zdálo se, že nepochybují o tom, že dojedou na silnici číslo 60. Vydali se tedy na cestu sami, ale za hodinu byli opět zpátky. Tak jsem vzal vůz, vyjel jako první a klidně přiznávám, že jsem v tu chvíli cítil, jak mi po zádech běží mráz.

Hleděl jsem upřeně na silnici před sebou. A najednou vidím, že se vracíme, místo abychom z údolí vyjížděli. Tak jsem zastavil, otočili jsme se, ale za deset minut jsme už zase jeli opačným směrem. Zkusili jsme to ještě jednou, tentokrát už skoro opravdu krokem, abychom zjistili, na kterém místě dochází ke změně směru, ale ani po sebevětším úsilí se nám nepodařilo to místo určit.

Vrátili jsme se tedy k nám a já zavolal Bertovi a Jingovi, aby se hned u mě stavili.

Oba dva se potom snažili vyvést Rickardovy z údolí, a to každý zvlášť a potom společně, ale ani oni nebyli šťastnější než já. Nakonec jsem to zkusil ještě jednou, ale sám, bez Rickardových, a bez obtíží jsem dojel na silnici číslo 60, tam a zpět za půl hodiny. Říkali jsme si, že teď jsme už snad protrhli smůlu, a já se ještě jednou pokusil vést Rickardův vůz, ale skončilo to přesně tak jako předtím.

K večeru už nebylo pochyb o tom, že z údolí se nemohou dostat pouze Rickardovi, zatímco my místní jsme v tomhle směru žádné potíže neměli.

Helena uložila paní Rickardovou do postele, dala jí nějaká sedativa a já se vydal za Heathem.

Byl rád, že mě vidí, a pozorně mě poslouchal. Celou dobu, co jsem hovořil, jsem vzpomínal na to, jak jsem jednou uvažoval o tom, jestli náhodou neumí prodlužovat čas. Když jsem skončil, neodpověděl mi hned, jako by v něm zrálo nějaké rozhodnutí a on ho znovu a znovu vážil, aby neudělal chybu.

„Je to podivná záležitost, Calvine," řekl nakonec, „a jistě není správné, že tu Rickardovi uvízli jako v pasti, jestliže si nepřejí tady zůstat. Přesto však můžeme být vlastně rádi, že tomu tak je. Rickard chtěl o nás napsat článek, a kdyby to skutečně udělal, stali bychom se středem pozornosti. Začala by sem chodit procesí lidí – a mezi nimi

85
60

další novináři, různí vládní činitelé, vysokoškolští kantoři a obyčejní zvědavci. Rozvrátili by náš život, nabízeli by nám horentní sumy za naše farmy, mnohem víc, než je jejich skutečná cena, a už nikdy by to tu nebylo jako dřív. Nevím, jaký je tvůj názor, ale já bych si to nepřál, jsem tady velmi spokojen. Připomíná mi to… no prostě jedno místo.“

„Ale Rickard stejně může někomu ten článek telefonicky nadiktovat,“ řekl jsem. „Nebo ho poslat poštou. Ten, kdo zde bude Rickarda držet, tím ještě otištění článku nezabrání.“

„Mám pocit, že ano,“ řekl Heath. ‚Jsem si skoro jist, že ten článek neodtelefonuje ani neodešle poštou.“

Přišel jsem k Heathovi napůl připraven bojovat za Rickarda, ale když jsem chvíli uvažoval o tom, co mi řekl, upustil jsem od toho.

Jestliže existoval nějaký princip nebo síla, která dělala zdejší život zdravý a příjemný, zajišťovala dobré počasí, potom je jasné, že celý svět by se vší mocí snažil využít toho principu nebo síly ve svůj prospěch. Možná že to bylo ode mne sobecké, ale cítil jsem, že pro všechny by to stejně nestačilo, a proto – když už má někdo ty výhody mít – ať je máme my tady v údolí, kam právem náleží.

A potom tu byla ještě jedna věc: kdyby se svět dověděl, že existuje nějaká taková síla nebo princip, a my bychom nemohli nebo odmítli podělit se o dobrodiní, které nám přináší, znepřátelili bychom si ostatní lidi a žili uprostřed moře nenávisti.

Vrátil jsem se domů a promluvil si s Rickardem. Přitom jsem se nesnažil před ním nic tajit. Byl rozhodnut jít za Heathem a vyřídit si to s ním, ale já jsem ho z toho zrazoval. Zdůrazňoval jsem, že nemá proti němu sebemenší důkaz a že se jenom zesměšní, protože Heath bude zřejmě dělat, že neví, o čem Rickard mluví. Po delším přemlouvání si dal říct.

Rickardovi zůstali u nás několik dnů a během té doby jsme se několikrát pokusili dostat se na státní silnici, abychom zjistili, jestli se náhodou situace nezměnila. Bylo to však pořád stejné.

Nakonec přišli Bert a Jingo a spolu s Rickardovými jsme uspořádali válečnou poradu.

Paní Rickardová už teď snášela situaci o něco lépe, děti byly šťastny, že mohou běhat venku, a i pes měl mnoho práce – neustále

prohánělzdejší divoké králíky.

„Na začátku údolí je stará Chandlerova farma,“ řekl Jingo. „Nikdo tam už delší dobu nežije, ale není ve špatném stavu. Po menších úpravách by se tam dalo docela pohodlně bydlet.“

„Ale já tu přece nemůžu zůstat,“ protestoval Rickard. „Nemůžu se tu natrvalo usadit.“

„Kdo mluví o tom, že byste se tu měl usadit natrvalo?“ zeptal se Bert. „Bylo by to jenom na určité přechodné období, než se všecko zase urovná a vy budete moct odjet.“

„No jo, ale co moje práce?“ namítl Rickard.

V tu chvíli se vložila do hovoru jeho žena. Bylo jasné, že situace, v níž se octli, se jí nelíbí o nic víc než jejímu manželovi, ale projevila ten zvláštní praktický přístup, jímž někdy žena překvapí muže. Věděla, že tu v údolí uvízli, a tak se rozhodla, že by se toho aspoň mělo co nejvíce využít.

„Pořád vyhrožuješ, že budeš psát knihu,“ řekla. „Tak co kdyby ses do ní pustil?“

To rozhodlo.

Rickard se na chvíli zamyslel, jako by si to rozvažoval, ale bylo jasné, že je už rozhodnut. Pak se rozhovořil o tom, jaký je tu v údolí božský klid, žádný shon – jedním slovem ideální prostředí pro každého, kdo si chce sednout a začít psát knihu.

Sousedé spojenými silami dali do pořádku dům na staré Chandlerově farmě, Rickard zavolal do své kanceláře, omluvil se, vyžádal si prodloužení dovolené a současně napsal své bance, aby mu sem převedli celou hotovost na jeho účtu. Potom se pustil do psaní.

V těch telefonních hovorech a dopisech, které poslal, se zřejmě ani slůvkem nezmínil o pravém důvodu toho, proč zde zůstává (ono by to taky vypadalo dost bláznivě), protože nikdo nespustil povyk kvůli tomu, že se nevrátil.

Život v údolí zase vplul do normálních kolejí, což bylo po všech těch zmatcích docela příjemné. Sousedé nakupovali pro Rickardovy a nosili jim z města potraviny a všechny ostatní věci, které potřebovali. Jednou začas vytáhl Rickard vůz a zkusil se dostat na státní silnici.

Většinu času však trávil psaním a asi za rok tu knihu dokončil a poslal jednomu nakladatelství v New Yorku. Vydali mu ji a možná že jste ji i četli – jmenovala se *Když ticho promluví*. Dostal za ni spoustu peněz, jenom to jeho nakladatelství za živého boha stále nemůže pochopit, proč tak zatvrzele odmítá vytáhnout paty z údolí. Odmítl jet na přednáškové turné, zúčastnit se slavnostních večeří, které se měly konat na jeho počest, a ignoroval všechny pocty, které bývají prokazovány autorům bestsellerů.

Úspěch knihy Rickarda v ničem nezměnil. V době, kdy ji předával svému nakladateli, si ho už obyvatelé údolí oblíbili a zdálo se, že i on má zdejší lidi rád – snad s jedinou výjimkou, a tou byl Heath, k němuž zůstával stále chladný. Chodíval na dlouhé procházky, aby se prý udržoval v kondici, ale já si myslím, že to dělal především proto, aby mohl v klidu uvažovat o tom, co píše. Přitom se vždycky s někým na kus řeči zastavil, a tak jsme ho všichni měli možnost blíže poznat.

Často hovořil o svém odjezdu z údolí, kdy už k němu dojde, a my si najednou začali říkat, jaká to bude škoda, že se budeme muset rozloučit, protože se ukázalo, že Rickardovi jsou dobří sousedé. Musí tu u nás být cosi, co v každém probouzí ty nejušlechtilejší vlastnosti. Jak už jsem říkal, měli jsme samé výborné sousedy, a to je velice vzácné.

Jednoho dne jsem se cestou z města zastavil u Heathe, a když jsme se spolu bavili, uviděl jsem, jak se k nám po silnici blíží Rickard. Vyšel si zřejmě jen tak na procházku, bez určitého cíle.

Zastavil se u nás, chvíli se s námi bavil a potom z ničeho nic řekl: „Jestli to nevíte, tak jsme se s ženou rozhodli, že tu už zůstaneme.“

„Skvělý nápad,“ poznamenal Heath.

„Onehdy večer jsme se s Grace jako obvykle bavili o tom, kdy už budeme moct odsud odjet,“ rozhovořil se Rickard, „a potom jsme najednou zmlkli, podívali se na sebe – a v tu chvíli nám bylo jasné, že se nám vlastně odsud nechce. Je tu takový božský klid, děti chodí do školy mnohem raději než ve městě a lidé jsou tu tak fajn, že bychom asi nepřenesli přes srdce, kdybychom se s tím vším měli

navždy rozloučit.“

„To rád slyším,“ řekl Heath. „Ale zdá se mi, že je zbytečné tu trčet pořád na jednom místě. Měl byste vzít ženu a děti, zajet si do města do kina a tak.“

A bylo to. Jak vidíte, vyřešilo se to docela jednoduše.

Život v údolí běží normálně dál, jen s tím rozdílem, že je to tu teď ještě lepší. Všichni jsme zdraví jako ryby, ani nachlazení nebo rýma se už u nás nevyskytne. Když potřebujeme déšť, určitě přijde, a když je třeba, aby svítilo slunce, tak taky svítí. Je pravdy, že nikdo z nás ještě nezbohatl, protože se všemi těmi zásahy Washingtonu člověk ani zbohatnout nemůže, ale žijeme si slušně. Rickard pracuje na další knize a já si občas v noci vyjdu ven a snažím se najít tu hvězdu, kterou mi kdysi ukazoval Heath.

Určité publicitě se však přece jenom nevyhneme. Onehdy jsem v rádiu poslouchal svého oblíbeného komentátora a musím říct, že nad jedním bodem svého pořadu se dost bavil.

„Existuje skutečně Mývalí údolí?“ zeptal se a mohli jste přímo slyšet, jak se přitom směje do vousů. „Jestliže ano, vláda by se o tom ráda dověděla. Na mapách údolí zakresleno je a jsou k dispozici i statistiky, podle nichž tam prý neexistují nemoci, počasí je ideální a úroda vždycky dobrá – jedním slovem, učiněný ráj. Zvláštní pověřenci se vydali do terénu, aby si to vše ověřili, ale nemohou Mývalí údolí nalézt, třebaže lidé z nejbližšího okolí tvrdí, že údolí existuje. Pokoušeli jsme se telefonovat lidem, kteří – aspoň podle telefonního seznamu – v údolí žijí, ale nikdo spojení nedostal. Pošta vrací dopisy zpět odesílatelům jako z toho či onoho důvodu nedoručitelné. Pověřenci čekali na obyvatele údolí v blízkých obchodních střediscích, ale nikdy se jich nedočkali. Existuje-li tedy vůbec to údolí a je-li pravdivé vše, co se o něm v statistikách tvrdí, vláda by uvítala bližší informace, protože by bylo žádoucí studovat tamější zkušenosti a aplikovat je i jinde. Nevím, zda tento pořad obyvatelé údolí slyší – je-li tento způsob účinnější než naše pokusy spojit se s nimi prostřednictvím pověřenců, telefonu nebo pošty, ale v kladném případě – jestliže tedy Mývali údolí existuje a poslouchá-li tento pořad alespoň jeden z místních lidí – ať se laskavě ozve.“

Opět jste přímo mohli slyšet, jak se v duchu pochechtává.

Tentokrát to však rychle skončil a přešel k posledním zvěstem o Chruščovovi.

Zhasl jsem rádio, opřel se v křesle a přemýšlel o tom, jak někdy se několik dnů nikdo nemůže dostat z údolí ven, a jindy zas je telefon z nepochopitelných důvodů hluchý. Vzpomněl jsem si, že jsme už o tom mezi sebou hovořili a uvažovali, zda to říci Heathovi, ale vždycky jsme se nakonec rozhodli, že ne, protože jsme cítili, že Heath ví, co dělá, a že se můžeme na něho spolehnout.

Někdy je to samozřejmě nepříjemné, ale na druhé straně to má zas celou řadu výhod. Přes deset let se tu už neukázal žádný podomní obchodník ani chválabohu žádný pojišťovací agent.

VŠECHNY PASTI ZEMĚ

Inventární seznam byl dlouhý. Nábytek, obrazy, porcelán, stříbrné předměty a tak dále – prostě veškerý osobní majetek, který se u Baringtonových nashromáždil během dlouhé existence tohoto starého rodu, tu byl na mnoha stránkách zapsán jeho drobným a pečlivým písmem.

Když dospěl na konec, uvedl jako poslední položku i sebe:

Jeden domácí robot, Richard Daniel, obstarožní, ale stále ještě v dobrém stavu.

Pak odložil pero, seřadil a srovnal jednotlivé listy a na celou hromádku položil těžítko – malé těžítko na papír z překrásně vyřezávané slonoviny, které přivezla teta Hortensie ze své poslední návštěvy Pekingu.

Tím jeho práce skončila.

Odsunul židli, vstal od stolu a pomalu přešel obývací pokoj, přeplněný předměty připomínajícími rodinnou historii. Nad krbovou římsou visel meč, s nímž kdysi dávno, v šerém dávnověku, vytáhl Jonathon do války států, a pod ním, na římse, byl umístěn pohár získaný jiným Barringtonem, jemuž se neříkalo jinak než Komodor, v náročných jachtařských závodech. Vedle poháru stála nádobka s měsíčním prachem, který přivezl Tony z pátého přistání člověka na Měsíci, a starý chronometr z dávno vyřazené rodinné vesmírné lodi, na níž se jezdilo na asteroidy. Na všech stěnách místnosti visely podobizny, těsně vedle sebe, z nichž dávno zemřelí příslušníci rodu shlíželi na svět, který pomáhali utvářet.

Přitom za posledních šest set let se nevyskytl ani jeden, kterého by neznal, pomyslel si Richard Daniel, když si ty podobizny po řadě prohlížel.

Napravo od krbu byl starý Rufus Andrew Barrington, soudce, který žil před dvěma sty lety. A po jeho pravé straně Johnson Joseph

Barrington, který stál v čele Ústavu pro výzkum parapsychických jevů, toho dávno ztraceného snu lidstva. A za dveřmi, které vedly na verandu, viděl zachmuřenou pirátskou tvář Danleyho Barringtona, který položil základy celému rodinnému bohatství.

A bylo tam mnoho dalších – ministerský úředník, dobrodruh, šéf obchodní společnosti. Samí dobří, správní muži.

Ale teď byl konec. Rod vymřel.

Richard Daniel se pomalu vydal na poslední obchůzku domem – prošel obývacím pokojem, který byl tak přecpaný nábytkem a dalšími předměty, že se tam málem chodit nedalo, pracovnou se starými suvenýry, knihovnou plnou starých knih, jídelnou, v níž se leskl a třpytil křišťál a porcelán, kuchyní, kde se to zas blýskalo mědí, hliníkem a nerezavějící ocelí, a ložnicemi v prvním patře, z nichž každá nesla stopy dřívějších majitelů. Nakonec nahlédl do pokoje, v němž zemřela teta Hortensie, poslední z rodu Barringtonových.

Prázdné obydlí nebudilo dojem úplné opuštěnosti, mělo spíš atmosféru domu čekajícího, až se v něm znovu rozproudí veselý život jako za starých časů. Ale k tomu už nikdy dojít nemělo. Všechny ty portréty, stříbro a porcelán, prostě veškeré předměty v domě půjdou do dražby, aby se z výtěžku mohly uhradit dluhy. V pokojích zůstanou jen holé zdi, jednotlivé předměty se rozběhnou do světa a nakonec, jako vrchol vší potupy, bude prodán i dům.

Včetně jeho samého, pomyslel si Richard Daniel, neboť i on patřil k tomu, čemu se říká movitý majetek. I on patřil do seznamu inventáře jako jeho poslední položka.

Až na to, že to, co s ním zamýšleli, bylo horší než pouhý prodej. Než ho totiž k prodeji vůbec nabídnou, bude muset do generální opravy. Nikdo by neměl zájem koupit ho v tom stavu, v němž byl. Navíc tu ještě existoval zákon, který zakazoval, aby jakýkoli robot žil nepřetržitě déle než sto let. A žil ne sto, ale šestkrát sto let.

Navštívil již v té věci advokáta; ten sice projevil pro jeho situaci pochopení, ale naději mu nedával žádnou.

„Striktně vzato,“ řekl Richardu Danielovi strohým, úsečným advokátským tónem, „Již v tomto okamžiku porušujete zákon. Opravdu nechápu, jak se mohlo stát, že rodina, u které jste žil,

neměla kvůli tomu žádné nepříjemnosti.“

„Měli rádi staré věci,“ řekl Richard Daniel. „A kromě toho jsem se na veřejnosti ukazoval jen velmi zřídka. Byl jsem skoro pořád doma, ven jsem se odvážil jen málokdy.“

„Ale přesto,“ namítl advokát, „existuje přece nějaká evidence. I o vás tam musí být záznam…“

„Barringtonovi,“ vysvětloval Richard Daniel, „měli dřív mnoho vlivných přátel. Musíte si uvědomit, pane, že v dřívějších dobách, než na ně dolehly zlé časy, patřili příslušníci rodiny mezi významné politiky a vynikli i v mnoha dalších oblastech.“

To advokát dobře věděl, a tak jen souhlasně zabručel.

„Nechápu ovšem,“ řekl, „proč se tak zpěčujete tomu, co vás čeká. Nebudete přece změněn od základu. Zůstanete stále Richardem Danielem.“

„Ale na minulost bych si už nepamatoval, že?“

„To ne. Jsou však vzpomínky tak důležité? Po čase budete mít jiné.“

„Jenomže pro mě znamenají strašně moc,“ řekl Richard Daniel. „Jsou vlastně vše, co mám. Po těch šesti stech letech mi nezbylo nic cennějšího. Dovedete si představit, pane doktore, co to znamená žít šest set let u jednoho rodu?“

„Myslím, že ano,“ odpověděl advokát. „Ale teď, když rod zanikl, by přece právě vzpomínky na to, co bylo, mohly být pro vás bolestné.“

„Naopak, nacházím v nich útěchu. Stálou útěchu. Vzbuzují ve mně pocit důležitosti. Dávají mi perspektivu a současně jsou mým útočištěm.“

„Ale copak to pořád nechápete? Až budete přeorientován, nebudete potřebovat ani útěchu, ani pocit důležitosti. Budete zbrusu nový. Zachováte si pouze určité povědomí vlastní identity – to vám vzít nemůžou, ani kdyby chtěli. Nebudete ničeho litovat. Nebudou vás pronásledovat pocity viny, zmařených tužeb, starých závazků.“

„Musím zůstat sám sebou,“ houževnatě trval na svém Richard Daniel. „Můj život nebyl plytký, našel jsem hodnoty, které mu dávaly určitý smysl. Nemohl bych se smířit s myšlenkou, že jsem někdo jiný.“

„Ale byl byste na tom mnohem líp," řekl advokát unaveně. „Měl byste lepší tělo, lepší mentální nástroje. Byl byste inteligentnější."

Richard Daniel vstal. Viděl, že to nikam nevede.

„Ale neudáte mě, že?"

„To se rozumí samo sebou," řekl advokát. „Co se mě týká, tak vlastně ani neexistujete."

„Díky," řekl Richard Daniel. „Co jsem vám dlužen?"

„Vůbec nic," odpověděl advokát. „Klientům starším než pět set let zásadně nic neúčtuji."

Myslel to jako vtip, ale Richard Daniel se ani neusmál. Starosti ho příliš tížily. U dveří se otočil.

Proč vlastně existuje ten nesmyslný zákon? chtěl se zeptat.

Ale vlastně ani nemusel, nebylo tak těžké to pochopit.

Věděl, že za tím stojí lidská pýcha. Jelikož lidé žili jen o něco víc než sto let, tak ani robotovi nedovolili žít déle. Hodit ho však po sto letech služby do starého železa také nešlo, na to měl příliš velkou cenu, a proto existoval ten zákon o periodickém přerušování kontinuity života každého robota. Aby tak žádný člověk nemusel žít s potupným vědomím, že jeho věrný sluha ho může o několik tisíciletí přežít.

Bylo to nelogické, ale lidé jsou nelogické bytosti.

Nelogické, ale laskavé. Laskavé v mnoha směrech.

Někdy tak laskavé, jako k němu byli laskaví Barringtonovi, pomyslel si Richard Daniel. Šest století laskavosti. Na to mohl být pyšný. Dokonce i jméno a příjmení mu dali. Robotů, kteří měli jméno a příjmení, nebylo dneska mnoho. Byl to zvláštní projev lásky a úcty.

Když u advokáta neuspěl, začal Richard Daniel hledat pomoc jinde. Když teď stál v místnosti, v níž zemřela Hortensie Barringtonová, a zpětně o tom přemýšlel, litoval toho, co učinil. Protože toho kněze, na něhož se obrátil, přivedl do víc než trapných rozpaků. S advokátem to bylo jiné, tomu nedělalo žádné potíže vyslovit se k jeho případu. Advokáti se řídí paragrafy, proto vlastně ani nevědí, jak bolestné může někdy být vlastní rozhodování.

Ale každý duchovní hodný toho jména musí být především laskavý. A ten, na něhož se Richard Daniel obrátil, nebyl laskavý

pouze proto, že mu to předpisovalo jeho povolání, ale měl laskavost v povaze, a tím to bylo horší.

„Za jistých okolností," začal poněkud váhavě, „bych vám mohl poradit, abyste byl trpělivý, pokorný a modlil se k Pánubohu. Ty tři věci velice pomohou každému, kdo se pro ně rozhodne. Ale u vás si nejsem jistý."

„Kvůli tomu, že jsem robot?" zeptal se Richard Daniel.

„No, jak bych to…," řekl kněz, viditelně zmaten jeho přímou otázkou.

„Protože nemám duši?"

„Vy mě opravdu přivádíte do úzkých," zahořekoval kněz. „Ptáte se mě na něco, co už po staletí mate a pronásleduje největší církevní myslitele."

„Ale na tuto otázku," namítl Richard Daniel, „si přece každý musí v skrytu duše odpovědět sám."

„Kéž bych to dovedl!" zvolal zmatený kněz, „opravdu rád bych to dovedl."

„Třeba vám pomůže," ozval se znovu Richard Daniel, „když vám řeknu, že někdy mám pocit, jako bych duši měl."

A právě tohle, jak viděl, vyvedlo toho laskavého člověka úplně z konceptu. Měl raději držet jazyk za zuby, pomyslel si Richard Daniel, bylo to od něho velmi netaktní. Protože byl sám robot, nešlo tu už jen o názor, ale vlastně o svědeckou výpověď, důkaz. A co na to mohl ten člověk říct?

Odešel tedy z jeho pracovny a vrátil se do prázdného domu, aby pokračoval v soupisu inventáře.

Teď už byl soupis hotov, papíry byly poskládané a připravené pro správce pozůstalosti Dancourta, který si sem pro ně ráno přijde. Richard Daniel vykonal Barringtonovým poslední službu a nyní se musí postarat o sebe.

Vyšel z místnosti, zavřel za sebou dveře a tiše sestupoval po schodišti a halou do svého pokojíku za kuchyní.

Vlastní pokojík! S pýchou si uvědomil, že to byla další výsada, kterou měl, stejně významná jako jeho jméno a příjmení a těch šest set let, které mu bylo dovoleno žít. Jen málo robotů se mohlo pochlubit svou vlastní místností, i když malou.

Vešel dovnitř, rozsvítil a zavřel za sebou dveře.

Teprve teď na něj se vší tíží dolehla tvrdá skutečnost jeho dalších plánů.

Plášť, klobouk a kalhoty visely na věšáku a přesně pod nimi ležely galoše. V rohu místnosti stála brašna s příslušenstvím a pod podlahovým prknem, které uvolnil už před mnoha lety, aby si tam udělal úkryt, měl uloženy peníze.

Nemá smysl dále čekat, říkal si. Každá minuta je drahá. Má před sebou dlouhou cestu a musí dorazit na místo ještě před rozedněním.

Klekl si na podlahu, nadzvedl uvolněné prkno, vstrčil dovnitř ruku a vytáhl svazek bankovek, peníze, které si po léta schovával pro případ nouze.Byly to celkem tři balíčky, úhledně srovnané a spojené gumičkami – peníze, které během let dostával jako spropitné a na vánoce pod stromeček, jako dar k narozeninám a jako odměnu za různé drobné úsluhy.

Otevřel malý úložný prostor ve své hrudi a schoval tam všechny bankovky kromě několika, které si vsunul do kapsy v boku.

Sundal kalhoty z věšáku a dalo mu práci, než do nich vlezl, protože nikdy předtím neměl šaty na sobě; jenom jednou, před několika dny, když si tyhle kalhoty zkoušel. Ještě štěstí, říkal si, že dnes už dávno mrtvý strýc Michael byl dost při těle, jinak by je vůbec na sebe nenavlékl.

Zapnul zip, utáhl řemen a potom s námahou vpravil nohy do galoší. Měl z nich trochu obavy, protože bylo léto a v létě nikdo galoše nenosí, ale nebylo jiné pomoci. Všechny boty, které v domě našel, mu byly malé.

Doufal, že si toho nikdo nevšimne, ale jinak to stejně udělat nemohl. Nějak své nohy zakrýt musel, protože by ho prozradily, kdyby je někdo viděl.

Když si oblékl plášť, zjistil, že je mu trochu krátký. Klobouk byl zase malý, ale on si ho stáhl dolů, až pevně obepínal jeho kovovou lebku, což bylo jenom dobře, aspoň mu ho vítr nesfoukne.

Teď ještě příslušenství, které k němu patřilo – byla toho plná brašna a on prakticky nic z toho dosud nepoužil. Je možná hloupost tahat všecky ty věci s sebou, říkal si, ale patřily k němu, a proto by je měl mít u sebe. Skutečně vlastních věcí měl pramálo – jenom ty

peníze, které si dolar po dolaru našetřil, a pak tohle příslušenství.

S brašnou pod paží zavřel dveře svého pokojíku a prošel halou.

U velkých domovních dveří zaváhal a otočil se zpět, ale v tom okamžiku viděl před sebou jen jakousi potemnělou jeskyni, zbavenou všeho, co tam kdysi bývalo. Nezůstalo tam nic, kvůli čemu by měl zůstat – jen ty vzpomínky, a ty si nesl s sebou.

Otevřel dveře, vyšel na zápraží a zabouchl. Tak, a teď se už musím spoléhat jen sáni na sebe, pomyslel si, když za ním dveře zaklaply. Byl na útěku. Měl na sobě šaty. Byla noc a on byl venku bez svolení pána. To všechno zákon nedovoloval.

Každý policista, každý občan ho mohl zadržet. Neměl absolutně žádná práva. A teď, když už tu nikdo z rodiny Barringtonových nebyl, neměl ani nikoho, kdo by se ho zastal. Šel tiše po chodníčku k brance, otevřel ji a pomalu kráčel ulicí. Zdálo se mu, jako by ho dům volal zpět. Chtěl se vrátit, rozum mu říkal, že by se vrátit měl, ale nohy ho nesly dál.

Je sám, pomyslel si, a teď to byla tvrdá skutečnost, ne pouze představa jako v posledních dnech. Starý vyřazený robot, který teď nikomu a ničemu neslouží, nemá začátek ani konec, který není víc než pouhý předmět stojící tu teď obnažený v celé nekonečnosti vesmíru a času, sám o sobě bezvýznamný.

Ale kráčel dál a s každým blokem domů, který minul, se pomalu, tápavě vracel k tomu, co je – starý robot ve starých šatech, robot prchající z domova, který pro něho domovem přestal být.

Zahalil se ještě víc do svého pláště a pokračoval v cestě; teď už pospíchal, protože musel pospíchat.

Potkal několik lidí, kteří mu nevěnovali pozornost. Také těch pár aut, které ho minuly, ho nechalo na pokoji.

Dorazil k jasně osvětlenému nákupnímu středisku. Zastavil se a s hrůzou hleděl na široký zářivý prostor před sebou. Mohl by středisko obejít, ale ztratil by tím dost času, a tak tam nerozhodně stál a snažil se dodat si odvahy, aby do toho světla vstoupil.

Nakonec se k tomu přece jen odhodlal, svižně vykročil vpřed, zachumlaný do pláště, klobouk naražený do čela.

Pár lidí se za ním otočilo a on cítil, jak mu začíná běhat po zádech mráz. Galoše se mu teď zdály třikrát tak velké, než ve

1281A4

skutečnosti byly, a při chůzi mu na nohách pleskaly a čvachtaly, což bylo velice nepříjemné.

Pospíchal dál. Ještě jeden blok, a nákupní středisko skončí.

Ozval se ostrý hvizd policejní píšťalky. Richard Daniel sebou trhl a rozběhl se. Těžce, bezhlavě, plný děsu a hrůzy. Plášť mu vlál za zády, galoše pleskaly o chodník.

Konečně se dostal z osvětleného prostoru mezi obytné domy, kde byla chválabohu tma, ale nezastavil se.

Kdesi v dálce se ozvala siréna. Přeskočil živý plot a přeběhl dvorek. Klusal po příjezdové cestě až k zahradě ležící vzadu a přes ni dál. Odkudsi vyběhl pes a se zuřivým štěkotem se hnal za ním.

V zahradě narazil na tyčkový plot, tyčky a příčle s praskotem povolily. Pes ho pronásledoval dál, spolu s dalšími psy, kteří se přidali.

Proběhl ještě jedním dvorem a dostal se na ulici. Z ní uhnul na příjezdovou cestu a pustil se přes další dvorek. Přitom převrhl koupadlo pro ptáky a přetrhl nataženou prádelní šňůru.

Světla domů za ním se rozsvěcovala a síťové dveře bouchaly, jak lidé vybíhali ven, aby se podívali, co se děje.

Minul ještě několik dalších bloků a za dalším dvorem vběhl mezi keře šeříku. Tam se zastavil a poslouchal. V dálce ještě štěkalo pár psů a taky slyšel nějaké volání, ale sirénu už ne.

Jako by mu kámen spadl ze srdce, že už přestala ječet. Současně se sám před sebou zastyděl za to, že zcela zbytečně propadl panice. Ale bylo to pochopitelné – utíkal před stíny, prchal před pocitem vlastní viny.

Horší bylo, že vzbouřil celé okolí. Věděl, že ještě stále se otvírají okna, lidé volají, křičí a za malou chvíli se to tam bude hemžit policií.

Píchl do vosího hnízda, a proto musel rychle pryč. Vylezl ze svého úkrytu mezi šeříky a spěchal ulicí na kraj města.

Nakonec našel výpadovku a dostal se ven. Když byla silnice prázdná, dával se do běhu, když se objevilo nějaké auto nebo náklaďák, stáhl se ke krajnici a kráčel pomalu. Jakmile auto přejelo, rozběhl se znovu.

Světla kosmodromu uviděl dávno předtím, než k nim dorazil.

Před kosmodromem obešel silnici a zpoza plotu pozoroval, co se tam děje.

Parta robotů právě nakládala velkou kosmickou loď a viděl obrysy ještě dalších lodí stojících v depu.

Pozorně sledoval roboty, jak ve světle silných reflektorů nosí zboží ze skladiště k lodi. To se mu výborně hodilo, vůbec nedoufal, že se mu taková možnost naskytne okamžitě. Bál se, že se bude muset několik dnů schovávat, než se mu něco takového poštěstí najít. A bylo dobře, že se mu tahle příležitost naskytla již nyní, protože teď už určitě všude hledají prchajícího robota v lidských šatech.

Svlékl si plášť, stáhl kalhoty a zul si galoše. Klobouk zahodil. Potom z brašny s příslušenstvím vytáhl velké štípací kleště, odšrouboval si ruku a nasadil si je místo ní. Prostřihl plot a prolezl jím, pak si ruku zas našrouboval a kleště uložil do brašny.

Vydal se opatrně ke skladišti, ale ze stínu nevycházel.

Bude to jednoduché, řekl si. Připojí se k robotům, popadne kus nákladu, vystoupí po rampě a potom se pustí dolů do skladištního prostoru lodi. Tam by měl bez větších problémů najít úkryt a zůstat v něm, dokud loď nedorazí na první planetu.

Přesunul se k rohu skladiště a podíval se za něj – byli tam samí roboti pachtící se s balíky v nekonečném řetězu; vystupovali na rampu a přes rampu se vraceli pro další náklad.

Ale bylo jich strašně moc a řetěz, který tvořili, byl příliš těsný. Kromě toho byl celý prostor dobře osvětlen. Nikdy se mu nepodaří dostat se mezi ně.

A i kdyby se mu to podařilo, nebylo by to nic platné, pomyslel si zoufale, protože byl jiný – neměl tak hladké a lesklé tělo jako oni. Ve srovnání s nimi si mohl připadat jako člověk, který má na sobě šaty, jež se nosily v jiném století. Se svým šest set let starým tělem by se mezi nimi vyjímal jako nějaká cirkusová atrakce.

Ustoupil opět do stínu skladiště a bylo mu jasné, že prohrál. Všechny jeho plány, promyšlené do střízlivých, odvážných detailů v době, kdy sepisoval inventář, se najednou zhroutily.

To je důsledek toho, říkal si, že se z domu prakticky nehnul, že neměl kontakt se skutečným světem, nedržel krok s vývojem robotů, nevěděl, co se ve světě děje. Představoval si, jak to bude vypadat,

promyslel to, a když došlo k věci, všechno bylo úplně jiné.

Bude se muset vrátit k prostřiženému plotu, najít odhozené šaty a ukrývat se tak dlouho, dokud nevymyslí něco jiného.

Za rohem skladiště uslyšel drsné, tupé zaskřípění kovu a opět se tam podíval.

Roboti už netvořili řetěz – hrnuli se teď ke skladišti a asi deset z nich odsouvalo rampu od otvoru do nákladového prostoru lodi. Tři lidé v uniformách kráčeli ke schůdkům přistaveným k lodi a jeden z nich měl v ruce svazek papírů.

Nakládání skončilo, loď byla připravena ke startu pouhých tři sta metrů od něho – a on se mohl jen dívat, jak vzlétne.

Musí přece existovat nějaký způsob, jak se tam dostat, říkal si. Kdyby se mu to tak podařilo, měl by po starostech – alespoň pro začátek.

Najednou ho něco napadlo a všechno bylo jasné. Samozřejmě že se to dalo zařídit. Stál tam a naříkal a vůbec si celou tu dobu neuvědomoval, jak krásně si může poradit.

Myslel si, že se musí dostat *do lodi*. Ale nemusel, nikde nebylo psáno, že musí být *uvnitř*.

Rozběhl se do tmy v dostatečné vzdálenosti od lodi, aby ji mohl oběhnout a přiblížit se k ní z druhé strany, aby ji měl mezi sebou a reflektory skladiště. Doufal jen, že nebude ještě pozdě.

Obloukem doklusal k lodi. Dosud to nevypadalo, že by měla okamžitě vyletět.

Začal se divoce přehrabovat v brašně, až nakonec vylovil, co potřeboval – to poslední, co by ho kdy napadlo, že použije: přísavné kotouče, které si upevnil na kolena, lokty, chodidla a zápěstí.

Brašnu si uvázal kolem pasu a za pomoci kotoučů vylezl na kýlovou plochu lodi. Nebylo to jednoduché a on se šplhal dost neobratně. Bylo to poprvé, co přísavky v praxi použil, a chvíli mu trvalo, než přišel, jak na to: že se musí jednou přísavkou přichytit, druhou uvolnit a tak se kousek po kousku škrábat nahoru.

Musel to prostě nějak zvládnout, neměl na vybranou.

Vyšplhal se na kýlovou plochu a viděl vysoko nad sebou obrovský ocelový trup lodi jako kovovou stěnu čnějící až do nebe, přerušenou úzkou řadou kotevních vazů táhnoucích se po délce

trupu; celý ten obrovský kovový povrch byl opatřen nátěrem vzbuzujícím iluzi mdlého hvězdného svitu, jenž se mu třpytil v očích.

Kousek po kousku vystupoval po kovové stěně. Plazil se po ní jako nahrbená housenka, vděčný za každý krok, který ho přiváděl blíž k cíli.

Potom uslyšel první příznaky dunivého rachotu a vyděsil se k smrti. Bylo mu jasné, že přísavky nemohou dlouho vydržet zesilující se vibrace raketových motorů, že se musí uvolnit, jakmile loď začne stoupat vzhůru.

Šest stop nad ním byla jeho záchrana – poslední z dlouhé řady kotevních vazů.

Začal se divoce šplhat po plášti třesoucí se lodi a přitom se jako zoufalá moucha tiskl k ocelovému povrchu.

Hluk motorů zesílil natolik, že nebylo nic slyšet, a on šplhal výš, hnán skoro zbožnou, slabou nadějí. Buď toho kotevního vazu dosáhne, nebo bude po něm. Kdyby uklouzl a spadl do toho pekla dole, do hořícího plynu pod dnem rakety, byla by to jeho smrt.

Už k tomu nebylo daleko, když se jedna přísavka uvolnila, ale ostatní ho naštěstí udržely.

Zoufale, skoro riskantně se vyšvihl po kovové stěně nahoru, chytl se příčíc a myslel jen na to, že se ho musí vší mocí držet.

Se stoupajícími obrátkami přecházel rachot do zběsilého svištění, které mu probodávalo mozek a tělo. Potom se svištění ztratilo, vystřídal ho mohutný hukot a loď se přestala chvět. Koutkem oka viděl houpající se světla kosmodromu.

Pomalu a opatrně se ještě povytáhl, aby se lépe mohl chytit příčíc, ale i tak měl pocit, jako by ho jakási obrovská ruka držela v hrsti a zlostně s ním opisovala stomílový oblouk.

Potom řev raket utichl a nastalo obrovské ticho s hvězdami nahoře a po stranách – ocelově chladnými hvězdami, které se ani nezachvěly. Věděl, že dole pod ním se točí osamělá planeta Země, ale neviděl ji.

Přitáhl se k příčli, vsunul pod něj nohu a posadil se na trup.

Obklopovalo ho víc hvězd, než co jich kdy viděl, víc, než si vůbec myslel, že existuje. Byly klidné a chladné jako ostré světelné

body na sametové oponě. Netřpytily se ani nechvěly; připadalo mu to, jako by na něj hleděly milióny očí. Slunce bylo dole pod lodí, na druhé straně trupu; úplně na konci zakřivení trupu po levé straně byl vidět proužek odraženého světla vyznačujícího obrys lodi. Země byla daleko vzadu, přízračná modrozelená koule trčící v prázdnotě a obklopená hebkým okružím své atmosféry.

Připadal si, jako by byl od všeho odříznutý, pouhý mozek, osamělý, plující prostorem, který se dívá na něco, co nelze pochopit ani se o to pokusit, jako by se skoro toho pochopení bál – něco záhadného a současně nádherného, dokud o tom nic neví, avšak něco děsivého, neodolatelně silného, jakmile tato nevědomost zmizí.

Richard Daniel seděl na kovovém trupu letící lodi a vnímal všechnu tu záhadnost, nádheru, osamělost, chlad a velkou lhostejnost a jeho mysl se v obraně schoulila do malého uzavřeného klubíčka.

Díval se. Nic jiného se dělat nedalo. Teď už to je v pořádku, pomyslel si. Ale jak dlouho to bude muset ještě vydržet? Jak dlouho bude muset zůstat v tom nejstrašnějším otevřeném prostoru, jaký existoval?

Poprvé si uvědomil, že nemá ani ponětí, kam loď směřuje a jak dlouho může trvat, než se na místo určení dostane. Věděl, že je to hvězdná loď, což znamenalo, že letí mimo hvězdnou soustavu, a to zas znamenalo, že v určité fázi letu vstoupí do hyperprostoru. Uvažoval – zpočátku čistě teoreticky, později s příměsí strachu —, jaký vliv může na něj hyperprostor mít, když nebude proti němu nijak chráněn. Nemělo však smysl, říkal si klidně, děsit se toho už teď, protože se to v patřičnou dobu doví, a stejně s tím nemohl dělat nic, vůbec nic.

Sundal si přísavky z těla a uložil je do brašny a potom přivázal brašnu jednou rukou ke kovovému příčli. Z brašny vyhrabal kousek ocelového lanka s kroužkem na jedné straně a karabinkou na druhém. Konec lana s kroužkem vsunul pod příčel, druhý konec protáhl kroužkem a připjal ho ke kovovému poutku v podpažní jamce. Nyní byl zajištěn; nemusel se obávat, že by mu loď odplula, kdyby se náhodou z neopatrnosti pustil.

A tak si tu hezky sedí, říkal si, cestuje vesmírem jako s větrem o závod, i když neví kam, a to jediné, co teďka potřebuje, je trpělivost.

Celkem bezdůvodně si vzpomněl, co mu ještě na Zemi radil ten kněz. Buďte trpělivý, pokorný a modlete se, říkal, aniž si zřejmě v tom okamžiku uvědomil, že robot má trpělivosti tolik, že by ji mohl rozdávat.

Richard Daniel věděl, že bude trvat dlouho, než loď opět přistane. Ale času měl dost, mnohem víc než kterýkoli člověk; tolik, že si jím mohl dovolit i plýtvat. Neměl žádné naléhavé potřeby, říkal si – nemusel jíst, dýchat, pít ani spát a odpočívat. Nic ho nemohlo ohrozit.

Ale úplně jistý si tím zas nebyl.

V prvé řadě musel počítat se zimou. Trup lodi byl dosud stále ještě relativně teplý, neboť jedna strana lodi byla ohřívaná slunečními paprsky a zachycené teplo se šířilo po kovovém plášti trupu na druhou stranu, kde se nenávratně vytrácelo. Slunce se však bude neustále zmenšovat, až nakonec přijde okamžik, kdy loď zahřívat přestane, a on bude vystaven nevýslovné zimě vesmíru.

Jak na něj bude chlad působit? Nezkřehne mu tělo? Neovlivní to činnost jeho mozku? Nebude to mít ještě další důsledky, které teď nemůže ani tušit?

Cítil, jak se ho opět zmocňuje strach, a snažil se ho potlačit, nepodařilo se mu to však úplně – vypudil hojen na sám okraj svého vědomí.

Bude trpět zimou a samotou, říkal si, ale se samotou si dokáže poradit. A jestliže ne, bude-li cítit, že to už nevydrží, může vždycky zabouchat na trup lodi, a když to párkrát zopakuje, někdo se přijde podívat, co se děje, a vezmou ho dovnitř.

Ale to by udělal jen v krajním případě, říkal si, ze zoufalství, kdyby to už jinak opravdu nešlo. Protože kdyby vyšli a nalezli ho, vlastně by ho chytili a vše by bylo ztraceno – celý ten útěk ze Země by byl pak zbytečný.

A tak se smířil s osudem a snažil se to vydržet, jak se dá; pozorovat vesmír rozkládající se na všechny strany a systematicky v sobě potlačoval rostoucí strach.

Motory se opět rozběhly a na zádi se objevily světle modré záblesky. Ačkoliv nebylo cítit, že by došlo ke zrychlení, Richard Daniel věděl, že loď, která už teď byla od Země dost daleko, nasadila

usilovné tempo, na jehož konci dosáhne rychlosti světla.

A v tom okamžiku vstoupí do hyperprostoru. Snažil se na to nemyslet, opakoval si, že se nemá čeho bát, pořád to však nebyla jistota, ale velká neznámá, na kterou definitivní odpověď dá až čas.

Slunce už bylo tak malé jako kterákoli z mnoha okolních hvězd a nakonec ho už ani nemohl rozeznat. Zakousla se do něho zima, a i když mu nedělala starosti, pořádně ji cítil.

Možná že tak to bude i s hyperprostorem, říkal si na uklidněnou. Ale sám tomu příliš nevěřil. Loď letěla dál, z otvorů na zádi šlehaly podivně modré záblesky.

A potom nastal okamžik, kdy se mu zdálo, jako by se mu mozek rozletěl do všech stran.

Uvědomoval si existenci lodi, ale pouze ve vztahu k mnoha jiným věcem – jako by k ní už nebyl připoután, jako by přestala být pevným bodem, kolem něhož se všechno točilo. Cítil, jako by se rozpadl a rozletěl do stran, jako by ho někdo roztáhl a vyválel, až byl velmi tenký. Byl současně na deseti nebo snad sto místech a to ho mátlo – jeho bezprostřední reakce byla bojovat proti tomu, stáhnout se do původní podoby. Jenomže tohle úsilí k ničemu nevedlo, spíš situaci zhoršovalo, protože v některých momentech se zdálo, že to žene části jeho samého dál od jiných částí, což mělo za následek ještě větší zmatek.

A tak to vzdal a jenom tak ležel, rozptýlený na všechny strany; čekal, až se uklidní, říkal si, že je mu to všechno jedno, a současně se sám sebe ptal, jestli to myslí doopravdy.

Pomalu, po troškách se mu vracel rozum a on zase mohl myslet; zachmuřeně uvažoval o tom, že tohle by mohl být hyperprostor…, ano, byl o tom teď přesvědčen, byl si tím jist. Potom ovšem, říkal si, bude v tomhle stavu ještě hodně dlouho, dost dlouho na to, aby se mohl přizpůsobit a zorientovat, aby našel sám sebe a stáhl se dohromady, aby pochopil tuhle situaci, je-li to ovšem vůbec možné.

A tak ležel dál, celkem bezstarostně, bez strachu nebo údivu. Odpočíval a přitom občas zaznamenával fakta přicházející k němu z mnoha různých stran.

Věděl, že jeho tělo – ta část, v níž byl uložen zbytek jeho samého – je stále pevně připoutáno k lodi, a toto vědomí bylo samo o

sobě prvním krokem k tomu, aby se zorientoval. Věděl, že to musí udělat, že se musí s novou situací nějak vyrovnat, když už nebude s to ji pochopit.

Základní složky jeho osobnosti – cítění, znalosti a myšlení – se rozevřely a jakoby rozptýlily do všech stran a on ležel roztažený jako placka v tomhle obrovsky neskutečném vesmíru.

Kladl si sám sobě otázku, má-li vesmír skutečně takhle vypadat, či zda je to vesmír divoký, nespoutaný, vymykající se kategoriím měřitelného prostoru a času.

Opatrně, kousek po kousku, jako když se šplhal po lodi, začal pomalu dosahovat na vzdálené části svého já. Ani nevěděl, jak to vlastně dělal, nebyl si vědom žádného zvláštního způsobu, ale to, oč se pokoušel, se mu dařilo, neboť se postupně dával dohromady, až sebral všechny roztroušené částečky svého já do několika hromádek.

Pak toho nechal a jenom tak tam kdesi ležel a snažil se pokradmu přiblížit k těm hromádkám rozumu, o nichž se domníval, že představují jeho samého.

Chvíli mu trvalo, než přišel na to, jak to udělat, a jakmile to udělal, nepochopitelnost zčásti zmizela, třebaže neobvyklost zůstala. Snažil se to nějak vyjádřit, ale bylo to těžké. Ještě nejlíp to vystihovala představa, že byl zbaven pout, on stejně jako vesmír – že to, čím ho normální, spoutaný svět držel v područí, se najednou uvolnilo a on už nebyl v zajetí prostoru ani času.

Viděl do velkých dálek (byla-li ovšem dálka to pravé slovo) – a taky poznával a cítil; dovedl pochopit jisté skutečnosti, o nichž dříve ani neuvažoval, dovedl je pochopit instinktivně – bez použití jazyka nebo schopnosti spojovat fakta v samostatné údaje.

Opět se před ním rozkládal vesmír, jiný a v určitých směrech lepší vesmír, lépe graficky znázorněný, a on věděl, že časem, jestliže tu ovšem něco jako čas existuje, ho ještě plněji pochopí a přijme.

Zkoumal svět kolem sebe, vnímal ho a poznával a čas přitom neexistoval, jen velká věčnost.

Litoval těch, kdo byli uzavřeni v lodi, v bezpečí izolujících stěn, kteří nikdy nepoznají všechny nádhery vnitřku hvězd nebo obrovský panoramatický rozhled a poznání vysoce převyšující prostou galaktickou úroveň.

A přece vlastně nevěděl, co viděl nebo zkoumal; jen to vnímal smysly, cítil a naprosto s tím splynul – nebyl schopen dát tomu pocitu formální podobu faktu, sdělit jeho obsah, změřit jeho hloubku. Síla tohoto poznání byla tak drtivá, že se vymykala jakémukoliv popisu. Nepociťoval přitom strach ani údiv, neboť— jak se zdálo – tu strach ani údiv neexistoval. Nakonec poznal, že zdejší svět je světem sám pro sebe, že se vymyká normálnímu časoprostorovému poznání a pocitu a že normální bytost z času a prostoru nemá a ani nemůže mít žádné nástroje či měřítka, jimiž by ho mohla nějak vyjádřit nebo popsat.

Neexistoval tu čas ani prostor, strach ani údiv – a taky vlastně ne poznání v pravém slova smyslu.

Potom čas opět začal existovat a jeho rozum se vrátil do své schránky v kovové lebce a on byl opět jedno tělo, chycený do pasti, přivázaný, malý, studený, nahý.

Viděl, že hvězdy jsou jiné a že je daleko od domova a nedaleko před ním je hvězda, která září jako rozžhavená pec visící v temnotě.

Ochuzen o nedávnou zkušenost tu opět seděl maličký a vesmír se mu znovu smrskl do původního rozměru.

Podíval se na kabel, kterým byl připoután k lodi, a zjistil, že je neporušený. Rovněž brašna s příslušenstvím byla na svém místě, přivázaná k příčli. Všechno zůstalo přesně tak jako předtím.

Snažil se vzpomenout si na tu nádheru, kterou viděl, znovu si připamatovat aspoň tu trošku poznání, jemuž byl tak blízko, ale obojí – to, co viděl, i to, co poznal (dalo-li se to poznáním vůbec nazvat) – zmizelo do nenávratna.

Bylo mu do pláče, ale nemohl plakat, a na to, aby si lehl na loď a vztekle kopal nohama do vzduchu, byl příliš starý.

A tak jen seděl, hleděl na slunce, k němuž se blížili, a nakonec spatřil planetu, kam určitě směřovali, a kupodivu shledal, že má ještě dostatek zájmu o to, co za planetu by to mohlo být a jak daleko je asi od Země.

Při průchodu atmosférou, která usnadňovala brždění lodi, se jeho tělo trochu rozehřálo a on zažil několik nepříjemných okamžiků, když loď vklouzla do husté hradby plynů, které se zemské atmosféře nijak nepodobaly. Zoufale se držel příčli, když loď dosedala na

přistávací plochu a on se octl v kotoučích horkých plynů z raketového motoru. Ale všechno dobře dopadlo. Rychle slezl dolů a rozběhl se do husté mlhy, dřív než ho někdo mohl zahlédnout.

Když byl v bezpečí, otočil se zpátky k lodi, a přestože byla zahalena v oblacích plynů, viděl ji zřetelně – ne však její skutečnou podobu, ale jako schéma. S údivem na ni hleděl a zjišťoval, že to schéma je nějak divné, že je v něm jakási chyba, že nějaká jeho část je v nepořádku, jinak, než by měla být.

Uslyšel rachocení vozíků přijíždějících pro náklad a dál už čas neztrácel, schéma neschéma.

Ustoupil hlouběji do mlhy a dával si pozor, aby se pohyboval v dostatečné vzdálenosti od lodi. Nakonec došel až na konec letiště, tam, kde začínalo město.

Našel ulici a pomalu se vydal po ní. Něco mu však na tom městě vadilo.

Potkal pár spěchajících robotů, až příliš spěchajících na tuto denní dobu. Neviděl však žádné lidi.

A právě to, uvědomil si najednou, mu na tom městě vadilo. Chyběli tu lidé, nežili zde.

Nebyly tu žádné typicky lidské stavby – žádné obchody nebo obytné domy, kostely, restaurace. Viděl jen jakési úzké primitivní baráky, přístřešky pro stroje a zařízení, rozsáhlá skladiště, velké průmyslové závody. A to bylo vše. Ve srovnání s ulicemi měst na Zemi to tu vypadalo pustě, neutěšeně.

Pochopil, že se octl v městě robotů, na planetě robotů. Ve světě, který byl lidem uzavřen, neboť v něm nemohli žít, ale který byl tak bohatý na některé přírodní zdroje, že to přímo volalo po jejich exploataci. A odpověď na otázku, jak to udělat, byla nasnadě: využít k tomu robotů.

Má štěstí, říkal si, dosud ho neopustilo. Vyklopili ho přesně tam, kde mohl žít bez zásahu lidí. Zde, na této planetě robotů, bude mezi svými.

Jenom jestli po tom vůbec toužil. Co vlastně chce? Dosud o tom neměl vůbec čas přemýšlet, neboť všechno svoje úsilí jednoznačně zaměřil na to, aby prchl ze Země. Velmi dobře věděl, před čím prchá, ale o tom, kam by se mohl dostat, už moc neuvažoval.

Ušel po silnici ještě kus cesty a byl na konci města. Dál už vedla jen pěšina, která se ztrácela v obláčcích mlhy hnaných větrem.

Otočil se tedy a vracel se zpátky.

Vzpomněl si, že jeden barák nesl nápis Tranzit, a tak zamířil k němu.

Uvnitř seděl za stolem starý robot. Jeho tělo bylo Richardu Danielovi jaksi povědomé. A bylo povědomé proto, že to byl velmi starý model, už dost otřískaný, nemoderní jako jeho vlastní tělo.

Hleděl na robota poněkud zděšeně a všiml si, že přes základní podobnost jsou mezi nimi jisté rozdíly. Stáří bylo stejné, ale šlo o jinou sérii. Druhý robot mohl být jen o trochu novější než on, tak asi o dvacet let.

„Dobrý večer, cizinče," řekl starý robot. „Přiletěl jste lodí, která teď přistála?"

Richard Daniel přikývl.

„A zdržíte se do odletu další?"

„Možná že tu už zůstanu," řekl Richard Daniel. „Natrvalo."

Starý robot sundal z věšáku klíč a položil ho na stůl.

„Zastupujete někoho?"

„Ne," odpověděl Richard Daniel.

„To mě jenom tak napadlo. Máme tu hodně zástupců. Lidé sem buď nemohou, nebo nechtějí, a tak posílají místo sebe roboty."

„Přijíždí sem hodně návštěvníků?"

„Moc ne. Většinou jen ti zástupci, o nichž jsem hovořil. Máme tu však taky roboty, kteří prchají před zákonem. Není to náhodou i váš případ?"

Richard Daniel neodpověděl.

„To nic," ujišťoval ho starý robot. „Když se budete slušně chovat, je nám to celkem jedno. Někteří zdejší prominenti jsou taky uprchlíci."

„No prosím," řekl Richard Daniel. „A co vy? Taky jste práskl do bot?"

„Myslíte kvůli tomu tělu, co? Ale to je trošku jiná historie. Vyfasoval jsem ho za trest."

„Za trest?"

„Byl jsem totiž parťák v tranzitním skladišti a začal jsem se

flákat. Tak mě sebrali, postavili před soud a odsoudili k tomu, že musím žít v tomhle starým těle a dělat tuhle pitomou práci, dokud se nenajde další provinilec, kterého bude třeba potrestat. Nemůžou totiž potrestat víc než jednoho, protože mají jenom tohle jediný starý tělo. Má legrační historii. Jeden zdejší robot jel na služební cestu na Zem a našel ho tam kdesi na smetišti, tak ho jen tak z legrace sebral a přivezl sem. Něco podobného, jako kdyby si třeba člověk koupil lidskou kostru.“

Dlouze a škodolibě se podíval na Richarda Daniela. „Tak se mi zdá, cizince, že to vaše tělo…“

Richard Daniel ho nenechal dokončit větu.

.Jestli tomu správně rozumím,“ řekl, „tak tu máte málo kriminálních živlů.“

„To jo,“ řekl starý robot smutně, „jsme tu celkem slušná parta.“

Richard Daniel natáhl ruku po klíči, ale starý robot mu na ni položil svou.

„Uprchlíci platí předem,“ řekl.

„Dobře, zaplatím na týden dopředu,“ řekl Richard Daniel a podal mu peníze.

Robot mu vrátil drobné.

„A ještě jedna věc, na kterou bych málem zapomněl: budete se muset dát přestříkat.“

„Přestříkat?“

„Plastickou hmotou, aby vás chránila proti účinkům atmosféry. Rozežírá kov jak blázen. Hned tady vedle vám to můžou udělat.“

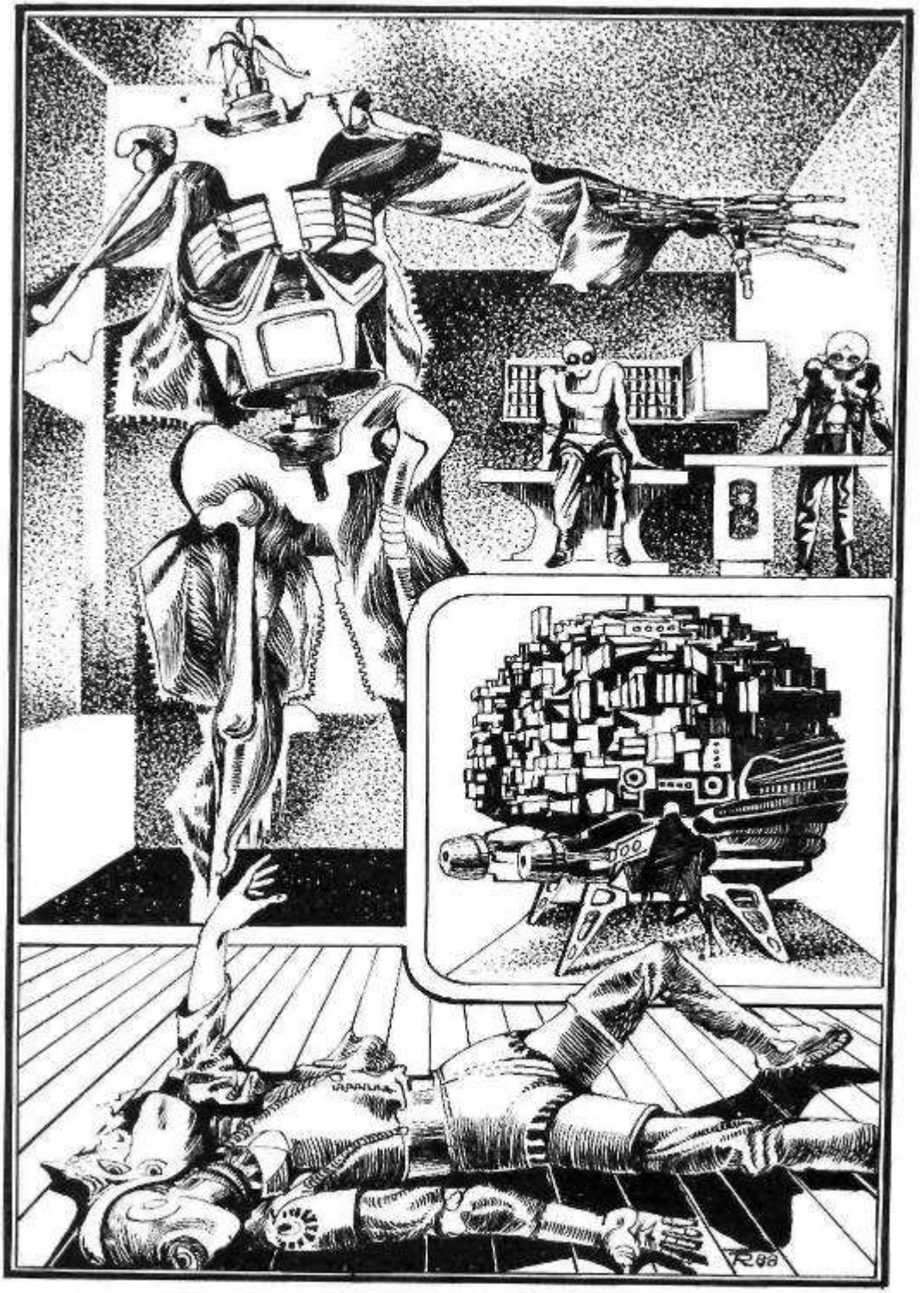
„Díky. Hned tam zajdu.“

„Ale pozor,“ řekl starý robot, „moc dlouho to nevydrží. Ochrannou vrstvu musíte obnovovat zhruba každý týden.“

Richard Daniel si vzal klíč a vydal se chodbou až k číslu svého pokojíku. Odemkl dveře a vstoupil dovnitř. Místnost byla malá, ale čistá. Celé vybavení sestávalo ze stolu a židle.

Hodil brašnu s příslušenstvím do kouta, posadil se a snažil se, aby se tu cítil jako doma. Ale nešlo to. Bylo to vlastně legrační – právě si domov najal.

Seděl za stolem, uvažoval o minulosti a snažil se v sobě vzbudit aspoň nějaký pocit vítězství, že tak dobře po sobě zahladil stopy. Ale

ani to se mu nepodařilo.

Možná, říkal si, že tohle není pro něho to pravé místo, že by byl šťastnější na jiné planetě. Co kdyby se vrátil na loď a podíval se na další planetu, na níž loď zastaví?

Kdyby si pospíšil, mohl by to ještě stihnout. Ale to by si musel opravdu pospíšit, protože loď se nezdrží déle, než co vyloží zásilku určenou pro tuto planetu a naloží nový náklad.

Vstal ze židle, stále ještě ne zcela rozhodnut.

A najednou si vzpomněl, jak stál v mlze na kosmodromu a viděl loď jako schéma, a když teď o tom přemýšlel, něco ho napadlo a on se vrhl ke dveřím.

Protože teď už věděl, co na tom schématu vesmírné lodi nehrálo – vstřikovací tryska byla vadná. Musí rychle na kosmodrom, než loď vzlétne.

Vyšel na chodbu. Všiml si udivené tváře starého robota, když utíkal halou ven na ulici. Těžce klusal na kosmodrom a snažil se znovu připomenout si to schéma, ale viděl jenom jeho části, útržky – celek se mu nepodařilo vybavit.

Usiloval o to ještě silněji, ale to už slyšel rachot rozbíhajících se motorů před startem.

„Počkejte!“ křičel. „Počkejte na mě! Nemůžete…“

Bělostný záblesk osvítil všecko kolem, zvedla se mohutná neviditelná vlna a hnala ho – klopýtajícího a padajícího – ulicí. Klouzal po dlažebních kostkách, až jiskry lítaly. Intenzita světla zesílila tak, že ho málem oslepila, potom bělostné světlo rázem pohaslo a všecko kolem se propadlo do tmy.

Vrazil do jakési zdi, až to zazvonilo, a spadl na zem; oslepený tam ležel a v duchu si promítal to schéma.

Odkud se vlastně vzalo? Jak to, že viděl schéma lodi, na níž cestoval vesmírem, jak to, že na něm poznal, že na vstřikovací trysce je závada? A jak je vůbec možné, že právě on, jediný ze všech robotů, nejen věděl, o kterou součástku jde, ale i zjistil, že je vadná? Doma, u Barringtonových, si dělali legraci z toho, že on, ač produkt techniky, nemá absolutně žádný smysl ani pro to nejprimitivnější technické zařízení. A přece mohl ty lidi a loď zachránit – všechno mohl zachránit, kdyby si okamžitě uvědomil význam toho schématu.

Jak se však ukázalo, byl příliš pomalý a hloupý, a teď už bylo pozdě – všichni byli mrtví.

Tma se rozptýlila a on zase viděl. Pomalu vstával a ohmatával si tělo, aby zjistil, jak vážně je zraněn. Ale kromě pár promáčknutí se zdálo, že je vše v pořádku.

Ulicí běželi roboti, utíkali na kosmodrom, kde to asi na deseti místech hořelo. Přístřešky a jiné stavby v nejbližším okolí byly výbuchem srovnány se zemí.Někdo ho chytil za loket a on se otočil. Byl to jeho známý starý robot.

„Měl jste štěstí," řekl robot. „Utekl jste právě včas."

Richard Daniel beze slova přikývl a přitom ho napadla hrozná myšlenka: Co kdyby je náhodou napadlo, že to způsobil on? Přijel tou lodí, přiznal se, že prchá před zákonem, vyběhl náhle, jen pár sekund před tím, než loď explodovala. Nebylo by těžké dát si to všechno dohromady – že loď úmyslně poškodil a potom, jako by chtěl odčinit, co udělal, na poslední chvíli vyběhl, aby neštěstí zabránil. Na první pohled to vypadalo dost věrohodně.

Doposud se však nic neděje, řekl si Richard Daniel. Neboť ten starý robot byl jediný, jehož by něco podobného mohlo napadnout -s nikým jiným totiž Richard Daniel nemluvil, nikdo kromě něho ani nevěděl, že je ve městě.

Existuje způsob, jak i tu malou možnost zlikvidovat, pomyslel si Richard Daniel, jednoduchý způsob. Zapudil tu myšlenku, ale ona se znovu vrátila. Tím, žes odvrhl lidské zákony, ses sám vydědil. Jsi pro každého snadnou kořistí. Teď pro tebe existuje pouze jediný zákon – zákon sebezáchovy.

Ale roboti mají svoje vlastní zákony, namítal Richard Daniel. Zdejší společnost není ani bez zákonů, ani bez soudů. I zde je možno spravedlnost prosadit.

Ano, jsou tu zákony, jimiž se řídí tahle společnost, říkal výsměšný hlas v jeho nitru, zákony, které si sama dala a které nejsou o moc lepší než zákony smečky – a podle nich bude cizinec vždy v neprávu.

Richard Daniel cítil, jak ho svírá ledový pocit strachu, a věděl, aniž o tom moc uvažoval, že ten výsměšný hlas má pravdu.

Otočil se a zamířil k ubytovně pro tranzitní cestující. Jakýsi

předmět ležící na silnici se mu připletl pod nohy, on zakopl a spadl. Zvedl se na kolena a šmátral rukama po dlažebních kostkách hledaje to, oč zakopl. Byla to těžká ocelová tyč, část vraku lodi odhozená výbuchem až sem. Chytil ji za jeden konec a vstal.

„Jojo," řekl starý robot, „chce to dávat si trošku víc pozor." Jeho slova dávala tušit něco víc, než byl jejich prostý význam, obsahovala slabý náznak škodolibé radosti pramenící z toho, že o Richardu Danielovi už něco ví.

Porušil jsi již jiné zákony, Richarde Danieli, ozval se opět výsměšný hlas v jeho nitru. Tak proč ne ještě jeden? A bude-li to nutné, proč jich neporušit třeba ještě tisíc? Tady jde o všecko. Když už jsi došel tak daleko, nemůžeš si nezdar dovolit, teď už ne. Nemůžeš připustit, aby ti někdo stál v cestě.

Starý robot se pootočil stranou, Richard Daniel zvedl ocelovou tyč a najednou z ničeho nic neviděl před sebou robota, ale jeho schéma. Jako na výkresu, se všemi detaily, viděl celé ústrojí, celý mechanismus robota, který kráčel po ulici před ním. Stačilo by odpojit tamten kousek drátu, spálit tuhle cívku…

Ještě když na to myslel, schéma zmizelo, robot zavrávoral a s řinkotem spadl na zem.

Richard Daniel se s hrůzou rozhlédl kolem, ale v blízkosti naštěstí nikdo nebyl.

Otočil se zpět k robotovi ležícímu na zemi a tiše si k němu klekl. Ocelovou tyč položil opatrně na dlažbu. Pocítil vděčnost za to, že robota nezabil, vždyť kolik k tomu scházelo!

Robot na zemi se ani nehnul. Když ho Richard Daniel zvedl, padal na všechny strany. A přece se mu celkem nic nestalo. Aby byl opět přiveden k životu, stačilo jen opravit, co bylo v jeho těle poškozeno. A to mi poslouží stejně dobře, říkal si Richard Daniel, jako kdybych ho byl zabil.

Stál s robotem v náručí a rozhlížel se, kam by ho ukryl. Zjistil, že mezi dvěma budovami je malá ulička, a rychle tam vběhl. Jedna z budov stála na kamenných pilířích asi třicet centimetrů nad zemí. Klekl si a robota do mezery zasunul. Pak vstal a oklepal ze sebe špínu a prach.

Když se vrátil do svého pokojíku v ubytovně, očistil si hadrem

zbývající nečistotu z těla. A horečně uvažoval.

Nejprve viděl jako schéma loď, a protože nevěděl, co to znamená, neudělal nic. Před chvilkou viděl jako schéma starého robota a co nejrozhodněji a čistě tohoto schématu využil, aby se vyhnul vraždě, kterou byl užuž připraven spáchat.

Ale jak to udělal? Zřejmě nijak, protože ve skutečnosti neudělal vůbec nic. Jenom uvažoval o tom, že kdyby odpojil jeden drátek, spálil jednu cívku – a ve skutečnosti se stalo to, nač myslel.

Možná že ani žádné schéma neviděl. Že šlo jen o určitou formu psychické abstrakce, která měla zakrýt to, co viděl či cítil. Viděl loď a robota odkryté, zbavené povrchu, a pod tímto povrchem spatřil jejich mechanismus odhalující jejich účel i funkci a hledal vysvětlení pro tuto svou zvláštní schopnost. Jeho podvědomí mu nabídlo vysvětlení ve formě analogie, která ho aspoň pro tuto chvíli uspokojovala.

Je to něco podobného, uvažoval, jako když byl v hyperprostoru. Tam také viděl mnoho věcí, jimž nerozuměl. Ano, v tom to vězí, pomyslel si vzrušeně. Něco se s ním v hyperprostoru stalo. Třeba tam bylo něco, co zvýšilo kapacitu jeho mozku. Třeba se naučil vidět v nových dimenzích, jeho mozek získal novou schopnost.

Vzpomněl si, jak mu tehdy na lodi bylo skoro do pláče, když se vytratila všechna ta nádhera a poznání. Nyní však věděl, že by ten pláč býval předčasný. Neboť i když pozbyl schopnost si tu nádheru a poznání (dalo-li se to vůbec poznáním nazvat) uvědomovat, nepozbyl všechno. Získal novou schopnost vnímání, kterou dokázal i využít, třebaže poněkud neobratně, a nezáleželo tak moc na tom, že byl dosud stále na pochybách, jak to vlastně udělal. Základní fakt, zeji měl a že ji mohl použít, mu pro začátek stačil.

Vpředu někdo kohosi volal – a on si uvědomil, že to volání už nějakou dobu slyší…

„Kde jsi, Huberte? Jsi tu vůbec? Huberte…“

Hubert?

Že by to byl ten starý robot? Že by ho už tak brzy sháněli?

Richard Daniel vyskočil na nohy a chvilku volání nerozhodně poslouchal. A pak se znovu posadil. Jen ať volají, řekl si. Ať vyjdou ven a pátrají po něm. On byl ve svém pokojíku v bezpečí. Najal si

ho, byl to jeho současný domov a nikdo se neodváží k němu vtrhnout.

Ale domov to nebyl. Ne, nebyl, jakkoli by se sám sebe snažil přesvědčit o opaku. Tady domov neměl.

Jeho domov, říkal si, je Země. Ale zdaleka ne celá Země, jenom jedna určitá ulice a v ní ten dům, do něhož se už nikdy nemohl vrátit. Byl to důsledek úmrtí jedné milé staré dámy, jejíž čas se naplnil, a toho, že z domu prchl.

Nepatřil ani na tuto planetu, přiznával si sám sobě, ani na žádnou jinou. Patřil na Zem, k rodině Barringtonových, ale u nich být nemohl.

Možná že měl na Zemi zůstat a nechat se přeorientovat. Vzpomněl si na advokátova slova, na to, jak říkal, že vzpomínky se mohou stát břemenem a trápením. Asi by opravdu bývalo rozumnější začít úplně znovu.

Jaká budoucnost ho čeká s tímhle zastaralým tělem a mozkem?

S tímhle tělem, které na zdejší planetě dávají jiným robotům za trest? A tímhle mozkem – ale ne, s mozkem je to jiné, neboť teď měl něco, co víc než kompenzovalo nedostatek modernějších mentálních nástrojů.

Seděl a poslouchal a slyšel ten dům na Zemi, jak na něj volá z dálek, které se dají měřit na světelné roky, aby se vrátil. A před očima mu vyvstal obraz obývacího pokoje, svědka minulé slávy, která zmizela v nenávratnu. S bolestí v srdci si vzpomněl na svůj malý pokojík za kuchyní, který patřil jen jemu.

Vstal a začal přecházet po místnosti – tři kroky vpřed, pak čelem vzad a zase tři kroky vpřed a obrat.

Představa domova, známých zvuků a vůní, byla najednou tak silná, tak ho zaplavila, že ho napadla bláznivá myšlenka, jestli náhodou nemá tu moc, moc, kterou mu poskytl vesmírný hyperprostor, silou vůle se přenést zpět, do té známé a jemu tak blízké ulice.

Zachvěl se při této myšlence, neboť se obával další své schopnosti, bál se, že by se to mohlo stát. Bál se snad už i sám sebe, té složité a spletité bytosti, kterou byl – už ne ten věrný a pečlivě upravený sluha, ale jakýsi šílenec schopný cestovat na trupu

kosmické lodi, zabít jinou bytost, tvor, který je schopný nepodlehnout děsivému působení hyperprostoru, a současně se bát vlastních vzpomínek.

Potřeboval by se projít, říkal si. Podívat se trošku po městě a možná i po okolí. Kromě toho si vzpomněl, ve snaze udělat něco prospěšného, že bude potřebovat to přestříkání, jak ho upozorňovali.

Vyšel na chodbu a svižným krokem přešel do haly. Tam ho kdosi oslovil.

„Huberte," řekl, „kdes byl tak dlouho? Čekám tu na tebe už celou věčnost."

Richard Daniel se otočil, jako když ho píchne vosa, a uviděl za pultem robota. V koutě stál opřený další robot a na pultě ležel obnažený mozek robota.

„Jsi přece Hubert, ne?" zeptal se robot za pultem.

Richard Daniel otevřel ústa, ale nedostal ze sebe jediného slova.

„Myslel jsem si to," řekl robot. „Možná že mě nepoznáváš, jmenuju se Andy. Poslal mě soudce – místo zřízence, který je zaneprázdněn. Je toho názoru, že by se výměna měla provést co nejrychleji. Říká, že sis už vlastně odpykal delší trest, než jsi měl, a že asi rád uslyšíš, že byl odsouzen další robot."

Richard Daniel hleděl s hrůzou na obnažený mozek na pultě.

Robot ukázal na kovové tělo opřené v koutě.

‚Je lepší, než když jsi ho opouštěl," řekl a uchechtl se. „Dali jsme ho do pořádku, napulírovali a celé hezky vyspravili. Trošku jsme ho i zmodernizovali, aby bylo, jak se říká, na úrovni. Budeš mít lepší tělo, než jsi měl předtím, než tě nacpali do tohohle křápu."

„Nevím, jak bych to řekl," vykoktal ze sebe Richard Daniel. „Abys mi rozuměl, nejsem totiž…"

„To nic," řekl druhý robot radostně. „Nikomu děkovat nemusíš. Tvůj trest trval stejně déle, než soudce předpokládal, a proto je jenom spravedlivé, že budeš nějak odškodněn."

„Tak teda díky," řekl Richard Daniel. „Mockrát děkuju."

A v duchu sám nad sebou kroutil hlavou, udiven tím, jak lehce to řekl, zahanben svým neupřímným, podvodným chováním.

Ale když mu to přímo vnucují, proč by odmítal? Potřeboval nové, moderní tělo jako sůl.

Dosud mi to pořád vychází, říkal si. Štěstí mě neopustilo. Neboť získat nové tělo byla vlastně tečka za vším, poslední věc, kterou potřeboval k tomu, aby zahladil po sobě všecky stopy.

„Má úplně nový ochranný nátěr," řekl Andy. „Hans si na něm dal obzvlášť záležet."

„No," řekl Richard Daniel, „tak se do toho pusťme."

Druhý robot se pousmál. „Vůbec se ti nedivím, že tak pospícháš," řekl. „Být uvězněn v takové hromadě veteše musí být děsné."

Obešel pult a přistoupil k Richardu Danielovi.

„Pojď tamhle do kouta," řekl, „a opři se. Nechci, aby ses překotil, až tě odpojím. Stačí jediný pád, a to staré tělo se rozletí na kusy."

„Dobře," řekl Richard Daniel. Šel do rohu místnosti, opřel se o stěnu, nohy rovně před sebe, aby ho podpíraly.

Byl to hrozný okamžik, když mu Andy odpojil oční nerv a on ztratil zrak. Při sundávání hlavy se mu obracel žaludek a při posledním rozpojování dostal děsivý strach.

Potom byl jenom taková šedivá skvrna bez těla, hlavy, očí, bez všeho. Uzlíček myšlenek spletených do sebe jako červi ve džberu, a ten džber trčel ve vzduchoprázdnu.

Zmocnil se ho strach, výsměšný hrozný strach. Co když je to jenom nějaký příšerný žert? Co když už přišli na to, kdo skutečně je a co udělal s Hubertem? Co kdyby vzali jeho mozek a uložili ho někde na rok, na dva – nebo třeba na sto let? Taková mohla docela jednoduše být jejich představa spravedlivého trestu, říkal si.

Měl o sebe strach a snažil se ho přemoct, odehnat, ale on se znovu vracel jako nepokojný příboj.

Čas plynul a Andy se svou prací pořád nebyl u konce – trvalo to už moc dlouho, mnohem déle, než by se dalo předpokládat, že si vyžádá přemístění mozku z jednoho těla do druhého. Ale možná že se mu to jen zdá, říkal si, protože v tomhle stavu nebyl schopen měřit čas. Neměl žádné vnější měřítko, podle něhož by mohl soudit, kolik času uplynulo.

A potom se mu najednou vrátil zrak.

A věděl, že všechno je v pořádku.

Postupně znovu nabýval další smysly, uvědomoval si, že má nové tělo, a cítil se v něm nesvůj, protože na ně nebyl zvyklý.

První věc, kterou uviděl, bylo jeho staré opotřebované tělo, opřené v rohu místnosti. Při pohledu na ně pocítil hlubokou lítost – zdálo se mu, jako by se k němu zachoval hanebně. Určitě si zasluhovalo lepší osud než ten, který ho čekal: sloužit jako bídné vězení na této podivné planetě. On s ním byl celých šest set let spokojen, a neměl ho tedy opouštět. Ale opouštěl ho. Nějak strašně lehce se začíná loučit se starými přáteli, říkal si s opovržením. Nejprve dal sbohem domu Barringtonových a nyní i svému věrnému tělu.

Potom si najednou vzpomněl, že tam má uloženy všechny své peníze.

„Co je, Huberte?“ zeptal se Andy.

Nemůže je tam nechat, říkal si Richard Daniel, bude je ještě potřebovat. A navíc by ho mohly prozradit, kdyby je někdo našel. Nemůže je tam nechat, ale přímo se k nim hlásit také nejde, bylo by to riskantní. Kdyby to udělal, tenhle Andy by si myslel, že v zaměstnání kradl nebo měl nějaké vedlejší kšefty. Mohl by se ho sice pokusit podplatit, ale kdo ví, co by z toho ještě nakonec vzešlo. Andy by mohl dělat poctivce a v tom případě by si dal svoje mlčení draze zaplatit. A on neměl nejmenší chuť z těch peněz něco vydávat.

Najednou mu blesklo, jak to udělat. Sotva na to pomyslel, už viděl před sebou schéma Andyho těla.

Tady tohle spojení, říkal si Richard Daniel a natáhl ruku, aby zachytil padající schéma, které opět dostalo podobu robota. Položil Andyho tělo na zem a jedním skokem se vrhl ke svému starému tělu.

Během pár vteřin otevřel schránku v hrudi, vytáhl z ní peníze a bezpečně je uzamkl ve svém novém těle.

Potom robota na zemi změnil opět v schéma a uvedl spoj do původního stavu.

Andy potácivě vstal a nechápavě, udiveně hleděl na Richarda Daniela.

„Co se to se mnou stalo?“ zeptal se polekaně.

„Nevím,“ odpověděl Richard Daniel a smutně pokýval hlavou. „Z ničeho nic ses mi tu složil na zem, tak jsem utíkal ke dveřím,

abych přivolal pomoc, ale vtom slyším, jak vstáváš.“

Andy byl očividně zmaten. „Tohle se mi tedy ještě nikdy nestalo,“ řekl.

„Na tvém místě bych se dal prohlédnout,“ poradil mu Richard Daniel. „Musíš mít někde vadné relé nebo uvolněný spoj.“

„Asi to budu muset udělat,“ souhlasil Andy. „Mohl by z toho vzniknout ještě pěkný malér.“

Kráčel zvolna k pultu, vzal mozek, který tam ležel, a zamířil k opotřebovanému tělu, opřenému v koutě.

Potom se zastavil a řekl: „Jo, abych nezapomněl. Měl jsem ti říct, že máš jít do skladiště. Každou chvíli se objeví další loď.“

„Tak brzy?“

„Jako bys to neznal,“ řekl Andy znechuceně. „Letový řád se tu nikdo ani nesnaží dodržovat. Někdy se žádná loď neukáže celé měsíce, jindy zase přiletí dvě nebo tři současně.“

„Tak ještě jednou díky,“ řekl Richard Daniel a vyšel ze dveří.

Svižně kráčel ulicí pln nové sebedůvěry. Měl pocit, že se mu nic nemůže stát, že ho nic nedokáže zastavit.

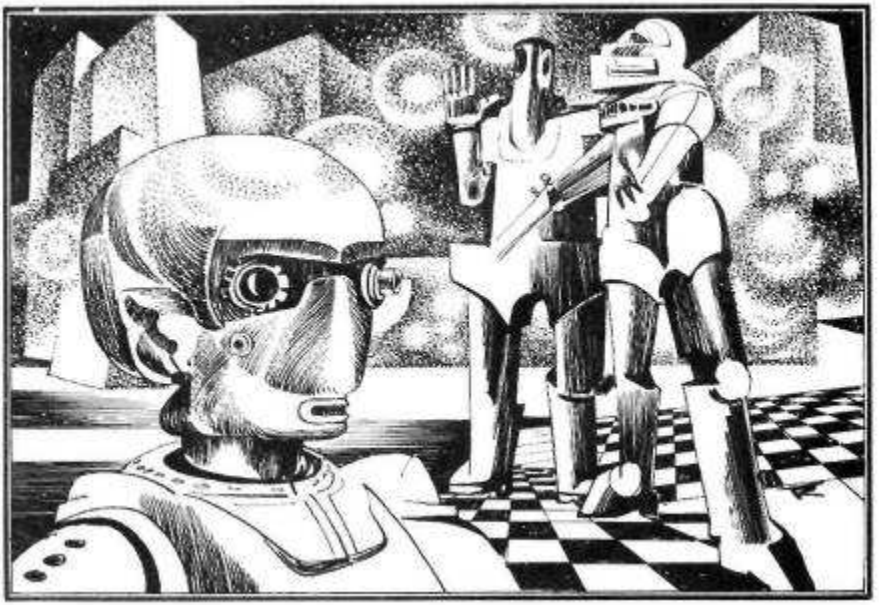
Protože štěstěna stála při něm!

Možná že i za to vděčí hyperprostoru, uvažoval, zrovna tak jako za svou schopnost vidění schémat (nebo jak by se to dalo nazvat), kterou tam získal. Hyperprostor ho jakýmsi zvláštním způsobem vtáhl do sebe, přetvořil ho, změnil – udělal z něj prostě jiného robota.

I když pokud jde o štěstí, měl ho celý život. Byl u dobré rodiny, kde si ho vážili a kde získal řadu výhod. Kromě toho mu umožnili žít šest set let, což by se normálně nemohlo stát, ani kdyby byli Barringtonovi sebemocnější a sebevlivnější. I v tomhle ohledu mohl tedy mluvit o štěstí.

V každém případě mu jeho štěstí a schopnost vidění schémat zajišťovaly slušnou převahu nad všemi ostatními roboty, s nimiž se může dostat do styku. Mohla by mu zajistit, ptal se v duchu sám sebe, i převahu nad člověkem? Ne, o tom by ani uvažovat neměl, protože to bylo vlastně rouhání. Člověku se dosud žádný robot nevyrovnal.

Ale přesto se mu ta myšlenka neustále vtírala a on nepociťoval takové zahanbení nad tím, že ztrácí ať již vkus, či soudnost, jak se

mu zdálo, že by pociťovat měl.

Cestou na kosmodrom potkával další a další roboty; někteří ho zdravili a oslovovali Huberte, jiní se zastavovali, potřásali mu rukou a vyjadřovali svou radost nad tím, že už je z toho vězení venku.

Tyto projevy přátelství nahlodaly jeho sebedůvěru. Teď už si nebyl tak jist, že štěstí bude vždy stát při něm, neboť bezpečně věděl, že někteří roboti se diví, že jim neříká jménem, a také slyšel pár poznámek v tom smyslu, že ho čeká cosi nemilého. Měl pocit, že by ho ve skladišti mohli beze stopy vyřídit – vždyť tam vůbec nikoho neznal a neměl ani potuchy, v čem spočívají jeho povinnosti, co tam má dělat. Koneckonců nevěděl ani, kde to skladiště je. Cítil, jak v něm vzrůstá panika, a podvědomě se rychle rozhlédl, kudy by se dalo utéct. Bylo mu totiž naprosto jasné, že do toho skladiště vůbec nesmí dojít.

Věděl, že je v pasti, že se nemůže pořád jen flákat z místa na místo a spoléhat na své štěstí. Musí okamžitě něco vymyslet.

Chystal se právě zabočit do jedné postranní ulice, dosud nerozhodnut, co udělá, ale s vědomím toho, že něco udělat musí, když uslyšel vysoko nad sebou tlumený hukot. Podíval se nahoru a spatřil temně rudou záři raketových motorů probleskovat oblaky.

Znovu se otočil a ze všech sil se rozběhl ke kosmodromu. Dorazil tam právě ve chvíli, kdy rachot motorů utichl a loď se zastavila na přistávací ploše. Na první pohled bylo zřejmé, že je to starý model – málo aerodynamický trup se už dávno neleskl, celé vzezření lodi budilo jakoby sklíčený dojem.

Potulná loď, říkal si, která pendluje z kosmodromu na kosmodrom, bere každý náklad, který se naskytne, a sem tam taky nějakého toho platícího pasažéra toužícího dostat se na zapadlou planetu, která nemá pravidelné spojení.

Počkal, až se otevřou dveře nákladního prostoru lodi a vysune se rampa, a potom sebevědomě vkročil na letištní plochu a zamířil k lodi. Skupina nosičů se roztroušeně táhla za ním. Věděl, že musí vystupovat tak, jako by měl zcela přirozené právo vstoupit do lodi, jako by tam šel splnit jistý úkol. Bude-li se ho někdo snažit zadržet, bude předstírat, že neslyší, a půjde dál.

Svižně vstoupil na rampu, ale neutíkal, a prošel skládací zástěnou, která sloužila jako atmosférická bariéra. Jeho kroky zvonily, když kráčel po kovové podlaze podpalubí; nakonec došel k můstku a sestoupil po něm na další podlaží podpalubí.

Na konci schůdků se zastavil a nehnutě naslouchal. Teď nad ním klaply kovové dveře a ozvaly se kroky směřující dolů, na podlaží těsně nad ním. To bude asi hospodář nebo první důstojník, říkal si, anebo dokonce sám kapitán přicházející zařídit vše potřebné k vyložení nákladu.

Tiše se odkradl pryč a přitom našel kout, kde se mohl schovat, když se trošku přikrčí.

Nad ním pracovala parta nosičů; slyšel odtamtud hovor a potom skřípot bednění a dunivé údery beden a pytlů, jak je vytahovali na rampu.

Hodiny ubíhaly – nebo mu to tak aspoň připadalo – a on nevycházel ze svého úkrytu. Slyšel, jak muži cosi snášejí dolů z jednoho z horních podlaží, a v duchu se modlil, aby nesestoupili až na jeho podlaží. Doufal, že si už nikdo nepamatuje, že ho viděl jít před ostatními nosiči, nebo že ten, kdo by si to snad pamatoval, má za to, že už odešel.

Konečně to všechno skončilo – kroky utichly a byly slyšet jen

dunivé zvuky rampy, kterou opět zatahovali do lodi, a bouchání dveří. Pak přišly dlouhé minuty čekání… nejprve se rozeřvaly motory, až mu z toho drnčela hlava, potom přišlo to obrovské chvění roztřásající loď, než se nakonec zvedla k odletu z planety.

Potom se všude kolem rozhostilo ticho, loď opustila atmosféru a letěla dál po stanovené trase. A on věděl, že se mu to podařilo.

Protože teď byl už jenom černý pasažér, ne ten Richard Daniel, který prchal ze Země. Vyhnul se všem lidským nástrahám, zahladil za sebou všechny stopy a pokračoval ve své cestě.

Ale hluboko v nitru byl nervózní, protože to všechno probíhalo hladce, až příliš hladce.

Snažil se na chvíli soustředit pozornost sám na sebe, analyzovat se, zhodnotit, k jaké změně u něj došlo.

Měl schopnosti, jež se člověku dosud nepodařilo získat, rozvinout či dosáhnout. Byl o krůček dál nejen před ostatními roboty, ale i před člověkem. Měl něco, nebo aspoň začátek něčeho, po čem člověk celá staletí bezúspěšně toužil, co zkoumal a snažil se nabýt.

Potom ho napadla vážná, hrozná myšlenka: nejsou to nakonec roboti, jimž je toto velké dědictví určeno? Nezískají právě oni ty parapsychické schopnosti, o něž člověk dlouho usiloval, zatímco člověk se nakonec bude muset spokojit jen s jevy hmotného světa a jejich vědeckým výkladem? Byl snad on, Richard Daniel, jen prvním z dlouhé řady robotů, kteří přijdou po něm? Anebo se to vše dá vysvětlit jen tím, že pouze on byl vystaven účinkům hyperprostoru? Mohl by té schopnosti, kterou on teď má, nabýt každý, kdo by se plně vystavil působení toho divokého vesmíru, v němž neexistuje čas? Mohl by člověk získat totéž co on, a ještě víc, kdyby se i on vystavil tomu absolutně nahodilému působení neskutečna?

Choulil se v koutku a hlavou mu vířily myšlenky a dohady a on se je snažil zodpovědět, ale žádnou uspokojivou odpověď nenašel. Jeho mozek začal usilovně pracovat, téměř bezděčně, a on v duchu uviděl schéma, část nákresu, který se kousek po kousku zvětšoval, až tam bylo vše, až měl jasně před sebou celou loď, na níž jel.

Pomalu si to schéma prohlížel. Našel v něm jisté drobnosti, které bylo třeba dát do pořádku, a on to udělal – přitáhl uvolněné

těsnění, jeden plošný spoj, který se začal lámat a viklat, upevnil a přiostřil, až byl skoro jako nový, opravil čerpadlo, které trošku teklo.

O mnoho dnů později ho objevil jeden člen posádky a předvedl ho kapitánovi.

Kapitán na něj zamračeně pohlédl. „Kdo jste?“ zeptal se.

„Černý pasažér,“ odpověděl Richard Daniel.

„Vaše jméno,“ řekl kapitán, vytáhl kus papíru a tužku, „planeta trvalého bydliště a váš majitel.“

„Na to odmítám odpovědět,“ odsekl Richard Daniel a věděl, že to neměl dělat, protože se nehodilo, aby robot odmítl uposlechnout přímý rozkaz člověka.

Ale kapitánovi to zřejmě bylo jedno. Odložil tužku a s mazaným úsměvem si pohladil vous.

„Potom ovšem nevím,“ řekl, ‚jak bych vás k tomu mohl donutit. I když by se našli takoví, kteří by se o to pokusili. Máte štěstí, že jste se dostal na loď, jejíž kapitán je nadmíru laskavý člověk.“

Laskavě však nevypadal. Spíš jako liška všemi mastmi mazaná.

Richard Daniel jen stál a mlčel.

„Určitě máte někde na sobě výrobní číslo,“ řekl kapitán, „a taky výrobní číslo mozku. Ale asi byste se bránil, kdybychom si je chtěli zjistit, že?“

„Bohužel ano.“

„V tom případě,“ prohlásil kapitán, „se tím teď nebudeme zabývat.“

Richard Daniel stále mlčel, protože věděl, že je zbytečné cokoli dodávat.

Tenhle mazaný kapitán to už měl všecko dobře spočítané a byl rozhodnut, že to tak nechá.

„Už dlouho,“ začal znovu kapitán, „jsme posádka a já uvažovali o tom, že si opatříme robota, ale nikdy na to nedošlo. Roboti, jak známo, stojí fůru peněz, a naše zisky nejsou nijak zvláštní.“

Povzdechl si, vstal ze židle a přeměřil si Richarda Daniela od hlavy k patě.

„Nádherný model,“ prohlásil. „Tak buďte u nás vítán. Uvidíte, že jsme tu fajn lidi.“

„O tom nepochybuji,“ řekl Richard Daniel. „A děkuji za

uvítání.“

„A teďka,“ přikázal mu kapitán, „běžte na velitelský můstek a hlaste se u pana Duncana. Budu ho o vašem příchodu informovat. Najde vám nějakou lehčí a příjemnou práci.“

Richard Daniel neodcházel tak rychle, jak by mohl, tak svižně, jak by si toho snad okolnosti vyžadovaly, protože najednou z ničeho nic neviděl před sebou kapitána, ale složité schéma, zcela odlišné od schématu lodí nebo robotů. Skládalo se z neznámých symbolů, z nichž některé – jak věděl – byly zcela nesporně chemické, jiné však ne.

„Neslyšel jste, co jsem říkal?“ vyštěkl kapitán. „Už ať jste pryč!“

„Ano, pane,“ odpověděl Richard Daniel a poručil si, aby schéma zmizelo a místo něho se opět objevil kapitán z masa a krve jako dřív. Richard Daniel našel prvního důstojníka na velitelském můstku. Byl to zasmušilý muž s vystouplými zuby jako kůň a špatně skrývaným sklonem ke krutosti; na židli u stolu se rozvaloval další člen posádky – jakýsi hrozný opilec.

„Tak vidíš, Duncane, poprvé máš na *Tuláku* někoho jiného než člověka,“ zakvákal opilec.

Duncan si toho nevšímal. Řekl Richardu Danielovi: „Předpokládám, že jste pracovitý, ctižádostivý a budete se chtít uplatnit.“

„Zajisté,“ odpověděl Richard Daniel a s překvapením zjišťoval, že se v něm rodí něco, co dosud neznal – smích.

„Tak běžte do strojovny,“ poručil mu Duncan, „a hlaste se tam. Řeknou vám, co máte dělat. A až skončíte, najdu vám něco jiného.“

„Ano, pane,“ řekl Richard Daniel a na podpatku se otočil.

„Ještě okamžik,“ zastavil ho první důstojník. „Málem bych vás zapomněl představit našemu lodnímu lékaři, dr. Abramu Wellsovi. Můžete být jen rád, že jeho služeb nebudete nikdy potřebovat.“

„Dobrý den, pane doktore,“ řekl Richard Daniel co nejuctivěji.

„Buďte vítán,“ odpověděl doktor a vytáhl z kapsy láhev. „Jelikož si se mnou asi neťuknete, napiju se na vaše zdraví sám.“

Richard Daniel se otočil a odešel. Ve strojovně dostal za úkol leštit, mýt a čistit, co se dalo. Strojovna to skutečně potřebovala.

Zřejmě už mnoho let tam na hadr nikdo ani nesáhl, tak tam byla špína přímo nepředstavitelná – jako ostatně v každé strojovně. Když tam Richard Daniel skončil, přešel na tutéž práci jinam, čištěním, leštěním a natíráním lodi strávil mnoho dlouhých hodin. Byla to práce velice nudná, ale jemu to nevadilo. Mohl přitom přemýšlet, trošku se rozebrat sám v sobě, snažit se víc si porozumět a dělat si plány do budoucna.

Byl překvapen jistými věcmi, které v sobě zjišťoval. V prvé řadě to bylo pohrdání – pohrdání lidmi na této lodi. Trvalo mu dlouho, než se ubezpečil, že je to opravdu pohrdání, protože dosud nikdy žádným člověkem nepohrdal.

Ale tohle byli docela jiní lidé, než jaké znal. Tohle nebyli Barringtonovi. Pak si však uvědomil, že jimi pohrdá možná proto, že je důkladně poznal. Nikdy předtím totiž žádného člověka nepoznal jako tyhle lidi. Viděl je spíš jako složité soustavy symbolů než jako živé tvory. Věděl, z čeho se skládají, znal jejich vnitřní tužby motivující jejich činy, protože ta soustava symbolů zahrnovala i jejich myšlení. Dělalo mu to trošku potíže, zvláště zpočátku, neboť ta symbolika byla spletitá, vzájemně se prolínající a matoucí. Nakonec se v tom zorientoval, byly však chvíle, kdy si přál spíš opak – aby tomu vůbec nerozuměl.

Loď se zastavovala na mnoha kosmodromech a Richard Daniel se staral o nakládání a vykládání zboží. Poznal tak řadu jiných planet, ale nijak na něj nezapůsobily. Na jedné byla tak hrozná zima, že tam i samotná atmosféra mrzla do poletujících sněhových vloček, na další nebylo nic než mokrá páchnoucí džungle a ještě další sestávala z rozpraskaných zborcených skalisek bez nejmenších stop života – jedinými tvory tu byla posádka lidí se svými roboty, kteří udržovali stanici postavenou v té strašné pustině.

A právě po cestě z téhle planety dostal kuchař Jenks zánět slepého střeva – svalil se najednou na palandu, svíjel se a křičel bolestí.

Dr. Wells se k němu doškobrtal, aby ho prohlédl – z kapsy saka mu čouhala poloprázdná láhev. Později stál před kapitánem s roztaženýma, třesoucíma se rukama a hrůzou v očích.

„Ale já ho nemůžu operovat," blekotal. „Nemůžu to riskovat.

Zabil bych ho.“

Naštěstí operovat nemusel, protože Jenksův stav se zcela neočekávaně zlepšil. Bolest najednou ustala, kuchař vstal z postele a vrátil se do kuchyně. Dr. Wells dosud seděl na židli jako hromádka neštěstí, držel v rukou láhev a brečel jako kluk.

V podpalubí se Richard Daniel choulil podobně jako doktor. Byl zsinalý hrůzou, že si to troufl udělat – ne proto, že byl toho schopen, ale že se toho odvážil, že on, robot, si dovolil zasáhnout, když se jednalo o lidské tělo, třebaže tím tomu člověku pomohl.

Ono to vlastně ani tak moc těžké nebylo. V určitém slova smyslu to nebylo těžší než opravit motor nebo dát do pořádku vadný elektrický obvod. Těžší ne, ale trošku jiné. A on se ptal sám sebe, co vlastně udělal a jak si přitom počínal, protože mu to vůbec nebylo jasné. Věděl, jak na to, o tom nebylo pochyb, ale přesný postup popsat nedokázal. Bylo to něco jako instinkt, říkal si – těžko se to vysvětlovalo, ale v praxi to fungovalo.

Robot však instinkt nemá a to jej odlišuje od lidí a zvířat. Co kdyby, říkal si, ta jeho zvláštní schopnost byla určitou náhražkou za instinkt? Nebylo by možné hledat tu vysvětlení, proč lidé neuspěli ve své snaze získat parapsychické schopnosti? Nebrání vlastně tělesné instinkty do jisté míry rozumovým instinktům?

Měl totiž pocit, že ta jeho schopnost je pouze počátek, že je to první vlaštovka celého komplexu schopností, k nimž roboti jednou dospějí. A ptal se sám sebe, jaké to bude mít důsledky, k čemu to povede, až jednoho dne v budoucnu se tyto poznatky stanou vlastnictvím robotů a oni jich budou užívat.

Budou žít ve stínu slávy lidí, nebo se stanou jejich rovnocennými partnery, nebo budou lidem nadřazeni – nebo snad budou tvořit samostatnou rasu?

A jakou úlohu v tom hraje on? Byl snad předurčen k tomu, aby působil jako misionář, mesiáš, který má všem robotům ve vesmíru zjevit pravdu, kterou poznal? Musí přece existovat nějaký důvod, proč ji poznal právě on. Jistě to nebylo zamýšleno tak, aby šiji ponechal sám pro sebe, aby se stala jen jeho osobní předností.

Vstal z místa, kde seděl, a pomalu se ubíral na příď lodi, která nyní zářila čistotou, a pocítil jistou hrdost, neboť to byl on, kdo ji do

tohoto stavu uvedl.

Uvažoval o tom, proč cítí, že by asi bylo nesprávné, rouhavé, kdyby dal světu vědět o svých schopnostech. Proč neřekl ostatním na lodi, že to on vyléčil kuchaře, proč se nezmínil o mnoha drobnostech, které udělal, aby udržel loď v bezvadném stavu?

Bylo to proto, že neměl potřebu budit respekt, kterou tak naléhavě potřebuje člověk? Je pro robota sláva zcela bezvýznamná? Nebo to bylo jen tím, že lidmi na této lodi bezmezně pohrdal, že vůbec nestál o to, aby si jejich respekt získal?

A když už byl u toho pohrdání – pramenilo z toho, že tihle lidé byli horší, hanebnější než ostatní lidé, které poznal, nebo z toho, že se nyní cítil lidem nadřazen? Bude ještě někdy schopen hledět na lidi tak, jak kdysi pohlížel na Barringtonovy?

Měl pocit, že kdyby tomu tak už být nemělo, byl by o hodně chudší. Vesmír se příliš náhle stal jeho domovem, byl v něm sám a dosud se nevyrovnal ani s ním, ani sám se sebou.

Jednou však k tomu taky dojde. Jenom musí mít trpělivost, musí počkat a zatím si promyslet svoje plány… a jednou, jednou se o něm bude hovořit, i když už bude dávno mrtvý a z jeho mozku se budou odlupovat šupiny zrezivělého kovu. Neboť on je osvoboditel, mesiáš robotů; je povolán k tomu, aby je vyvedl z pouště.

„Ty mizero!“ vykřikl kdosi.

Richard Daniel sebou trhl, polekaně se otočil a spatřil kapitána.

‚Jdeš kolem a děláš, jako bys mě neviděl. Jak si to vlastně představuješ?“ křičel kapitán, rozzloben na nejvyšší míru.

„Promiňte,“ omlouval se Richard Daniel.

„Udělals to schválně!“ zuřil kapitán.

„Byl jsem zamyšlený,“ řekl Richard Daniel.

‚Já ti dám, zamyšlený,“ odpověděl kapitán. „Budeš makat, až se ti bude za ušima kouřit. Potom si přestaneš dovolovat…“

‚Jak si přejete,“ řekl Richard Daniel.

Protože to bylo úplně jedno. Vůbec mu nezáleželo na tom, co si kapitán myslel nebo dělal. Jenom kroutil hlavou nad tím, že i úcta robota tolik znamená pro lidi kapitánova typu, že to svoje malé postavení střeží s takovou urputností.

„Za dvacet hodin,“ prohlásil kapitán, „dorazíme na další

kosmodrom.“

‚Já vím,“ přikývl Richard Daniel. „Do Ospalého Údolí na Arkádii.“

„Když to teda víš,“ pokračoval kapitán, „tak běž do podpalubí a připrav zboží k vykládce. Nakládání a vykládání na těch mizerných kosmodromech nás vždycky stojí spoustu času. A ty se ještě u toho ulejváš, jak můžeš.“

„Ano, pane.“ Richard Daniel se otočil a odcházel do podpalubí.

Je vůbec ještě robot, nebo je už něco jiného? Může se stroj vyvíjet, tak jako se vyvíjí člověk? A jestliže se vyvíjet může, co se z něho stane? Člověk pochopitelně ne, k tomu nikdy dojít nemůže, ale bude ten stroj ještě strojem?

Připravil zboží pro Ospalé Údolí a nedalo to ani moc práce, protože ho bylo málo. Tak málo, že žádný kapitán lodi obstarávající pravidelnou přepravu ani neuvažoval o tom, že tak nepatrný náklad doručí až na místo určení; vyložil ho prostě na nejbližší konečné stanici a nechal na nějaké pendlující lodi jako *Tulák*, aby ho posléze dovezla, kam patří.

Když přistáli na Arkádii, Richard Daniel počkal, až zmlkne rachot motorů a loď znehybní. Potom zvedl páku, pomocí níž se otvírala vrata a vysouvala rampa.

Jakmile se vrata otevřela, uviděl modrou oblohu, zelené stromy a v dálce kouř stoupající z komínů k obloze.

Pomalu vyšel ven až na rampu a spatřil před sebou Ospalé Údolí, malou vesničku u řeky. Za ní se napravo i nalevo rozprostíral les táhnoucí se až k horizontu, tam, kde se začínaly zvedat kopce. V blízkosti vesnice viděl pole zrajícího obilí a před sluncem ozářenými dveřmi jednoho domku spícího psa.

Po rampě se k němu pomalu blížil muž, k lodi se sbíhali další vesničané.

„Máte pro nás něco?“ zeptal se muž.

„Nějaké zboží tu je, ale je ho málo,“ odpověděl Richard Daniel. „A co vy, budete chtít něco odeslat?“

Muž měl větrem ošlehanou tvář, už dlouho se nedal stříhat a hezkých pár dní se neholil. Jeho šaty byly z hrubé látky, se skvrnami od potu, a jeho ruce byly silné a ztvrdlé prací.

„Něco bychom měli," odpověděl muž, „ale budete muset počkat, než to sem dopravíme. Nikdo nám nedal vědět, že přijedete. Rádio se nám pokazilo, nefunguje."

„Tak běžte a dovezte to sem," řekl Richard Daniel. „Já budu zatím vykládat."

Měl už náklad zpola vyložený, když se v podpalubí objevil běsnící kapitán. Co se tu děje? křičel. Jak dlouho ještě budou muset čekat? „Už jenom zastavit na tomhle místě nás stojí fůru peněz."

„To je možné," souhlasil Richard Daniel, „jenže to jste věděl, už když jste náklad bral. Dostanete další zakázky a ukázat dobrou vůli je…"

„Kašlu na dobrou vůli!" řval kapitán. „Kdo ví, jestli se sem ještě vůbec někdy dostaneme."

Richard Daniel pokračoval ve vykládání zboží.

„A ty," křičel kapitán, „běž do vesnice a řekni jim, že déle než hodinu čekat nebudu…"

„A kdo vyloží zboží?"

„Pošlu sem posádku. No tak, hni sebou!"

Richard Daniel nechal tedy své práce a vydal se do vesnice.

Namířil si to přes louku ležící mezi kosmodromem a vesnicí, po stopách vyježděných povozy. Byla to příjemná procházka. S překvapením si uvědomoval, že od doby, co opustil planetu robotů, je to poprvé, co se pohybuje po pevné zemi. Jak se vlastně ta planeta jmenovala? Nedověděl se to, stejně jako se nedověděl nic o jejím významu, ani o tom, proč tam ti roboti jsou a co tam dělají. S jistým pocitem viny si pak vzpomněl na Huberta – našli ho už?

Kde asi teď může být Země? ptal se sám sebe. Kterým směrem leží a jak je daleko? Ale na tom nakonec nezáleží, protože se Zemí se navždy rozloučil.

Uprchl odtamtud, a nebylo to pro něj bez užitku. Vyhnul se všem pastem Země, všem nástrahám člověka. Co měl, bylo jeho a mohl si s tím naložit, jak chtěl, protože nepatřil nikomu, ať už si o tom kapitán myslel cokoliv.

Kráčel po louce a říkal si, jak se ta planeta podobá Zemi. Je stejně měkká, hebká, stejně jednoduchá. Byly tu dálky a byl tu pocit svobody.

Přišel do vesnice a uslyšel tlumený hukot tekoucí řeky. Z dálky sem doléhal křik hrajících si dětí a z jednoho domku se ozýval bezmocný pláč nemocného dítěte.

Minul domek se spícím psem, ale pes se vzbudil, začal vrčet a šoural se k vratům. Potom se v bezpečné, dosti značné vzdálenosti coural za ním a neustále vrčel.

Z vesnice vyzařoval podzimní klid, pocit zlata a levandule, a v tichu mezi pláčem dítěte a křikem dětí byl pokoj a mír.

Z oken domů a od zápraží na něj hleděly ženy, pes ho stále následoval, ale teď už nevrčel, jenom klusal a zvědavě špicoval uši.

Když se Richard Daniel zastavil a rozhlédl se ulicí, zastavil se i pes, sedl si a pozoroval ho. Připadalo mu to, jako by v tu chvíli sám čas zůstal stát a tato malá vesnička tu ležela odloučena od celého vesmíru, jako zastavená mikrosekunda, ohraničený kus země výrazně se rýsující ve své skutečné podobě a smyslu.

Stál tam a všemi smysly vnímal vesnici a její obyvatele, málem jako by si přivolal jejich schéma, avšak jestliže to skutečně bylo schéma, pak si ho nebyl vědom.

Zdálo se skoro, jako by ta vesnice byla Zemí, která sem byla přesazena i se svými prastarými problémy a nadějemi – ta rodina národů stavějících se k životu ochotně, s důvěrou a vnitřní silou.

Z konce ulice slyšel skřípot kol a pak uviděl tři vrchovatě naložené povozy, jak vyjíždějí ze zatáčky a směřují k lodi.

Počkal na ně, a zatímco čekal, pes se k němu trošku přiblížil, posadil se a pozoroval ho, ale ne moc přátelsky.

Povozy dorazily až k němu a zastavily se.

„Máme tu většinou farmaceutický materiál," řekl muž sedící na prvním povoze. „Nic jiného bohužel nabídnout nemůžeme."

„Ale zato je toho dost," poznamenal Richard Daniel.

Muž zavrtěl hlavou. „To se vám jenom zdá. Je to už skoro tři roky, co se tu naposled nějaká loď zastavila. A budem muset čekat další tři nebo i víc, než se zas nějaká objeví."

Odplivl si na zem.

„Někdy mi to připadá," řekl, „jako bychom tu byli v úplném Zapadákově, kde lišky dávají dobrou noc. Jsou chvíle, kdy si říkáme, jestli si vůbec někdo vzpomene, že taky existujem."

Od lodi sem doléhalo tlumené hulákání rozezleného kapitána.

„Měli byste si raději pospíšit," upozornil muže Richard Daniel. „Kapitán je už dost naštvaný a mohlo by se stát, že vám foukne před nosem."

Muž se pousmál. „Jeho věc," odpověděl.

Švihl opratěmi a dobromyslně zamlaskal na koně.

„Pojďte, svezu vás," navrhl Richardu Danielovi. „Nebo půjdete raději pěšky?"

‚Já se už nevrátím," rozhodl se Richard Daniel. „Zůstanu tady. Můžete to kapitánovi vyřídit."

Protože tu bylo nemocné plačící dítě. Rádio, které nefungovalo a které bylo třeba opravit. Byla tu civilizace, jejíž vývoj bylo třeba plánovat a vést. Prostě a dobře, práce až nad hlavu. Ze všech míst, která navštívil, tady tohle jediné ho skutečně potřebovalo.

Muž se opět usmál. „Ale kapitán asi nebude souhlasit."

„Tak mu povězte," řekl Richard Daniel, „ať přijde sem a já si s ním promluvím. Nikomu nepatřím a kapitánovi nejsem ničím povinován. Co jsem mu dlužil, jsem už víc než splatil."

Kola povozu se pohnula a muž opět švihl opratěmi.

„Přeju vám, abyste se tu cítil jako doma," řekl. „Jsme rádi, že tu zůstanete."

„Děkuju, pane," řekl Richard Daniel. „Těší mě, že mě neodmítáte."

Odstoupil a díval se, jak ho míjejí drkotající se povozy, jejichž kola zvedala a upouštěla tenoučké vrstvy na prášek rozdrobené země, která vířila vzduchem jako štiplavý prach.

Přeju vám, abyste se tu cítil jako doma, řekl muž, než odjel. Znělo to mile, hřejivě. Je to už dávno, pomyslel si Richard Daniel, co jsem nějaký domov měl.

Potřeboval nějaké místo, kde by mohl odpočívat, poznávat. A sloužit, neboť to, jak nyní zjistil, byl pravý smysl jeho existence. To byl asi i skutečný důvod, proč se rozhodl na této planetě zůstat – lidé ho zde totiž potřebovali a jemu to bylo jen vítané, neboť – i když to někomu může připadat zvláštní – právě tohle potřeboval zase on. Zde na této planetě tolik podobné Zemi vznikne za mnoho generací nová Země. A on by mohl obyvatelům této planety předat všechny

schopnosti, které nabyl, a poznání, k němuž dospěl – byla by to vlastně jen otázka času.

Sám teď nad tímto nápadem užasl, neboť netušil, že má v sobě takovou schopnost obětovat se, a tak ochotně, přímo po tom toužit. Ne, žádný mesiáš nebo osvoboditel robotů, ale docela obyčejný učitel lidí.

Snad to tak od počátku mělo být, snad to všecko, co se stalo, bylo jen naplněním lidského osudu. Jestliže lidstvo nemůže získat tu parapsychickou schopnost, kterou má on, ten rozumový instinkt přímo, získá ho nepřímo prostřednictvím jednoho ze svých výtvorů. Možná že člověk ani netuší, že to je hlavní smysl robotů.

Otočil se a pomalu kráčel mezi domky, otočen zády k lodi a zuřícímu kapitánovi, vstupoval spokojeně do tohoto nového světa, který našel, do světa, který bude spoluvytvářet – ne pro sebe nebo pro slávu robotů, ale pro lepší a šťastnější lidstvo.

A to vše se stalo ani ne hodinu poté, co si gratuloval k tomu, že se mu podařilo vyklouznout ze všech pastí, které mu uchystala Země, vyhnout se všem lidským nástrahám. To ještě nevěděl, že ta největší past, konečná a osudová, ho čeká na zdejší planetě.

Ale ne, tak to není, říkal si. Žádná past ho zde ani na žádném jiném světě nečeká. Je to v něm.

Vnitrně vyrovnaný a klidný kráčel dál po vyježděné cestě vlahým, do zlatova zbarveným odpolednem podivuhodně krásného podzimního dne a jemu v patách klusal pes.

Někde v ulici před ním leželo v postýlce nemocné dítě a plakalo.

SLOVNÍČEK VÝSLOVNOSTI

A	
Abrams, Mose	*eibremz, mouz*
Allen	*elen*
Anderson	*endrsn*
Andy	*endy*
Ann	*en*
B	
Barrington,	*berington,*
Danley	*denli*
Barrington,	*berington,*
Johnson Joseph	*džonsn džouzif*
Barrington, Rufus	*berington, rúfus*
endrú	
Andrew	
Benson	*bensn*
Betty	*bety*
Bishop, Selden	*bišop, seldn*
C	
Calvin, Cal	*kelvin, kel*
Carson, Ted	*kársn, ted*
Cohen	*kouin*
Connecticut	*konetyket*
D	
Dancourt	*dankúr*
Daniel, Richard	*denjel, riird*
Dennison, Ed	*denysn, ed*
Doyle	*dojl*
Duncan	*danken*
E	
Elaine	*elejn*
Ellis, Jaké	*elis, džejk*
F	
Fitzgerald	*ficdžerld*
Fletcher, Joe	*flečr, džou*
Fryeová	*frajová*
G	
George	*džórdž*
Gilbert, Con	*gilbert, kon*
Ginevra	*džinevra*
Glen Lake	*glen lejk*
Grace	*grejs*
H	
Herold	*herold*
Harris, Jingo	*heris, džingou*
Hastings	*hejstyngz*
Heath, Reginald	*his, redžinld*
Herman, Harry	*herman, heri*
Hiram	*hajrem*
Hood, Robin	*hud, robin*
Hopkins Corners	*hopkinz kórnrz*
CH	
Chandler	*čándler*
Chicago	*šikágou*
J	
Jackson	*džeksn*
Jake	*džejk*
James,	*džejmz, hendrsn*
Henderson	
Jane	*džejn*
Janet	*dženyt*
Jenkinsová	*dženkinzová*
Jenks	*dženks*

Jim	*džim*
John	*džon*
Johnson	*dzonsn*
Jonathon	*džonesn*
Jones, Abner	*dzounz, ebnr*
Jones, Albert, Al	*dzounz, elbrt,el*
Jurgens	*džúrgnz*

K

Kelly, Jason	*keli, džejsn*

L

Lancelot	*lánslot*
Laneová	*lejnová*
Lester	*lestr*
Lewis	*lúis*

M

Madison	*medysn*
Mary	*meri*
Maxine	*meksin*
Miller, Jolly	*miler, džoli*
Millville	*milvil*
Montague	*montegjú*
Morris, Higman, Higgy	*moris, higmen, higi*
Myers, Don	*majerz, don*

N

New York	*njú jórk*

P

Parks	*párks*
Paul	*pol*

* R

Reed, Morley	*ríd, mórli*
Reggie	*redži*
Richard	*rikárd*
Ritter, Jack	*ritr, džek*
Robinsonová	*robinsnová*

S

Sam	*sem*
Samuel	*semjuel*
Shakespeare	*šejkspír*
Simak, Clifford D.	*sajmek, kliford dý*
Smith, Bert	*smis, bért*
Smithová, Amy	*smisová, ejmi*
Summit avenue	*samit evinjú*
superman	*sjúprmen*

T

Taillefer	*tejfer*
Tennyson	*tenysn*
Thomas	*tomas*
Towser	*tausr*
Trotter, Elmer	*trotr, elmr*

W

Washington	*vošinkton*
Wells, Abram	*velz, ejbrem*
Wilbur	*vilber*
Williams	*viljemz*

OBSAH

PŘISTĚHOVALEC 5

PROJEKT KELLY 67

SMUTKEM OPILÝ 86

DVOJNÍK 110

SMRT V DOMĚ 130

SOUSED 151

VŠECHNY PASTI ZEMĚ 178

SLOVNÍČEK VÝSLOVNOSTI 222

OBSAH 224

K N I H Y ODVAHY A DOBRODRUŽSTVÍ

Řídí Jarmila Rosíková

Svazek 189

Clifford D. Simak

POSELSTVÍ Z VESMÍRU

Z anglických originálů The Best of Sci-Fi 5 (Mayflower-Dell, London 1960), The Night of the Puudly (The New English Library Limited, London 1965), Best Science Fiction Stories of Clifford Simak (Faber and Faber, London 1965) a The Best from Fantasy and Science Fiction Number 11 (Panther Books Ltd., London 1966) vybral a přeložil Jiří Šmíd. Informaci o autorovi napsal Ivan Adamovič. Ilustroval Teodor Rotrekl. Graficky upravil Zdeněk Kudělka. Vydal jako svou 7 886. publikaci Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, v Praze roku 1990. Odpovědná redaktorka Jarmila Rosíková. Výtvarný redaktor Petr Urban. Technická redaktorka Jaroslava Pavlíčková.

Z fotosazby písmem Baskerville-Digiset ze sdruž, podniku Svoboda, Praha, vytiskl Mír, novinářské závody, s. p., Praha. 15,45 AA (text 13,08, ilustrace 2,37), 15,70 VA. Náklad 77 000 výtisků. 1. vydání.
13-720-90,14/67
Vázaný výtisk 23,— Kčs

Vědeckofantastická literatura — science fiction, sci-fi — zaznamenala v posledních desetiletích nebývalý rozkvět a její obliba u čtenářů neustále roste. Dílo Clifforda D. Simaka se řadí na jedno z předních míst v tomto druhu literatury.

Clifford Donald Simak — jak zní celé jméno tohoto amerického spisovatele s českými předky, držitele titulu *Velmistr žánru science fiction* — se narodil v roce 1904, přes padesát let pracoval jako novinář a za tu dobu dokázal napsat 27 sci-fi románů a několik desítek povídek.

Jeho raná tvorba se příliš nelišila od produkce typické pro 30. a 40. léta; vlastní, a velmi působivý styl nalezl však Simak až v cyklu příběhů shrnutých do knihy *City* (*Město*, 1952), známé českým čtenářům pod názvem *Když ještě žili lidé*. Tento cyklus psích legend ze vzdálené budoucnosti, kdy lidé opustili Zemi a vydali se k jiným planetám, se již stačil zařadit do klasiky žánru. Druhým nejznámějším dílem Clifforda D. Simaka je román *Way Station* (*Přestupní stanice*, 1963), odměněný významnou cenou Hugo. Hlavní hrdina románu obsluhuje ve svém domku přestupní stanici galaktického společenství mimozemšťanů a cítí na sobě odpovědnost za celé lidstvo, které mezitím spěje k jaderné záhubě. Poslední Simakův román má název *Highway to Eternity* (*Dálnice do věčnosti*, 1986) a pojednává o cestování časem. Cenu Hugo dostal Simak ještě dvakrát za nejlepší povídku roku — v letech 1959 a 1981.

Simak používá ve své tvorbě typické motivy science fiction — roboty, paralelní světy, cesty časem, ale osvěžuje je hřejivě lidským přístupem a pochopením pro jiné formy života. Ukazuje, že před tvory s vyšším stupněm inteligence obstojí nejlépe obyčejný člověk nezkažený civilizací.

Dne 25. dubna 1988 Clifford D. Simak zemřel. Ve svých knihách nám však předal trvalé poselství víry v dobro, v člověka, v život.

13-911-89 14/67
Vázaný výtisk 23,- Kčs

Z VYŠLÝCH SVAZKŮ:

M. V. Kratochvíl: Podivuhodné příběhy a dobrodružství Jana Kornela — *T. V. Olsen:* Léto bubnů — *M. Pašek:* Děvče pro Oklahomu — *J. Alev:* Černé koráby I, II — *S. O'Dell:* Pětina pro krále — *R. Luskač:* Odkaz lovce tajgy — *R. Šimáček:* Kříž proti kříži — *V. Palman:* Tajemství pytlácké jeskyně — *J. Fabricius:* Tonek z Napoleonovy armády — *M. Martensson:* Světy bez hranic — *P. Pelot:* Ostrov dravců — *J. Pecháček:* Taliánský marš — *V. Pikul:* Škola plavčíků — *A. Semjonov:* Za sobolem na kraj světa — *N. Szczepańská:* Divoký Anda — *H. Halířová:* Udet, syn divočiny — *O. Janka:* Zloděj snů — *J. F. Cooper:* Poslední Mohykán — *S. Šusta:* Tři kroky do tmy — *H. Friedrich:* Ledové moře — *Z. Davydov:* Zajatci ledu a noci — *L. Hevesi:* Dobrodružství Andráse Jelkyho — Chlapík z pekla — *A. Dumas:* Salvator I, II — *A. Sevastjanov:* Za medvědem na Kamčatku — *J. Kutík:* Bílá vydra — *R. Tudoran:* Napněte všechny plachty! I, II — *H. G. Wells:* Válka světů a jiné příběhy z neskutečna — *A. Pludek:* Rytířská jízda Jana z Michalovic — *J. Schaefer:* Jezdec z neznáma — *Z. Mareš:* Sehni se pro kámen — *T. Haugerová:* V zajetí vikingů — *J. Volák:* Mezi orlem a hadem — *R. Krügerová:* Dobrodružství pernikářského tovaryše — *A. Mironov:* Ledová odysea — *P. Pelot:* Dlouhý lov — *A. a B. Strugatští:* Špunt — *O. Janka:* Jsem Sioux! — *S. O'Dell:* Jasné ráno — *C. D. Simak:* Poselství z vesmíru.

PŘIPRAVUJEME:

W. Scott: Quentin Durward
N. Čukovskij: Pod plachtami kolem světa
E. Simon: Mimozemšťané a hvězdy
F. Mowat: Stopy ve sněhu — Kletba vikingova hrobu